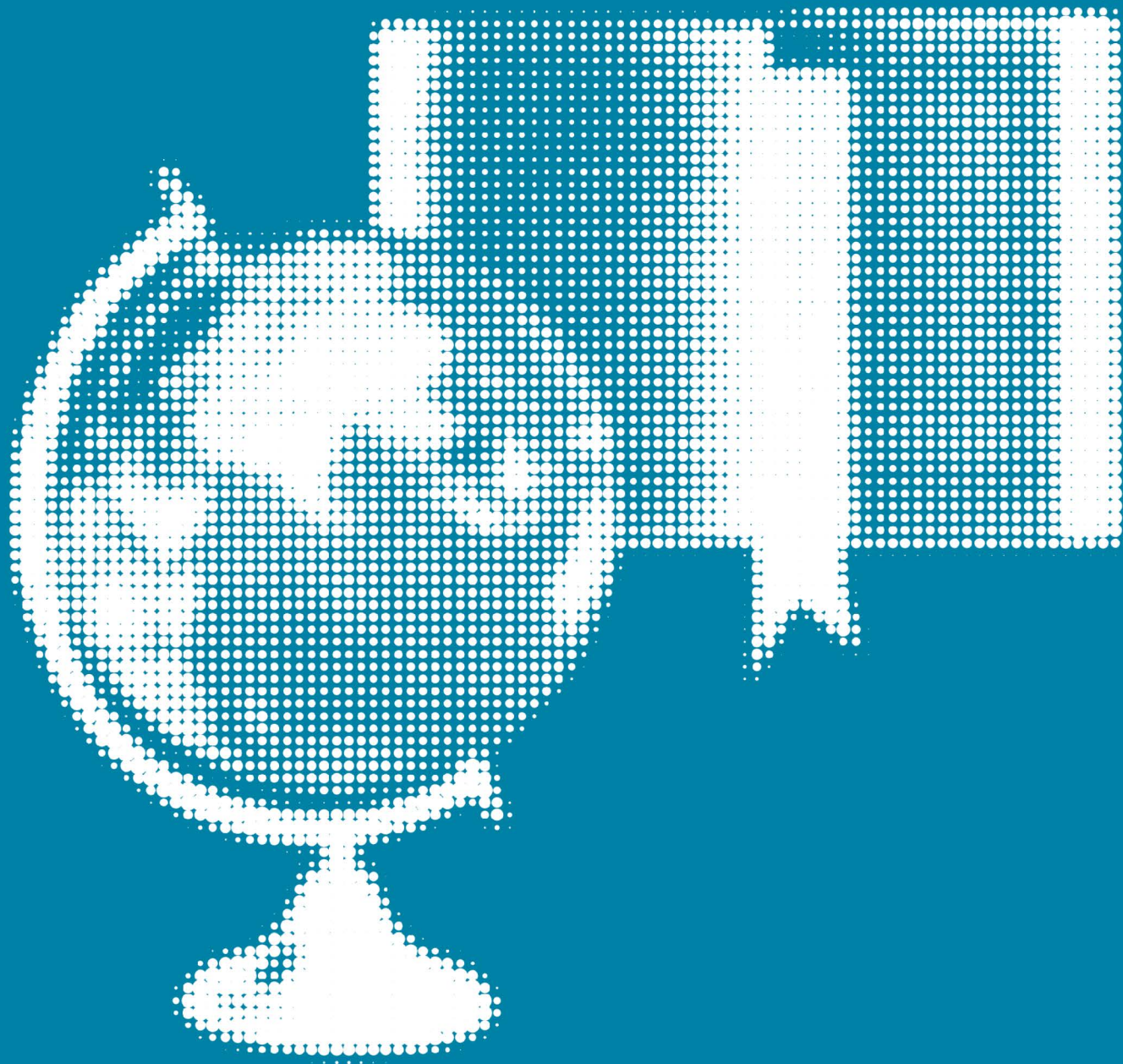

Národní knihovna
České republiky
National Library
of the Czech Republic

Výroční zpráva 2022

Jsme tu pro Vás vždy,
když potřebujete vidět
svět v souvislostech.

Obsah

Úvodní slovo generálního ředitele	3
---	---

Události roku

Zajištění zpřístupnění digitálního obsahu v režimu tzv. DNNT	5
Otevření knihovnických databází v režimu tzv. otevřených dat	8
Nové možnosti vzdálené registrace uživatelů Národní knihovny ČR	9
Otevření nových studoven a další novinky ve službách NK ČR	10
Ukončení výzkumných aktivit v rámci projektů NAKI II	11
Ocenění Národní knihovny ČR v rámci předávání cen Knihovna roku	11
Výstava Tirsch a ti druzí... Čeští jezuité v Mexiku	12
Spolupořádání kongresu IAML	12

Z hlavních činností knihovny

Zpřístupnění digitálních fondů	13
Doplňování novodobých knihovních fondů	15
Zpracování novodobých knihovních fondů	16
EBSCO Discovery Service	17
Služba Ptejte se knihovny	18
Služba eBooks on Demand (EOD)	18
Historické a hudební fondy	19
Slovanská knihovna	25
Knihovnický institut	26
Odbor správy fondů	28
Odbor ochrany knihovních fondů	30
Výzkumné a vývojové aktivity a další projekty	34
Mezinárodní styky	54
Archiv Národní knihovny ČR	54
Propagace a marketing	56

Ekonomické ukazatele, statistika, grafy

Základní statistické údaje o Národní knihovně ČR v roce 2022	58
Finanční hospodaření	58
Personální údaje	63
Vnitřní kontrolní systém	63
Odbor doplňování fondů	64
Mezinárodní agentury	72
Statistiky zpracovatelských útvarů	72
Statistické ukazatele služeb	73
Slovanská knihovna	85
Knihovna knihovnické literatury	86
Odbor správy fondů	86
Odbor ochrany knihovních fondů	89
Poskytování informací podle zákona č. 106/1999 Sb.	91

Kulturní, vzdělávací a publikační aktivity knihovny

Kalendárium významných akcí	92
Výstavní činnost	99
Vydavatelská činnost	105

Přílohy

Publikační činnost pracovníků Národní knihovny ČR	111
Dárci	120
Organizační struktura k 31. 12. 2022	124
Zkratky	125
Důležité údaje a kontakty	126

Úvodní slovo generálního ředitele

Vážené kolegyně a kolegové, vážení čtenáři
a uživatelé Národní knihovny České republiky!

Když jsme v předcházející výroční zprávě bilancovali naše počiny a aktivity uskutečněné v roce 2021, museli jsme přihlédnout k omezením, která nám přinesly opakované vlny koronavirové nákazy, jež značnou měrou ovlivnily naše pracovní postupy a zvyklosti. Toto složité období jednoznačně akcelerovalo potřebu vzdálených služeb, zhodnotilo letité aktivity knihoven v oblasti digitalizace a změnilo i vztah organizací k využívání různorodých datových sad, jež byly předmětem celé řady dlouhodobých projektů. V roce 2022 byla bohužel nejen celá společnost, ale i unikátní síť našich knihoven, Národní knihovnu České republiky nevyjímaje, vystavena dalším těžkým zkouškám. Mezi ty nejvýznamnější jistě patřily hrozby vyplývající z kybernetické bezpečnosti, prohlubování vnitřních rozporů o definici naší národní identity i stále aktuální válečný konflikt na Ukrajině, spojený s jeho ekonomickými dopady, jež měly vliv na každého z nás. S velkou profesní hrdostí zde však mohou směle prohlásit – knihovny v těchto obtížných časech obstály a své výjimečné postavení ve společnosti potvrdily. Dle aktuálních potřeb dále

rozšiřovaly nabídku svých služeb, ať už ve fyzické či virtuální podobě, prohloubily svou roli komunitních center, budovaly asistenční centra přímé pomoci, pořádaly vzdělávací kurzy a poskytovaly i další pomoc potřebným.

Své výsadní roli v celém systému knihoven v uplynulém roce plně dostala i Národní knihovna České republiky. Dovolte mi, abych zmínil několik oblastí, jež považuji za klíčové. Mezi nejdůležitější činnosti organizace dlouhodobě patří oblast digitalizace knihovnických fondů a zajištění zpřístupnění těchto dat. Národní knihovna České republiky nejen úspěšně koordinovala proces digitalizace samotný, ale podnikla další potřebné kroky v rámci zlepšení dostupnosti elektronických zdrojů, pokračovala v koordinaci zpřístupnění dat ve speciálních licenčních podmínkách, spustila automatizovaný Seznam děl nedostupných na trhu, ale též se stala první kulturní organizací, jež spustila plnohodnotné ověřování identit uživatelů prostřednictvím tzv. bankovní identity a v neposlední řadě poskytla své vybrané databáze pod otevřenými licencemi. Všechny tyto kroky lze považovat za významné počiny v oblasti elektronizace státního sektoru.

Národní knihovna České republiky se zároveň i nadále profilovala jako výjimečná výzkumná organizace řešící národní i mezinárodní projekty zaměřené na celou řadu oblastí svého působení. Za rok 2022 dosáhla zhruba padesáti výstupů základního i aplikovaného výzkumu, zejména certifikovaných metodik, softwarových nástrojů či odborných monografií. Popularizaci

svých odborných činností se systematicky věnuje i prostřednictvím unikátních výstavních počínů, jež navštívily tisíce zájemců.

Národní knihovna České republiky zároveň v roce 2022 zásadně zvýraznila své renomé respektované organizace otevřené mezinárodní spolupráci. Výsledky své práce prezentovala v rámci organizace významných mezinárodních akcí, například kongresu hudebních knihoven a archivů IAML, vystoupeními na konferencích či zastoupením v oborových pracovních skupinách či organizacích, čímž aktivně podporovala prezentaci České republiky a české kultury v zahraničí.

Uvědomuji si, že i rok 2023 bude pro nás opět rokem náročným. Zákonitě tak do něj vstupujeme s řadou obav. Ale jistě také s důvěrou v naše zkušenosti, schopnosti, kvalitní a novým myšlenkám otevřené pracovníky a ve stabilitu Národní knihovny České republiky, instituce, pro kterou nejsou pojmy jako demokracie, společenská odpovědnost, vzdělanost a pokrok jen prázdnými slovy, ale základními principy každodenního fungování.

Mgr. Tomáš Foltýn,
generální ředitel NK ČR

Události roku

Zajištění zpřístupnění digitálního obsahu v režimu tzv. děl nedostupných na trhu

Národní knihovna ČR se intenzivně věnovala digitalizaci a zpřístupnění kulturního dědictví v digitální podobě. Rok 2022 byl prvním rokem, který je možné z hlediska zpřístupnění digitalizovaných dokumentů v režimu děl nedostupných na trhu (DNNT) považovat za standardní. Službu zpřístupnění digitálních dokumentů v režimu DNNT v roce 2022 nabízely čtyři digitální knihovny:

- Národní digitální knihovna NK ČR;
- Digitální knihovna MZK v Brně;
- Digitální knihovna Akademie věd ČR;
- Digitální knihovna SVK v Hradci Králové.

Hlavní přístup k dílům nedostupným na trhu zprostředkoval portál *DNNT.CZ* (viz obr. 1), který také obsahuje podrobné informace o všech aspektech služby DNNT. V nabídce bylo více než 178 000 svazků digitalizovaných knih z české vydavatelské produkce vydané do roku 2007 a periodik vydaných před rokem 2012. Kromě toho digitální knihovny nabízely přes 30 000 volných děl.

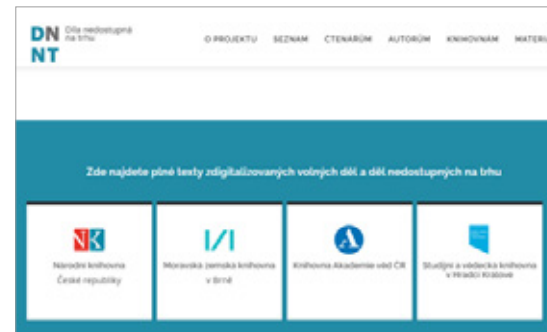
V průběhu roku 2022 bylo zobrazeno 6686658 digitálních stran. Z tohoto množství se 3524470 stran (53 %) týkalo monografií v režimu DNNT, 2 122 047 stran (32 %) tvořila periodika v režimu DNNT a 1040 141 stran (15 %) připadlo na volná díla. Měsíčně bylo tak v průměru zobrazeno přibližně 557 000 stran. Jak naznačuje graf 1, nejvíce klesal počet stran v měsících červenec až září, a poté docházelo k nárůstu.

Službu DNNT v roce 2022 svým uživatelům nabízelo 263 knihoven. V těchto knihovnách bylo registrováno téměř 1,6 milionu uživatelů, kteří mohli využívat digitální knihovny v režimu DNNT. Podstatná část velkých knihoven již službu DNNT nabízí, ale menší knihovny se zavedením nové služby stále otálejí. Větší část knihoven využívá pro identifikaci svých uživatelů systém eduID (151 knihoven). Uživatelé z dalších 112 knihoven využívají pro identifikaci systém identit Národní digitální knihovny (ID NDK).

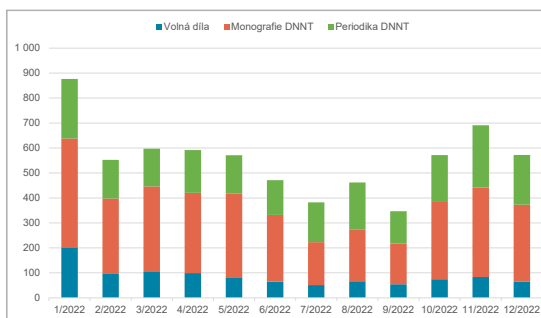
Nejvíce byla využívána digitální knihovna Národní knihovny ČR (74 % zobrazených stran) následovaná Moravskou zemskou knihovnou v Brně (21 %), Studijní a vědeckou knihovnou v Hradci Králové (3 %) a Knihovnou Akademie věd ČR (2 %), viz graf 2.

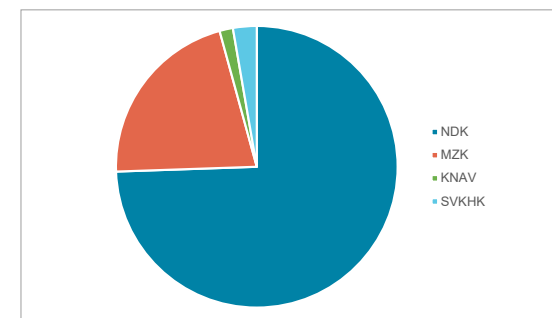
Logo projektu

Obr. 1: Vstupní stránka portálu dnnt.cz pro přístup ke službě DNNT (zdroj: portál dnnt.cz, získáno 2022-12-31)

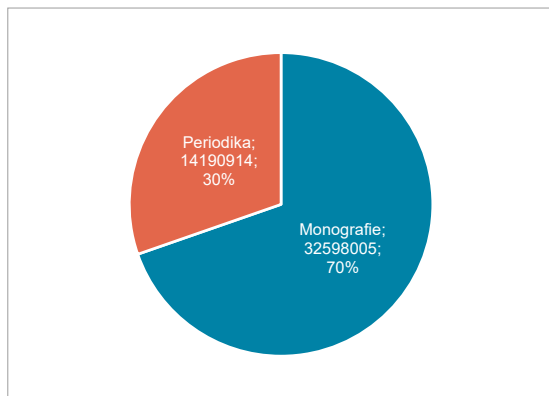
Graf 1: Využití čtyř digitálních knihoven v režimu DNNT v roce 2022 v tisících, a to podle typu zpřístupněných děl po měsících

Graf 2: Podíl na celkovém využívání digitálních knihoven v roce 2022

Od června 2022 je v ostrém provozu nasažen nový systém *Seznamu děl nedostupných na trhu* (SDNNT), který provozuje Národní knihovna ČR (viz obr. 2). SDNNT je také jedním z důležitých předpokladů pro uzavření licenčních smluv mezi kolektivními správci a Národní knihovnou ČR na zpřístupnění digitalizovaných dokumentů chráněných autorským právem a také pro vlastní zpřístupnění dokumentů.

Nová aplikace vytvořená s podporou Ministerstva kultury nabízí vyšší provázanost s pracovní agendou vyhodnocování žádostí a návrhů a umožňuje transparentní řízení agendy pomocí moderního uživatelského rozhraní s vyšší dostupností přehledů a datových sad děl. Aplikace umožňuje spravovat požadavky prostřednictvím

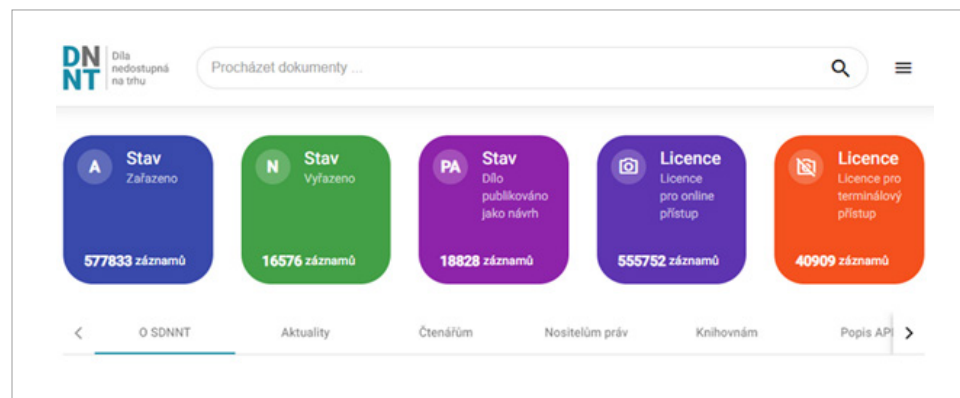
Graf 3: Přibližný počet stran digitalizovaných periodik a monografií nabízených v roce 2022 v režimu DNNT

strojového rozhraní REST API¹ a může být pomocí protokolu OAI PMH² dále integrována s dalšími knihovními systémy. Aplikace umožňuje nativní integraci se systémem Kramerius 7 pro přímé řízení zveřejněných děl, bez nutnosti přímých zásahů.

Významným krokem k rozšíření a zkvalitnění přístupu k digitalizovaným knihovním fondům v příštích letech bude nový rozvoj *České digitální knihovny* (ČDK). V říjnu 2022 podepsali zástupci Národní knihovny ČR, Moravské zemské knihovny a Knihovny AV ČR, za přítomnosti ministra kultury Martina Baxy a předsedkyně Akademie věd ČR Evy Zažímalové, smlouvu o vzájemné spolupráci při rozvoji společného projektu Česká digitální knihovna. Do budoucna bude možné prostřednictvím této digitální knihovny dohledat a číst většinu v ČR digitalizovaných dokumentů, a to nejen těch volně dostupných, ale i těch autorsky chráněných, zpřístupněných například v režimu DNNT. Uživatelé České digitální knihovny mezi nimi najdou odborné knihy i časopisy, ale také beletrii, mapy, rukopisy a staré tisky, obrazové dokumenty, zvukové nahrávky či hudebniny.

1 REST API je rozhraní umožňující provádět různé operace s daty, viz též hesla REST a API v České terminologické bázi knihovnictví a informační vědy (TDKIV).

2 OAI-PMH je Protokol pro sklizení metadat Iniciativy otevřených archivů (Open Archives Initiative Protocol for Metadata Harvesting, viz web protokolu).

Obr. 2: Vstupní stránka nového Seznamu děl nedostupných na trhu (zdroj: Seznam děl nedostupných na trhu, získáno 2022-12-31)

Otevření knihovnických databází v režimu tzv. otevřených dat

NK ČR v roce 2022 zpřístupnila pod veřejnou licenci CC0 tři databáze:

- Česká národní bibliografie (ČNB);
- Databáze národních autorit NK ČR (AUT);
- Centrální adresář knihoven a informačních institucí ČR (ADR).

Veřejná licence CC0 umožňuje nejširší možné užití databází, a to jak pro nekomerční, tak komerční účely, bez nutnosti uvedení autorství. Zveřejnění databází pod veřejnou licenci CC0 bylo provedeno se schválením Ministerstva kultury České republiky, které je zřizovatelem Národní knihovny ČR.

Přehled zpřístupněných databází je k dispozici na adresách <https://www.nkp.cz/o-knihovne/odborne-cinnosti/otevrena-data> (v češtině) a <https://www.en.nkp.cz/about-us/professional-activities/open-data> (v angličtině). Databáze jsou zpřístupněny ve formátu XML (Česká národní bibliografie i ve formátu Dublin Core) a jsou aktualizovány 1× týdně.

Databáze Česká národní bibliografie obsahuje přes 1 180 000 bibliografických záznamů dokumentů vydaných na území České republiky.

Databáze Národních autorit NK ČR obsahuje přes 1 138 000 autoritních záznamů personálních jmen, organizací, akcí, věcných termínů, geografických termínů, chronologických údajů, unifikovaných názvů, formálních termínů, sku-

pin Konspektu atd. Databáze Národních autorit NK ČR je zároveň vystavena v podobě samostatných datasetů podle typu autoritních záznamů, celkem tedy v osmi samostatných datasetech.

Databáze Centrální adresář knihoven a informačních institucí v ČR obsahuje přes 8 000 záznamů institucí, které spolupracují nebo spolupracovaly na budování souborných katalogů CEZL/CASLIN, účastní se meziknihovnických služeb, jsou v kontaktu s Knihovnickým institutem NK ČR nebo jsou evidovány na Ministerstvu kultury ČR.

Databáze byly registrovány v Národním katalogu otevřených dat a jsou dostupné široké veřejnosti. Celkem bylo registrováno jedenáct datových sad. Vystavené datasety mohou sloužit jako data pro vědu a výzkum (např. lingvistický nebo literárněvědný), datovou žurnalistiku apod. Jedná se především o bibliografické záznamy (záznamy o literárních dílech) a autoritní záznamy (záznamy o autorech, záznamy o organizacích, geografických názvech, tématech apod.).

Zpřístupnění knihovnických metadat pod veřejnou licenci CC0 a jejich propojování v digitálním prostředí je jedním ze strategických cílů *Koncepce rozvoje knihoven v České republice na léta 2021–2027 s výhledem do roku 2030*, je v souladu s doporučením IFLA a může přispět k rozvoji znalostní ekonomiky, a tím i ke zvýšení životní úrovně naší společnosti.

Vystavení databází NK ČR v jejich originální podobě dává možnost každému data hodnotit,

odkazovat, upozorňovat na chyby, a tím i přispět k vyšší kvalitě vytvářených dat v NK ČR.

Národní knihovna ČR se zpřístupněním databází pod veřejnou licenci CC0 může zařadit po bok významných zahraničních knihoven, jako jsou např. národní knihovny v Dánsku, Estonsku, Finsku, Lotyšsku, Lucembursku, Německu, Polsku, Rakousku, Švédsku, USA, které také svá data zpřístupňují pod obdobnou licenci.

Pro zpětnou vazbu NK ČR připravila webový formulář *Využívání otevřených dat Národní knihovny ČR / Using Open Data Published by the National Library of the Czech Republic*.

NK ČR dlouhodobě spolupracuje se spolkem Wikimedia Česká republika. Vystavení databází NK ČR pod licenci CC0 a možnost jejich zařazení do Wikidat povede ke zkvalitnění informací na Wikipedii a v dalších projektech využívajících data z Wikidat.

Informace o zveřejněných datových sadách NK ČR najdete na *stránkách knihovny*, v *Národním katalogu otevřených dat* a na *portálu data.europa.eu*.

Nové možnosti vzdálené registrace uživatelů Národní knihovny ČR

NK ČR jako první knihovna v České republice v roce 2022 spustila plnohodnotné ověřování identit uživatelů prostřednictvím tzv. bankovní identity. Od 5. května 2022 se tak zájemci o využívání online zdrojů mohou v NK ČR vzdáleně registrovat pomocí své bankovní identity. NK ČR tímto reagovala na potřebu vyšší míry elektronizace i v oblasti registrace té skupiny uživatelů, kteří od knihovny vyžadují pouze přístup k online službám a online zdrojům.

Vzdálená registrace prostřednictvím bankovní identity je určena osobám starším 15 let, které zatím nejsou v NK ČR registrované. Další podmínkou je, aby zájemci o vzdálenou registraci měli aktivovanou bankovní identitu v bance podporující její využití i mimo státní správu. V roce 2022 se takto mohli v NK ČR vzdáleně registrovat klienti šesti bank (AirBank, ČS, a. s., ČSOB, KB, Moneta Money Bank, Raiffeisen BANK).

Jednoduchý způsob vzdálené registrace pomocí bankovní identity probíhá kompletně online a plně automatizovaně od získání identity a ověření možné duplicity čtenáře v bázi uživatelů NK ČR, přes online platbu (pokud systém určí, že se na zájemce o vzdálenou registraci vztahuje povinnost uhradit registrační poplatek), až po dokončení registrace včetně vytvoření kompletního záznamu v knihovním systému a zpřístupnění vybraných online služeb a zdrojů. Takto vzdáleně registrovaní uživatelé získávají během

několika minut přístup například do Národní digitální knihovny (a tedy děl nedostupných na trhu) a licencovaných elektronických informačních zdrojů NK ČR.

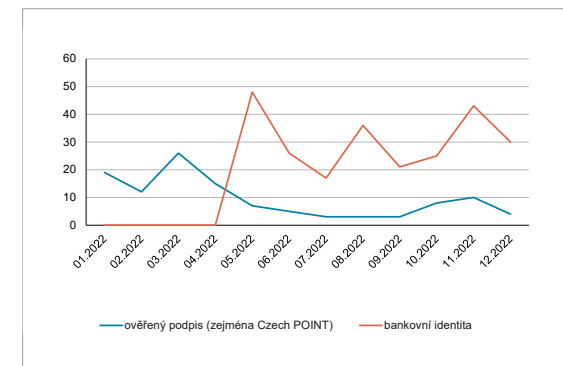
Vzdálená registrace s využitím bankovní identity je založena na kooperaci externího nástroje <https://registrace.nkp.cz> a knihovního systému Aleph. Nástroj <https://registrace.nkp.cz> zajišťuje komunikaci s BankID a platební bránou. Od určité fáze procesu vzdálené registrace pak <https://registrace.nkp.cz> komunikuje i s knihovním systémem Aleph.

Přístup ke službám soukromoprávních subjektů (tedy i ke vzdálené registraci v NK ČR) na základě bankovní identity probíhá prostřednictvím služby BankID. V procesu integrace BankID do služeb NK ČR tak bylo nezbytným krokem uzavření smlouvy se společností Bankovní identita, a. s., která službu BankID provozuje.

Za osm měsíců provozu se prostřednictvím bankovní identity v NK ČR vzdáleně registrovalo 246 nových uživatelů. Nejčastěji šlo o osoby ve věku 40–49 let (24,8 %) a 15–25 let (24,39 %), nicméně mezi uživateli registrovanými vzdáleně pomocí bankovní identity najdeme zastoupené všechny věkové skupiny, a to včetně uživatelů seniorního věku. Ve třech případech tento způsob registrace využili i držitelé průkazů TP, ZTP a ZTP/P.

Od května 2022 mají zájemci o online zdroje NK ČR na výběr, zda se budou chtít vzdáleně registrovat prostřednictvím bankovní identity, nebo na základě ověřeného podpisu (legalizace podpisu např. na Czech POINTu). Již první

měsíce provozu vzdálené registrace založené na bankovní identitě ukázaly, že tuto cestu preferuje majoritní podíl zájemců o online služby. Důvodem může být jednoduchost procesu a větší progresivnost tohoto způsobu registrace v případě, že zájemce o vzdálenou registraci disponuje bankovní identitou.

Počet vzdálených registrací vzniklých v roce 2022 podle způsobu vzdálené registrace.

Otevření nových studoven a další novinky ve službách NK ČR

Dne 16. května 2022 Národní knihovna ČR v Klementinu otevřela nově vzniklou Studijně relaxační zónu. Cílem zóny je nabídnout registrovaným uživatelům NK ČR i návštěvníkům knihovny služby a prostory, které v Klementinu dosud chyběly. Studijně relaxační zóna se nachází v přízemí v sedmi vzájemně propojených místnostech o celkové rozloze 254 m². Vzniklo zde 46 různorodých míst studijního charakteru a 12 míst určených zejména pro relaxaci.

Studijně relaxační zónu tvoří prostory se třemi odlišnými charaktery:

Relaxační zóna nabízí možnost odpočinout si během studia v méně formálním prostředí (pohovky, křesla), řada studentů však volí tyto prostory i pro studium vlastních dokumentů, případně pro studium v menších skupinkách. Součástí Relaxační zóny jsou i malé SWAP koutky, z nichž si mohou uživatelé odnést knihy, nebo zde naopak zanechat své vlastní knihy, které už přečetli a chtějí by je předat někomu dalšímu.

Individuální studijní zóna je k dispozici pro každého, kdo hledá klidné prostředí pro práci nebo studium vlastních materiálů.

Dvě **Týmové studovny** poskytují prostor pro studium či práci ve větších skupinách. V jedné může studovat až deset osob, druhá studovna nabízí zázemí ke studiu až 16 osobám. Vybavené jsou whiteboardy, flipcharty a projektory, a to

včetně velkého interaktivního projektoru instalovaného ve větší týmové studovně.

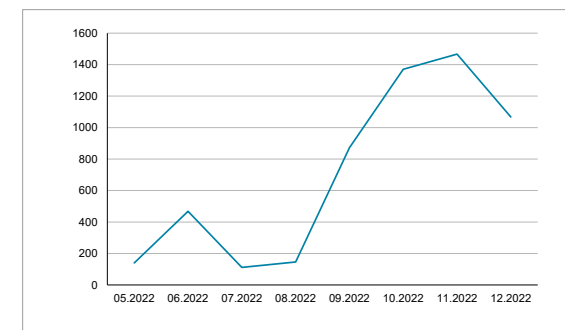
Oproti klasickým studovně NK ČR, v nichž jsou nastavena poměrně striktní pravidla, pokud jde o konzumaci jídla a nápojů nebo způsob chování (tiché studijní prostředí), nabízí Studijně relaxační zóna větší míru svobody. S výjimkou týmových studoven zde uživatelé mohou jíst a pít a není zde omezena komunikace. Na rozdíl od klasických studoven do těchto prostor nejsou expedovány dokumenty z fondů NK ČR, tj. uživatelé si sem mohou přinést jen vlastní dokumenty nebo ty, které mají řádně vypůjčené pro absenční výpůjčku. V prostředí NK ČR je Studijně relaxační zóna specifická i tím, že je z velké části samoobslužná a dozor vykonává ostraha formou kamerového dohledu. Asistence knihovníka je nutná pouze pro přístup do týmových studoven.

Relaxační zóna a Individuální studijní zóna jsou volně přístupné pro registrované uživatele NK ČR i návštěvníky knihovny. Týmové studovny jsou dostupné pro registrované uživatele na základě rezervace v jejich čtenářském kontě, doprovázet je mohou uživatelé s platným čtenářským průkazem nebo jednodenní vstupenkou do studoven. Do 28. srpna 2022 byly jednotlivé části Studijně relaxační zóny otevřeny do 19:00 hod. Na základě kladné odezvy ze strany uživatelů jsme od 29. srpna 2022 ve všedních dnech prodloužili provozní dobu Relaxační zóny a Individuální studijní zóny do 22:00 hod.

V roce 2022 Studijně relaxační zónu jako celek využilo 5 642 uživatelů, z toho 92 uživatelů pracovalo v týmových studovnách. Nově vytvo-

řenou zónu začali čtenáři běžně navštěvovat ihned po jejím otevření. Podle dosavadních reakcí a způsobu jejího využívání se zdá, že se tyto prostory uživatelům i návštěvníkům Národní knihovny líbí. Vyhovuje jim i volnější režim, který je v této nové zóně z velké části nastaven a velká míra její samoobslužnosti. Na základě zkušenosti z využívání zóny za prvních pět měsíců provozu proběhla začátkem října 2022 úprava dispozice Relaxační zóny. Přibyla zde další čtyři místa, která umožňují studovat v menší skupince, a byly přidány nové zástěny v Individuální studijní zóně pro zvýšení pocitu intimity u jednotlivých pracovních míst.

Vedle otevření Studijně relaxační zóny bylo naším cílem uživatelům zpříjemnit pobyt i v dalších prostorách NK ČR. V předsáli Všeobecné studovny najdou uživatelé od srpna 2022 více než 70 uzamykatelných skříněk pro bezpečně

Návštěvnost Studijně relaxační zóny

odložení nádob s nápoji. Pro ty, kteří by se chtěli pohodlněji posadit s vypůjčeným dokumentem, jsme ve Studovně společenských a přírodních věd připravili dvě křesla. Nabídku služeb, jež je možné uhradit online, jsme v průběhu roku 2022 rozšířili o online platby pokut (jde zejména o poplatky z prodlení) a poplatků spojených s meziknihovními službami.

Ukončení výzkumných aktivit v rámci projektů NAKI II

V letech 2016–2022 probíhal program Ministerstva kultury ČR na podporu aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity, tzv. NAKI II. Tento program navazoval na obdobný program na léta 2011–2017, jenž byl známý pod názvem NAKI.

NK ČR se podílela, resp. spolupodílela v letech 2016–2022 na řešení 12 programových projektů, z nichž ve čtyřech případech byla jejich hlavním nositelem a na ostatních se podílela svou řešitelskou kapacitou. Celková dotace na tyto projekty z kapitoly Ministerstva kultury na výzkum, vývoj a inovace činila jen pro NK ČR 109,5 milionu Kč.

Naše projekty byly z oblastí digitální kodikologie, resp. digitálního zpřístupnění knihovních sbírek, ochrany knihovních fondů, archivace digitálních dat, využití dat webových archivů, hudební vědy a tzv. digital humanities. Kromě jednoho tříletého projektu byly ostatní projekty pětileté. Financování projektů bylo umožněno úspěšným zvládnutím veřejných soutěží o pro-

jekt v letech 2015 (4 projekty), 2017 (7 projektů) a 2019 (jeden projekt).

Celkově bylo uplatněno za těchto 12 projektů 105 výsledků výzkumu, z nichž bylo 51 publikačních a 54 aplikačních. Z publikačních výsledků bylo mj. uplatněno 5 knih, 8 kapitol z knihy a 26 odborných recenzovaných článků. Z výsledků aplikačních byly mj. realizovány 3 výstavy s kritickým katalogem, 1 užitečný vzor, 10 certifikovaných metodik, 13 výsledků typu software, 1 ověřená technologie a 5 poloprovozů.

Z výše uvedených důvodů lze hodnotit příspěvek NK ČR k realizaci programu NAKI II jako velmi úspěšný.

V tomto duchu hodlá NK ČR i nadále pokračovat: prozatím bylo v navazujícím programu NAKI III na léta 2023–2030 vybráno k financování pět projektů s naší účastí.

Kromě toho je NK ČR součástí velké výzkumné infrastruktury pro oblast humanitních věd, podílí se na řešení jednoho projektu Technologické agentury České republiky a v neposlední řadě probíhá v NK ČR institucionální výzkum v 10 oblastech, v němž bylo za totéž období uplatněno 137 výsledků. K tomu je třeba připočítat ještě výsledky z dalších výzkumných aktivit, dosažené bez podpory státního rozpočtu pro výzkum, vývoj a inovace (75 výsledků, z toho 59 s podporou dalších veřejných zdrojů, resp. rozpočtu NK ČR).

Celková výzkumná kapacita NK ČR jako státní příspěvkové organizace, která poskytuje především služby veřejnosti, se tak jeví jako velmi úspěšná.

Ocenění Národní knihovny ČR v rámci předávání cen Knihovna roku

Národní knihovna ČR získala první cenu v soutěži Ministerstva kultury Knihovna roku 2022 v kategorii významný počin v oblasti poskytování veřejných knihovnických a informačních služeb. Předmětem ocenění bylo vydání publikace *Jak řídit knihovnu: příručka pro začínající vedoucí/ředitele knihoven*. Cílem publikace je pomoci začínajícím pracovníkům v řídicí funkci k odpovědnému výkonu jejich práce. Příručka přehlednou formou provádí vedoucí pracovníky knihoven principy, nástroje a metodikami nezbytnými pro dobré vedení knihovny. Příručka je výsledkem společné práce kolektivu autorů Daniela Divínová, Lenka Dostálová, Jitka Kotisová, Šárka Pazderová, Vít Richter, Richard Ščerba, Marie Šedá. Byla vydána v tištěné podobě a je současně provozována v interaktivní podobě na webu Národní knihovny ČR: <https://prirucky.ipk.nkp.cz/rizeni/start>, kde je doplněna o desítky příloh k jednotlivým kapitolám (texty právních předpisů, vzory formulářů a interních předpisů, které mohou knihovny využít pro zpracování vlastních dokumentů). Text je průběžně doplňován aktuálními informacemi a zdroji. Na vydání příručky navázaly další vzdělávací aktivity pro vedoucí pracovníky knihoven.

Výstava Tirsch a ti druzí... Čeští jezuité v Mexiku

U příležitosti stého výročí navázání diplomatických vztahů mezi tehdejší Československem a Mexikem byla připravena výstava o Ignáci Tirschovi a dalších jezuitech z českých zemí působících v Mexiku a okolních oblastech. Výstava návštěvníkům přiblížila přípravu příslušníků tohoto řádu na misie v Novém světě, okolnosti náročné cesty z Evropy do Mexika a zejména pak všechny činnosti, kterým se v této části světa věnovali. Zvláštní pozornost byla věnována životu a dílu chomutovského rodáka, misionáře Ignáce Tirsche a jeho rukopisnému obrazovému albu *Codex Pictoricus Mexicanus*, které bylo rovněž hlavním exponátem výstavy. Unikátní rukopis zdobí Tirschovy kresby zachycující dnes již zčásti zaniklou přírodu a kulturu jižní části Kalifornského poloostrova. Návštěvníci mohli rovněž zhlédnout další rukopisy a staré tisky

tematicky související s činností jezuitů vyslaných z Čech do Mexika, historické mapy mexického území od významných kartografů novověku či několik ilustrací přibližujících tehdejší Evropanům aztéckou kulturu. Výstava byla k vidění v Galerii Klementinum ve dnech 19. října až 27. listopadu 2022.

Spolupořádání kongresu IAML

Pod záštitou ministra kultury Martina Baxy a primátora hlavního města Prahy Zdeňka Hříba hostila Praha v posledním červencovém týdnu roku 2022 mezinárodní kongres IAML, setkání hudebních knihovníků, dokumentaristů a muzikologů. Díky vstřícné partnerské spolupráci Národní knihovny ČR, Městské knihovny, Institutu Bohuslava Martinů a za pomoci Národního muzea, Českého muzea hudby a Obecního domu bylo pro cca 330 účastníků z 30 zemí světa vytvořeno klidné zázemí pro prezentaci podnět-

ných referátů, informačních posterů a dalších jednání a workshopů. Kongres IAML se v Praze konal ve své dlouhé historii podruhé. Ten první, uspořádaný v roce 1991 ještě jako konference, zůstává v paměti kolegů z hudebních knihoven jako nezapomenutelný a podle ohlasů, které již máme, tomu tak bude patrně znovu. Přednášky a následné diskuse se věnovaly problematice ochrany a zpřístupňování hudebně historických sbírek v digitálním i klasickém prostoru. Dvě plenární zasedání byla věnována prezentaci českých knihoven, archivů, muzeí a dokumentačních center, řešila se problematika zpracování a vydávání tematických katalogů hudebních sbírek a kritického vydávání hudebních děl. Bohatý byl rovněž doprovodný program ve formě koncertů, výstav a exkurzí. Hudební oddělení NK ČR připravilo výstavu o hudebních tiscích českých vydavatelů, k níž byl vydán rovněž katalog v anglické verzi. Všechny programy byly hojně navštíveny a pozitivně hodnoceny.

Kongres byl uspořádán za finančního přispění Ministerstva kultury ČR, hlavního města Prahy a za sponzorské spoluúčasti vydavatelství hudebních dokumentů: Nkoda, Harrassowitz, Hollitzer, ProQuest, Bärenreiter Praha, Berliner Philharmoniker DigitalCocert Hall, QwestTvEdu, PWM Edition, Breitkopf & Härtel a Český rozhlas. Vydavatelská činnost těchto sponzorů byla po celý týden konání kongresu prezentována a tisky nabízeny k zakoupení. S organizací kongresu pomáhali rovněž dobrovolníci z řad kolegů, někteří i ze Slovenska.

Z hlavních činností knihovny

Zpřístupnění digitálních fondů

Moderní literatura z fondů NK ČR, která již prošla digitalizací, je čtenářům zpřístupněna v Národní digitální knihovně (NDK, <https://ndk.cz/>), pracující v systému Kramerius. V digitální knihovně je vystaveno přes 70 milionů stran literárních děl, z kterých je volně dostupných necelých 12 milionů, dalších 44 milionů je vzdáleně dostupných po registraci.

V roce 2022 došlo k poklesu většiny ukazatelů využití digitalizovaných fondů NDK proti předchozímu roku. S největší pravděpodobností bylo důvodem k snížení návštěvnosti digitální knihovny uvolnění mimořádných opatření souvisejících s epidemickou situací, které umožnilo návrat čtenářů do studoven. Prostředí NDK navštívilo a bezplatnou službu zpřístupnění využilo v roce 2022 vzdáleně celkem 166 330 uživatelů (cca 76 % v porovnání s rokem 2021), kteří si během 500 412 návštěv prohlédli celkem 3 502 641 stran.

NK ČR se v roce 2022 aktivně zapojila do pokračujícího vývoje systému Kramerius v rámci vícestranného vývojového týmu projektu Right-Lib, řízeného z KNAV. Nejdůležitějším přínosem

je finalizace nové verze Kramerius 7 spolu s optimalizací pro spuštění nové generace České digitální knihovny (ČDK) ve formátu vzniklém a zakotveném v třístranné smlouvě mezi NK ČR, MZK a KNAV, podepsané 31. října 2022. S tím také souvisely práce na řešení pro koordinované vytváření a správu virtuálních sbírek nad obsahem NDK, resp. ČDK, které proběhly v roce 2022. Na základě poznatků z testování nového rozhraní Kramerius 7 byla vytvořena metodika, která je určena pro obsahové správce digitálních knihoven a přináší popis základních postupů z kurátorské praxe. Neméně důležitou součástí projektu byla také revize stávajících virtuálních sbírek v NDK, přípravy na jejich postupné doplňování a návrh na jejich restrukturalizaci pro pozdější použití v nové verzi aplikace Kramerius 7.

Zpřístupnění děl nedostupných na trhu

Národní knihovna v roce 2022 pokračovala ve své dlouhodobé snaze umožnit čtenářům vyhledání a přiblížení obsahu digitální knihovny vzdáleným přístupem bez nutnosti návštěvy knihovny.

Na základě licenčních smluv s kolektivními správci autorských práv z roku 2019 dál zajišťovala zpřístupnění děl nedostupných na trhu. Na konci roku 2022 bylo do tohoto systému zapojeno již 263 knihoven. Čtenáři zapojených knihoven mají po přihlášení k dispozici pro prohlížení téměř 56 milionů stran z fondů NK ČR a další miliony stran z fondů MZK v Brně, Knihovny AV ČR a SVK v Hradci Králové.

Seznam děl nedostupných na trhu

Národní knihovna nahradila v roce 2022 dosavadní řešení zajišťující plnění závazků plynoucích z ustanovení § 97f autorského zákona o seznamu děl nedostupných na trhu zcela novým řešením. To vedle moderního uživatelského rozhraní nabízí řadu nových funkcí nejen pro veřejnost, ale především pro nositele práv a další zainteresované subjekty. Nové řešení je také připraveno pro automatizované předávání informací směrem k digitálním knihovnám Kramerius. Na adrese <https://sdnnt.nkp.cz/> je možné snadno vyhledávat, ale také se odtud přímo dostat k vyhledanému dílu. Na konci roku 2022 bylo do seznamu nedostupných děl zařazeno 577 770 provedení děl, dalších 18,8 tisíc děl bylo ve fázi návrhu na zařazení.

Digitalizace novodobé literatury

V roce 2022 bylo v prostředí digitalizačního systému NK ČR digitalizováno na 3 722 895 stran monografií a periodik. Celkový objem digitalizace po výpadku z roku 2021 tak opět utěšeně narůstá. Celkem je v prostředí NDK již zpracováno a dlouhodobě uloženo 70 088 958 stran fondu, což představuje 239 608 děl.

Byly vydány čtyři nové verze standardů NDK, aktualizovány byly standardy pro digitalizaci monografií, periodik, gramofonových desek a fonografických válečků, připraveno bylo také rozšíření standardů o podporu digitalizace grafik či možnost popisu regionálních mutací a mutačních vydání periodik.

V roce 2022 bylo do systému pro dlouhodobé uložení (LTP) přijato na 69 066 nových archivních balíčků o objemu 25 TB. Celkem je tedy v úložišti LTP uchováváno přibližně 352 TB dat. V rámci logické ochrany dat bylo v loňském roce aktualizováno více než 4 000 archivních balíčků. Pro účely meziknihovnických replikací bylo z LTP vykopírováno více než 2 tisíce archivních balíčků.

V rámci kurátorské práce nad obsahem digitální knihovny pokračovaly kontroly autorských práv děl v Národní digitální knihovně a k volnému užití bylo uvolněno více než 2 500 titulů s uplynulými autorskými právy (více než 357 000 stran). Ke konci roku proběhly tradiční kontroly děl autorů, jejichž autorská práva rokem 2023 vyprší. Prověřeno bylo více než 126 autorů.

Významnou událostí loňského roku v oblasti ochrany digitálních dat se stala realizace interního self auditu, který proběhl nad systémem LTP. Podle metodiky The Digital Preservation Coalition Rapid Assessment Model (DPC RAM) byl vypracován dokument, který přinesl významné poznatky pro budoucí rozvoj.

Národní digitální knihovna se také v roce 2022 aktivně zapojila s jednou ze svých virtuálních sbírek do německého projektu Coding da Vinci. Tento hackathon nabídl nové pohledy na digitální kulturní dědictví, jeho cílem je poskytnout volná data umělcům a programátorům k novému a kreativnímu využití.

Ve službě ČIDLO (systém perzistentní identifikace dokumentů digitálního dědictví) bylo v roce 2022 registrováno 151 registrátorů, kteří mohou digitálním dokumentům přidělovat

identifikátory URN:NBN. V roce 2022 tak bylo přiděleno 146 775 identifikátorů novým digitalizovaným dokumentům.

Webarchiv

V roce 2022 Webarchiv nashromáždil 70,27 TB nových dat. Celkový objem dat, která spravuje, tak překročil 505 TB. S vydavateli bylo uzavřeno 9 licenčních smluv umožňujících mimo budovu NK ČR zpřístupnit 45 nových zdrojů, do výběrové kolekce bylo zařazeno i dalších 54 webů vystavených pod licencí Creative Commons. Kromě průběžně rozšiřovaných tematických kolekcí Webarchiv nově připravil rozsáhlou tematickou sbírku vztahující se k válečnému konfliktu na Ukrajině, dále například Olympijské a paralympijské hry 2022, Komunální volby a volby do Senátu 2022, sbírky věnované historii českého internetu nebo třeba fenoménům, jako jsou videopůjčovny, demoscéna nebo warez. Před zánikem služby Sweb, která patřila k důležitým tuzemským poskytovatelům webhostingu a v listopadu ukončila svou činnost, sklídl v rámci stejnojmenné tematické kolekce cca 85 000 zdrojů na této doméně. Webarchiv pokračoval v testování sklizení obsahu sociálních médií a ve spolupráci s Ústavem pro českou literaturu AV ČR v oblasti sklizení literárních webových zdrojů. Přispěl do mezinárodní sbírky iniciované konsorciem webových archivů International Internet Preservation Consortium, která se zaměřovala na olympijské a paralympijské hry. V první polovině roku realizoval rozsáhlé dotazníkové šetření zaměřené na povědomí badatelů

o webových archivech a na jejich informační potřeby, výsledky interpretoval v časopisu ProInflow. V souvislosti se snahou o mapování mizejícího webového obsahu navrhl aplikaci Extinct Websites určenou pro automatickou detekci zaniklých webů. Aktivity Webarchivu byly prezentovány na českých i zahraničních konferencích (Bibliothekskongress Leipzig 2022 v Lipsku, ILIDE – Innovative Library In Digital Era 2022 v Jasně, Archivy, knihovny, muzea v digitálním světě v Praze, 46. seminář knihovníků muzeí a galerií 2022 v Severočeském muzeu v Liberci), v médiích (Teorie vědy, Bulletin SKIP, Médiář, ProInflow), na sociálních sítích (instagramový účet Mrtvé weby) nebo v rámci workshopu pro badatele Data webových archivů a možnosti jejich využití.

Doplňování novodobých knihovních fondů

Průběžné doplňování fondů bylo financováno z příspěvku MK ČR, včetně prostředků pro realizaci projektu Česká knihovna při Univerzitní knihovně v Bratislavě a Slovenská knihovna v Národní knihovně ČR ve výši 300 tis. Kč, recipročně pro doplňování slovenské literatury ve fondech NK ČR byla prostřednictvím Univerzitní knihovny v Bratislavě (UKB) využita dotace MK SR ve výši 12 tis. €.

Disponibilní prostředky na sbírkotvornou činnost v NK ČR dlouhodobě stagnují, což se knihovna snaží eliminovat účastí v programovém financování, případně hledá další možnosti

co nejvýhodnějšího pořízování tzv. elektronických informačních zdrojů (dále EIZ) zejména na podporu vědy, výzkumu a vzdělání. Od roku 2018 knihovna využívá služeb Národního centra pro EIZ v Národní technické knihovně – CzechELib (<https://www.czechelib.cz/cs/>). Výhody centralizovaného financování EIZ umožnily knihovně zacetit hrozící propad v nabídce titulů EIZ, které jsou pro profilové uživatele knihovny zásadní. CzechELib se soustřeďuje hlavně na větší konsorciální licence, proto jsou zpravidla stěžejní tituly pro malé obory z oblasti společenských věd (hudba, slavistika, knihovnictví a další) hrazeny přímo z rozpočtu knihovny bez další účelové podpory.

Celkově byly všemi akvizičními pracovišti realizovány nákupy a předplatná za téměř 24 863 tis. Kč. Oproti předchozímu roku se jedná o cca 3 583 tisíc Kč nižší objem. Přes 7,2 milionů Kč bylo věnováno na uhrazení závazků CzechELib a dalším dodavatelům EIZ v individuálních licencích, tj. v meziročním srovnání o 2,6 mil. Kč méně než v předchozím roce. Objem na doplňování fyzických dokumentů včetně předplatného novin a časopisů se snížil o cca 1,0 mil. Kč na v úhrnu cca 14,2 mil. Kč.

Tradičně NK ČR připravila a realizovala opět projekt z účelového financování zřizovatelem (bývalý podprogram VISK 8/A MK ČR) na úhradu domácích EIZ ve veřejných knihovnách v celkové výši 3 400 tis. Kč.

Do průběhu čerpání finančních prostředků na akvizici dokumentů významně zasáhlo rozpočtové provizorium z počátku kalendářního

roku a dále celkově nižší objem finančních prostředků v meziročním srovnání o více než 3,5 mil. Kč. Dané skutečnosti vedly k omezení jak tištěných, tak elektronických zdrojů.

Nominální výše disponibilních a rozpočtově garantovaných prostředků se léta pohybuje zhruba na stejné úrovni a v loňském roce dokonce poklesla. Reálná hodnota je dále nepříznivě ovlivňována dalšími faktory, jako jsou stálý nárůst cen dokumentů a cen předplatného, sazba DPH, výrazný nárůst inflace, kurzovní pohyby, ceny poštovního apod. V daném finančním rámci je velmi složité koncipovat a realizovat systematickou a konzistentní akviziční politiku. V oblasti doplňování fondů proto i nadále zůstávají nenaplněny nejen konkrétní požadavky uživatelů, ale částečně i strategické cíle instituce vycházející z jejího poslání a garantované informační gesce.

Vedle nákupu jsou do knihovnických fondů doplňovány dále dokumenty povinným výtiskem, mezinárodní výměnou, dary, příp. z interních zdrojů. Vzhledem k omezeným finančním prostředkům se knihovna snaží nákup zdrojů co nejvíce zefektivnit.

(Doplňování knihovnických fondů včetně statistických analýz je podrobněji pojednáno v oddíle Ekonomické ukazatele, statistika, grafy.)

Zpracování novodobých knihovnických fondů

Pokračovala spolupráce tří knihoven s úplným povinným výtiskem – Moravská zemská knihov-

na (MZK), NK ČR a Vědecká knihovna v Olomouci (VKOL) – na sdílené katalogizaci v rámci Aleph Cluster. Ve sdílené katalogizaci beletrie pokračovala Městská knihovna v Praze (MLP) importy záznamů do báze NK ČR, které mají zajistit rychlejší kvalitní zpracování beletrie vydávané na území České republiky. Ačkoli všechny záznamy, které jsou výsledkem těchto kooperačních projektů, dosud procházejí revizí v NK ČR (jedná se o záznamy pro Českou národní bibliografii), jsou pro ostatní knihovny přínosné. Záznamy pro beletrii v České národní bibliografii (ČNB) a Souborném katalogu ČR (SK ČR) jsou k dispozici rychleji, v případě záznamů CENTRAL navíc jde o záznamy s anotacemi, které jinak záznamy pro ČNB neobsahují. Databáze ČNB se rozrostla o 22 703 dokumentů, tištěných monografií, periodik i speciálních dokumentů. Do databáze SK ČR se jako první častěji dostávají kvalitní záznamy, přínos bude i pro další projekty knihoven.

V souvislosti s uvažovanou změnou knihovnického systému probíhaly diskuse a analýzy knihovnického systému Aleph v oblasti katalogizace, národních autorit, SK ČR, báze ANL a adresáře CADR, s cílem a) přesně popsat funkce stávajícího knihovnického systému a specifických rozšíření, které umožňují NK ČR např. vedení kooperačních projektů, správu SK ČR atd. a které musejí být zachovány i po přechodu na nový knihovnický systém, b) identifikovat záznamy, které neodpovídají aktuálním platným standardům a prověřit nutnost či možnost oprav.

Probíhala správa a rozvoj Seznamu děl nedostupných na trhu (SDNNT). Počet zařazených publikací i návrhů se průběžně mění podle toho, jak se na trhu objevují nová vydání zařazených děl, akceptovány jsou požadavky nositelů práv na úpravu licencí. Aktuální stav ke konci roku 2022 byl 578 tis. zařazených záznamů, 18,8 tis. navržených záznamů. K 1. září 2022 byla nasazena do provozu nová aplikace SDNNT. V průběhu roku došlo k vystavení dvou várek návrhů na zařazení (únor, září).

Do SK ČR přibylo v roce 2022 celkem 116 022 nových záznamů. K 31. 12. 2022 obsahovala báze Souborného katalogu ČR 8 204 745 záznamů (z toho 181 616 seriálů, 325 039 starých tisků, 621 903 speciálních druhů dokumentů). Celkově bylo v rámci importů do SK ČR v roce 2022 přijato 845 199 z celkového počtu 965 616 zaslaných nebo sklizených záznamů. Digitální kopie dokumentu je v současné době připojena již k 515 049 z nich. Nadále pokračuje spolupráce na projektu *Obálky knih.cz*. V prostředí SK ČR bylo odesláno 4 806 objednávek MVS (celkem ze 131 různých knihoven do 241 různých knihoven). Do SK ČR přispívá celkem 513 knihoven. Počet knihoven umožňujících sklízet záznamy do SK ČR prostřednictvím OAI protokolu v roce 2022 vzrostl na 181 (cca o 10 % oproti předcházejícímu roku). S tím souvisí i zvětšení počtu knihoven, u nichž fungují automatické odpisy vyřazených titulů ze SK ČR. Ručně byly v SK ČR v roce 2022 vyřešeny duplicity u 68 087 titulů (což představovalo smazání 103 678 duplicitně dodaných záznamů).

K činností Oddělení souborných katalogů v roce 2022 patřila i metodika, koordinace a rozvoj národního systému analytické bibliografie. K 31. 12. 2022 obsahovala báze ANL 1921572 záznamů. Za rok 2022 přibylo celkem 45 700 záznamů od 28 krajských a oborových knihoven. Ze strany správce databáze proběhlo v roce 2022 více než 82 000 úprav (doplňování jmenných a věcných autorit, napojování plných textů či věcná revize záznamů) a bylo vytvořeno 779 nových záznamů.

Do souboru národních jmenných autorit přibylo za rok 2022 v rámci činnosti NK ČR a kooperujících knihoven 31 455 nových autoritních záznamů pro osoby a korporace. Byly navrženy a provedeny úpravy ve více než 48 000 autoritních záznamech v souvislosti s aktualizací údajů a s doplňováním záznamů podle požadavků katalogizačních pravidel RDA. V roce 2022 bylo připraveno nové technické řešení pro zasílání autoritních záznamů prostřednictvím protokolu Z39.50, které odpovídá aktuálním bezpečnostním požadavkům a technologickým možnostem. Probíhá testování nového řešení a jeho nasazení do ostrého provozu bylo posunuto do začátku roku 2023. Pokračovala spolupráce se spolkem Wikimedia ČR na zpřístupňování autoritních záznamů v podobě propojených dat především v souvislosti s celosvětovým projektem Wikidat. V rámci projektu z programu VISK zaměřeného na Automatickou synchronizaci autoritních záznamů s Wikidaty byla vytvořena sada skriptů pro automatickou extrakci dat. Některé z nich byly v průběhu další fáze nasazeny a počítá se

s jejich dalším využitím. Výsledky jsou veřejně přístupné. Základní dokumentace je k dispozici na <https://github.com/wmcz/WMCZ-scripts>.

V souboru národních věcných autorit bylo v roce 2022 připojeno 2 200 nových autoritních záznamů všech typů. Probíhala průběžná aktualizace záznamů tematických, geografických, formálních, chronologických a názvových autorit používaných ve věcné katalogizaci informačních zdrojů, podstatné úpravy byly provedeny v 7 000 autoritních záznamech, např. v oblasti definic, poznámek a připojených notací MDT.

Zvláštní pozornost byla v roce 2022 věnována analýze a následné aktualizaci jednotlivých autoritních údajů, obsažených ve stávajících autoritních záznamech všech dílčích souborů věcných autorit z pohledu mezinárodních standardů, tj. katalogizačních pravidel RDA, klasifikačního systému MDT, především však z pohledu pojmových modelů *FRBR* (Funkční požadavky na bibliografické záznamy), *FRSAD* (Funkční požadavky na věcné autority) a Pojmového modelu bibliografických informací IFLA LRM.

Analýza autoritních údajů provedená v roce 2022 dále prokázala, že bude nutné věnovat patřičnou pozornost i terminologickým soustavám některých oborů používaným v databázi národních věcných autorit (např. informatika, knihovnictví, informační technologie). Je nutné zajistit, aby terminologie používaná v souboru tematických autorit odpovídala současnému stupni poznání jednotlivých oborů a plně respektovala potřeby a požadavky současných

uživatelů. Uvedené poznatky budou postupně realizovány v roce 2023.

V roce 2022 byla také průběžně aktualizována databáze České MDT online, která je součástí mezinárodního portálu UDC Online, kde je klasifikační systém MDT zpřístupněn v devíti jazycích. Databáze České MDT online je v českých knihovnách hojně využívána, v současné době je zaregistrováno 224 uživatelů všech typů (knihoven, knihovnických škol a individuálních uživatelů převážně z řad badatelů).

Třemi kurzy pokračovalo e-learningové vzdělávání pro širokou knihovnickou veřejnost s účastí 158 přihlášených, osvědčení dosáhlo 14 z nich.

EBSCO Discovery Service

Elektronické informační zdroje a navazující služby patří mezi nejvýznamnější statistické ukazatele. Pro uživatele NK ČR je nadále k dispozici platforma EBSCO Discovery Service (EDS, <http://eds.nkp.cz>), která představuje komplexní řešení pro snadné vyhledávání dostupných odborných informací. Umožňuje prohledávat z jednoho místa většinu licencovaných plnotextových a bibliografických databází dostupných v NK ČR, digitální knihovny a také elektronické katalogy NK ČR, Slovanské knihovny a SK ČR.

V rámci veřejné zakázky a na základě dodaných nabídek podepsala NK ČR v roce 2021 smlouvu na využívání služby EDS po následující tři roky.

Kromě toho, že platforma EDS podporuje personalizovaný výzkum prostřednictvím jediného bezpečného přihlášení, její součástí pro NK ČR je rovněž linkovací nástroj Full Text Finder (FTF), který zprostředkovává informace o dostupnosti plného textu vybraného časopisu nebo knihy. U záznamů z lokálních katalogů jsou zobrazovány obálky a obsahy knih a časopisů shromažďované v rámci projektu *Obálkyknih.cz*. Uživatelé NK ČR mohou na základě autorizovaného přístupu využívat kompletní obsah EDS přes počítače ve studovnách NK ČR nebo prostřednictvím vzdáleného přístupu. Lze použít také přístup typu host, jehož prostřednictvím je možné prohledávat indexovaný obsah EDS.

Podle statistických ukazatelů bylo v roce 2022 zaznamenáno 41 056 přístupů a 51 716 vyhledávání. Jedná se tak jen o velmi mírný pokles oproti předchozímu roku 2021.

Služba Ptejte se knihovny

V roce 2022 služba *Ptejte se knihovny* (PSK) oslavila 20 let své existence. Její začátky sahají do listopadu 2002, kdy ji NK ČR zpřístupnila na svých webových stránkách v podobě e-mailové adresy. V březnu 2004 pak bylo spuštěno samostatné rozhraní *www.ptejteseknihovny.cz*, které již nabízelo také archiv zodpovězených dotazů. Knihovny zapojené do PSK za uplynulých 20 let zodpověděly téměř 70 000 dotazů, z toho více než 15 500 je možné nalézt v archivu.

V roce 2022 byla služba PSK integrována do portálu *Knihovny.cz* v podobě jednoho z portletů

na hlavní stránce. Uživatelé, kteří na portál zavítají, tak mají možnost zaslat PSK dotaz prostřednictvím jednoduchého formuláře. Na tyto dotazy v tuto chvíli odpovídá NK ČR.

Služba PSK, na níž se v roce 2022 podílelo 93 knihoven, zaslala v minulém roce odpověď celkem na 3 474 dotazů, nejčastěji z oblasti českého jazyka a literatury, hudby nebo historie. Dlouhodobě si tedy služba udržuje statistiku blížící se 3,5 tisícům vyřízených dotazů ročně. V roce 2022 však bylo poprvé zasláno více dotazů prostřednictvím chatu než pomocí formuláře dostupného na stránkách služby. Během online chatu NK ČR ve spolupráci se Středočeskou vědeckou knihovnou v Kladně a Vědeckou knihovnou v Olomouci vyřídila 1 041 dotazů, na dalších 1 129, které byly jako offline chaty zaslány uživateli mimo chatovací hodiny, zmíněné knihovny odpověděly prostřednictvím e-mailu. U chatů jsme pozorovali, že se k nám uživatelé rádi vrací, u některých jsme zaznamenali i několik chatovacích relací během jednoho týdne, což naznačuje, že uživatelé oceňují možnost získat požadované a ověřené informace velmi rychlým a snadným způsobem. Velké oblibě se těšily také komentáře, možnost vložit k dotazu uloženému v archivu svůj komentář uživatelé využili celkem 334krát. Komentáře měly ve většině případů podobu nového dotazu souvisejícího s dotazem v archivu.

Nejenže návštěvnost webových stránek PSK vykazuje z dlouhodobého hlediska vysoká čísla, ale rok 2022 hodnoty z předchozího roku výrazně překonal. Na stránky PSK si v roce 2022 našlo

cestu 1 360 604 uživatelů (v roce 2021 jich bylo 1 001 339), zvýšil se počet návštěv z 1 141 446 (2021) na 1 450 730 (2022) a opravdu rekordně vzrostl počet zobrazení stránek, a to z hodnoty 1 392 586 na neskutečných 2 098 250! Poprvé se tak statistika zobrazení stránek služby přehoupala přes 2 miliony.

Je také zajímavé, že více dotazů službě PSK zasílají ženy (loni 54,5 %, v roce 2021 to bylo dokonce 60,8 %) a věkové složení uživatelů se nejčastěji pohybuje mezi 35–44 lety.

Služba eBooks on Demand (EOD)

Podobně jako v letech minulých, tak i v roce 2022 nabízela NK ČR možnost objednání elektronické kopie knih v rámci služby eBooks on Demand (EOD). Smyslem služby EOD je digitalizace celých dokumentů na základě objednávky od konkrétního zákazníka a jejich následné zpřístupnění široké veřejnosti. Jedinou podmínkou je, aby tituly byly z hlediska autorského práva tzv. volné.

V rámci EOD nabízí NK ČR k digitalizaci cca 180 000 titulů ze svých fondů (báze NKC a STT), a také z fondu Slovanské knihovny (báze SLK), vydaných v letech 1500–1900 (výjimečně až 1910). Záznamy knih, u kterých může být objednána služba EOD, jsou v jednotlivých bázích označeny tlačítkem s logem této služby. Po kliknutí na tlačítko se objeví objednávkový formulář, kde jsou uvedeny veškeré podmínky služby a ceník. Po odsouhlasení je zákazníkovi vytvořen účet v systému, ve kterém může spravovat

a následně sledovat stav své objednávky. Po naskenování žádaného dokumentu je dokument nahrán do tohoto systému. Pokud to umožňuje font knihy, je titul opatřen i OCR vrstvou, díky které lze plnotextově v dokumentu vyhledávat. Následně je ze skenů vytvořena e-kniha ve formátu PDF. Tím práce týmu EOD končí. Jakmile je zákazníkem zakázka zaplacená, je mu umožněno si knihu stáhnout. Po uplynutí dvouměsíční lhůty po zaplacení dokumentu zákazníkem je titul zpřístupněn i široké veřejnosti tak, že v online katalogu se u daného titulu objeví odkaz na digitalizovaný dokument.

Během roku 2022 bylo zpracováno 44 objednávek a naskenováno 5 323 stránek. Převažujícím jazykem dokumentů byla čeština s latinou, v menší míře pak němčina a ruština a jednou se objevila i perština. Největší zastoupení mezi zákazníky má Česká republika, a to převážně díky kulturním institucím. O EOD však také projevili zájem nejen zákazníci z jiných evropských zemí (Belgie, Rakousko, Německo, Švýcarsko), ale také z Japonska či USA.

Historické a hudební fondy

Odbor Historické a hudební fondy (HHF) je útvar Národní knihovny ČR v sekci generálního ředitele a sestává ze tří organizačních složek: Oddělení rukopisů a starých tisků, Hudebního oddělení a Referátu Manuscriptorium.

Hlavní činnost odboru HHF spočívá v ochraně, zpřístupnění a vědeckém zpracování spravovaných historických a hudebních fondů, přičemž

obsah digitální knihovny Manuscriptorium šíří těchto fondů široce překračuje a zařazuje je tím do obecnějšího kontextu. Tato činnost se uskutečňuje jak katalogizací a digitalizací, tak vědeckou publikační činností pracovníků odboru ve formě studií v odborných periodikách a monografiích, a to zejména v oblasti historie knižní kultury, hudební vědy a kulturních dějin středověku a novověku. Pracovníci referátu Manuscriptorium se věnují výzkumu v oblasti digital humanities se specifickým zřetelem na téma středověkých rukopisů. Pracovníci odboru jsou zapojeni do četných českých i evropských výzkumných projektů a spolupracují na vytváření mezinárodních databází. ORST mj. vede bibliografii českých prvotisků a starých tisků pro Českou republiku *Knihopis*. Pro HO je zvláště důležité členství v IAML, Mezinárodním sdružení hudebních knihoven, archivů a dokumentačních středisek.

Odbor provozuje dvě studovny vybavené příručními knihovnami o velikosti 22 tis. (dějiny knižní kultury) a 11 tis. (hudební věda) svazků. V neposlední řadě se pracovníci odboru HHF věnují populárně naučné činnosti. V tomto ohledu stojí za zmínku především výstavní činnost, cyklus přednášek ORST *Z klementinských pokladů* a rovněž prezentace tohoto oddělení na sociálních sítích (Instagram, Pinterest, Facebook, Twitter).

Rok 2022 byl v ORST především ve znamení publikační činnosti a další prezentace výsledků výzkumu knižní kultury ve formě výstav i exkurzí, jejichž návštěvníky byli jak studenti jednotlivých

relevantních kateder a ústavů Univerzity Karlovy a dalších vysokých škol, tak odborníci z vědeckých a pamětových institucí. Monografie vzešlé z ORST byly zaměřeny na jednotlivé knižní celky uchovávané v historických fondech NK ČR. Obsáhlá práce *Knižní kultura kláštera benediktinek u sv. Jiří na Pražském hradě* se věnuje písemné kultuře v jednom z našich nejvýznamnějších klášterů a rekonstrukci jeho rukopisné knihovny. Publikace *Středověká knihovna Starého Města pražského* přinesla poznatky o doposud nepříliš známé, ale výjimečně knihovně umístěné v 15. století na staroměstské radnici. Třetí z monografií je v elektronické podobě vydaný katalog *Rukopisy palácové knihovny hrabat Czerninů z Chudenic v Praze na Hradčanech dochované ve fondu pražské lobkowiczské knihovny v Národní knihovně České republiky. Svazek I*. K těmto publikačním počínům je potřeba přičíst i kritický katalog stejnojmenné výstavy *Knih a závoj. 1100 let od úmrtí kněžny a světice Ludmily*, který vedle představení exponátů umožnil skupině autorů hlubší analýzu obrazu svaté Ludmily v jednotlivých žánrech středověké i novověké literární produkce. Kromě zmíněné výstavy *Knih a závoj. 1100 let od úmrtí kněžny a světice Ludmily*, která byla k vidění od prosince 2021 od konce ledna 2022, byla druhou výstavou expozice připravená ke stému výročí česko-mexických vztahů *Tirsch a ti druzí... Čeští jezuité v Mexiku*, jež představila misijní činnost českých jezuitů v oblasti Mexika. Jarní i podzimní část pokračoval přednáškový cyklus *Z klementinských pokladů*, který byl jednak živě vysílán na internetu

a jednak byly záznamy přednášek umístěny na YouTube kanálu NK ČR. Zároveň byly v předsálí Všeobecné studovny prezentovány vybrané rukopisy, staré tisky a kartografický materiál z historických fondů v rámci programu *Exponát měsíce*.

Činnost HO byla v roce 2022 zaměřena na základní povinnosti nutné pro plynulý chod služeb, zpracování a zpřístupňování fondu i retrokonverzi záznamů tištěných hudebnin. Významnou položkou činnosti bylo uspořádání mezinárodního kongresu IAML, o kterém je pojednáno v samostatném oddílu výroční zprávy. Ovšem vedle tohoto úspěšně zorganizovaného setkání pracovníci HO rovněž připravili Výroční zasedání České národní skupiny IAML. Konalo se ve dnech 23.–24. listopadu 2022 pro kolegy z českých hudebních knihoven, kteří se nemohli mezinárodního kongresu účastnit. Byli seznámeni s programem a průběhem kongresu, proběhly volby do výboru ČNS IAML, zazněly referáty o sbírkách uložených v HO a pro účastníky byl připraven malý koncert ve studovně HO i z materiálů zde uložených. Účastníci měli rovněž možnost navštívit Hudební archiv Národního divadla a zvukový, dokumentační a notový Archiv Českého rozhlasu. Setkání bylo účastníky kladně hodnoceno. V oblasti publikační činnosti se podařilo vydat anglickou verzi katalogu *... papír a olovo... Hudebniny vydané tiskem v Praze v 19. století ze sbírky hudebního oddělení Národní knihovny České republiky*. Publikace byla uvítána návštěvníky mezinárodního kongresu IAML, kteří rovněž ocenili hojně na-

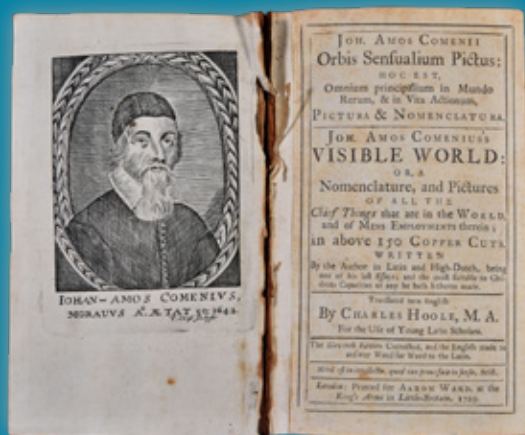
vštěvovanou výstavu připravenou pod stejným názvem. Vernisáž výstavy byla uvedena koncertem s hudbou z vystavených exemplářů.

Akvizice v odboru Historické a hudební fondy

a) Přírůstky do fondu Oddělení rukopisů a starých tisků

Soukromý sběratel, jenž si přál zachovat své jméno v anonymitě, zapůjčil NK ČR univerzitní barokní tezi s vyobrazením Svaté rodiny s tím, že po jednom roce by vzácný tisk měl podle uzavřené smlouvy přejít do vlastnictví NK ČR. Autorem předlohy teze, která rozšíří sbírku 526 univerzitních grafických tezí zapsanou do registru UNESCO Paměť světa, je Johann Lorenz Haid (1702–1750) a na vyhotovení se podíleli rytci Georg Philipp Rugendas st. (1666–1742) a jeho syn Christian (1708–1781). Kromě tohoto výjimečného daru byly historické fondy NK ČR v roce 2022 obohaceny o 13 přírůstků, zakoupených ve specializovaných pražských antikvariátech. Pořízeny byly jak bohemikální či cizojazyčné staré tisky, tak i několik kartografických dokumentů. Z tisků je třeba zmínit titul *Orbis sensualium pictus* (sign. Se 5443) Jana Amose Komenského (1592–1670), jenž byl vydán v roce 1729 v Londýně. Jde sice o jeden z mnoha zahraničních přetisků této známé a bohatě ilustrované jazykové učebnice, jeho hodnota ale spočívá v tom, že na území České republiky se dosud nacházel pouze jediný exemplář této londýnské edice. Nákupem druhého výtisku

tak NK ČR rozšířila badatelskou dostupnost této významné publikace. Českojazyčné staré tisky jsou zastoupeny převážně knihami s náboženským obsahem, vytištěnými v průběhu 18. století. Vedle titulu *Miserere nebolizto padesátý kající žalm...* (54 Se 437) z roku 1773 od jezuity Franze Neumayra (1697–1765) stojí za podrobnější zmínku soubor tří drobných barokních modlitebních knih s alegorickým názvem *Rajská růže vonnými modlitbami ozdobená a vyplněná...* (54 Sf 122–54 Sf 124). Kromě toho, že se jedná o knižní unikáty nevidované dosud v naší národní retrospektivní bibliografii *Knihopisu českých a slovenských tisků*, jsou tyto modlitby zajímavé i svou starší proveniencí. Jejich předchodím vlastníkem byl totiž nedávno zesnulý grafik a ilustrátor Jiří Šalamoun (1935–2022). Z pozůstalosti po sběrateli Rudolfovi Hlavovi (1911–1988) zase pochází zpravodajský leták či spíše kramářská píseň *Pravdivý příběh, který se stal v zemi české s jistým uhlířem...* (54 Sf 121) líčící fiktivní zločin kuplířství a spravedlivé potrestání jeho pachatele. Rudolf Hlava byl také majitelem kancionálu *Neues wohlgegerichtes und vollständiges Hirschbergisches Gesangbuch...* (Se 5444). Tento cizojazyčný tisk byl do akvizice zahrnut hlavně kvůli své raritní barevně malované a zlacené vazbě. Ze stejného důvodu, tzn. pro neobvykle zdobenou knižní vazbu, byla zakoupena i sbírka kázání *Predigten bey verschiedenen Gelegenheiten vorgetragen...* (Sd 3360) od františkána Gerharda Franze (1753–1804), patřící předtím do majetku uměleckého knihvazače Jendy Rajmana (1892–1965).

Titulní list a frontispis s portrétem autora londýnské edice díla Jana Amose Komenského *Orbis Sensualium Pictus* z roku 1729 (NK ČR, sign. Se 5443).

Doprovodný text ve Speedově atlasu k mapě Germánie (NK ČR, sign. 62 B 326)

Kolorovaná mapa A Newe Mapy of Germany ze Speedova atlasu (NK ČR, sign. 62 B 326)

Co se týče akvizice kartografických dokumentů, byla v roce 2022 nejvýznamnější částí nákupu atlasová mapa Svaté říše římské od proslulého britského kartografa Johna Speeda (1552–1629), která má na rubu anglický text popisující obsírně tuto říši. Je bohatě zdobena osmi vedutami měst (mezi kterými je i Praha) a také mužskými a ženskými postavami, které představují společenské vrstvy a národnosti Svaté říše římské v 17. století. Další čtyři mědirytové staré mapy, pocházející z první poloviny 18. století, jsou všechny dílem augsburského kartografa Matthäuse Seuttera (1678–1757). Je mezi nimi zastoupena mapa Svaté země, jež vyniká zejména velkolepou výzdobou s biblickými motivy, ze kterých je nejzajímavější Mojžíš stojící vedle miniaturní mapky znázorňující exodus Židů z Egypta. Toto dílo bylo zakoupeno, protože fond ORST obsahuje pouze několik map Svaté země. Pořízena byla dále Seutterova mapa Anglie, Skotska a Irska, které vynikají velkým množstvím toponym a také skvostným ručním kolorováním. V neposlední řadě přibyla do naší kartografické sbírky mapa Dolního Bavorska a mapa Čech, vyzdobená alegorickými a heraldickými motivy, která navíc obsahuje prospekt s vyobrazením Karlových Varů.

b) Akvizice Hudebního oddělení

Hudební oddělení v roce 2022 výjimečnou akvizicí, umožněnou díky dotaci Ministerstva kultury ČR z programu ISO, rozšířilo fond historických hudebních materiálů o dvě vzácné rukopisné památky, zakoupené v rakouském antikvariátu

INLIBRIS. První památkou je kurentem psaný autograf dopisu Antonína Dvořáka (1841–1904) s jeho podpisem datovaný k 28. 2. 1889. Nebyl dosud zveřejněn a přináší informace o komorních skladbách Antonína Dvořáka vydaných v osmdesátých letech 19. století. Ačkoliv adresát není uveden, relevantní dobové dokumenty ukazují na to, že se mohlo jednat o houslistu Williama Rudolfa Georga Bauerkellera, který Dvořákovy skladby koncertně provedl v Manchesteru 4. dubna roku 1889. Jedná se o vzácný doklad recepce Dvořákova díla v Anglii.

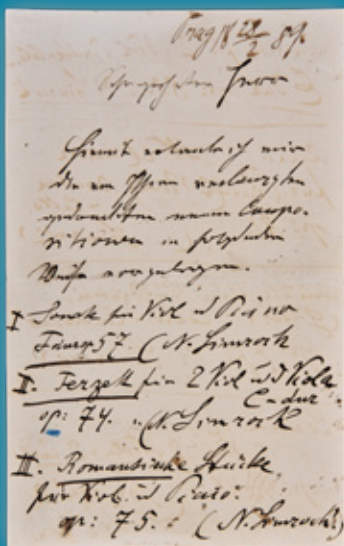
Druhou památkou z vídeňského antikvariátu je rukopisný zápis písně Friedricha Dionyse Webera (1766–1842), prvního ředitele pražské konzervatoře, pedagoga, organizátora kulturního života v Praze a jednoho ze zakladatelů Mozartova Památníku spravovaného v Národní knihovně ČR. Notový záznam písně na text L. H. Höltyho, *Klage eines Mädchens auf dem Grabe ihrer Freundin*, není datován, ale pochází cca z let 1790–1795. Dle katalogů světových antikvariátů se na trhu s hudebninami Weberovy skladby neobjevují, proto byla možnost získání této skladby ojedinělá a vítaná.

Pro sbírku Hudebního oddělení bylo dále v roce 2022 z pražské antikvariátní nabídky zakoupeno 24 jednotek vzácných rukopisných a tištěných hudebních památek, které znamenají pro stávající fond cenný přírůstek. Uvádíme alespoň dva příklady z těchto materiálů: vzácný vídeňský tisk Andrese Heyingera z roku 1727 přináší text k oratoriu *Schweigendes Oraculum. Oder die wohl=reddene Verschwiegenheit... in ei-*

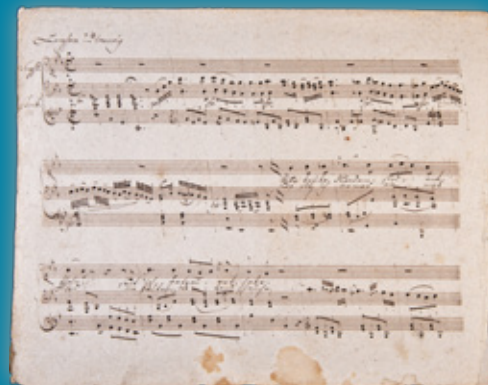
nem Oratorio verfast... od dramatika, libretisty, herce a divadelního ředitele, jenž působil v Brně i Praze a je spojen i s divadlem hraběte Šporka v Kuksu, Heinricha Rademira (1674–1731). Tisk má 15 nečíslovaných stran, je zdobený vlysem s rostlinnými ornamenty a jezuitským znakem. Na rubu titulního listu jsou uvedena jména v oratoriu vystupujících osob, mezi jinými i sv. Václava a sv. Jana Nepomuckého. Hudbu k oratoriu složil Georg Reutter (1656–1738), hlavní kapelník v katedrále sv. Štěpána ve Vídni.

Z oblasti hudebně dramatické tvorby byla zakoupena partitura opery dle textu Marie Justin Favart (1727–1772) *Annette et Lubin*, zhudebněná francouzským fagotistou a skladatelem Adolfem Blaisem (1737–1772). Partitura byla vytištěna v Paříži u De la Chevardiera v roce 1762, je zdobená mědirytinou alegorického výjevu vztahujícího se k ději jednoaktové opery. Vhodně doplní francouzské historické hudební tisky v oddělení uložené.

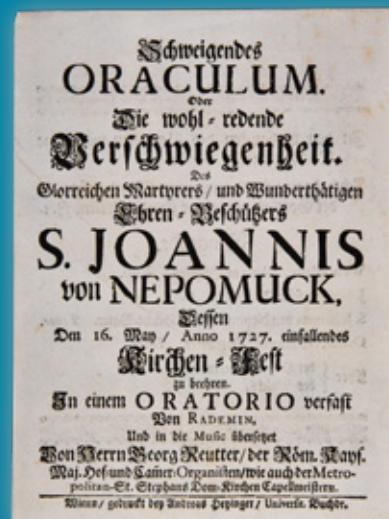
Na kongresu IAML 2022 se podařilo za sníženou kongresovou cenu zakoupit od vystavovatelů firmy Breitkopf & Härtel pro příruční knihovnu Hudebního oddělení třetí vydání tematického katalogu děl Johanna Sebastiana Bacha *Thematisch-systematisches Verzeichnis der musikalischen Werke von Johann Sebastian Bach: Bach Werke Verzeichniss* (BWV). Dílo Wolfganga Schmiedera bylo v roce 2022 nově připraveno k vydání za spoluautorství znalců Bachova díla Christine Blanken, Christopa Wolffa a Petera Wollneho a Bach-Archivu v Lipsku. Vydáno bylo ve Wiesbadenu. Katalog obsahující informace

Dopis Antonína Dvořáka z 28. 2. 1889,
první strana (NK ČR, sign. 59 L 826)

První strana rukopisu písně Klage eines Mädchens...
skladatele Fr. D. Webera (NK ČR, sign. 59 R 6167)

Titulní list libreta k oratoriu Schweigendes
Oraculum (NK ČR, sig. MUS Li 684)

Titulní list k tisku partitury opery Annette
et Lubin (NK ČR, sign. 59 A 10919)

o všech dosud známých dílech J. S. Bacha má 835 stran, je opatřen hudebními incipity. Jedná se o referenční literaturu, která je našimi badateli vyhledávaná.

Knihopis českých a slovenských tisků – národní retrospektivní bibliografie

V roce 2022 redakce *Knihopisu* pokračovala v realizaci tříletého projektu TAČR TL05000157 *Česká knižní ilustrace v raném novověku*, jehož cílem je vizuálně zpřístupnit obrazový ilustrační aparát jazykově českých a bohemikálních starých tisků vydaných zhruba v letech 1476–1550. V druhém roce trvání projektu probíhala, stejně jako v předchozím období, příprava obrazových dat a popisných metadat, což konkrétně zahrnovalo vytváření kunsthistorických a knihovědných záznamů ilustrací nacházejících se převážně v tiscích uložených ve fondu NK ČR. Redakce *Knihopisu* nadále úzce spolupracovala s Knihovědným oddělením KNAV na vývoji virtuálního badatelského prostředí pro studium ilustrací a návrzích jeho jednotlivých funkcionalit. V rámci projektu TAČR byla uskutečněna i služební cesta do Mnichova a zde prohlédnuty relevantní ilustrované tisky uchovávané v Bayerische Staatsbibliothek a Universitätsbibliothek der LMU München. V průběhu této návštěvy byly v obou institucích zpracovány i neilustrované unikátní českojazyčné tisky, které dosud nebyly v *Knihopise* vůbec bibliograficky evidovány. Jejich knihopisné popisy byly následně zveřejněny v bázi *KPS-Databáze Knihopis*. Uvolnění proticovidových opatření umožnilo po dvouleté

pauze studijně navštívit i Slovenskou národní knižnici (SNK) v Martině a zaměřit se na opravy a aktualizaci knihopisných záznamů, jež popisují bibliografické unikáty či varianty vlastněné SNK. V rámci časových možností daných účastí v projektu TAČR byla prováděna i s dotčným projektem přímo nesouvisející revize a kontrola zápisu údajů z tzv. číselných *Dodatků ke Knihopisu*. Tyto aktivity probíhaly stejným způsobem jako v letech 2016–2020, i když po stránce kvantitativní v mnohem menším měřítku. Doplnování záznamů tzv. abecedních *Dodatků* se omezilo jen na konkrétní jednotliviny.

CERL – katalogizace starých tisků

Consortium of European Research Libraries (CERL) je jednou z nejvýznamnějších organizací činných v oblasti výzkumu dějin knihy, knihtisku a knižní kultury. Bylo založeno v roce 1994 a jeho členy se stala většina největších evropských knihoven s historickými fondy a některé knihovny Severní Ameriky. CERL usiluje o sdílení zdrojů a odborných znalostí mezi vědeckými knihovnami s cílem zlepšit přístup k těmto zdrojům a jejich využívání ke zpřístupňování a uchování evropského tištěného dědictví v období ručního tisku (cca do roku 1850). Mezi jeho hlavní aktivity patří vytváření několika specializovaných databází, z nichž největší je Heritage of the Printed Book Database (HPB) obsahující záznamy o inkunábulích a starých tiscích nacházejících se ve fondech členských a spolupracujících knihoven (viz https://gso.gbv.de/DB=1.77/SET=1/TTL=1/START_WELCOME) v období od cca

1455 do cca 1830. NK ČR do databáze pravidelně přispívá od roku 2012 formou roční aktualizace. Tomu předcházela obsáhlá analýza našich záznamů ze strany CERLu a následné opravy či korekce z naší strany. V současné době je v databázi HPB 197 762 záznamů inkunábulí, starých tisků, starých map a tisků do roku 1830 z databáze STT. Záznamy obsahují jak základní bibliografické údaje, tak exemplářový popis, odkaz do lokální databáze a odkazy na digitalizát, je-li k dispozici. CERL rovněž spolupracuje s digitální knihovnou Manuscriptorium, která jeho databázi využívá pro zpřesnění vyhledávání. Pracovník Referátu Manuscriptorium je členem pracovní skupiny rukopisných knihovníků.

Manuscriptorium

V roce 2022 byla nově vyvíjená verze digitální knihovny Manuscriptorium 4 paralelně zpřístupněna s předchozí verzí Manuscriptoriem 3. V souvislosti s tím bylo inovováno uživatelské rozhraní pro koncové uživatele tak, aby vhodně reagovalo na typovou rozmanitost obsahu, která se oproti Manuscriptoriu 3 významně rozšířila. Koncový uživatel se tak snáze a v méně postupných krocích dostane k plnému obsahu Manuscriptoria.

V rámci již dříve vytvořené databáze plných textů zpřístupňující moderní edice originálních historických dokumentů bylo s ohledem na mezinárodní prostředí standardizováno kódování TEI XML a upraven vztah mezi interním markupem a vizuální reprezentací pro koncového uživatele. Ukázala se potřeba digitálního

nástroje/digitálních nástrojů pro práci s kódovanou informací, což bude v následujícím období předmětem výzkumu a vývoje.

Technologie IIF umožňující komplexní tvorbu manifestů pro kolekce (sbírky knih), pro komplexní dokumenty (jednotlivé knihy), pro dílčí digitální objekty (jednotlivé stránky) a pro fragmenty (detaily na stránkách) byla rozvinuta na úroveň interoperability mezi zdroji, mezi nimi v první řadě s Europeanami. V důsledku toho je možno v rámci individuálního personalizovaného účtu Manuscriptoria využívat i data jiných zdrojů a výrazně tím rozšířit možnosti elektronického publikování. Technologie IIF se tak stává účinným prostředkem pro vytvoření a rozvoj virtuálního prostředí zpřístupňujícího historické dokumenty a fondy, takže vzniká možnost využít i případnou metaverzi při práci s různými zdroji.

Systém pro správu TEI dokumentů byl uveden do provozu, takže se stal nástrojem i pro další partnery Manuscriptoria, tudíž i pro usnadnění a prohloubení komunikace mezi nimi včetně sklizení.

EDM ARMA Specification Sandbox, vytvořený v minulém roce v rámci projektu ARMA, byl implementován do Manuscriptoria a koordinován s TEI P5 ENRICH Specification Sandboxem, takže Manuscriptorium nyní dovoluje pracovat v heterogenním prostředí různých standardů a formátů bez nutnosti vzájemné konverze, což je pro práci s agregovaným obsahem nesmírným ulehčením.

Koncem roku 2022 obsahovalo Manuscriptorium 390 586 evidenčních záznamů, 168 073 komplexních digitálních dokumentů, jakož i 23 358 konvolutů.

Slovanská knihovna

Činnost Slovanské knihovny (SK), samostatného odboru NK ČR, zaměřeného na problematiku slavistiky, byla v roce 2022 zásadním způsobem ovlivněna ruským únorovým vpádem na Ukrajinu a následnou reakcí západního společenství. V důsledku ruské agrese byla pozastavena veškerá odborná spolupráce s ruskými a běloruskými státními organizacemi, představující velkou část odborných aktivit knihovny. Výjimku představuje akvizice knihovných fondů, i ta byla citelně postižena především obtížemi při realizaci programů vzájemné výměny publikací. Spolupráce s ukrajinskými institucemi je pak paralyzována kvůli válečnému stavu, kdy prioritou partnerů je fyzické přežití a boj za udržení státní suverenity. Válka negativně ovlivnila rovněž počet zahraničních badatelů přijíždějících z uvedených tří východoevropských zemí.

I přes zmíněné potíže se pro fond SK podařilo získat 8 203 svazků dokumentů. Zejména akvizice z Ukrajiny, Ruska a Běloruska však byla provázena řadou nestandardních postupů. Zakoupeno bylo 4 314 svazků, výměnou knihovna obdržela 1 947 svazků a darem pak 1 908. Díky participaci SK na společném projektu NK ČR a Univerzitní knihovny v Bratislavě *Slovanská*

knihovna – Česká knižnica přibylo do sbírky SK 589 svazků slovenské proveniencce.

Dokončena byla hlavní fáze třídění knihovny bývalého pracovníka SK Jiřího Vacka. Celkem bylo prověřeno 4 904 svazků knih. Vzhledem k profilu sbírky, který se značně liší od zaměření SK, bylo do fondu knihovny zařazeno jen 516 svazků. K samostatnému utřídění byly vyčleněny historické tisky a dokumenty listinné a výtvarné povahy.

Tradičně obohatilo fond SK několik významných darů. Mezi nejštědřejší dárce patřili manželé Lenka Kuhar Daňhelová a Peter Kuhar, kteří knihovně věnovali 106 svazků jihoslovenské proveniencce, a dále Miroslaw Jankowiak (63 svazků). Z pozůstalosti pana Michala Ščigola, kterou získala NK ČR, bylo pro fond SK vybráno 50 svazků především ruské a ukrajinské umělecké literatury, často opatřených dedikacemi. Volynská národní univerzita Lesji Ukrajinky v Lucku věnovala knihovně čtrnáctisvazkový komplet úplného vydání sebraných spisů ukrajinské básnířky a spisovatelky Lesji Ukrajinky. Mezi dárce tradičně patřily Radio Svobodná Evropa/Radio Svoboda, Ústav národní paměti ve Varšavě a ruská společnost Memorial.

Ruský vpád na Ukrajinu negativně ovlivnil zapojení SK do několika odborných projektů. Pozastavena byla příprava podkladů pro tvorbu internetové mapy ruské emigrace, kterou vytváří Dům ruského zahraničí A. Solženicyna v Moskvě. K finálnímu zpracování nebyly předány podklady pro svazky zahrnující písmena „S“, „F“ a „Ch“ určené pro *Mezinárodní souborný katalog ruské*

knihy (1918–1926), jehož budování koordinuje Ruská národní knihovna.

Kontinuální byla účast SK v probíhajících digitalizačních projektech. Na dřívější úroveň se bohužel prozatím nevrátil počet svazků digitalizovaných v rámci programu budování NDK. K digitalizaci bylo předáno jen 56 svazků české a slovenské slavistické produkce a shodný počet svazků periodik (20 titulů) z druhé prioritní oblasti – periodik vydávaných v Československu v letech 1918–1945 ruskou emigrací.

Efektivní je zapojení SK do tvorby obsahu portálu www.esbirky.cz určeného pro publikaci a prezentaci sbírkových předmětů českých institucí, který provozuje Národní muzeum. Zpřístupněno bylo 2 664 obrazových dokumentů ze sbírek ukrajinských exlibris, výtvarného umění ukrajinské emigrace, sbírky plakátů a pozvánek ukrajinské emigrace a ze souboru fotografií zhotovených Rudolfem Hůlkou (oblasti Podkarpatské Rusi, Slovenska a východní Moravy).

V rámci programu VISK 6 bylo v roce 2022 digitalizováno sedm svazků historických dokumentů z fondu SK. Jde o pět rukopisů pocházejících z tradičních kolekcí (sbírka A. D. Grigorjeva, Rešetarova sbírka ragusian a soubor církevněslovanských rukopisů) a dvousvazkový unikátní tisk – bohatě zdobený *Anfologion* (Trefologion) vydaný ve Lvově v roce 1651. Digitalizaci dalších dvou rukopisů ze 17. století pocházejících z Rešetarovy sbírky umožnila finanční podpora chorvatského partnera.

Pokračovalo provádění přípravných prací předcházejících další etapě společného digitali-

začního programu NK ČR a společnosti Google. Díky finanční podpoře programu VISK 6 bylo prozkoumáno 1 800 svazků knih vydaných na konci 19. století, digitalizovat bude možné 1 400 z nich (blíže v části Výzkumné a vývojové aktivity a další projekty).

V programu skenování obálek a obsahů bylo naskenováno 6 688 obálek a 8 425 stran obsahů publikací profilových pro zaměření SK.

Standardně pokračovalo zapojení SK do programu institucionálního výzkumu Dlouhodobá koncepce rozvoje výzkumné organizace Národní knihovna České republiky (blíže v části Výzkumné a vývojové aktivity a další projekty).

V oblasti správy speciálních sbírek byla utříděna a zpřístupněna nevelká sbírka dokumentů vztahujících se k činnosti Běloruského zahraničního archivu v letech 1928–1945. Pokračovalo třídění rozsáhlé sbírky dokumentů se vztahem k dějinám SK (nově popsáno bylo přibližně 2 000 položek).

Během roku 2022 připravila SK k vydání dvě knihy a čtyři čísla elektronického čtvrtletníku *Přirůstky odborné literatury ve fondu Slovenské knihovny*, doplněná o zvláštní číslo zaměřené na novinky z oblasti poezie, prózy a dramatu. Knihovna se dále podílela na přípravě pěti kulturně odborných akcí a tří výstav. Cena Rudolfa Medka, kterou SK a spolek Ruská tradice předávaly již počtrnácté, byla udělena historikovi Janu Adamcovi a publicistovi a komentátorovi Alexeji Kelinovi.

SK uchovává nejuplněnější exemplář významného ilustrovaného literárně-uměleckého časopisu *Rubež*, který vydávala v letech 1926–1945 ruská diaspora v čínském Charbinu (zobrazena obálka výročního pětistého čísla ze srpna 1937). Díky podpoře Univerzity v Gentu byl celý titul, patřící do kolekce periodik zapsaných na seznam Pamět světa organizace UNESCO, v roce 2022 digitalizován.

Knihovnický institut

V roce 2022 pokračovalo rozšiřování informačních zdrojů Knihovnického institutu (KI) pro odbornou veřejnost. Knihovna knihovnické literatury (KKL) je ústředním informačním, dokumentačním a referenčním střediskem v oboru knihovnictví a vědeckých informací. Kromě zlepšení dostupnosti fondu se zvýšením využití KKL souvisí také konec pandemických restrikcí. Počet výpůjček se zvýšil o 42 % a počet návštěvníků o 28 % oproti roku 2021. Pokračovala akvizice a budování informačních zdrojů KKL pro odbornou veřejnost. Počet přírůstků (299 k. j.) byl menší než v předešlých letech v souvislosti se zvyšováním cen elektronických zdrojů (databází a časopisů), což si vyžádalo větší část výdajů z rozpočtu KKL. S podporou CzechELib a samostatným nákupem se podařilo udržet licence na zpřístupnění významných oborových databází LISA a LISS a některých periodik v elektronické formě. Z dalších zdrojů byly rozvíjeny a aktualizovány databáze KKL, terminologická databáze TDKIV a Slovník českých knihovníků. Průběžně probíhala aktualizace a redakční práce na Centrálním adresáři knihoven. Oborová brána KIV, která umožňuje paralelní prohledávání oborových databází a katalogů je provozována ve spolupráci s portálem *Knihovny.cz*. Soustavná pozornost byla věnována aktualizaci portálu *Informace pro knihovny* (IPK).

V roce 2022 organizovalo Oddělení vzdělávání popáté rekvalifikační knihovnický kurz podle pravidel Národní soustavy kvalifikací

(NSK). V 19 lekcích prezenčního studia se kurzu zúčastnilo 27 absolventů a studium bylo doplněno e-learningem, který vznikl díky programu VISK 2. Rekvalifikační kurz podporovaný MK ČR byl ukončen v prosinci. Pracovníci oddělení v průběhu roku zajistili cca 126 jednodenních i vícedenních vzdělávacích kurzů pro pracovníky NK ČR i dalších knihoven. Kurzů se zúčastnilo téměř 1 890 frekventantů. Dále proběhlo 10 online vzdělávacích akcí pro 736 účastníků. Pokračovaly kurzy Základy informační gramotnosti financované z grantu VISK 2. Bylo připraveno cca 10 odborných exkurzí v NK ČR pro knihovníky nebo studenty našeho oboru a probíhala spolupráce s dalšími odbornými pracovišti při zajištění českých i mezinárodních stáží v NK ČR.

KI plnil úlohu koordinačního centra do- tačního programu VISK – Veřejné informační služby knihoven a organizačně zajišťoval činnost Ústřední knihovnické rady. Ve spolupráci s Komisí Sdružení knihoven ČR pro regionální funkce byla zajištěna celostátní koordinace programu podpory regionálních funkcí knihoven. Byla zpracována výroční zpráva za rok 2021. V rámci výkonu regionálních funkcí knihoven byl zorganizován Diskuzní seminář pro krajské metodiky, který proběhl ve spolupráci KI s Krajskou knihovnou Vysočiny. Metodikům pověřených knihoven byl věnován již VIII. workshop, a to ve spolupráci se Sekcí veřejných knihoven SKIP a MZK. Pokračoval projekt *Benchmarking knihoven*, jehož se účastnily i slovenské knihovny.

Byl zajištěn výpočet a úhrada odměn autorům za půjčování děl v knihovnách ČR za rok

2021 dle autorského zákona (č. 121/2000 Sb.) a úhrada odměn vyplývajících z kolektivních licenčních smluv na půjčování nosičů zvuku a na veřejná čtení za rok 2022. KI byl pověřen koordinací aktivit spojených se zpřístupněním digitálních knihoven v režimu děl nedostupných na trhu. Za zpřístupnění děl nedostupných na trhu byla uhrazena licence ve výši 30,47 mil. Kč. NK ČR a Svaz českých knihkupců a nakladatelů uzavřely 8. prosince 2022 nové memorandum o spolupráci při zpřístupnění digitalizovaných knih a časopisů chráněných autorským právem. S kolektivními správci autorských práv byla zahájena jednání o nové licenční smlouvě na zpřístupnění děl nedostupných na trhu na období let 2024 až 2028.

V oblasti publikační činnosti KI byla ve spolupráci se SKIP vydána další metodická příručka pro práci knihoven s dětmi v projektu S knížkou do života – Bookstart *Jak opravdu vstoupit s knížkou do života*. Společně s nakladatelstvím HOST byly zveřejněny výsledky celostátního průzkumu četby a čtenářství z roku 2021 v publikacích *Covidočtení a České děti a mládež jako čtenáři v době pandemie 2021*. Byla zpracována a vydána příručka *Personalistika v knihovnách* a zajištěno vydávání časopisů *Knihovna: knihovnická revue* a *Knihovna plus*.

KI zastupuje NK ČR v knihovnickém fóru NAPLE (National Authorities on Public Libraries in Europe). V červnu 2022 se uskutečnila v Athénách společná konference EBLIDA-NAPLE, na které byla navržena témata k řešení na evropské úrovni, např. statistika vykazování knihovnic-

kých činností nebo problematika jazykových minorit. KI byl spolupořadatelem 23. ročníku konference Archivy, knihovny, muzea v digitálním světě 2022, která se konala 30. listopadu až 1. prosince v Národním archivu. Ve spolupráci se SKIP, Knihovnou J. Mahena v Brně a Severočeskou vědeckou knihovnou v Ústí nad Labem byl uspořádán cyklus sedmi seminářů Role knihoven v integraci nově přichozích z Ukrajiny I – Vhled do problematiky. V dubnu 2022 následovala II. část, tentokrát s názvem Jazyk a III. část Čtenáři knihoven. V květnu pak IV. část Současná ruská propaganda a jak ji odhalovat, V. část s podnázvem Zaměstnávání, VI. část Ukrajinská literatura a VII. část Děti a emoce. Ve spolupráci se SKIP a Knihovnou J. Mahena proběhl v Praze a v Brně cyklus seminářů zaměřených na manažerské dovednosti. Rozvoj manažerských kompetencí I. a II. Seminář věnovaný malým a středním knihovnám s názvem Jak na prostory knihoven zorganizovalo Metodické centrum pro výstavbu a rekonstrukci knihoven za podpory KI. Seminář proběhl v Brně, Ostravě a v Praze.

Odbor správy fondů

Oproti předchozím rokům, které byly významně poznamenány omezeními v souvislosti s pandemií covidu-19, se v roce 2022 opět navýšily některé statistické ukazatele navázané na činnosti Odboru správy fondů (OSF). Zejména jde o postupy související s poskytováním veřejných výpůjčních služeb knihovny (př. expedice a základka fondů) nebo například s opětovným

nárůstem knižního trhu (př. signování nových přírůstků). Řada činností nadále probíhala standardně (zajištění externí vazby dokumentů, revize knihovních fondů, výběr titulů na digitalizaci a jejich expedice). V rámci odboru vzniklo několik analytických či strategických dokumentů, které jsou popsány níže. Pracovníci se rovněž věnovali řešení vědecko-výzkumných projektů.

Strategie digitalizace a výběr dokumentů na digitalizaci

V roce 2022 pokračoval výběr titulů na digitalizaci dle platné *Strategie digitalizace novodobých knihovních fondů na léta 2021–2023*, která definuje typy výběrů na digitalizaci. V první řadě se pracovníci zaměřili na digitalizaci ochrannou, tj. na tituly, které mohou být ohroženy degradací papíru. Dále byly vybírány svazky, které byly navrženy buď pracovníky Odboru služeb, Odboru digitálních fondů nebo pracovníky různých knihoven a pamětových institucí. Dále byl výběr zaměřen na návrhy titulů na digitalizaci od registrovaných uživatelů pomocí tlačítka Navrhnout k digitalizaci, které je implementováno v knihovním katalogu u vybraných monografií a nepravých periodik. V rámci VISK 7 byla dokončena digitalizace žádaného titulu *Československý sport*. Ve větší míře se rovněž digitalizovaly jednotlivé ročníky nebo svazky, aby došlo ke kompletnímu zpracování daného titulu. Do digitalizační linky se rovněž zařazovaly svazky, které jsou uživateli nejpůjčovanější, což značí nejen potřebu, aby titul byl k dispozici i v digitální podobě, ale svazky rovněž již v ně-

kteřých případech vykazují známky opotřebení. Do interní digitalizační linky se přidávaly jak svazky z Univerzálního knihovního fondu, rezervních fondů, tak i ze specializovaných fondů SK, HO a ORST.

V roce 2022 byla rovněž vytvořena *Národní strategie digitalizace novodobých knihovních fondů*, která definuje možnosti výběru titulů na digitalizaci pro jednotlivé typy knihoven, které jsou již do procesu digitalizace knihovních fondů v ČR zapojeny, nebo mají potenciál se zapojit. Jedná se o knihovny krajské, základní knihovny pověřené regionální funkcí, veřejné specializované knihovny, knihovny Akademie věd, vysokoškolské knihovny a muzejní, galerijní a archivní knihovny. Národní strategie byla prezentována i na knihovnických seminářích a konferencích.

OSF vytvořil společně s ostatními správci specializovaných fondů analýzu jednotlivých typů novodobých dokumentů, které se ve fondech NK ČR nacházejí, a to za účelem případné budoucí digitalizace. V současné době se nejčastěji na interní digitalizační lince digitalizují textové dokumenty – monografie a periodika, avšak ve fondech se nachází i velké množství netextových dokumentů – grafiky, kartografické dokumenty, zvukové dokumenty nebo audiovizuální díla.

Kromě toho se pracovníci Oddělení koordinace postupů správy a reformátování knihovních fondů věnovali administrativě dotačního programu VISK 7 formou konzultací a formálních kontrol řešení projektů u jednotlivých žadatelů dotace. Kromě toho rovněž připravili pravidelný

podzemní seminář k programům VISK 4 a VISK 7 a rovněž Meet and Greet k podprogramům VISK 3, VISK 4, VISK 5 a VISK 7, který se konal prostřednictvím online platformy, aby byl dostupný co největšímu počtu zájemců.

V roce 2022 založili pracovníci Oddělení výběru knihovního fondu pro reformátování do interní digitalizační linky 8562 nových svazků, z toho bylo 493 svazků, které k digitalizaci navrhli sami čtenáři pomocí tlačítka Navrhnout k digitalizaci.

Největší část tvořily svazky z Univerzálního knihovního fondu (3943 sv.) a svazky pocházející z darů (3329 sv.). Dále se digitalizovalo z rezervních fondů (1070 sv.) a v menší míře ze specializovaných fondů (SK, HO, ORST 220 sv.). Nejčastěji se do digitalizační linky připravovaly monografie a periodika, nově v roce 2022 i kartografické dokumenty (153 sv.).

V rámci dotačního programu VISK 7 připravili v roce 2022 pracovníci oddělení do digitalizační linky 82 svazků *Československého sportu* a 21 svazků *Světa práce*, díky čemuž byly oba tituly zkompletovány a zpřístupněny uživatelům i v digitální podobě. Pokud bylo potřeba, provedli pracovníci ambulantní opravy či nechali na svazky vyrobit ochranné obaly.

Mimo svoji běžnou agendu se pracovníci věnovali i obnově starých záznamů, které zůstaly v digitalizační lince po kybernetickém útoku z května 2021.

Probíhala rovněž aktivní spolupráce zejména s MZK v Brně, Studijní a vědeckou knihovnou v Hradci Králové, Studijní a vědeckou knihovnou

Plzeňského kraje, VKOL a dalšími knihovnami v ČR, které mají své interní digitalizační linky.

Realizace projektů

Pracoviště OSF se aktivně podílela na realizaci projektů podpořených dotačním mechanismem VISK, v současné době řešenou přímou dotací do rozpočtu NK ČR. V roce 2022 se projekt zaměřil na hromadné odkyselování knihovních fondů, přičemž pomocí ověřené metody Papersave Swiss bylo odkyseleno necelých 550 kg knihovního materiálu. Dále byly v tomto roce brigádníky systematicky prozkoumávány novodobé fondy o celkové časové dotaci 1827 hodin. Rovněž byly zakoupeny přístroje sloužící k průzkumu fondů – 1 pH metr, 1 váha a 5 elektrod. V tomto roce došlo také k rozvoji a technické správě nástrojů, které jsou používány pro průzkum fondů, a to Registru odkyselených dokumentů a Aplikace pro průzkum novodobých fondů. Tyto nástroje používá nejen NK ČR, ale rovněž další knihovny a paměťové instituce, které se průzkumu knihovních fondů věnují.

OSF se i v roce 2022 podílel na řešení výzkumných a vývojových projektů. Jedním z nich je velká výzkumná infrastruktura LINDAT-CLARIAH/cz, jíž je NK ČR společně s dalšími dvěma knihovnami, MZK v Brně a KNAV, součástí. Tato infrastruktura v rámci své činnosti shromažďuje, zpracovává, anotuje a rovněž uchovává data související s českým jazykovým prostředím. NK ČR se v rámci své činnosti zaměřuje na vývoj digitální knihovny a zpřístupňování děl pomocí licence Děd nedostupných na trhu (DNNT).

Pracovníci OSF jsou také řešiteli projektů NAKI RightLib – elektronické zpřístupnění chráněných publikací a Virtuální rekonstrukce rozptýlených provenienčně bohemikálních knižních celků v tuzemských i zahraničních knihovnách.

V roce 2021 vznikla nová výzkumná priorita NK ČR číslo 8 v rámci institucionálního výzkumu s názvem Novodobá vydavatelská produkce v českých zemích po roce 1800, jejíž je OSF garantem. V letech 2021–2023 se výzkum priority zaměřuje především na oblast mapování regionálních mutací velkých periodických titulů a optimalizaci nástroje pro evidenci periodik PerMonik.

Paralelně s uvedenými výzkumnými úkoly poskytovali pracovníci OSF také důležitou metodologickou, standardizační a koordinační pomoc všem zájemcům z řad veřejných knihoven a pracovali na realizaci jednotlivých úkolů v rámci *Koncepce rozvoje knihoven na léta 2021–2027*.

Koncepční analýzy v oblasti ochrany a správy novodobých fondů

Ve spolupráci s pracovníky Odboru ochrany knihovních fondů (OOKF) vznikl analytický dokument *Knižní vazba v Národní knihovně ČR*, který shrnuje informace a postupy pro tzv. interní a externí knižní vazbu, na které oba odbory spolupracují. Rovněž jsou zde uvedeny statistické údaje nebo náhradní řešení vazby dokumentů, aby byla zajištěna jejich adekvátní ochrana a správné uložení v depozitářích v NK ČR a následná manipulace s nimi. Dalším důležitým analytickým dokumentem je *Analýza*

správy speciálních dokumentů v Odboru správy fondů. Tento podklad popisuje současný stav správy speciálních dokumentů v OSF a obsahuje i návrh na její optimalizaci. Rovněž byla na konci kalendářního roku vydána *Analýza jednotlivých typů novodobých dokumentů za účelem jejich digitalizace.* Pracovníci OSF se dále intenzivně věnovali přípravě záměru zavedení technologie RFID či otázkám změny knihovního systému v budoucnu.

Správa a ochrana novodobých fondů

V rámci Oddělení organizace fondů a Oddělení správy NKF bylo celkem osignováno 72 608 nových přírůstků monografií, periodik a speciálních dokumentů. Kromě toho bylo v rámci Fondu 19. století zpracováno dalších 1 086 svazků. Nedílnou součástí standardních činností odboru byla i další etapa zpracování tzv. rezervních fondů, které budou do budoucna tvořit základ plánovaného systému depozitního ukládání. V roce 2022 bylo vytvořeno celkem 10 996 jednotek rezervních fondů.

V rámci dalších činností úseku je třeba uvést zajištění dalšího postupu externí knižní vazby. Na tu bylo v roce 2022 vyčleněno díky navýšení rozpočtu na konci roku bezmála 5 125 000 Kč. Celkem bylo díky této částce svázáno 15 439 svazků novin, časopisů a brožur. Dalších cca 700 svazků bylo připraveno a předáno na pracoviště interní knižní vazby a pro NKF a UKF bylo vyrobeno cca 5 900 ochranných obalů z archivní lepenky.

Revize knihovních fondů probíhá dle dlouhodobých plánů Oddělení revize fondů a dle propozic schválených MK ČR. V roce 2022 bylo zrevidováno 317 600 svazků, úbytků bylo celkem 1 647.

V roce 2022 byla do fondu NK ČR převzata knihovna prof. L. Hejdánka, kterou do NK ČR daroval Archiv L. Hejdánka. Svazky jsou nyní po základní očištění a kontrole OOKF postupně zpracovávány a byla pro ně vytvořena samostatná signatura 76.

Odbor ochrany knihovních fondů

Činnosti Odboru ochrany knihovních fondů (OOKF) probíhaly po delším provizoriu již v běžném režimu na nových pracovištích jednotlivých oddělení odboru. Odborná činnost pracovníků OOKF se soustředila především na kontrolu klimatických parametrů v depozitářích NK ČR, průzkum fyzického stavu fondů a na zajištění projektu hromadného odkyselení novodobých knihovních fondů. Cílem všech činností OOKF v roce 2022 byla odborná péče o knihovní fondy NK ČR, ale i ostatních českých institucí. V roce 2022 jsme se také zaměřili na vzdělávání pracovníků knihoven a sdílení našeho know-how, což by mělo přispět k efektivnější péči o dobrý fyzický stav knihovních fondů v České republice.

Na základě schválené žádosti o dotaci z programu VISK 7 a doplatku NK ČR bylo v roce 2022

v hromadné technologii³ úspěšně odkyseleno 300 kusů knihovních dokumentů (548,98 kg) z fondu NK ČR, které byly ohrožené kyselou hydrolyzou papíru a byly vybrány na základě nízké hodnoty pH získané v rámci soustavného a systematického průzkumu fyzického stavu knihovních fondů. Díky odkyselení došlo k nárůstu hodnoty pH každého exempláře, průměrná hodnota pH knih před odkyselením byla 3,4 a průměrná hodnota pH po odkyselení je 8,1.

Na výběru vhodných dokumentů, přípravě, kontrole a zpracování se podíleli pracovníci OOK, konkrétně OPK i OVVL. Na téma hromadného odkyselování byl připraven článek do zahraničního recenzovaného periodika *Review of the National Center for Digitization* (Issue 41, 2022) s názvem *Hromadné odkyselování knihovních fondů v České republice*, kde jsou shrnuty zkušenosti a výsledky za posledních 15 let.

Realizováno bylo několik školení pro odbornou veřejnost k novému programu VISK. Proběhlo šest vzdělávacích kurzů a workshopů knihovníků v oblasti ochrany knihovních fondů,

³ Technologie hromadného odkyselování Papersave Swiss®, resp. její český dodavatel firma DocuSave, s. r. o. byla vybrána na základě předchozího testování technologií v laboratořích OVVL NK ČR a na základě výběrového řízení.

zaměřených na péči o dobrý fyzický stav knihovních fondů v České republice. Cílovou skupinou byli pracovníci veřejných knihoven všech typů, a to zejména spravující konzervační fondy. Kurzy *Průzkum fyzického stavu knihovních fondů, Preventivní péče v knihovnách a Ambulantní opravy knihovních fondů* se opakovaly během roku dvakrát a zúčastnilo se jich více jak 150 účastníků. Výuku prováděly v rámci své metodické funkce kvalifikované lektorky z OOKF. Kurzy přispěly k systematické podpoře vzdělávání knihovníků na úrovni krajských knihoven (a dále v rámci jejich metodických povinností na úrovni regionálních funkcí), specializovaných knihoven a dalších pracovišť v oblasti konzervátorských úkonů, které je možné podniknout přímo na pracovišti samém.

Pracovníci OOKF se věnovali také metodickým činnostem, jako například konzultacím ohledně preventivní péče, ambulantním zásahům na knihovním fondu či problémům s plísňemi a prevencí následků havárií, konkrétně např. ve SVKKL nebo Národní galerii v Praze. OOKF poskytuje operativně konzultace státním organizacím i ostatním kulturním a vzdělávacím institucím v problematice konzervace a restaurování knihovních fondů a jejich preventivní ochrany. Stežejní část konzultací a rad se týkala žádostí v rámci nově vzniklého programu VISK 4.

OOKF plní také neformální funkci metodického centra konzervace novodobých dokumentů, zhodnocuje a aplikuje výsledky projektů NAKI II. V roce 2022 pokračovalo plnění výzkumných cílů institucionálního výzkumu a finalizace tří

projektů národního programu NAKI II a DKRVO⁴; bylo odevzdáno 13 hlavních výsledků projektu, realizovány tři výstavy s kritickými katalogy, šest metodik, jeden poloprovoz⁵ a dalších několik vedlejších výsledků (odborných článků a článků ve sbornících). Pracovníci OOKF zorganizovali 10 workshopů (z toho 4 mezinárodní) a 1 mezinárodní konferenci.⁶

4 Projekt *Syntetické materiály v knihovních fondech* s identifikačním kódem DG18P02OVV001; projekt *Využití zobrazovacích metod pro studium skrytých informací v knihách* s identifikačním kódem DG18P02OVV024; projekt *Výzkum a vývoj pokročilých technik čištění knih a rukopisů* s identifikačním kódem DG18P02OVV048; institucionální výzkum: Dlouhodobá koncepce rozvoje výzkumné organizace Národní knihovna České republiky v letech 2019–2023, Oblast 7. Ochrana knihovních fondů

5 Výstavy se stejnojmenným kritickým katalogem *Doba plastová v knižní vazbě, Tajemství knih a metodika Péče o plastové knižní vazby – podmínky uložení, manipulace a zpřístupnění*. Dále pak metodika *Restaurování a konzervace syntetických vazebních prvků novodobých knihovních fondů*, metodika *Zviditelňování filigránů v ručním papíru a jejich dokumentace*, *Metodika neinvazivního průzkumu knihovních jednotek*, *Metodika odstraňování prachových částic z povrchu papíru, kolagenních materiálů a textilu pomocí TEA CO₂ laseru*, *Metodika čištění papíru, textilu a kolagenních materiálů pomocí dvoufázového spreje sněhových částic CO₂ v nosném plynu*; poloprovoz *Linka pro čištění knihovních a archivních fondů*.

6 Workshopy VISK 2 *Průzkum fyzického stavu knihovních fondů*, *Preventivní péče v knihovnách*, *Ambulantní opravy knihovních fondů*, *Zobrazení a dokumentace knihovního fondu s využitím zobrazovacích metod*, *Alternativní metody čištění knihovních a archivních materiálů*; workshop V4 *The Written Visegrad Heritage – Protection for the Future* tvorba vícejazyčného slovníku pojmů a terminologie v jazycích V4, tvorba univerzálního krizového plánu; konference *Pokročilé techniky čištění knihovních a archivních materiálů*.

I v roce 2022 jsme se podíleli metodicky i manažersky na projektu *Digitalizace fotoarchivu ČTK*, kdy jsme koordinovali tým externích pracovníků, kteří prováděli čištění, konzervaci a přebalování fotografických materiálů do nových kvalitních obalů.

V roce 2022 získalo Oddělení vývoje a výzkumných laboratoří (OVVL) jedinečné zařízení na dezinfekci povrchu knih pomocí jemné mlhy dezinfekčního prostředku – přístroj Nebula®. Dezinfekce knihovních fondů zabrala v roce 2022 velkou část kapacit laboratoří, a to především pro externí subjekty, jako knihovny nebo archivy. Byly využity všechny typy nabízených technik dezinfekce, včetně zmlžovací komory, která dokáže pojmout pro ošetření více než stovku dokumentů najednou. V roce 2022 bylo pro externí subjekty dezinfikováno 288 dokumentů v parách butanolu, 870 ks ve zmlžovací komoře. Pořízení přístroje Nebula bylo dalším krokem k posílení kapacit poskytovaných služeb v oblasti dezinfekce, protože není předpokládán pokles zájmu knihoven a archivů o tuto službu ani v roce 2023.

Z důvodu technických závad v budově Klementina bylo v roce 2022 nezbytné vysoušet vlastní fondy v objemu přes 100 ks ve vakuových baličkách. Víceúčelová vakuová komora, využívaná pro sušení ve velkých objemech prošla v roce 2022 významnou obnovou, kdy byl vyměněn řídicí program včetně hardwaru a vyměněna některá zastaralá čidla za nová.

Speciální zařízení jako videospektrální komparátor či rentgen se stala běžnou součástí průzkumů historických fondů. V roce 2022 bylo

prozkoumáno a zdokumentováno 34 rukopisů z fondu NK ČR.

OVVL v roce 2022 poskytlo možnost odborné stáže postupně třem studentkám v oboru konzervace-restaurování ze Španělska a Německa.

Pracovníci OVVL se zúčastnili mnoha českých i zahraničních konferencí, kde prezentovali výsledky výzkumu a v rámci programu Erasmus+, navštívili Univerzitu ve Varšavě, Polsko a Slovenskou národní knihovnu v Martině.

V Oddělení restaurování (OR) probíhalo v roce 2022, po návratu do restaurátorských pracovišť do CD Hostivař, systematické zařizování jednotlivých místností pro běžný a plnohodnotný provoz. Přínosem byl také nástup nové vedoucí oddělení mgr szt. Soni

Ukázka naplněné zmlžovací komory, v popředí zmlžovací zařízení. Foto Rebeka Zembjaková.

Hudokové a stabilizace. Činnost restaurátorů byla primárně zaměřena na přípravu exponátů na plánované výstavy. Tento proces zahrnoval prvotní průzkumy fyzického stavu, na jejichž základě byl stanoven a proveden potřebný konzervátorský nebo restaurátorský zásah. Součástí procesu bylo taktéž zpracování dokumentace o stavu díla a zhotovení výstavních stojánků pro potřeby vystavovaných exponátů. Restaurátorky ve finálním kroku zajišťovaly instalaci exponátů ve vitrínách a dohlížely na průběh jednotlivých akcí. Pro výstavy konané v roce 2022 i 2023 bylo připraveno přes 80 exponátů (kromě knižních objektů i velkoformátová plošná díla jako mapy a teze). V průběhu roku 2022 proběhla deinstalace výstavy *Knihy a závoj* a instalace děl

Přístroj Nebula. Foto: Jitka Neoralová

k dalším výstavám konaným v prostorách Galerie Klementinum. První z nich je výstava pod názvem *Restaurování pokladů Národní knihovny ČR*, ke které byl vydán kritický katalog obsahující také příspěvky vypracované OR. Jednou z nejrozsáhlejších akcí z hlediska příprav byla výstava *Tirsch a ti druzí... Čeští jezuité v Mexiku*. Pro výstavu *Šlechtické slavnosti a zábavy* na zámku v Českém Krumlově bylo připraveno a zapůjčeno jedno dílo, pro které byl vypracován tzv. Condition Report (protokol o stavu díla). Další činnosti OR byly zaměřeny na interní restaurování či konzervaci exemplářů dle potřeb jednotlivých správců fondů NK ČR. Příkladem je mechanická očista a ambulantní opravy 62 plošných formátových děl pro Archiv NK ČR nebo rozsáhlejší

Zobrazení neviditelných a nečitelných informací v iluminovaném rukopise pomocí videospektrálního komparátoru. Foto: Andrei Kazanskii

komplexní restaurátorské zásahy na objektech ze SK a ORST, které si mnohdy žádají vyšší časovou dotaci vzhledem k jejich rozsáhlejšímu poškození. Pro HO byla kontinuálně restaurována menší díla vyžadující převážně komplexní zásah. Pro toto oddělení bylo zároveň připraveno několik objektů k výstavě *Papír a olovo*. V závěru roku byla zahájena fotodokumentace papyrových fragmentů ze sbírek NK ČR, u které byla potřebná asistence restaurátorek vzhledem k fyzickému stavu materiálu.

Činnosti Oddělení preventivní konzervace (OPK) byly zaměřeny na výrobu ochranných obalů na knihy, mechanickou očistu, opravy a nové vazby i opravy konzervačního charakteru a průzkum fyzického stavu novodobých knihovních fondů.

Celkem bylo v roce 2022 vyrobeno 10 176 ks ochranných obalů z nekyselé lepenky na plotteru Kongsberg X22 a bylo spotřebováno 2 273,5 archů lepenek. Ochranné obaly byly vyrobeny pro různá oddělení napříč NK ČR z lepenek archivní kvality⁷. Podobně jako v loňském roce byla výroba zaměřena na historické fondy, 3 009 vzácných exemplářů získalo svůj obal. Další obaly byly vyrobeny převážně pro Národní konzervační fond, obal získalo 3 905 exemplářů.

V roce 2022 pokračovala očista knihovních svazků na stroji Depulvera®, ale i mechanická ruční očista. Celkem bylo vyčištěno 11 837,3 bm

⁷ Obaly na knihy byly převážně vyrobeny ze sendvičové lepenky Premier Boxboard o tloušťce 1 mm a v menší míře z vlnité třívrstvé lepenky firmy Klug o tloušťce 1,7 mm.

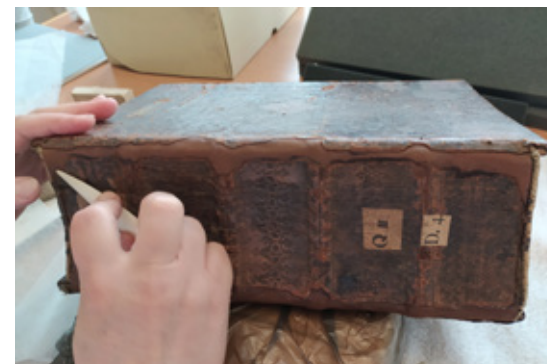
Pohled na hřbet knihy před restaurováním.
Foto: Julie Hejzlarová

Odstraňování reziduí lepidla ze hřbetu knižního bloku.
Foto: Hedvika Herbsová

Kniha v průběhu restaurování.
Foto: Hedvika Herbsová

Pohled na hřbet knihy v průběhu restaurování – stav po doplnění novou usní.
Foto: Hedvika Herbsová

knih, a to i za pomoci studentů z VOŠG v době letní uzavírky knihovny.

Pracovníci OPK se kromě běžných oprav a nových vazeb zaměřili na opravy konzervačního charakteru. Knižní vazba, převazba a konzervační zásahy probíhaly primárně na pracovišti v Hostivaři. Celkem bylo za rok 2022 zpracováno 1 318 svazků, kdy se více vázala nová vazba, ale vyšší požadavky byly od správců fondů i na převazbu.

Výsledky činností, výzkumu a vývoje pracovišť OOKF byly prezentovány na několika tuzemských i mezinárodních konferencích, seminářích, workshopech a webinářích. Byly to např. ICOM general meeting (3 postery), The Plastic Heritage Congress (1 poster), Lacona XIII (2 postery), online-konference „Document Restoration: Conservatism and Innovations – 2022“ (přednáška a článek ve sborníku), Seminář Společnosti českých knihářů (přednáška a článek ve sborníku), Konference konzervátorů a restaurátorů (3 postery), seminář Plasty v restaurování moderního umění v Národní galerii Praha (přednáška), seminář k VISK 4 a 7 (přednášky), aj.

Výzkumné a vývojové aktivity a další projekty

A. Institucionální výzkum: Dlouhodobá koncepce rozvoje výzkumné organizace Národní knihovna České republiky v letech 2019–2023

Doba řešení: 2019–2023

Koordinátor: Mgr. Adolf Knoll

Finanční podpora: MK ČR

URL: <http://www.nkp.cz/o-knihovne/projekty-a-programy/nk-vyzkumna-organizace>

Národní knihovna České republiky (NK ČR) pokračovala v realizaci Dlouhodobé koncepce rozvoje výzkumné organizace Národní knihovna České republiky na léta 2019–2023 v jejím rozšířeném aktualizovaném znění.

Oblast 1. Výzkum dějin knižní kultury

Garant řešení: PhDr. Kamil Boldan

Členové realizačního týmu pokračovali ve zjišťování původních majitelů středověkých knih uložených v NK ČR. Provedli průzkum proveniencí v cca 400 středověkých rukopisech a 120 svazcích inkunábulí s úplným přepisem provenienčních poznámek. V rámci základního výzkumu se Renáta Modráková soustavně věnuje problematice knižní kultury ve středověkých ženských kláštěrech, Milada Svobodová dějinám pražské lobkowiczské knihovny, Lucie Heilandová dějinám litografie a moravského knihtisku, Kamil Boldan dějinám knihtisku, knižního obchodu a knihvazačských dílen v 15. století a Jan

Vojtíšek dějinám kartografie a městské knižní kultury. Vedle osmi odborných studií publikovali tři monografie: *Knižní kultura kláštera benediktinek u sv. Jiří na Pražském hradě* (Renáta Modráková), *Rukopisy palácové knihovny hrabat Czerninů z Chudenic. Sv. 1* (Milada Svobodová), *Středověká knihovna Starého Města pražského* (externí člen týmu Michal Dragoun). V rámci popularizačního cyklu *Z klementinských pokladů* připravili členové výzkumného týmu dvě přednášky: Lucie Heilandová na téma *Krunitzova Oeconomische Encyklopädia a fenomén vydávání encyklopedií v 18. století* a Kamil Boldan na téma *Kodex z knihovny uherského a českého krále Matyáše Korvína*.

Oblast 2. Hudební věda

Garant řešení: Mgr. Zuzana Petrášková

Pokračoval průzkum a zpracování sbírek v kostele Povýšení sv. Kříže v Litomyšli a v kostele sv. Jana Křtitele v Teplících, včetně předávání záznamů do databáze RISM. Studie o teplické sbírce byla publikována v časopisu *Knihovnická revue*, roč. 2022, č. 2.

Proběhla kontrola záznamů v databázi filigránů, k využití je 1 536 záznamů; databáze je navštěvována spolupracovníky RISM i dalšími badateli na adrese: <http://aleph.nkp.cz/web/watermarks/intro.htm>. Nadále byl doplňován online katalog hudebních tisků nakladatelství Marco Berra (1811–1855) na adrese: <https://aleph.nkp.cz/web/berra/cze/intro.htm>. V současné době je v databázi 1 704 záznamů. Průběžně probíhala jejich hloubková kontrola, opravy a zejména

doplnění dosud neznámých výskytů tisků i z dalších knihoven (Vídeň: Rakouská národní knihovna, Gesellschaft der Musikfreunde, Městská knihovna v Praze, Knihovna Kinských, Archiv Konzervatoře v Praze). Pokračovaly hloubkové revize a katalogizační práce na převodu papírové dokumentace sbírek již evidovaných v *Souborném hudebním katalogu* do mezinárodní databáze RISM včetně tisků, ale zejména rukopisů ze sbírek farnosti Loukov u Semil a sbírky z Pasek nad Jizerou. Byla dokončena revize sbírky rodiny Strachotů jako příprava k vydání 13. svazku tematického katalogu ediční řady NK ČR *Catalogus artis musicae in Bohemia et Moravia cultae*. V Archivu Konzervatoře v Praze probíhala příprava odborné studie o sbírce hudebnin Elisy hraběnky Šlikové a Schönborn – Lobkovické sbírky a započalo se se zpracováním autografů významných osobností hudební kultury v archivu uložených. Průběžně probíhaly hloubkové revize záznamů v archivu hudebnin v Českém Krumlově, včetně předávání do databáze RISM. Všechny uložené záznamy jsou online přístupné na adrese: <http://opac.rism.info>. Spolupráce s mezinárodní redakcí RISM byla zaměřena na online pracovní konzultace, věnované zpracování zejména tištěných historických hudebních dokumentů. V oblasti výzkumu hudební kultury 19. a 20. století byla vydána studie o notové pozůstalosti Josefa Páleníčka v časopise *Knihovna: knihovnická revue*, roč. 2022, č. 1. K tisku jsou připraveny studie o autografech Otakara Ostrčila a Vítězslava Nováka z fondu Hudebního oddělení (HO). Studie o francouzských dopisech

ze sbírky korespondence HO vyšla v časopise *Fontes Artis Musicae*, roč. 2022, č. 4. Na mezinárodním kongresu hudebních knihovníků IAML v Praze zazněly referáty o pracích připravených v rámci projektu.

Oblast 3. Slavistika

Garant řešení: PhDr. Lukáš Babka

Předmětem oblasti je odborný rozvoj slavistické vědní disciplíny a slavistického knihovnictví, které v rámci NK ČR garantuje samostatný odbor Slovanská knihovna (SK). Cílem je odborný průzkum fondu historických rukopisů, starých tisků, kartografických a vizuálních sbírek ve fondu SK se zaměřením na provenienční znaky dokumentů a studium jevů objevených v průběhu průzkumu. Součástí cíle je kvalitní katalogizace historických dokumentů určených k digitalizaci a převod katalogizačních záznamů z báze SLK do Manuscriptoria. SK se dále zaměřuje na výzkum specifických jevů spojených s existencí knihovny a složením její sbírky – problematika ruské a ukrajinské meziválečné emigrace, osobní knihovny ve fondu SK a další.

V rámci plnění dílčího cíle koncepce – vydání čtvrtého dílu *Katalogu starých ruských tisků z fondů Slovanské knihovny tištěných azbukou* – byla dokončena katalogizace všech monografií vydaných v letech 1796–1800 a zbývajících relevantních periodik. Byla dokončena úvodní studie. Celý rukopis prošel recenzním řízením.

Za účelem digitalizace bylo prozkoumáno a dle příslušných parametrů z katalogizováno celkem sedm rukopisných dokumentů a dva

historické tisky z fondu SK, které byly následně digitalizovány v rámci programu VISK 6. Jejich digitální kopie jsou dostupné v Manuscriptoriu.

Jako výsledek odborného průzkumu vybraných historických tisků byla publikována studie *The Old Believers' Printed Books from Klinty in the Slavonic Library, Prague. History, Context, and Tradition*.

Pokračoval průzkum tištěných dokumentů vydávaných příslušníky ruské a ukrajinské emigrace v ČSR a relevantních archivních pramenů. V rámci tohoto tématu byla vydána monografie *Russkaja emigracija v Prage (1918–1945): putevoditel' = Ruská emigrace v Praze (1918–1945): průvodce*; byly publikovány tři odborné studie věnované činnosti ukrajinské diaspory v meziválečném Československu a bylo dokončeno třídění, katalogizace a digitalizace sbírky materiálů věnujících se veřejnému životu ukrajinské diaspory v letech 1915–1947 (T-UEP). Inventurní seznam sbírky byl zpřístupněn na internetu, digitální kopie dokumentů jsou publikovány na portálu www.esbirky.cz.

Dokončuje se příprava monografie věnované dějinám a fondům SK. Průběžně postupuje třídění sbírky listinných dokumentů se vztahem k dějinám SK (nově popsáno cca 2 000 položek).

Oblast 4. Digitální kodikologie a knihověda

Garant řešení: PhDr. Zdeněk Uhlíř

V roce 2022 bylo Manuscriptorium 4 paralelně zpřístupněno s Manuscriptoriem 3. V souvislosti s tím bylo inovováno uživatelské rozhraní pro koncové uživatele tak, aby vhodně reagovalo

na typovou rozmanitost obsahu, která se oproti Manuscriptoriu 3 významně rozšířila. Koncový uživatel se tak snaží a v méně postupných krocích dostane k plnému obsahu Manuscriptoria.

V rámci již dříve vytvořené databáze plných textů zpřístupňující moderní edice originálních historických dokumentů bylo s ohledem na mezinárodní prostředí standardizováno kódování TEI XML a upraven vztah mezi interním markupem a vizuální reprezentací pro koncového uživatele. Ukázala se potřeba digitálního nástroje/digitálních nástrojů pro práci s kódovanou informací, což bude v následujícím období předmětem výzkumu a vývoje.

Technologie IIIF umožňující komplexní tvorbu manifestů jak pro kolekce (sbírky knih), pro komplexní dokumenty (jednotlivé knihy), pro dílčí digitální objekty (jednotlivé stránky) a pro fragmenty (detaily na stránkách) byla rozvinuta na úroveň interoperability mezi zdroji, mezi nimi v první řadě s Europeanami. V důsledku toho je možno v rámci individuálního personalizovaného účtu Manuscriptoria využívat i data jiných zdrojů a výrazně tím rozšířit možnosti elektronického publikování. Technologie IIIF se tak stává účinným prostředkem pro vytvoření a rozvoj virtuálního prostředí zpřístupňujícího historické dokumenty a fondy, takže vzniká možnost využít i případnou metaverzi při práci s různými zdroji.

Systém pro správu TEI dokumentů byl uveden do provozu, takže se stal nástrojem i pro další partnery Manuscriptoria, tudíž i pro

usnadnění a prohloubení komunikace mezi nimi včetně sklizení dat.

EDM ARMA Specification sandbox, vytvořený v roce 2021 v rámci projektu ARMA, byl implementován do Manuscriptoria a koordinován se *TEI P5 ENRICH Specification sandboxem*, takže Manuscriptorium nyní dovoluje pracovat v heterogenním prostředí různých standardů a formátů bez nutnosti vzájemné konverze, což je pro práci s agregovaným obsahem nesmírným ulehčením.

Koncem roku 2022 obsahovalo Manuscriptorium 390 586 evidenčních záznamů, 168 073 komplexních digitálních dokumentů, jakož i 23 358 konvolutů.

Oblast 5. Webové archivy pro vědecký výzkum

Garant řešení: Mgr. Marie Haškovcová

Výzkumná činnost pokračovala v naplňování záměru zpřístupňovat data a metadata z webového archivu pro další vědecký výzkum. V minulosti byla navržena aplikace Grainery, která umožnila zpřístupnění technických a administrativních metadat. Na jejím základě vznikla certifikovaná Metodika pro tvorbu, uložení a zpřístupnění technických a administrativních metadat z webového archivu, která vymezila teoretický rámec pro práci s metadaty a jejich zapojení do dalších výzkumů. Následně se řešitelský tým soustředil na řešerše a průzkum aktuálních potřeb uživatelů v oblasti webových zdrojů v mezinárodním kontextu a analyzování dalších možností zpřístupňování archivních dat

a metadat. Věnoval se problematice zanikajícího webového obsahu a uchopení pojmu mrtvý web, který souvisí se snahou přinést nové poznatky o zanikající sféře internetu. V roce 2022 se realizoval průzkum, jehož cílem bylo zmapování povědomí akademické obce o existenci a využití dat webových archivů. Cílem bylo zjistit, zda badatelé s daty webových archivů pracují a jak by je případně chtěli ve svých výzkumech používat. Pro šetření byla zvolena metoda kvantitativního dotazníkového průzkumu. Veřejnosti byl průzkum, který byl v českém prostředí realizován poprvé, prezentován ve studii *Používáte Webarchiv? Průzkum potřeb uživatelů českého webového archivu* publikované v recenzovaném periodiku *Proinflow*. Výzkumná činnost v oblasti zanikajícího webového obsahu vedla k vyvinutí kurátorské aplikace *Extinct Websites*, která umožňuje automatizované detekování mrtvých webů na základě porovnávání stavových kódů a metadat. Aplikace vytváří a eviduje další metadata o mrtvých webech a pomáhá identifikovat weby pro specializovanou databázi, která zprostředkuje uživatelům informace o zaniklých webech.

Oblast 6. Archivace digitálních dat

Garant řešení: Bc. Václav Jiroušek

Výzkum v oblasti dlouhodobé archivace v uplynulém období navázal na výsledky předchozích let. Pokračovaly analýzy zejména v oblasti technických a administrativních metadat potřebných pro dlouhodobou logickou ochranu digitálních dokumentů a také výzkum v oblasti

výběru vhodných souborových formátů pro dlouhodobou archivaci digitálních dat. V letech 2019–2021 byly realizovány analýzy metadatového standardu PREMIS, výzkum v oblasti signifikantních vlastností a zpracován návrh signifikantních vlastností digitálních dokumentů pro různé typy dat, včetně způsobů jejich zápisu do metadat digitálních objektů. Zjištěné poznatky byly v roce 2022 využity v odborném článku Filipa Pavčíka *Možnosti zápisu technických metadat u digitálních objektů a vytvorenie vlastnej metadátovej schémy pre elektronické publikácie* publikovaném v periodiku *ITlib*. V roce 2022 pokračoval také výzkum v oblasti souborových formátů, navazující na přípravu a návrh metodiky pro posuzování vhodných formátů pro dlouhodobou archivaci z let 2019 a 2020. Zjištěné poznatky byly Vojtěchem Kopským a Natalií Ostrákovou uplatněny v odborném článku *Archival file format selection and design of file format sustainability matrix for the National library of the Czech Republic* v periodiku *Review of the National Center for Digitization*. Pokračovaly rovněž analýzy v oblasti souborových formátů vhodných k archivaci elektronických publikací a audiovizuálních dokumentů z fondů knihoven. Byla provedena formátová analýza vzorku 1 585 elektronických publikací uložených v NK ČR a zpracována studie ověřující na vzorku 460 uložených souborů možnosti převodu e-publikací mezi formáty PDF a archivní variantou PDF/A s následným ověřením úplnosti a autenticity výsledných archivních kopií. Výsledky provedených analýz byly publikovány Janou

Hrzinovou a Václavem Jirouškem v odborném článku *Výběr archivačních formátů pro povinný depozit e-publikací v ČR* v periodiku *ITlib*. Problematice výběru vhodných formátů pro archivaci audiovizuálních dokumentů se věnoval Vojtěch Kopský v odborném článku *Výběr video formátů v paměťových institucích*, vydaném v periodiku *ProInflow*. V roce 2022 byla rovněž připravena aktualizovaná verze metodiky pro tvorbu balíčků SIP, jejíž certifikace je plánována na rok 2023. Probíhala také příprava odborné monografie věnované problematice digitální archivace, jejíž vydání je plánováno na rok 2023.

Oblast 7. Ochrana knihovních fondů

Garant řešení: Ing. Petra Vávrová, Ph.D.

Hlavním a závěrečným výsledkem projektu v roce 2022 byla výstava s kritickým katalogem *Restaurování pokladů Národní knihovny České republiky aneb tajemství práce restaurátora*. Výstava seznámila návštěvníky s tím, co vše je třeba učinit k trvalému uchování knih pro budoucí generace. Představeny byly různé profese, jako jsou např. restaurátor, konzervátor, knihář, mikrobiolog, technolog restaurování, klimatolog aj., ale i historie ochrany fondů a osobnosti, které stály u zrodu tohoto oboru. Na příkladu konkrétních komplexních restaurátorských zásahů na historických knihách byla prezentována široká škála restaurátorských postupů. Veřejnost se seznámila i s používaným nářadím a specifickými materiály pro restaurování a konzervaci. Výstava se konala ve dnech 18. 8.–2. 10. 2022 v Galerii Klementinum. Výstavu navštívilo

přibližně 3 000 lidí. V době konání generální konference ICOM si výstavu prohlédli i delegáti této mezinárodní akce a díky anglickým textům v QR kódech na panelech se i zahraniční návštěvníci výstavy mohli seznámit s projektem a jeho výsledky. Pokračoval průzkum fyzického stavu novodobých knihovních fondů a práce v prostředí *CZBRD aplikace pro průzkum fondu*, zaměřené především na založení původních stavů exemplářů převážně z Univerzálního knihovního fondu, Fondu 19. století a Hudebního fondu. Bylo vytvořeno 16 292 nových záznamů v databázi průzkumu a 300 karet se zásahem odkyseloání. Dále bylo v roce 2022 upraveno 4 015 záznamů. Záznamy byly vytvořeny v dřívějších letech a nyní se pouze editovaly. Editace probíhala z důvodu zakládání karet zásahů, převážně odkyseloání, dále mechanické čištění, konzervace a ambulantní opravy, ale také z důvodu přidání fotodokumentace, hmotnosti exempláře nebo načítání bibliografických údajů z Alephu. Celkově se v roce 2022 pracovalo celkem na 20 307 záznamech.

Pokračovaly též práce na vývoji nových možností odkyseloání. Odkyseloací metoda knih *in situ* vyžaduje dosažení dostatečného obsahu vody v papíru odkyseloávaných knih, aby po stlačení bloku knihy, díky kontaktu povrchů sousedních listů, došlo ke vzniku kontinuální vodné fáze umožňující difuzi vložené alkalické sloučeniny z místa vložení do okolních listů knihy. V závěru roku se podařilo ukázat, že dosud používané hydrogely by bylo možné nahradit papírem s obsahem superabsorbentu v množ-

ství kolem 7 %, který má v porovnání s hydrogelem, doposud používaným pro odkyselování knih, výrazně lepší vlastnosti.

V roce 2022 bylo pořízeno do OOKF automatické zařízení Nebula® pro dezinfekci knihovních fondů, jako jsou knihy, noviny, časopisy a šanony či složky dokumentů. Problematika dezinfekce knihovních fondů se nyní objevuje jako velmi aktuální problém, zvláště po nastavování úsporných energetických opatření v depozitářích. Stále častěji jsou fondy napadány mikroorganismy. Proto dává testování tohoto stroje k automatické dezinfekci aktuálně velký smysl. Po otestování účinnosti a příp. rizik bude možné efektivněji a rychleji zasáhnout na větším množství knih zasažených plísněmi.

Principem dezinfekčního stroje Nebula® je zastavení činnosti bakterií, plísní a virů biocidním působením látky QAC⁸. Knihy prochází rozprašovací nebulizační komorou, kde je dezinfekční roztok aplikován na všechny vnější části knihy, poté následuje rychlé sušení v sušicí komoře. Stroj se snadno používá a je bezpečný pro obsluhu, protože systém pracuje v bezpečně uzavřené podtlakové rozprašovací komoře a s přesně směřovaným proudem vzduchu v sušicí komoře.

Z důvodu dlouhodobého zájmu o průzkum fyzického stavu knihovních fondů z různých institucí po celé ČR byla vyvinuta tzv. mobilní

8 QAC je biocidní látka schválená WHO a EPA při použití proti SARS-COV-2, koronaviru, který způsobuje onemocnění COVID-19. Jedná se o kvartérní amoniové sloučeniny na bázi benzalkoniumchloridu smíchané s demineralizovanou vodou.

sada pro průzkum fondů. Mobilní sada obsahuje potřebná přístrojová vybavení a všechny spotřební materiál pro průzkum fyzického stavu knihovních fondů, např. fotoaparát, váhy, pH metr, notebook, ale i ostatní materiály jako pufrý, buničina, stříčka atp. Sady byly v roce 2022 využity k edukačním účelům v rámci kurzů v podprogramu VISK 2. Sada umožnila jednotlivým pracovníkům seznámení s jednotlivými komponenty, vyzkoušení přímo u nich v depozitářích na jejich vlastních fondech, což vede k postupnému rozšiřování vybavení jednotlivých institucí tak, aby mohly provádět plnohodnotný průzkum fondu na svých pracovištích. Sada je i názorným příkladem potřebných zařízení a materiálů, které je třeba si pro průzkum fyzického stavu pořídit na pracoviště.

Znečištění vnitřního ovzduší výstavních sálů představuje závažné riziko pro zde uložené umělecké předměty. Ve vnitřním ovzduší Barokního knihovního sálu byly sledovány koncentrace a složení aerosolových částic, teplota, relativní vlhkost a koncentrace CO₂, O₃, SO₂, NO₂, plynného NH₃, HNO₃ a organických kyselin. Z časového průběhu koncentrací jemných částic je zřejmé, že tyto částice pronikaly do knihovního sálu z vnějšího prostředí a jejich zdrojem byla s největší pravděpodobností doprava. V průběhu turistických sezón vnitřní koncentrace hrubých částic vykazovaly periodický růst začínající na počátku návštěvních hodin, s maximem na konci návštěvní doby a následným poklesem k počátečním hodnotám. Z toho je zřejmé, že zdrojem těchto částic byli návštěvníci. Hlavními

vodorozpustnými anorganickými složkami byly síran, dusičnan a amonný iont. Výše vnitřních koncentrací dusičnanu klesala k nulovým hodnotám. To bylo způsobeno vypařováním dusičnanu amonného po průniku do vnitřního prostředí. V důsledku tohoto procesu se také zvýšily vnitřní koncentrace plynného čpavku.

Oblast 8. Novodobá vydavatelská produkce v českých zemích po roce 1800

Garant řešení: Mgr. Anna Vandasová

V letech 2021–2023 se tato výzkumná oblast věnuje především výzkumu rozsáhlých periodických titulů s regionálními mutacemi a vývoji a optimalizaci nástroje pro jejich efektivní evidenci, která by významným způsobem přehlednila a usnadnila jejich správu v jednotlivých konzervačních sbírkách v knihovnách v ČR.

Práci na optimalizaci a dalším rozvoji nástroje PerMonik, který umožňuje velmi detailní záznam informací o jednotlivých mutacích a mutačních vydáních periodik, se kromě odborníků z NK ČR věnují i pracovníci z dalších významných knihoven s konzervačními sbírkami – především z MZK v Brně, VKOL a Severočeské vědecké knihovně v Ústí nad Labem. Zásadními otázkami, kterým se řešitelský tým v letošním roce věnoval, jsou například přílohy rozsáhlých periodik, pro jejichž efektivní zaznamenání bude nástroj PerMonik upraven, dále například problematika grafického označení mutačních vydání či zobrazení stavu daného exempláře. V NK ČR probíhá také příprava dalších ročníků *Československého sportu* a dalších velkých

periodik s regionálními mutacemi a vkládání jejich jednotek do systému Aleph tak, aby se následně daly vložit do databáze Permonik. Evidence veškerých úprav byla i v roce 2022 vedena v repozitáři Github formou issues: <https://github.com/NLCR/evidence.periodik/issues>.

Řešitelé se rovněž věnují přípravě metodiky pro výzkum regionálních mutací periodik, která je plánována jako výsledek v roce 2023. Metodika by měla podrobně popsat problematiku regionálních mutací či mutačních vydání rozsáhlých periodických titulů, jejich formu dosavadního, a ne zcela optimálního zpracování v knihovnách a poskytne i podrobný návod na využití systému pro evidenci periodik PerMonik.

Tento systém byl v rámci odborného fóra prezentován Annou Vandasovou příspěvkem *Systém pro evidence periodik PerMonik – nástroj (nejen) pro digitalizaci* na pravidelném semináři ke krajským digitalizacím, který probíhal 15.–16. 11. v MZK v Brně. Činnost v této oblasti byla rovněž představena v odborném recenzovaném článku Anny Vandasové a Aleše Brožka *PerMonik jako nástroj pro evidenci periodik a jeho využití při průzkumu regionálních mutací Československého sportu v Severočeské vědecké knihovně*, uveřejněném v periodiku *ITlib*.

Oblast 9. Digital humanities

Garant řešení: Jan Holomek

Během roku 2022 byly učiněny další kroky v rozvoji kompetencí pro podporu manipulací dat a aplikací digitálních humanit. Za účasti zaměstnanců NK ČR byly realizovány učební lekce v rámci strojového učení, praktického programování a *feature engineeringu* čili stanovení klíčových vlastností textů za pomoci různých postupů předzpracování, např. delexikalizace (záměny určitých slov za obecnější vlastnosti). Zde se podařilo uvést do praxe specializovaný nástroj *Authorguesser*, který umožňuje přípravu modelů a následně určování pravděpodobnosti autorství u jednotlivých textů. Pro tento nástroj byl po datové stránce vybrán a předurčen jako zajímavý datový set českých prozaických autorů období pozdějšího romantismu z 19. století. Po paralelní ose byl na témže datasetu veden průzkum studenty na Matematicko-fyzikální fakultě Univerzity Karlovy v Praze v rámci cvičení předmětu NPFL054 HW2 (JS 2022). K tématu autorství byla také uspořádána konference *Authorial style, its analysis, and limits of automatic recognition* v prostorách Klementina s mezinárodním přesahem. Konference byla propagována pomocí sítě *České asociace digitálních humanit – CZADH*. Celodenní konference se zúčastnili expertní odborníci na tematiku autorství a prezentovali výzkum témat z různých metodologických zázemí. V roce 2022 byl zprovozněn server a linka zpracování dat *Authorship Attribution Line*, využívající centrální algoritmus *Authorguesser*. Postup Digilabu NK ČR bude

podrobně popsán v roce 2023 ve dvou textech určených pro odborné a knihovnické publikum. Na rok 2023 se plánuje prezentace výsledků Digilabu v rámci platformy mezinárodního konsorcia AI4LAM. Pro popularizační účely Digilab plánuje ukázat využití svých postupů s výsledky aktuálně ukončených projektů NAKI DL4DH (DG20P02OVV002) a NAKI Centralizované rozhraní (DG18P02OVV016). Tím bude umožněna synergie projektů v rámci valorizace nově dostupných datových služeb NK ČR a propagovány další postupy věnující se autorství (v širší rovině věnující se datům NK ČR) pro odborníky v rámci digital humanities, ale i pro potenciální zájemce z řad studentů a zasvěcené veřejnosti.

Oblast 10. Kniha jako médium ve středověku a novověku

Garant řešení: Mgr. Jan Vojtíšek

Ve výzkumu vývoje knihy jako společenského média byl kromě pokračování systematického zpracovávání tematiky jednak dokončen výzkum sv. Ludmily jako příkladu pojetí konkrétní historické osobnosti v produkci středověkých a novověkých narativních pramenů a jednak byl zahájen další výzkum z jiného metodického úhlu pohledu, který je zaměřen na procesy rušení klášterů za josefínských reforem a vliv tohoto fenoménu na osudy klášterních knihoven. Pro studium byly vybrány čtyři ženské konventy, které zároveň umožňují náhled na užívání a vliv knižní produkce v ženském klášterním prostředí.

Prezentace výsledků výzkumu se zaměřovala především na výstavní činnost, jejíž cílovou

skupinou byli jak odborníci, tak širší laická veřejnost. Byla završena výstava *Knih a závoj. 1100 let od úmrtí kněžny a svěťce Ludmily*, která prezentovala veřejnosti formou panelů a expozic včetně nejcennějších rukopisů a starých tisků obraz sv. Ludmily v jednotlivých literárních žánrech a tematických celcích písemné produkce od raného středověku po období osvícenství. Kritický katalog nabídl odborné obci hlubší analýzu jednotlivých témat, na něž byla výstava zaměřena. Druhou expozicí vycházející ze studia historické knižní produkce a knihy jako prostředku předávání poznání byla výstava *Tirsch a ti druzí... Čeští jezuité v Mexiku*, konaná taktéž v Galerii Klementinum v říjnu a listopadu 2022. Veřejnosti představila průběh jezuitských misijních cest do oblasti Mexika včetně příprav na cesty a knižní dokumenty vázané na poznávání Nového světa, mezi nimiž byl hlavním expozítem obrazový *Codex Pictoricus Mexicanus*, který vyhotovil na základě své misijní cesty jezuita Ignác Tirsch. Výsledky výzkumu byly také prezentovány v devíti přednáškách cyklu *Z klementinských pokladů*, který byl rozdělen na jarní a podzimní část. Dvě přednášky z jarní části byly věnovány svatoludmilské problematice a jedna z podzimních přednášek byla spojena s výstavou *Tirsch a ti druzí*. Ostatní přednášky se zaměřily na různé aspekty spojené jak s rukopisnou produkcí, tak s tištěnými vědeckými knihami i kartografickým materiálem.

B. Programové projekty výzkumu a vývoje

V roce 2022 byly v oblasti účelového financování výzkumu řešeny projekty programu Ministerstva kultury České republiky NAKI II a programu Technologické agentury ČR na podporu aplikovaného společenskovedního a humanitního výzkumu, experimentálního vývoje a inovací ÉTA (2018–2025):

Syntetické materiály v knihovních fondech

Příjemce dotace: Národní knihovna ČR

Hlavní řešitel: Ing. Petra Vávrová, Ph.D.

Období řešení projektu: 2018–2022

Cílem projektu byl specializovaný průzkum rozsáhlých knihovních fondů zaměřený na syntetické materiály, především ty s nižší stabilitou a životností (nejčastěji zastoupené materiály jako PVC, nitrát či acetát celulózy, polyuretany), výzkum a vývoj nedestruktivních a šetrných destruktivních metod diagnostiky, postupů hodnocení bezpečnosti, trvanlivosti a ekonomických aspektů, aplikace moderních materiálů a technologií. Dále projekt směřoval k vývoji postupů restaurování a konzervace syntetických materiálů. Výsledky vývoje a ověření metodik a pracovních postupů konzervace a restaurování syntetických materiálů budou využitelné nejen pro knihovní fondy, ale pro kulturní dědictví vyrobené z plastů obecně. V roce 2022 pokračovala spolupráce řešitelských týmů NK ČR a VŠCHT Praha a projekt směřoval ke svému konci. Plán a etapizace byly naplňovány dle projektové dokumentace, projekt a jeho výsledky byly úspěšně dokončeny a rovněž

šířeny v odborné komunitě. Přesahem projektu jsou aktivity členů projektového týmu směrem k aktivitám pracovní skupiny Plasty v rámci Komise konzervátorů-restaurátorů při AMG ČR. Pracovní skupina Plasty sdružuje od roku 2014 odborníky z muzeí, galerií, archivů, knihoven a vysokých škol z celé republiky a její snahou je sdílení informací a spolupráce v péči o novodobé syntetické materiály ve sbírkách, jejichž počet stále narůstá.

Těžiště řešení projektu v roce 2022 spočívalo ve finalizaci plánovaných hlavních i vedlejších výsledků. Byla realizována výstava s kritickým katalogem *Doba plastová v knižní vazbě*. Spolupráce řešitelských týmů fungovala výborně, probíhala diskuze výsledků a výsledky obou pracovišť se navzájem doplňovaly. Výstava *Doba plastová v knižní vazbě* se konala ve dnech 4. 8.–8. 10. 2022 v chodbách Klementina a proběhla v době konání 26th ICOM General Conference ve dnech 20.–28. 8. 2022 v Praze; texty byly pomocí QR kódů zprostředkovány v angličtině. Proto výstavu navštívil větší počet delegátů této mezinárodní konference.

RightLib – elektronické zpřístupnění chráněných publikací

Příjemce dotace: Knihovna AV ČR, v. v. i.

Hlavní řešitel: Ing. Martin Lhoták

Odpovědný řešitel na straně NK ČR: PhDr. Vít Richter

Období řešení projektu: 2018–2022

Na realizaci projektu spolupracují tři knihovny, které se dlouhodobě věnují vývoji a optimalizaci

digitální knihovny Kramerius určené zejména pro zpřístupnění digitalizovaných novodobých dokumentů – KNAV, MZK a NK ČR. V posledním roce řešení se projektový tým zaměřil primárně na dokončení posledního hlavního výstupu projektu, kterým je systém RightLib pro zpřístupnění chráněných dokumentů ověřený formou poloprovozu. Realizace je zajišťována nasazením v nové instanci České digitální knihovny (ČDK), která byla postupně vytvářena na infrastrukturu MZK a je založena na poslední verzi systému Kramerius 7. V rámci ČDK bylo nutné optimalizovat indexer dle dat harvestovaných knihoven, vytvořit statistický modul, zajistit propojení na Seznam děl nedostupných na trhu (SDNNT) a implementovat správu licencí a přihlašování uživatelů na centrální úrovni ČDK.

Z hlediska licencí bylo jednoznačnou prioritou optimální ošetření zpřístupnění děl nedostupných na trhu (DNNT), které je globální licencí umožňující nadstandardní přístup k obsahu digitálních knihoven v České republice díky smlouvě mezi NK ČR a zástupci vlastníků práv. Tato dohoda je i v mezinárodním měřítku poměrně unikátní z hlediska rozsahu zpřístupnění, které umožňuje. Pro projekt RightLib je významným pozitivním prvkem, umocňujícím efekt tohoto projektu a jeho aplikovaných výstupů. V roce 2022 byl finalizován materiál *Metodika pro zajištění bezpečného přístupu k datům v rámci různých režimů zpřístupnění digitálního obsahu*. Cílem metodiky je vymezení legislativních a smluvních podmínek, organizačních opatření a technických postupů pro zajištění

bezpečného přístupu k digitalizovaným dokumentům chráněným autorským právem, které jsou zpřístupňovány prostřednictvím knihoven v online režimu DNNT. Metodicko-právní část metodiky je zaměřena na podrobnou charakteristiku licenčních podmínek pro zpřístupnění děl nedostupných na trhu, které vyplývají z ustanovení autorského zákona a z uzavřené licenční smlouvy mezi NK ČR a kolektivními správci autorských práv. Pozornost je věnována vymezení základních pojmů této specifické oblasti. Je charakterizován celkový systém zpřístupnění děl nedostupných na trhu a popsány funkce, práva i povinnosti jeho základních prvků, tj. NK ČR, kolektivních správců autorských práv, NDK, SDNNT, knihoven zprostředkujících služby a také uživatelů služeb. V technické části metodiky jsou uvedeny základní parametry pro funkcionalitu aplikace SDNNT včetně architektury propojení SDNNT s digitální knihovnou Kramerius a nástroji pro identifikaci uživatelů přistupujících k digitální knihovně formou dálkového přístupu nebo prostřednictvím terminálu v knihovně. Projekt RightLib byl v roce 2022 prezentován příspěvkem *Works unavailable on the market: Czech experience of the digital content availability via the internet in the „Covid times“* Mgr. Tomáše Foltýna a PhDr. Víta Richtra na konferenci LIBER 2022 v Dánsku.

Virtuální rekonstrukce rozptýlených provenienčně bohemikálních knižních celků v tuzemských i zahraničních knihovnách

Příjemce dotace: Národní muzeum

Hlavní řešitel: PhDr. Richard Šípek, Ph.D.

Odpovědný řešitel na straně NK ČR: Mgr. Anna Vandasová

Období řešení projektu: 2018–2022

Konsorciální projekt Národního muzea, NPÚ a NK ČR navazuje na předchozí zkušenosti jednotlivých řešitelů s výzkumem problematiky knižních proveniencí. Cílem projektu je virtuální rekonstrukce rozptýlených provenienčně bohemikálních celků v tuzemských a zahraničních knihovnách a další aktivity spojené s popularizací naší knižní kultury.

Společným dílem řešitelů byla za rok 2022 především *Metodika průzkumu, revize a pasportizace historického knižního fondu*. Dále se řešitelé podíleli na výstavě *Krása šlechtických exlibris a supralibros*, která probíhala na Státním zámku Konopiště. Výstava a kritický katalog shrnuly výsledky provenienčního průzkumu v řadě historických knižních fondů. Pokračovaly i práce na průzkumu fondu a mapování provenienčních znaků ve fondech ORST – fondu *Bibliotheca nationalis*. Bylo zpracováno cca 1 800 svazků ze signaturové řady 50 (*Historia profana nationalis*), 51 (*Historia sacra nationalis*) a 52 (*Rhetorica et poesis nationalis*). Závěry z dosavadního průzkumu byly prezentovány prostřednictvím virtuální výstavy *Srdce knihovny: Bibliotheca nationalis*, která byla zveřejněna 6. 2. 2022 a je dostupná na <https://exhibition>.

indihu.cz/view/bibliotheca-nationalis. Obsahově je výstava rozdělena do tří částí – první část je zaměřena na okolnosti vzniku dnešní Národní knihovny v roce 1777, na vznik fondu *Bibliotheca nationalis* a na postavu jejího zakladatele Karla Rafaela Ungara. Druhá kapitola, jež je uvozena animací, se zaměřuje na jednotlivé prvky ve starých tiscích a rukopisech a je doprovázena bohatým autentickým obrazovým materiálem. Závěrečná třetí kapitola představuje významné vlastníky knih. Dalším segmentem prací je tvorba autoritních záznamů do databáze národních autorit, odkud jsou následně importovány do databáze *Provenio*. Jsou vytvářeny jak personální, tak korporativní záznamy. V roce 2022 pokračovalo systematické doplňování fotodokumentace k autoritním záznamům. Do databáze *Provenio* bylo implementováno 68 nových záznamů personálních autorit. Nadále probíhaly konzultace se supervizory. Shrnutí dosavadního výzkumu přesunu knižních fondů v důsledku druhé světové války bylo prezentováno na 30. knihovnické konferenci *Bibliotheca Antiqua* ve dnech 8.–9. listopadu 2022 v Olomouci. Příspěvek *Ohlédnutí za výzkumem transferu knižních celků* Marcely Sulženko se soustředil na specifika tohoto výzkumu v prostředí poválečného Československa, evidenci knižních celků v NK ČR i možnosti dalšího výzkumu a meziinstitucionální spolupráce. Příspěvek *Ohlédnutí za výzkumem transferu knižních celků v důsledku 2. světové války v Národní knihovně České republiky a jeho další možnosti* byl publikován ve sborníku z této konference.

Vývoj centralizovaného rozhraní pro vytěžování velkých dat z webových archivů

Příjemce dotace: Národní knihovna ČR

Hlavní řešitel: Mgr. Marie Haškovcová

Období řešení projektu: 2018–2022

Závěrečný rok pětiletého výzkumného projektu byl zaměřený především na finalizaci plánovaných výstupů. V roce 2022 se řešitelský tým složený z pracovníků NK ČR, Sociologického ústavu AV ČR a Západočeské univerzity v Plzni věnoval dokončení implementace a kompletace softwarových nástrojů – uživatelského rozhraní a exportní aplikace – a také prezentaci jejich použití v aplikovaných vědeckých výstupech představených v odborných recenzovaných článcích. Nejvýznamnějším výstupem tohoto projektu je uživatelské rozhraní nazvané *WA-Cloud: Centralizované rozhraní pro vytěžování velkých dat z webového archivu*, které bylo vyvinuto jako ověřená technologie (Z_{tech}) a je dostupné v Referenčním centru NK ČR. Používá pokročilé postupy strojového zpracování a přístupy založené na hlubokých neuronových sítích a umožňuje badatelům pracovat s daty, která jsou archivována ve Webarchivu. Pomocí fulltextového a fasetového vyhledávání umožňuje definovat datové sety pro další výzkum, což přináší nové možnosti pro jejich analýzu. Vzhledem k tomu, že je tento software vyvíjen jako open-source, mohou ho využívat i jiné instituce, které archivují webová data. Jako open-source byla vytvářena rovněž exportní aplikace. Vyvíjené nástroje byly představeny odborné veřejnosti prostřednictvím prezentací na několika konfe-

rencích (*Bibliothekskongress Leipzig 2022* v Lipsku, *ILIDE – Innovative Library In Digital Era 2022* v Jasné na Slovensku a *Archivy, knihovny, muzea v digitálním světě* v Praze). V rámci tematického workshopu *Data webových archivů a možnosti jejich využití* pořádaného v NK ČR si badatelé mohli práci s nástroji i prakticky vyzkoušet. Kromě toho se členové řešitelských týmů věnovali publikování odborných článků o problematice webových dat a vyvíjeném nástroji v impaktovaných časopisech. V *Sociologickém časopise* byly vydány texty *Percepce souvislostí pandemie covid-19 a klimatické změny v české blogosféře* (D. Čermák, J. Stachová, M. Pilnáček) a *Fenomén #scicomm: využití big data a jejich analýzy při sledování komunikace vědy na internetových stránkách českých výzkumných organizací* (P. Raudenská, R. Topinková). V *Geografických rozhledech* byla otištěna studie M. Šimona *Fantomové hranice jako zdroje dat pro porozumění volbám* a v časopise *Teorie vědy* byl publikován text *Internet jako pramen výzkumu: přístup k archivovaným webovým zdrojům a možnosti jejich zpracování* (Z. Vozár, M. Haškovcová, A. Prokopová). V roce 2022 byla také právní expertkou vypracována závěrečná analýza hodnotící vývoj a současný stav českého právního prostředí s ohledem na poskytování dat, které má dopad na možnosti používání datových setů.

Využití zobrazovacích metod pro studium skrytých informací v knihách

Příjemce dotace: Národní knihovna ČR

Hlavní řešitel: Ing. Petra Vávrová, Ph.D.

Období řešení projektu: 2018–2022

Cílem projektu je specializovaný průzkum rozsáhlých knihovních fondů zaměřený na skryté informace v knihách, v knižní vazbě, přečtení nečitelných textů, zviditelnění běžně neviditelných detailů apod. Těžiště řešení projektu v roce 2022 spočívalo ve finalizaci hlavních výsledků – především výstavy s názvem *Tajemství knih* s kritickým katalogem, která se konala ve dnech 2. 6.–3. 9. 2022 v chodbách Klementina. Výstava, jež představila výsledky odborného průzkumu rukopisů a tisků pomocí speciálních záznamových zařízení, světelných zdrojů i rentgenových snímků, byla zaměřena na ukázkou skrytých prvků knih a vizualizaci prostým okem neviditelných informací. Byly zde popsány jednotlivé metody, včetně kritického zhodnocení jejich možností a omezení. V době konání generální konference ICOM si výstavu prohlédli i delegáti této mezinárodní akce a díky anglickým textům v QR kódech na panelech se i zahraniční návštěvníci výstavy mohli s projektem a jeho výsledky seznámit. Dne 13. 10. 2022 proběhl v CD Hostivař odborný workshop s názvem *Využití zobrazovacích metod pro studium skrytých informací v knihách*. Byly vyhledávány knihovní jednotky, u nichž se předpokládá výskyt sekundárně použitých materiálů, fragmentů zmizelých nebo odstraněných textů ve fondu SK, ale nově i v hudebních fondech NK ČR. Průzkum

je zaměřen na nejstarší exempláře ve fondu a dokumenty, kde je zvýšená potřeba dohledat provenienční znaky, informace o majitelích nebo uživatelích exempláře. Na vzorcích, ale i reálných exemplářích knižní vazby probíhalo testování efektivy jednotlivých zobrazovacích technologií – videospektrální komparátor, radiografie. Vybrané metody byly testovány za účelem ověření jejich bezpečnosti pro materiály knihovních fondů a jejich případného poškození. Byly provedeny další testy na zobrazení filigránů, shrnuty poznatky o vlastnostech papírů a forem. Konkrétní výsledky získané využitím zobrazovacích metod, konkrétně radiografie pro zobrazení skrytých informací v knižní vazbě, byly prezentovány na několika akcích. V průběhu celého roku rovněž probíhalo vyhodnocování obrazových výstupů zobrazovacích metod a jejich zpracování grafikem. Pro možnost detailnějšího průzkumu snímků získaných z přístrojů určených pro průzkum a testování materiálů knihovních fondů NK ČR, které jsou důležité z hlediska vědeckého výzkumu, materiálové analýzy a restaurátorského průzkumu, je využíváno grafických úprav. O těchto grafických úpravách obrazů byl vydán odborný článek jako výsledek projektu.

Nový fonograf: naslouchejme zvuku historie. Vytvoření postupů a nástrojů pro evidenci, digitalizaci, zpřístupnění a dlouhodobou ochranu zvukových záznamů na historických nosičích v paměťových institucích

Příjemce dotace: Národní muzeum

Hlavní řešitel: Filip Šír, DiS., Národní muzeum

Odpovědný řešitel na straně NK ČR: Mgr. Zuzana Petrášková

Období řešení projektu: 2018–2022 (pro NK 2018–2020)

Projektu se účastnily čtyři instituce: Národní muzeum, NK ČR, KNAV a FF MU. V roce 2022 nebyla dle smlouvy NK ČR v tomto projektu již finančně podporována. Kontakt s řešiteli pokračuje dále. Byla dokončena studie o sbírce historických zvukových dokumentů uložených v NK ČR. Vyjde v časopise *Fontes Artis Musicae*.

Výzkum a vývoj pokročilých technik čištění knih a rukopisů

Příjemce dotace: Ústav chemických procesů

Akademie věd ČR, v. v. i.

Hlavní řešitel: Ing. Jiří Smolík, CSc., ÚCHP AV ČR

Odpovědný řešitel na straně NK ČR: Ing. Petra Vávrová, Ph.D.

Období řešení projektu: 2018–2022

Projekt byl řešen v rámci smlouvy o spolupráci s Laboratoří chemie a fyziky aerosolů a Skupinou laserové chemie v ÚCHP AV ČR. Cílem projektu bylo vytvořit nové postupy využitelné pro restaurování knihovních a archivních fondů, a to laserovým čištěním a pneumatickým čiště-

ním povrchů dokumentů pomocí dvoufázového spreje. Tyto nově vyvinuté metody mají potenciál stát se vhodnou alternativou k tradičně využívaným postupům. Záměrem končícího projektu byl výzkum a vývoj nových metod čištění povrchů archivních předmětů znečištěných jemnými částicemi a nanočásticemi i dalšími typy znečištění. To je důležité zejména proto, že jemné prachové částice a nanočástice přítomné v depozitářích přispívají nejvíce k degradaci knihovních a archivních fondů. Vývoj metodiky čištění oběma postupy byl prováděn s různými typy knihovních a archivních materiálů, které byly již použity v předchozích studiích. Jde o materiály na bázi celulózy (filtrační papír Whatman 1, ručně čerpaný papír z Velkých Losin a průmyslově vyrobený dřevitý papír z roku 1960) a kolagenní materiály (vazební pergamen a tříslučiněná vazební useň), které byly znečištěny reálným prachem dlouhodobou expozicí ve vybraných archivech nebo mechanicky. Obě techniky byly použity i pro čištění knihovních materiálů znečištěných nárůstem mikroorganismů a zasažených živelními pohromami (povodně, požáry), kdy na povrchu materiálů zůstávají velmi špatně odstranitelné stopy, jako jsou vlákna plísni nebo barevné skvrny. Výsledkem v roce 2022 je především schválení dvou metodik, uspořádání konference a workshopu projektu. V předchozích letech řešení byly dokončeny dva užité vzory, přičemž jeden z nich nad rámec plánovaných výsledků, a publikovány tři články v odborných periodikách. V současné době je v procesu posouzení poslední z pláno-

vaných výsledků projektu, poloprovoz *Linka pro čištění knihovních a archivních fondů pomocí pulzního infračerveného TEA CO₂ laseru*. Byla vytvořena webová stránka projektu, na které jsou všechny výsledky dostupné: <http://cas.icpf.cas.cz/DG18P02OVV048/index.htm> a na webu NK ČR <https://www.nkp.cz/o-knihovne/projekty-a-programy/vyzkum-a-vyvoj-naki/pp-naki>.

DL4DH – vývoj nástrojů pro efektivnější využití a vytěžování dat z digitálních knihoven k posílení výzkumu digital humanities

Příjemce dotace: Knihovna AV ČR, v. v. i.

Doba řešení: 2020–2022

Hlavní řešitel: Ing. Magdaléna Vecková, KNAV

Odpovědný řešitel na straně NK ČR: Mgr. Zdenko Vozár

Rok 2022 byl posledním rokem řešení výzkumného projektu DL4DH, ve kterém se členové řešitelského týmu především zaměřili na dokončení softwarů Kramerius+, TEI Converter a DL4DH Feeder, které byly v rámci tohoto projektu po celé tři roky vyvíjeny. Databáze Kramerius+ je určena především pro kurátory a správce digitálních knihoven a slouží k ukládání obohacených textových dat a metadat, které se nacházejí v systému Kramerius. TEI Converter je nástroj, pomocí kterého je možné převést obohacená data do formátu TEI, který je jedním z formátů, který hojně používají vědci v digitálních humanitních vědách. Poslední nástroj nazvaný *DL4DH Feeder* je webovým klientem pro přístup uživatelů k obohaceným datům.

Všechny tyto nástroje byly v roce 2022 na pravidelných schůzkách řešitelského týmu společně s dodavatelskou firmou laděny a testovány za účelem jejich správné funkčnosti. Testovací prostředí pro Kramerius+ a DL4DH Feeder bylo vytvořeno na serverech NK. V přímé souvislosti s těmito kroky byla připravena rovněž certifikovaná *Metodika přípravy dat z digitálních knihoven pro využití v digitálních humanitních vědách*, na jejíž přípravě se podíleli členové všech zapojených institucí. Metodika obsahuje nejen obecné shrnutí problematiky využívání digitálních dat v humanitních vědách, ale představuje rovněž výše zmíněné nástroje a jejich možnou implementaci v dalších digitálních knihovnách. V rámci tohoto dokumentu byly rovněž vytvořeny tzv. usecase – výzkumné otázky z jednotlivých humanitních oborů, které prakticky představují možnosti práce s vyvinutými nástroji. Jeden z usecasů, který byl sestaven členy řešitelského týmu na straně NK ČR, byla literární mapa vazeb religionisticky relevantních významů, která byla zveřejněná na webových stránkách dl4dh.nkp.cz pod názvem *Religionistická mapa literárních významů: Citace Bible v prvorepublikovém tisku*. Tento rozsáhlý usecase představuje závěry případové studie zaměřené na detekci biblických citací v prvorepublikovém periodickém tisku mezi lety 1925 a 1939. Výsledky jsou prezentované pomocí interaktivních síťových grafů, které slouží jako explorativní virtuální *mapa religionistických literárních významů*, prezentující přítomnost biblických citací ve veřejném českojazyčném

prostoru pomocí deskriptivní statistiky a síťové analýzy. V NK ČR byly rovněž vytvářeny kurátorské kolekce, jejichž obsah byl již nadefinován v prvním roce řešení projektu. V roce 2022 došlo k dokončování těchto kolekcí, zahrnující jak samostatnou digitalizaci, tak finální kontroly obsahové stránky jednotlivých vybraných titulů. V digitální knihovně NK ČR tak vznikly nové sbírky s názvy *Český místopis*, *Spiritistická literatura v Čechách v letech 1870–1945*, *Česká esoterická literatura v letech 1870–1950* a *Zednářská literatura v Čechách v letech 1870–1950*, jež mohou sloužit uživatelům pro další bádání. Na konci roku 2022 byla rovněž uspořádána konference s názvem *Vytěžování obsahu digitálních knihoven pro výzkum v humanitních vědách*, která mimo jiné představila praktické užití vyvinutých nástrojů projektu DL4DH.

Česká knižní ilustrace v raném novověku

Příjemce dotace: Národní knihovna ČR

Poskytovatel: Technologická agentura ČR

Hlavní řešitel: Mgr. Vojtěch Šícha, KNAV

Řešitel za NK ČR: Mgr. Lucie Heilandová, Ph.D.

Období řešení projektu: 2021–2023

Projekt je realizován týmem odborníků z KNAV, NK ČR a technologické společnosti inQool. Cílem (<https://e-ilustrace.cz/>) je zpřístupnit obrazový materiál nacházející se ve starých tiscích vydaných v českých zemích do druhé poloviny 16. století a vytvořit virtuální badatelské prostředí pro studium knižní ilustrace za pomoci nových digitálních nástrojů, které poskytnou nový pohled na vizuální a materiální kulturu raného

novověku v českých zemích. Připravovaná online databáze umožní komparaci obrazového materiálu a nabídne příjemné badatelské prostředí, díky kterému budou moci badatelé sledovat např. výrobu dřevořezových štočků, jejich užití, kopírování a oběh, inspirační zdroje či výskyt ikonografických motivů a proměny uměleckých stylů v rámci celé české tiskařské produkce do poloviny 16. století. V roce 2022 pokračovalo zpracování obrazového materiálu v tiscích české produkce 16. století nacházejících se nejen ve fondu NK ČR, ale i v dalších paměťových institucích (např. VKOL, Národní muzeum, Bayerische Staatsbibliothek a Universitätsbibliothek der Ludwig-Maximilians-Universität München). Při katalogizaci je kladen důraz nejen na zaznamenání veškerých informací o původcích (autorské údaje, informace o tiskařích, dřevořezcích, ilustrátorech či autorech návrhu nebo inspiračního vzoru), ale především na věcný popis (popis prostřednictvím jmenných a věcných národních autorit je rozšířen heslářem klíčových slov), který je průběžně doplňován popisem podle mezinárodního klasifikačního systému ICON-CLASS. Katalogizační záznam obsahuje také obrazovou přílohu (obraz celé strany a výřez s popisovanou ilustrací), která je pro práci s obrazem nezbytná a s níž se bude dále pracovat ve vytvářeném virtuálním prostředí. Data jsou prezentována v rámci portálu Knihověda.cz, který v sobě sdružuje české národní retrospektivní bibliografie *Knihopis* a *Bibliografii cizojazyčných tisků*. Již od počátku byla navázána mezinárodní spolupráce – online databáze bude využívat

digitální nástroje vyvíjené externím projektovým partnerem Visual Geometry Group, University of Oxford a zpřístupňování obrazového materiálu je konzultováno se členy Digital Humanities Oxford, kteří se této problematice dlouhodobě věnují. Protože jsou data rozšířena o popis prostřednictvím klasifikačního systému ICON-CLASS, otevřela se možnost zapojení našich dat do systému Arkyves.

C. Zapojení do velkých výzkumných infrastruktur

LINDAT/CLARIAH-CZ

Příjemce dotace: Matematicko-fyzikální fakulta Univerzity Karlovy

Hlavní řešitel: prof. RNDr. Jan Hajič, Dr., MF UK

Odpovědný řešitel na straně NK ČR:

Mgr. Bc. Michaela Bežová

Období řešení projektu: 2019–2022

I v roce 2022 byla NK ČR zapojena do velké výzkumné infrastruktury, jejímž hlavním řešitelem je MF UK. Na projektu participuje dalších 12 vědecko-výzkumných institucí a vysokých škol. Každá instituce se v roce 2022 zaměřovala na aktivity, které jsou spojeny s činností v oblasti digital humanities, správě a archivaci digitálních dat, vytváření digitálních repozitářů, výuky digitálních humanitních věd apod.

NK ČR v rámci této infrastruktury vystupovala s ostatními dvěma knihovnami, které jsou do ní přidruženy – MZK v Brně a KNAV. Tato úzká spolupráce nejen v rámci této velké výzkumné infrastruktury mimo jiné vyústila i v podepsání

Smlouvy o spolupráci na provozu ČDK, kterou dosud spravovala KNAV. Díky této spolupráci dojde k rozdělení činností mezi tyto tři instituce, přičemž na serverech MZK pobeží první instance ČDK, na serverech NK ČR druhá instance a KNAV se bude věnovat vývoji této digitální knihovny. NK ČR se také v rámci provozu ČDK bude věnovat administrativě a správě digitálních sbírek.

V rámci LINDAT-CLARIAH/CZ v roce 2022 došlo k dalšímu dílčímu vývoji digitální knihovny NK ČR, kdy byl nasazen citační server pro systém Kramerius. Rovněž byl v tomto roce kladen velký důraz na Díla nedostupná na trhu (DNNT), kdy byl například implementován nový způsob označování dokumentů dle licencí definující možnosti přístupu v souladu s nově nastavenými pravidly. V tomto roce byla také spuštěna aplikace pro DNNT, která zjednodušuje práci se *Seznamem děl nedostupných na trhu* jak kurátorům, tak například nakladatelům nebo autorům.

V rámci této velké výzkumné infrastruktury byly také prováděny standardní kurátorské práce v digitální knihovně a byly identifikovány tituly, které mají být digitalizovány do digitálních sbírek.

D. Další aplikační projekty

1. Národní projekty

1.1 Program Veřejné informační služby knihoven (VISK)

Všechny projekty v jednotlivých podprogramech jsou jednoleté. Tyto projekty se týkají podpory

konkrétních činností knihoven v oblasti vzdělávání, provozu digitálních knihoven, ochrany fondů, produkce digitálních dat (retrospektivní konverze katalogů, digitalizace sbírek), provozu informačních portálů, přístupu k digitálním zdrojům atp. V seznamu projektů již nadále nejsou uváděny statutární činnosti, dříve hrazené z programu VISK, na které NK ČR dostala finanční prostředky přímo do rozpočtu.

VISK 1

Koordináční centrum programu VISK

Odpovědný pracovník: PhDr. Vít Richter

URL: <http://visk.nkp.cz/>

Koordináční centrum programu VISK zajišťovalo veškeré odborné, organizační a koordináční činnosti související s realizací celého programu VISK.

Konverze dat dokumentů GOOGLE do formátu TEI P5 ENRICH

Odpovědný pracovník: PhDr. Zdeněk Uhlíř

URL: <http://www.manuscriptorium.eu/>

V roce 2022 byly konvertovány další dávky dokumentů – starých tisků – digitalizovaných ve spolupráci se společností Google (15269 jednotlivých komplexních digitálních dokumentů).

Koordinované vytváření virtuálních sbírek nad obsahem NDK – část NK ČR

Odpovědný pracovník: Ing. Petr Kukač

Projekt byl řešen ve spolupráci s MZK a hlavním předmětem bylo zefektivnění práce s virtuálními

sbírkami, které v sobě skrývají velký potenciál z hlediska prezentace a přiblížení obsahu digitálních knihoven čtenářům. Cílem bylo v první řadě vytvoření jednotné koncepce tvorby virtuálních sbírek v prostředí Kramerius 7. Nová verze systému přináší inovované možnosti tvorby virtuálních sbírek, jejich pořádání, prezentace a práce s nimi. První část projektu byla zaměřena na testování nových nástrojů a postupů tvorby virtuálních sbírek v systému Kramerius 7, který byl v té době spuštěn v testovací verzi v MZK. Nová verze systému Kramerius 7 přináší zcela nový pohled na virtuální sbírky a práci s nimi, staví je do roviny samostatných dokumentů, umožňuje vytváření hierarchicky řazených sbírek a obecně poskytuje kurátorům větší prostor v jejich vytváření a prezentaci. Na základě poznatků z testování nového rozhraní byla poté vytvořena metodika, která je určena pro obsahové správce digitálních knihoven a přináší popsané základní postupy z kurátorské praxe. Neméně důležitou součástí projektu byla také revize stávajících virtuálních sbírek v NDK, přípravy na jejich postupné doplňování a vytvoření návrhů na jejich restrukturalizaci pro pozdější použití po přechodu na novou verzi aplikace Kramerius 7. Navázáním kontaktů s několika institucemi vznikly také návrhy na vytvoření zcela nových virtuálních sbírek.

Komplexní validátor NDK

Odpovědný pracovník: Bc. Václav Jiroušek

Cílem projektu v roce 2022 bylo vytvořit aktualizovanou podobu nástroje Komplexní validátor

tak, aby podporoval validaci dat vytvořených dle nejnovějších verzí Standardů NDK pro digitalizaci tištěných a zvukových dokumentů vydaných v daném roce. Nástroj slouží k ověření souladu vytvořených dat s pravidly pro dlouhodobou archivaci. Vedle aktualizované verze aplikace, dostupné v režimu open source, byl spuštěn pilotní provoz webové verze Komplexního validátoru, která by měla do budoucna uživatelům sloužit jako plnohodnotná alternativa k desktopové verzi nástroje.

VISK 2

Inovační kurzy informační gramotnosti

Odpovědný pracovník: Mgr. Roman Giebisch, Ph.D.

URL: https://ipk.nkp.cz/akce/03_OV_Akce/inovacni-kurzy-2022

Cílem nových inovačních kurzů bylo poskytnout požadované dovednosti v práci s ICT a současně nabídnout možnost prohloubit a rozšířit pokročilé znalosti v oblasti ICT těm, kdo již základní kompetence získali.

Vzdělávací kurzy knihovníků v oblasti ochrany knihovních fondů

Odpovědný pracovník: Mgr. Roman Giebisch, Ph.D.

V roce 2022 bylo organizováno šest odborných kurzů zaměřených na péči o dobrý fyzický stav knihovních fondů v České republice. Cílovou skupinou byli pracovníci veřejných knihoven všech typů, a to zejména spravující konzervační

fondy. Kurzy *Průzkum fyzického stavu knihovních fondů*, *Preventivní péče v knihovnách* a *Ambulantní opravy knihovních fondů* se opakovaly během roku dvakrát a zúčastnilo se jich více jak 150 účastníků. Výuku prováděly v rámci své metodické funkce kvalifikované lektorky z OOKF. Cílem kurzů je zkvalitnění a trvalý rozvoj péče o fyzický stav knihovních fondů v České republice pracovníky knihoven z Prahy a nejbližšího okolí, ale i celé České republiky. Kurzy přispěly k systematické podpoře vzdělávání knihovníků na úrovni krajských knihoven (a dále v rámci jejich metodických povinností na úrovni regionálních funkcí), specializovaných knihoven a dalších pracovišť v oblasti konzervátorských úkonů, které je možné podniknout přímo na pracovišti samém.

Rekvalifikační kurzy dle Národní soustavy kvalifikací

Odpovědný pracovník: Mgr. Roman Giebisch, Ph.D.

URL: https://ipk.nkp.cz/akce/03_OV_Akce/04_OVrekv.htm

Cílem projektu bylo zajistit zdroje pro finanční ohodnocení lektorek a lektorů knihovnických kurzů tak, aby se minimalizovaly náklady na účast v kurzu. Kurzy obsahově vychází z Národní soustavy kvalifikací, vyučují v nich akreditovaní odborníci a odbornice z NK ČR i externích institucí. Kurzů se účastní lidé zaměstnaní v knihovnách, ale i ti, kteří se teprve na práci v knihovně připravují. V roce 2022 jsme vzhledem k poptávce a pandemickým omezením otevřeli pouze kurz *Knihovník v přímých službách*. Do kurzů se přihlásilo celkem 27 účastnic a účastníků.

VISK 3

Rozvoj identit NDK

Odpovědný pracovník: Mgr. Zdenko Vozár / Ing. Petr Kukač

Projekt měl v roce 2022 za cíl navázat na dosavadní provozní zkušenosti se systémem pro řízení identit, implementovaným v prostředí NK ČR pro podporu autentizace a autorizace čtenářů NDK, přistupujících z připojených knihoven nesdružených ve federaci eduID.

Předmětem projektu byla identifikace potenciálních bezpečnostních slabín existujícího řešení a návrh opatření na jejich eliminaci a přiměřená reakce na ně. S využitím výsledků exter-

ního auditu a penetračních testů provedených nezávislým subjektem vzniklo konkrétní zadání pro úpravu systému. K němu byly přiřazeny požadavky na revizi vnitřních procesů aplikace při importu nových uživatelů zapojené knihovny, řešení pro detailní správu jednotlivých záznamů o uživatelských kontech, úpravu procesu pro první přihlášení nového čtenáře, postup při blokaci instituce na základě porušení smluvních podmínek apod. NK ČR pak na základě zadávacího řízení uzavřela smlouvu s dodavatelem požadovaných úprav; ty byly po akceptaci nasazeny ve 4. čtvrtletí do produkčního prostředí.

Cíle projektu se podařilo bezesbýtku splnit a systém pro řízení identit NDK je v současné době bezpečně používán v každodenním provozu.

VISK 5

Retrospektivní konverze Generálního katalogu UKF I NK

Odpovědný pracovník: Mgr. Nataša Mikšovská

Cílem projektu byl předvýběr a příprava cca 45 100 záznamů tisků. Záznamy byly připraveny pro další etapu retrokonverze. Zároveň bylo zpracováno 15 500 nových záznamů ve formátu MARC 21, které byly zpřístupněny v bázi NKC a předány do SK ČR. 5 050 záznamů bylo vytvořeno nebo sloučeno v bázi NKC. K těmto záznamům bylo přidáno pole 920 s číslem tifu z GK UKF I. Jednalo se především o záznamy monografií, které obsahují více děl nebo přitisky a jsou v GK UKF I zpracovány analyticky. Zpracovány byly záznamy abecedního rozsahu KRAUS-LEFE

zahraniční knižní produkce z let 1801–1950.

O vybrané prvky věcného popisu bylo doplněno 4 300 záznamů již dříve zpracovaných retrospektivní konverzí.

VISK 6

Digitalizace historických dokumentů NK ČR

Odpovědný pracovník: PhDr. Zdeněk Uhlíř

URL: <http://www.manuscriptorium.eu>

V roce 2022 bylo z fondů NK ČR (ORST a SK) digitalizováno celkem 52 dokumentů, tj. 21 805 obrazů/stran. Všechny digitalizované dokumenty byly zařazeny do digitální knihovny Manuscriptorium.

Digitalizace vzácných historických rukopisů a tisků z fondu Hudebního oddělení

Odpovědný pracovník: Mgr. Zuzana Petrášková

URL: <http://www.manuscriptorium.eu>

V roce 2022 bylo z fondů Hudebního oddělení digitalizováno 29 rukopisných dokumentů, celkem 4 358 obrazů. Vybrané hudebniny představují vokálně-instrumentální duchovní a operní tvorbu světových i českých autorů. Digitalizované hudebniny jsou propojené se záznamem mezinárodního soupisu hudebních pramenů RISM a badatelům užívajícím tuto databázi dostupné ke studiu na adrese www.rism.info a v digitální knihovně Manuscriptorium.

Hromadná digitalizace historických a vzácných dokumentů ve spolupráci se společností Google – pokračování programu

Odpovědný pracovník: PhDr. Lukáš Babka

V roce 2022 pokračovaly druhým rokem přípravné práce nezbytné pro plánované pokračování společného digitalizačního programu NK ČR a společnosti Google. Projekt se zaměřuje na komplexní předdigitalizační přípravu dokumentů z fondu Slovanské knihovny (SK). Část přípravných prací spojených s realizací programu zabezpečuje SK v rámci své hlavní činnosti. Finanční prostředky projektu umožňují katalogizační práci s dokumenty před digitalizací a zpracování příslušných metadat (mj. opatření dokumentů čárovými kódy, vytvoření nových katalogizačních záznamů, úpravu, rozšíření a zpřesnění stávajících katalogizačních záznamů, vytváření tzv. skrytých záznamů u vícesvazkových děl, zpracování příslušné metadataové struktury u vícesvazkových děl, zhotovení relevantních autoritních údajů). Přípravné práce jsou rozloženy do tří let (2021–2023) tak, aby v roce 2024 plynule navázala digitalizace. Během roku 2022 bylo vyexpedováno a prověřeno 1 800 jednotek dokumentů. Fyzický stav a obsahové a formální hledisko umožňuje digitalizaci 1 400 jednotek těchto dokumentů, které jsou plně připraveny k předání společnosti Google k provedení digitalizace.

Úspěšné zakončení přípravných prací a plnohodnotné provedení digitalizace ohrožuje skutečnost, že pro rok 2023 nebyl projekt schválen.

VISK 7

Reformátování titulů *Čs. sport a Svět práce (III. etapa)*, hromadné odkyselování a průzkum bohemiálních dokumentů z fondů NK ČR

Odpovědný pracovník: Mgr. Bc. Michaela Bežová
URL: <http://kramerius-info.nkp.cz/>; <http://visk.nkp.cz/visk-7>

Rok 2022 tak byl pro NK ČR posledním rokem, kdy bylo možné v jednom projektu žádat o dotaci na činnosti spojené jak s digitalizací, tak s ochranou knihovních fondů.

V roce 2022 byly získány finance na hromadné odkyselování knihovních fondů (celkově bylo odkyseleno necelých 550 kg knihovního materiálu), vývojové práce v *Aplikaci pro průzkum novodobých fondů a Registru odkyselených dokumentů*, dále na nákup 1 pH metru, 5 elektrod a 1 váhy, které jsou využívány při průzkumech fondů. Brigádníci pracující na tomto projektu v roce 2022 systematicky prozkoumávali novodobé knihovní fondy v jednotlivých depozitářích o celkové výši 1827 hodin. Rovněž bylo možné prostřednictvím OON dále financovat činnosti, které jsou spojené s digitalizací – rozvolnění knižní vazby a ambulanti opravy. Pomocí OON byla také podpořena výroba ochranných obalů z nekyselé lepenky nejen pro digitalizovanou periodika *Čs. sport a Svět práce*, ale rovněž pro odkyselené dokumenty.

Kromě samotného řešení projektu byl uspořádán i pravidelný podzimní seminář k dotačním programům VISK 4 a VISK 7, který proběhl v CDH

a rovněž prostřednictvím online platformy na začátku listopadu. Celkem se tohoto semináře zúčastnilo bezmála 100 posluchačů. Kromě toho se na konci měsíce listopadu konal i 2. ročník *Meet and Greet VISK*, jehož se účastnili V. Richter (VISK 3), P. Vávrová a J. Neoralová (VISK 4), N. Mikšovská (VISK 5) a T. Foltýn (VISK 7). Účelem tohoto online setkávání je zájemcům o dotační programy ihned odpovědět na otázky týkající se zadávací dokumentace, což se opět setkalo s kladnou odezvou.

VISK 8/A

Multilicenční zpřístupnění elektronických informačních zdrojů

Odpovědný pracovník: Mgr. Barbora Korandová
URL: <http://visk.nkp.cz/visk-8-a>

V roce 2022 pokračovalo zajištění služby přístupu k elektronickým informačním zdrojům. Jednalo se opět o české i zahraniční informační zdroje, jež byly přístupné ve veřejných knihovnách, které se do projektu přihlásily. Jednalo se o českou mediální databázi firmy Newton, k jejímuž využívání se přihlásilo 56 knihoven, dále o databázi právních informací ASPI, kterou zvolilo 26 knihoven, zatímco 29 knihoven si vybralo databázi PressReader nabízející zahraniční deníky a populárně naučné časopisy.

VISK 9

Souborný katalog ČR včetně jeho rozvoje

Odpovědný pracovník: PhDr. Eva Svobodová
URL: <https://skc.nkp.cz> nebo <https://www.caslin.cz>

K 31. 12. 2022 obsahovala báze SK ČR 8 204 745 záznamů (z toho 181 616 seriálů, 325 039 starých tisků, 621 903 speciálních druhů dokumentů). V prostředí SK ČR bylo odesláno 4 806 objednávek MVS (z celkem 131 různých knihoven do 241 různých knihoven). Do SK ČR přispívá celkem 513 knihoven. Počet knihoven umožňujících sklízet záznamy do SK ČR prostřednictvím OAI protokolu v roce 2022 vzrostl na 181 (cca o 10 % proti předcházejícímu roku). S tím souvisí i zvětšení počtu knihoven, u nichž fungují automatické odpisy vyřazených titulů z SK ČR. Těmto knihovnám je poskytována rozšířená zpětná vazba, týkající se kvality jimi dodávaných záznamů. Čtyřikrát denně sklízí SK ČR záznamy české beletrie, které zpracovává MLP v rámci projektu CENTRAL, a tím umožňuje jejich okamžité využití (stahování) přes protokol Z39.50 ostatním knihovnám. Ručně bylo ze SK ČR v roce 2022 odstraněno 103 678 duplicitních záznamů. 3 364 záznamů bylo propojeno s bází Národních autorit. Na konci roku 2022 uspořádalo Odd. souborných katalogů ve spolupráci s Odd. národních jmenných autorit výroční seminář, kterého se zúčastnilo 281 knihovníků z celé České republiky.

Koordinace doplňování záznamů a správa báze ANL

Odpovědný pracovník: PhDr. Petra Štastná
K 31. 12. 2022 obsahovala báze ANL (Výběr článků v českých novinách, časopisech a sbornících) 1921572 záznamů. Za rok 2022 přibylo celkem 45 700 záznamů od 28 krajských a oborových knihoven prostřednictvím projektů z programu VISK9/1 nebo vlastní excerptce. V rámci programu VISK9/1 přispělo celkem 13 knihoven (11 krajských a 2 knihovny Akademie věd), které zaslaly 19 185 záznamů (počet záznamů podle závazku knihoven činil 20 420 záznamů). Ze strany správce databáze proběhlo v roce 2022 více než 82 000 úprav cílených na opravy a doplňování jmenných a věcných autorit, napojování plných textů či věcnou revizi záznamů, včetně 779 nových záznamů.

Automatická synchronizace autoritních záznamů s Wikidaty

Odpovědný pracovník: PhDr. Petra Štastná
Projekt navazuje na předchozí aktivity vzájemné spolupráce NK ČR coby správce báze národních autorit a spolku Wikimedia ČR, který se podílí mimo jiné na budování strukturované databáze Wikidata. V roce 2020 vznikl systém pro pravidelnou extrakci přírůstků v bázi národních jmenných autorit pro import do Wikidat, který byl ale stále z velké části závislý na lidské práci. Projekt se zaměřuje na další posun s cílem automatizovat vybrané procesy. V rámci projektu proběhla analýza a návrh možných technických řešení. Byla vytvořena sada příkazů, které je

možné využít pro rychlou robotickou synchronizaci Wikidat s bázi národních autorit. Výsledky projektu, včetně volně dostupných skriptů a příslušné dokumentace jsou k dispozici na platformě Github (<https://github.com/wmcz/WMCZ-scripts>).

1.2 Kulturní aktivity

Projekty z programu *Kulturní aktivity* Ministerstva kultury České republiky jsou jednoleté.

Projekt S knížkou do života (Bookstart)

Odpovědný pracovník: Mgr. Roman Giebisch, Ph.D.

Zpracování a vydání metodické příručky k projektu Bookstart VI s názvem *Jak opravdu vstoupit S knížkou do života* bylo určeno pracovníkům dětských oddělení knihoven, kteří jsou zapojeni do mezinárodního projektu Bookstart. Cílem projektu je přesvědčit rodiče novorozenců, resp. nejmenších dětí, že jednou z nejdůležitějších věcí pro rozvoj dítěte je věnovat mu svůj čas a strávit jej společně nad knihou (komunikací a interakcí, nenásilným a přirozeným vedením k četbě a pochopení mluveného slova), vysvětlit význam čtenářských dovedností pro úspěšnost dítěte v životě, poradit jim, jak na to a současně nabídnout podpůrné služby knihoven i prostor pro sdílení s ostatními rodiči apod. Projekt pomáhá utvářet knihovny tak, aby byly místem vyhledávaným a staly se samozřejmou součástí života lidí, zajímavou a potřebnou v každé životní etapě. Projekt *S knížkou do života* stojí na počátku tohoto životního cyklu člověka a rodiny

(děti 0–6 let + jejich rodiče). Realizace probíhá v těsné součinnosti s vedením měst a obcí.

Příprava ceremoniálu udělení ceny MK ČR Knihovna roku 2021 v Zrcadlové kapli Klementina

Odpovědný pracovník za NK ČR: PhDr. Vít Richter
Slavností ceremoniál k udělení cen Ministerstva kultury Knihovna roku 2022 proběhl dne 4. října 2022 v Zrcadlové kapli Klementina za účasti ministra kultury Martina Baxy. Spolu s cenami Ministerstva kultury byly předány i ceny SKIP Městská knihovna roku 2022 a cena pro mladé pracovníky knihoven MARK.

Příručka pro personální práci v knihovnách

Odpovědný pracovník za NK ČR: PhDr. Vít Richter
Byla vydána publikace Richarda Ščerby *Personalistika v knihovnách. Příručka pro personální práci*, která je určena vedoucím pracovníkům, ale může být užitečná i ostatním pracovníkům knihoven. Obsahem publikace je zejména vedení personální agendy, pracovněprávní vztahy, pracovní poměr, výpověď z pracovního poměru, kvalifikace a vzdělávání pracovníků, práce z domova, kolektivní vyjednávání, odměňování za práci, ochrana osobních údajů, etický kodex a další témata.

Publikace České děti a mládež jako čtenáři v době pandemie 2021

Odpovědný pracovník za NK ČR: PhDr. Vít Richter
Ve spolupráci s nakladatelstvím HOST v Brně byla vydána publikace *České děti a mládež*

jako čtenáři v době pandemie 2021, která uvádí výsledky reprezentativního celostátního průzkumu, který proběhl v roce 2021 a navázal na průzkumy z let 2017 a 2013. Publikace odpovídá na řadu otázek. Jak pandemie proměnila volný čas dětí a mladých lidí? Do jaké míry konkurují elektronické knihy tradiční tištěné knize? Využívají děti stále knihovny? Jak si mladí lidé představují ideální knihovnu?

2. Mezinárodní projekty

2.1 Program Connecting Europe Facility in Telecom

ARMA (Art of Reading in the Middle Ages)

Doba řešení: 2020–2022

Hlavní řešitel: Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana, Slovinsko

Odpovědný pracovník za NK ČR: PhDr. Zdeněk Uhlíř

V roce 2022 byl dokončen projekt ARMA plánovaný do 30. dubna 2022, avšak prodloužený do 31. srpna 2022. Cíle shromáždění sbírky středověkých rukopisů a jejího zpřístupnění v Europeanách bylo dosaženo. NK ČR se v něm podílela na vytvoření metodik (best practices) *EDM ARMA Specification* a *IIIF ARMA Specification*, které se staly standardem pro interoperabilitu s Europeanami. *Sandbox ARMA*, vytvořený pro spolupráci s Europeanami byl rozšířen na sandbox TEI, který byl implementován do Manuscriptoria. Kromě harmonizace síťového digitálního prostředí mezi Manuscriptoriem, Europeanami

a třetími stranami, což usnadňuje jak agregaci dokumentů v Manuscriptoriu, tak integraci služeb, jež Manuscriptorium poskytuje, tak vzniká možnost pracovat s daty partnerů, aniž musí být fyzicky konvertována do formátu TEI P5 ENRICH Specification užívaného v Manuscriptoriu.

2.2 Česko-slovenská spolupráce při akvizici dokumentů

Česká knihovna při Univerzitní knihovně Bratislava a Slovenská knihovna v Národní knihovně ČR

Doba řešení: od roku 2006 průběžně

Odpovědný pracovník za NK ČR: Mgr. Jeanne Janoušková

Finanční podpora: MK ČR, MK SR

Projekt Česká knihovna při Univerzitní knihovně Bratislava a Slovenská knihovna v NK je realizovaný na základě dohody ministerstev kultury obou zemí. V rámci projektu nakoupila NK ČR v roce 2022 pro UKB 830 titulů knih za 300 033,00 Kč.

Částka 12 000 EUR, poskytnutá MK SR na nákup slovenských publikací pro fondy NK ČR a Slovenské knihovny, byla vyčerpána do výše 11 990 EUR: nakoupilo se celkem 746 publikací pro NK ČR a Slovanskou knihovnu. Podle průzkumu čtenářských preferencí patří dlouhodobě slovenské knihy mezi nejvíce půjčované cizojazyčné tituly (po titulech v angličtině) v NK ČR.

Projekt je velmi úspěšný a přínosný pro obě zúčastněné strany i kvůli garanci vzájemné vydavatelské dostupnosti. Slovenské přírůstky získané postupně za roky trvání projektu jsou

přístupné na webových stránkách NK ČR <http://aleph.nkp.cz/web/csknih/2022/index.htm>.

2.3 Program Erasmus+

Building a Network of Community Centered Librarianship (NEWCOMER)

Doba řešení: 2020–2022

Hlavní řešitel: Koninklijke Bibliotheek Netherlands

Odpovědný pracovník za NK ČR: Mgr. Vladana Pillerová

V roce 2022 pokračoval projekt NEWCOMER, ve kterém je NK ČR partnerem společně s dalšími šesti evropskými knihovnami. Projekt je zaměřen na spolupráci evropských knihoven v oblasti vzdělávání dospělých a komunitní role knihoven, je v něm zastoupeno 6 zemí – Nizozemsko, Dánsko, Německo, Česká republika, Slovinsko a Itálie. Na projektu se také podílí knihovnická organizace *Public Libraries 2030*. Cílem projektu je usnadnit pracovníkům knihoven, kteří pracují s dospělými ve svých komunitách, aby prozkoumali s protějšky ze zemí EU, proč se poskytování vzdělávání dospělých tak výrazně liší, jak nejlépe podporovat dospělé studenty v prostředí knihovny a jaké příklady osvědčených postupů je třeba použít pro splnění potřeb znevýhodněných a marginalizovaných skupin. Hlavní aktivitou projektu je série mezinárodních setkání za účasti všech partnerů a výměna zkušeností.

V roce 2022 se uskutečnila tři projektová mezinárodní setkání a jedno závěrečné setkání.

První setkání se uskutečnilo v Praze v NK ČR ve dnech 27.–28. dubna 2022. Na setkání v Praze byly účastníkům prezentovány příklady komunitního knihovnictví a vzdělávání dospělých v knihovnách v České republice. Pozornost byla věnována především novým službám českých knihoven pro ukrajinské uprchlíky a mediálnímu vzdělávání. Navštívili jsme pobočku MLP na Jezerce, jejíž vedoucí nás informovala o komunitních akcích pro své uživatele.

Druhé setkání proběhlo ve Slovinsku v Knihovně města Kranj ve dnech 7. a 8. června. První den proběhl formou konference, za české knihovny byl přednesen kvůli zájmu opět příspěvek na téma české knihovny a uprchlíci z Ukrajiny a druhý příspěvek se věnoval systému vzdělávání v oboru knihovnictví v České republice. Druhý den navštívili účastníci projektového setkání menší veřejné knihovny v regionu Kranj a seznámili se s jejich aktivitami.

Třetí setkání proběhlo v Německu v Knihovně města Kolín nad Rýnem v termínu 1. a 2. září. První den každý účastník setkání přiblížil ostatním, jak probíhá celoživotní vzdělávání knihovníků v dané zemi a k tématu proběhla diskuse. Z dalších řešených témat to byly především digitální služby budoucnosti, knihovna jako demokratický prostor a SDGs a STEM v knihovnách. Druhý den jsme navštívili pobočku ve čtvrti Kalk, ve které žije velké procento přistěhovalců a knihovna pro ně pořádá mnoho aktivit.

Závěrečné setkání projektu proběhlo v Bruselu ve dnech 8. a 9. listopadu. Kromě účastníků projektu byli na setkání pozváni zástupci

z knihoven nebo knihovnických spolků dalších evropských států (Finsko, Polsko, Lotyšsko, Lucembursko, Rakousko, Irsko a další). Proběhly prezentace seznamující účastníky s průběhem a výsledky projektu. Dalším bodem programu byl workshop, kde se diskutovalo o SDGs, přistěhovalectví, co-creation a vzdělávání dospělých. Druhý den proběhlo setkání se zástupci členských zemí v institucích EU. Setkání se zúčastnila také Yvona Havel, česká zástupkyně Komise pro kulturu, kterou zřizuje Rada Evropy. Na schůzku v Evropském parlamentu byla pozvána europoslankyně Michaela Šojdrová a další europoslanci z členských zemí a diskutovalo se o problémech a výzvách, kterým čelí veřejné knihovny.

Všechna mezinárodní setkání naplánovaná v projektu proběhla. V následujícím roce bude projekt formálně ukončen po zpracování všech povinných výstupů. Uvažuje se o pokračování projektu, které by bylo zaměřeno na vytvoření vzdělávacího kurzu se zaměřením na komunitní knihovnictví na evropské úrovni.

2.4 Visegrádský fond

The Written Visegrad Heritage – Protection for the Future

Doba řešení: 2020–2022

Hlavní řešitel: Budapest Főváros Levéltára
Odpovědný pracovník za NK ČR: Ing. Petra Vávrová, Ph.D.

Cílem projektu bylo sdílení znalostí v oblasti dezinfekce archivních a knihovních dokumentů,

tvorba metodických dokumentů, workshopy – praktická cvičení, jak postupovat a tvorba vícejazyčného slovníku pojmů a terminologie v jazycích V4. Spolupracující instituce jsou Budapest Főváros Levéltára (Budapeštský městský archiv), SNK a Wydział Biologii Uniwersytetu Warszawskiego. Jednotlivé země ztrácejí velkou část svého kulturního dědictví, které je rozhodující pro zachování národní identity a národního kulturního dědictví. Archivní a knihovní dokumenty jsou často používané širokou veřejností; vedení paměťových institucí je přímo odpovědné za předcházení šíření nakažlivých chorob prostřednictvím vypůjčených dokumentů. Také je třeba vzdělávat budoucí generaci, aby pečovala o kulturní dědictví a ochraňovala jej. V rámci projektu jsou v plánu odborné workshopy archivářů a knihovníků v daném regionu. Cílem je poskytovat přístup ke znalostem restaurátorů, sdílet odborné know-how v rámci spolupráce zemí V4 a prezentovat znalosti v oblasti trvalého uchování fondů a dokumentů, včetně odkyselování. V roce 2022 proběhly další dva workshopy a setkání řešitelského týmu, v Martině na Slovensku a ve Varšavě v Polsku, jejich náplní byla tvorba a dokončení online pětijazyčného slovníku odborné terminologie (angličtina, slovenština, maďarština, polština, čeština) a globální, resp. obecný krizový plán pro případ živelních katastrof a havárií s uvedením case studies (případovými studiemi). V rámci workshopů byl vytvořen slovník více jak 1500 pojmů (https://bparchiv.hu/sites/default/files/atoms/files/v4_five_language_dictionary_1).

pdf), a během roku 2022 byl zveřejněn na webu projektu <https://bparchiv.hu/visegrad>. Dále byla tématem workshopů tvorba univerzálního krizového plánu *Emergency Plan* a případových studií (https://bparchiv.hu/sites/default/files/atoms/files/v4_emergency_protocol_guidelines_0.pdf), což má pomoci k bezpečnějším fondům a prostorám pro jejich uložení, důraz je kladen na identifikaci rizik a možné návrhy řešení a postupů v případě různých živelních pohrom či havárií budov.

2.5 Interreg Slovenia – Austria, European Union – European Regional Development Fund

ABC – Ancient Book Crafts

Doba řešení: 2022–2024

Hlavní řešitelé: Dr. Johannes Tintner-Olifiers, BOKU, Rakousko; Matija Strlič, PhD FIIC FRSC (he, him); Professor of Analytical Chemistry / Professor of Heritage Science, Univerzita v Ljublani, Slovinsko

Odpovědný pracovník za NK ČR: Ing. Petra Vávrová, Ph.D.

Cílem *ABC projektu* bude poprvé systematicky zkoumat potenciál metod datování založených na důkazech, historických datovacích metodách ve spojení s infračervenou spektroskopií k ne-destruktivnímu zpřístupnění knihovnických materiálů. Toho bude dosaženo použitím technologie Near Infrared (NIR) nebo Attenuated Total Reflectance (ATR) Fourier-Transform mid-Infrared (FTIR), po které následuje vícerozměrná

kalibrace vyvinutá na sadě dobře datovaných objektů ze sbírek v Klosterneuburgu (Rakousko), Národní a univerzitní knihovně (Slovinsko) ve spolupráci s dalšími sbírkami v České republice (NK ČR). V roce 2022 proběhlo první setkání realizačního týmu, jednotlivých týmů a byl sestaven plán činností a workshopů.

Další projekty

Integrovaný systém ochrany movitého kulturního dědictví (ISO)

Doplňěk systému Hanwell – monitoring mikroklimatu

Hlavní řešitel: Ing. Petra Vávrová, Ph.D.

Finanční podpora: MK ČR

Projekt byl v roce 2022 zaměřen na doplnění rádiového systému Hanwell pro monitoring klimatických parametrů a úpravu tohoto systému v prostorách NK ČR, konkrétně šlo o prostory v Klementinu – stávající studovny, trezorové místnosti, chodby, některé části Barokního knihovnického sálu, depozitář se zvláštním ochranným režimem, Slovanská knihovna – a v Centrálním depozitáři se jednalo o prostory – archiv mikrofilmů, centrální katalog a sklad lepenky pro archivní účely. Výsledky projektu – monitoring klimatických podmínek – již nyní slouží nejen pro účely ochrany, zkvalitnění a zefektivnění péče o knihovní fondy formou tzv. preventivní konzervace, ale i pro správce fondů či správce budov, kteří mohou operativně a v reálném čase zaznamenat odchylky od normálu, závady na technickém vybavení či živelní pohromu a oka-

mžitě reagovat na vzniklou situaci (data ze snímačů jsou dostupná i ze vzdáleného přístupu). Bez dlouhodobého monitoringu klimatických parametrů nelze zjistit reálné hodnoty a zajistit dlouhodobou stabilitu klimatických parametrů v depozitářích, především teploty a relativní vlhkosti vzduchu. Stabilita klimatických parametrů je zásadním krokem preventivní péče o knihovnické fondy. Na základě odborné konzultace a proměření parametrů byl sestaven požadavek na rozšíření stávajícího systému Hanwell pro monitoring klimatických parametrů v depozitářích, instalovaný v budovách NK ČR – v Klementinu i v CDH. V současné době je plně funkční nově instalovaný bezdrátový měřicí systém Hanwell v prostorách obou objektů. Systém Hanwell byl doplněn o rádiový snímač RH/T s displejem (24), rádiový snímač intenzity osvětlení LUX (2), logger LUX/UV se sondou na kabelu (1), nerez držák Y119 (27), retranslační stanice SX a TX včetně konzole pro upevnění modulu (1). Byla provedena příprava a úprava projektu systému, nastavení parametrů snímačů, příprava konfigurace a grafický návrh pro konkrétní aplikaci, byla provedena montáž snímačů do vybraných prostor, oživení a předání celého systému. Výsledkem je flexibilní dohled pracovníků Odboru ochrany knihovnických fondů NK ČR (klimatolog, restaurátoři, konzervátoři, technologové) a pracovníků správy fondů a správy budov nad klimatickými parametry (teplota a relativní vlhkost vzduchu) ve vybraných depozitářích budovy CDH v reálném čase na pracovištích, ale i ze vzdáleného přístupu.

Digitalizace fotoarchivu ČTK

Doba řešení: 1. 7. 2019 – 31. 12. 2025

Odpovědný pracovník za NK ČR: Ing. Richard Ščerba

Finanční podpora: MK ČR

Hlavním cílem projektu řešeného v partnerství NK ČR a ČTK je záchrana kulturního dědictví tvořeného fotografickým fondem uloženým na tradičních analogových materiálech od vzniku agentury. Projekt zajišťuje digitalizaci fondu tvořeného cca 7 miliony obrazových polí na různých druzích nosičů a současně zvýšení ochrany původních fyzických nosičů jejich odborným ošetřením a uložením do vhodných obalů. Projektové práce byly s koncem roku 2021 prakticky utlumeny z důvodu nevyjasněného financování.

V roce 2022 se podařilo postupně obnovit veškeré projektové aktivity až v druhém pololetí roku. Vlivem toho bylo ke konci roku 2022 ošetřeno a podle dříve zpracované metodiky zdigitalizováno celkem 128 569 obrazových polí černobílých předloh a 8 130 původních obálek černobílých předloh. Soubory digitalizovaných obrazů byly řádně uloženy do zálohovaného úložného prostoru v NK ČR i v ČTK. Fyzické nosiče byly po odborném ošetření a uložení do nových obalů vráceny zpět do archivu ČTK.

Pro rok 2023 se předpokládá pokračování v digitalizaci černobílých předloh a postupný náběh obdobného zpracování také barevných materiálů, včetně zpracování příslušné metodiky a nastavení adekvátních pracovních procesů. Na základě provozních zkušeností z předchozích let dojde také k optimalizaci všech projektových činností.

Mezinárodní styky

V roce 2022 se uskutečnilo celkem 133 zahraničních pracovních cest zaměstnanců NK ČR do 26 zemí. Dle účelu se jednalo o studijně pracovní cesty, účast na konferencích, seminářích, jednáních a knižních veletrzích.

Zahraniční služební cesty byly realizovány celkem do těchto zemí: Bosna a Hercegovina (1 SC), Belgie (3 SC), Černá Hora (1 SC), Dánsko (2 SC), Finsko (3 SC), Francie (3 SC), Francie & Belgie (1 SC), Chorvatsko (3 SC), Irsko (4 SC), Itálie (7 SC), Maďarsko (4 SC), Německo (24 SC), Nizozemsko (3 SC), Norsko (1 SC), Polsko (17 SC), Portugalsko (2 SC), Rakousko (4 SC), Řecko (2 SC), Severní Makedonie (1 SC), Spojené arabské emiráty (1 SC), Slovensko (29 SC), Slovinsko (3 SC), Španělsko (4 SC), Švédsko (1 SC), Turecko (1 SC), USA (1 SC), Velká Británie (7 SC).

NK ČR plně ze svého rozpočtu financovala 41 zahraničních pracovních cest. Většinou šlo o mezinárodní knižní veletrhy a významné knihovnické konference či kongresy.

Částečně se ze svého rozpočtu podílela na financování 10 služebních cest, z toho 4 v rámci výměny s partnerskými zahraničními knihovnami.

Přibližně 61 %, tzn. 82 zahraničních pracovních cest, bylo hrazeno z prostředků projektů, na části z nich se finančně spolupodílel zahraniční partner, případně organizátor akce.

Nejvíce byly finanční prostředky (jak z prostředků NK ČR, tak z prostředků projektů a grantů) využity k účasti na mezinárodních konferencích (51 osob), k účasti ve workshopech

a na jednáních (34 osob) a k účasti na mezinárodních knižních veletrzích (13 osob). Celkem 35 SC bylo využito pro různé studijní pobyty (z toho 4 v rámci výměny pracovníků s partnerskými zahraničními knihovnami na základě smlouvy). NK ČR na základě těchto smluv přijala na studijní pobyty celkem 12 osob.

Služební cesty hrazené z projektů, jejichž nositelem byla NK ČR, sloužily k načerpání nového poznání, nezbytného k řešení problémů odborné problematiky a prezentaci dosažených výsledků v dialogu s odborníky, kteří řeší obdobné otázky.

Služební cesty do zahraničí přispívají ke zlepšování služeb NK ČR a k prosazování jejich zájmů a dobrého jména v zahraničí.

Archiv Národní knihovny ČR

Archiv Národní knihovny ČR (ANK) vznikl v roce 1990. V říjnu 2007 mu byla po splnění podmínek daných zákonem č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě udělena odborem archivní správy a spisové služby Ministerstva vnitra ČR akreditace. V září 2021 mu byla odborem archivní správy a spisové služby MV ČR udělena reakreditace na změněné podmínky umístění archivu. V síti veřejných archivů je zařazen do skupiny specializovaných archivů. Jeho posláním je shromažďovat, zpracovávat, chránit a zpřístupňovat archivní fondy NK ČR a jejich právních předchůdců, jakož i fondy a sbírky soukromých osob a právnických institucí, které byly knihovně předány, nebo byly vytrženy z jejich

vlastních fondů. Dále spolupracuje na skartačním řízení s úsekem vykonávajícím spisovou službu v knihovně, vydává skartační povolení a vyhotovuje protokol o skartačním řízení.

Fondy a sbírky ANK jsou postupně zpracovávány podle základních pravidel pro pořádání archiválií a zpřístupňovány prostřednictvím inventářů. K pořádání archiv využívá software pro elektronické zpracování archiválií (ELZA).

ANK v roce 2022 navštívilo 10 badatelů v 74 návštěvách. Kromě toho byly uskutečněny 3 absenční výpůjčky pro zřizovatele. Celkově bylo zapůjčeno 588 archiválií, z toho 574 prezenčně a 14 absenčně. Online bylo poskytnuto 71 informací.

V roce 2022 převzal ANK v mimoskartačním řízení 15 evidenčních jednotek v celkovém rozsahu 1,13 bm. Ve skartačním řízení byly vyřazeny dokumenty se skartačním znakem „S“ z let 1987–2020 v celkovém množství 0,4 t.

V současné době mají fondy a sbírky ANK 6 765 hlavních evidenčních jednotek (4 565 nezpracovaných, 2 200 zpracovaných, z toho 2 188 inventarizovaných).

Fyzický stav archivních souborů – poškozeno je zhruba 69 % archiválií. Jedná se hlavně o poškození prachem (33,58 %), trhliny a přelomení (31,39 %) a křehkost a lámavost (14,60 %).

Nejvýznamnější událostí roku 2022 bylo pro archiv podepsání smlouvy o technické podpoře s firmou LightComp, která umožnila začít naplno využívat výše zmíněný software ELZA. Proběhlo základní školení na jeho používání a poté začaly vlastní pořádací práce. Ze starší verze programu

byl převeden fond Černý Rudolf 1878–1947, který byl v minulosti uspořádán, ale z technických důvodů ještě nebyl vypracován inventář. Nově se začaly pořádat fondy Sběrka fotografií 1893–2005 a Sběrka cirkulářů [1804]–[1828].

V součinnosti s Oddělením preventivní konzervace byly průběžně zhotovovány v rámci ochrany archiválií ochranné obaly a konzervátorka tohoto oddělení zrestaurovala zarámovanou fotografii Eduarda Kohouta z roku 1942/1943. Oddělení restaurování také v roce 2022 zrestaurovalo fond Novokarolinská knihovna.

ANK se podílel zapůjčením exponátů na výstavě *Kodex 1085 – rukopis zblízka*, kterou pořádala knihovna ve spolupráci s VOŠG a SPŠ grafickou.

Pro databázi Slovník českých knihovníků, zpřístupňující informace o osobnostech českého knihovnictví, byly naskenovány fotografie zaměstnanců knihovny.

Archiv připravil prezentaci své činnosti pro členy porady vedení. Rovněž v rámci exkurze pro nové zaměstnance knihovny připravil přednášku o historii a činnosti archivu s ukázkami zajímavých archiválií.

V rámci členství v Odborné skupině specializovaných archivů České archivní společnosti se pracovnice archivu účastnily jejich činností.

ANK poskytl data do satelitního účtu kultury zpracovávaného Národním informačním a poradenským střediskem pro kulturu.

Celkové množství uložených archiválií	
Počet fondů a sbírek	74
Běžné metry celkem (bm)	462,35
Počet evidenčních jednotek (v ks)	6 765

Stupeň zpracovanosti archivních souborů (výpočet z metráže)	
Zpracováno	58,11 %
Inventarizováno	55,41 %

Nádraží v Pohledu – valník naložený knihami evakuovanými z Klementina na místní zámek v roce 1944.

Propagace a marketing

Implementace cílů udržitelného rozvoje do činnosti NK

Odbor komunikace NK klade ve své strategii velký důraz na zpřístupnění objektů NK pro pohybově znevýhodněnou veřejnost, proto byla navázána spolupráce s Městskou částí Praha 1, útvarem pro bezbariérovost, Klubem seniorů Českého červeného kříže, Seniorským centrem Elpida, Centrem Paraple a Českou asociací paraplegiků. V prvním pololetí bylo provedeno asistované mapování potřeb, poté didaktické přípravy exkurzí, pilotování s ČAS a první komentovaná prohlídka pro pohybově znevýhodněné v Klementinu/Národní knihovně byla uskutečněna dne 20. 12. 2022.

V rámci dvouletého společného komunikačního tématu knihoven ČR, které se v letech 2021–2022 věnovalo udržitelnosti v knihovnách, se NK zaměřila především na metodické vedení českých a slovenských knihoven v implementaci cílů udržitelného rozvoje do jejich fungování. Proškoleny byly MKP, knihovny Karlovarského a Ústeckého kraje, Prešovského a Východoslovenského kraje a spádová oblast Bratislavy. Udržitelnost se jako hlavní téma promítla do aktivit NK směrem k veřejnosti v práci s mládeží (Noc s Andersenem, příměstský tábor) s fokusem na upcyklaci a environmentální výchovu, která se týká správného zacházení s přírodou a přírodními zdroji, spotřebitelského chování a aktivního ovlivňování svého okolí. Téma udržitelného rozvoje je také jedním z hlavních pilířů spolu-

práce s Českými centry stvrzené podpisem memoranda v srpnu 2022. NK se podílí na přípravě mezinárodní konference Do černého s tématem SDG's, která proběhne v lednu 2023.

Obsahový marketing NK ČR

Bylo natočeno a zveřejněno bezmála 900 minut audiovizuálního obsahu o fondech i lidech v Národní knihovně ČR. V kampaních na sociálních sítích se NK ČR věnovala představení konkrétních lidí a profesí v rámci postupného budování friendly brandu. Celkový počet sledujících hlavních profilů NK ČR dosáhl počtu 19 tisíc, což je oproti loňskému roku nárůst o 58 %. Aktivně je spravován institucionální profil na síti LinkedIn se záměrem představit Národní knihovnu jako „přátelského zaměstnavatele“. V rámci národní metodické funkce NK ČR bylo proškoleny v oboru marketingu a komunikace více než 300 knihovníků v ČR a na Slovensku.

Ekonomické ukazatele, statistika, grafy

Základní statistické údaje o Národní knihovně ČR v roce 2022

Knihovní jednotky celkem	7 654 504
z toho rukopisy	21 394
Počet exemplářů docházejících periodik	11 091
Počet knihovních jednotek ve volném výběru	54 600
Přírůstky knihovních jednotek ve svazcích	82 233
Úbytky knihovních jednotek ve svazcích	1 735
Počet vlastních specializovaných databází (mimo elektronický katalog)	33
Počet licencovaných elektronických informačních zdrojů	404 472
Registrovaní čtenáři	17 218
Návštěvníci v knihovně (fyzické návštěvy)	288 668
z toho návštěvníci půjčoven a studoven	119 179
z toho využívající internet v knihovně	4 739
z toho návštěvníci kulturních akcí	62 182
z toho návštěvníci vzdělávacích akcí	9 497
z toho návštěvníci ostatních akcí, kde NK ČR není hlavním pořadatelem	93 071
Návštěvníci online služeb z prostoru mimo knihovnu	17 325 525
Návštěvníci webových stránek knihovny	2 478 781
Výpůjčky celkem	353 037
z toho výpůjčky periodik	27 323
Požadavky na meziknihovní služby celkem	5 458
z toho objednané v zahraničí	1 361
Online informační služby (počet zodpovězených dotazů)	13 527
Porady a konzultace pro knihovníky, knihkupce a vydavatele	13 500

Vzdělávací akce pro knihovníky (semináře, kurzy, aj.)	509
Kulturní akce pro veřejnost (besedy, výstavy, exkurze, aj.)	298
Vzdělávací akce pro veřejnost (semináře, kurzy, aj.)	190
Online semináře, workshopy, přednášky	54
účast	736
Ostatní akce, kde knihovna není hlavním pořadatelem	349
Počet titulů vydaných neperiodických publikací dle zák. č. 37/1995 Sb., ve znění pozdějších předpisů	14
Náklad (počet výtisků v ks)	6 600
Počet titulů vydaného periodického tisku dle zák. č. 46/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů	1
Náklad (počet výtisků v ks)	500
Počet titulů vydaných elektronických dokumentů včetně internetu	6 e-publikací 4 e-periodika
Počet studijních míst	537
vybavených počítačem	30
z toho s počítači napojenými na internet	19
vybavených jiným technickým zařízením	20
Počet míst v přednáškových sálech a učebnách	539
z toho vybavených počítačem	19
Počet míst k relaxaci a občerstvení	106
Plocha knihovny pro uživatele v m ²	7 098
Počet hodin pro veřejnost týdně	80
Pracovníci knihovny (přepočtený stav)	459,17

Finanční hospodaření

NK ČR dosáhla k 31. 12. 2022 vyrovnaného hospodářského výsledku.

Základní údaje z výkazu zisku a ztráty

Název položky	v tis. Kč
Náklady celkem	644 628
Náklady z činnosti	644 456
v tom: věcné náklady	321 460
osobní náklady	322 996
Finanční náklady	172
Daň z příjmů	0
Výnosy celkem	644 628
Výnosy z činnosti	48 684
Finanční výnosy	207
Výnosy vybraných ÚVI z transferů	595 736
Výsledek hospodaření po zdanění	0

Podíl financování nákladů NK ČR z vlastní činnosti a z výnosů z transferů

Název položky	v tis. Kč
Výnosy z činnosti NK ČR a finanční výnosy	48 892
Výnosy vybraných ÚVI z transferů – poskytovatel MK ČR	588 890
Výnosy vybraných ÚVI z transferů – ostatní poskytovatelé	6 846
Výnosy celkem	644 628

Rozpis transferů a přehled čerpání investičních prostředků (skutečnost k 31. 12. 2022 v tis. Kč)

Činnost/program	Neinvestiční prostředky	Investiční prostředky	Zdroj financování
I. Poskytnuto zřizovatelem – MK ČR	592 719	12 984	MK ČR
I.1 Příspěvek na provoz	549 257	1 247	MK ČR
Schválený příspěvek na provoz	456 199	0	MK ČR
Mimořádné odměny	137	0	MK ČR
Knihovna roku – udělení ceny	70	0	MK ČR
Zvýšení příspěvku na provoz – kompenzace dopadů pandemie nemoci covid-19	2 811	0	MK ČR
Zvýšení příspěvku na provoz – energie	19 069	0	MK ČR
Mimořádné odměny	143	0	MK ČR
Zvýšení příspěvku na provoz – vypořádání predikce zhoršeného hospodářského výsledku organizace za rok 2022	10 539	0	MK ČR
Zvýšení příspěvku na provoz – kompenzace osobních nákladů v souvislosti s navýšením tarifních platů zaměstnanců	6 661	0	MK ČR
Kompenzace nákladů v souvislosti s úhradou licence za zpřístupnění digitalizovaných děl nedostupných na trhu	30 470	0	MK ČR
Odměna za půjčování dokumentů	13 158	0	MK ČR
Digitalizace fotoarchivu ČTK	10 000	0	MK ČR
NEVISK – podmiňující ukazatele	9 027	0	MK ČR
Národní autority	500	0	MK ČR
Manuscriptorium – provoz	3 453	0	MK ČR
Souborný katalog ČR včetně rozvoje	650	0	MK ČR
Manuscriptorium – rozvoj a agregace dat	550	0	MK ČR

Činnost/program	Neinvestiční prostředky	Investiční prostředky	Zdroj financování
Registr digitalizace – provoz	320	0	MK ČR
Registr digitalizace – rozvoj	250	0	MK ČR
SDNNT a jeho integrace	250	0	MK ČR
Resolver URN:NBN – provoz	200	0	MK ČR
CESNET a připojení na internet	2 694	0	MK ČR
Webarchiv	160	0	MK ČR
Kulturní aktivity	477	0	MK ČR
Knihovna roku 2022	157	0	MK ČR
Příručka pro personální práci v knihovnách	84	0	MK ČR
Metodická příručka projektu S knížkou do života Bookstart	95	0	MK ČR
Nabídka interkulturních služeb v Masarykově veřejné knihovně Vsetín – Koncepce integrace cizinců – Ve vzájemném respektu	60	0	MK ČR
České děti a mládež jako čtenáři v době pandemie 2021	81	0	MK ČR
VISK	9 635	0	MK ČR
Rekvalifikační kurzy dle Národní soustavy kvalifikací	94	0	MK ČR
Konverze dat pořízených v souvislosti s projektem digitalizace dokumentů ve spolupráci se společností Google do Manuscriptoria	150	0	MK ČR
Zajištění činnosti Koordinačního centra programu VISK v roce 2022	597	0	MK ČR
Inovační kurzy informační gramotnosti	60	0	MK ČR

Rozpis transferů a přehled čerpání investičních prostředků (skutečnost k 31. 12. 2022 v tis. Kč)

Činnost/program	Neinvestiční prostředky	Investiční prostředky	Zdroj financování
Retrospektivní konverze Generálního katalogu Univerzálního knihovního fondu I	815	0	MK ČR
Koordinace analytické bibliografie	80	0	MK ČR
Digitalizace historických a vzácných dokumentů NK ČR	1 484	0	MK ČR
Digitalizace vzácných historických hudebnin	450	0	MK ČR
Reformátování titulů Čs. sport a Svět práce (III. etapa), hromadné odkyselování a průzkum bohemikálních dokumentů z fondů NK ČR	1 300	0	MK ČR
Multilicenční zpřístupnění elektronických informačních zdrojů v roce 2022–2024	3 400	0	MK ČR
Hromadná digitalizace historických a vzácných dokumentů ve spolupráci se společností Google – pokračování programu	160	0	MK ČR
Vzdělávací kurzy knihovníků v oblasti ochrany knihovních fondů	119	0	MK ČR
Virtuální sbírky v NDK – část NK	336	0	MK ČR
Komplexní validátor NDK	170	0	MK ČR
Rozvoj identit NDK	340	0	MK ČR
Automatizace procesu synchronizace autoritních dat s Wikidaty	80	0	MK ČR
Digitalizace fotoarchivu ČTK	0	1 247	MK ČR
Celkem za provoz	568 396	1 247	MK ČR

Činnost/program	Neinvestiční prostředky	Investiční prostředky	Zdroj financování
DKRVO institucionální podpora	14 596	1 815	MK ČR
Slavistika	794	0	MK ČR
Novodobá vydavatelská produkce v českých zemích po roce 1800	2 474	0	MK ČR
Výzkum dějin knižní kultury	1 013	0	MK ČR
Digital humanities	779	0	MK ČR
Hudební věda	748	0	MK ČR
Digitální kodikologie a knihověda	4 225	270	MK ČR
Webové archivy pro vědecký výzkum	359	0	MK ČR
Archivace digitálních dat	650	0	MK ČR
Ochrana knihovních fondů	2 732	1 545	MK ČR
Kniha jako médium ve středověku	822	0	MK ČR
NAKI účelová podpora	9 496	0	MK ČR
Virtuální rekonstrukce rozptýlených provenienčně bohemikálních knižních celků v tuzemských i zahraničních knihovnách	1 772	0	MK ČR
Vývoj centralizovaného rozhraní pro vytěžování velkých dat z webových archivů	2 298	0	MK ČR
Syntetické materiály v knihovních fondech	2 941	0	MK ČR
Využití zobrazovacích metod pro studium skrytých informací v knihách	2 485	0	MK ČR

Rozpis transferů a přehled čerpání investičních prostředků (skutečnost k 31. 12. 2022 v tis. Kč)

Činnost/program	Neinvestiční prostředky	Investiční prostředky	Zdroj financování
Systémová a individuální dotace	231	9 922	MK ČR
ISO C – výkupy – dopis Antonína Dvořáka neznámému adresátovi z 28. 2. 1889, notový rukopis Friedrich Dionys Weber	0	323	MK ČR
ISO II/D 2022 – Doplněk rádiového systému Hanwell	0	451	MK ČR
NK – Řešení dopadů havárie kanalizace	231	0	MK ČR
NK – Rekonstrukce objízdné komunikace v areálu CDH	0	1 422	MK ČR
NK – II. nový depozitář	0	1 268	MK ČR
NK – Veřejný registr Seznamu děl nedostupných na trhu	0	700	MK ČR
NK – Obnova ICT infrastruktury	0	2 232	MK ČR
NK – Zajištění kritické obnovy ICT infrastruktury	0	0	MK ČR
NK – Digitalizace archivu ČTK	0	1 247	MK ČR
Rekonstrukce a revitalizace Klementina – III. závěrečná etapa	0	2 279	MK ČR
CIZÍ projekty	6 390	0	
RightLib – elektronické zpřístupnění chráněných publikací	378	0	KNAV
DL4DH – vývoj nástrojů pro efektivnější využití a vytěžování dat z digitálních knihoven k posílení výzkumu digital humanities	1 074	0	KNAV
Výzkum a vývoj pokročilých technik čištění knih a rukopisů – Spirabilia (přístroj na ošetřování knih)	1 678	0	Ústav chemických procesů AV ČR, v.v.i.

Činnost/program	Neinvestiční prostředky	Investiční prostředky	Zdroj financování
LINDAT/CLARIAH.CZ č. j. MSMT-15002019	1 778	0	MŠMT
TACR – Česká knižní ilustrace v raném novověku	995	0	KNAV
Art of Reading in the Middle Ages (ARMA)	9	0	Národní a univerzitní knihovna v Lublani
Building a NETWork COMmunity cEntred libRarianship (ERASMUS)	102	0	Nizozemská královská knihovna
Vzdělávání – projekty mobility osob (akreditace udělena od 1. 3. 2021 do 31. 12. 2027) (ERASMUS)	376	0	Dům zahraniční spolupráce
Výnosy vybraných ÚVI z transferů + cizí	602 107	0	
E-Knihovna vratka	-6	0	
Výnosy vybraných ÚVI z transferů	19	0	

Ostatní poskytovatelé

NK ČR se aktivně zapojila jako hlavní řešitel či partner do řady projektů financovaných z MŠMT a Akademie věd ČR. Jedná se zejména o projekty výzkumu, vývoje a inovací.

Závazné ukazatele

Příspěvek na provoz a účelové dotace poskytnuté v průběhu roku 2022 byly použity v souladu s účelem poskytnutí. V účetnictví byly sledovány odděleně (analytické účty, střediska).

Odvod z odpisů a staveb

Do 31. 12. 2022 byla na příjmový účet MK ČR odvedena částka 41 590 tis. Kč jako odvod z odpisů z nemovitého majetku. Závazek stanovený rozpisem schváleného rozpočtu NK ČR pro rok 2022 byl v termínu splněn.

Odvod příjmů z prodeje nemovitého státního majetku

NK ČR v roce 2022 neprodala žádný nemovitý majetek, proto nebyl realizován žádný odvod příjmů z prodeje.

Podmiňující ukazatel čerpání příspěvku na provoz

V příspěvku na provoz bylo přiděleno 9 027 tis. Kč na úhradu věcných nákladů na realizaci statutárních činností, které byly v minulosti financovány formou účelové dotace z programu MK ČR Veřejné informační služby knihoven (VISK); z toho bylo na ostatní osobní náklady (OON) poskytnuto 776 tis. Kč.

Čerpání fondů

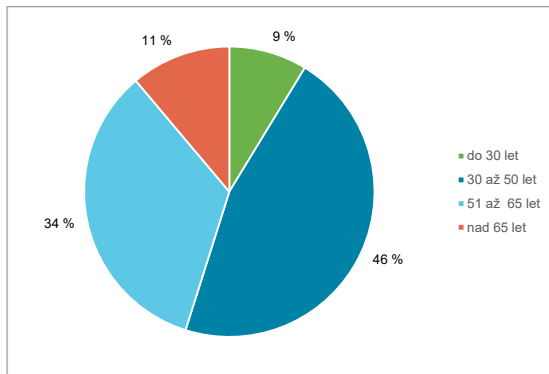
Fond reprodukce majetku byl rozpočtován jako doplňkový zdroj financování oprav, údržby a pořízení drobného majetku ve výši 35 800 tis. Kč. Použito bylo 28 422 tis. Kč. Finanční prostředky rezervního fondu byly čerpány ve výši 539 tis. Kč.

Výdaje na pořízení dlouhodobého majetku (investiční výdaje)

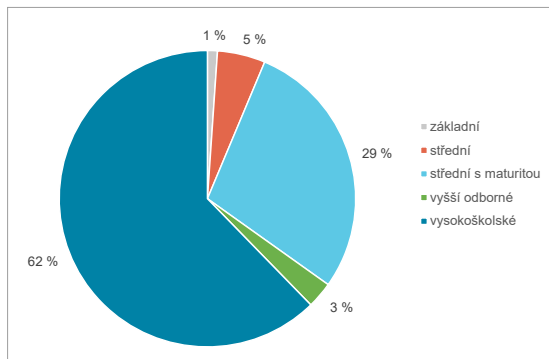
Poskytovatel MK ČR	v tis. Kč
Program Výzkum, vývoj a inovace	
DKRVO	1 815
Program Obnova a rozvoj materiální základny NK ČR	
Rekonstrukce a revitalizace Klementina III. závěrečná etapa	2 279
II. nový depozitář v Hostivaři	1 268
Program Podpora reprodukce majetku státních kulturních zařízení	
Digitalizace fotoarchivu ČTK	1 247
Veřejný registr Seznamu děl nedostupných na trhu	700
Obnova ICT infrastruktury	2 232
Program Rozvoj a obnova materiálně technické základny státních kulturních zařízení	
Rekonstrukce objízdné komunikace v areálu CDH	1 422
Program ISO/C	
Výkupy – dopis Antonína Dvořáka neznámému adresátovi z 28. 2. 1889, notový rukopis Friedrich Dionys Weber	323
Program ISO/D	
D II 2022 – Doplněk rádiového systému Hanwell	451
Fond reprodukce majetku NK ČR	7 029
Investiční výdaje celkem	18 766

Limit přepočteného počtu úvazků v rámci regulace zaměstnanosti byl stanoven NK ČR na rok 2022 ve výši 456,7. Tento limit byl dodržen a dosáhl 456,67. Celkový přepočtený počet úvazků včetně úvazků, jejichž mzdové náklady jsou hrazeny z mimorozpočtových zdrojů pak v roce 2022 činil 459,17.

Personální údaje

Členění zaměstnanců podle věku

Členění zaměstnanců podle dosaženého vzdělání

Vnitřní kontrolní systém

V NK ČR zabezpečuje výkon interního auditu Referát interního auditu. Referát je samostatným útvarem a je přímo podřízen generálnímu řediteli NK ČR, čímž je plně zajištěna jeho funkční nezávislost a organizační oddělení od řídicích výkonných struktur.

Plní zejména tyto úkoly:

- plní povinnosti vyplývající z ustanovení § 28–31 zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (dále jen „zákon o finanční kontrole“);
- provádí finanční audity, audity systémů a audity výkonu v útvarech NK ČR a předkládá generálnímu řediteli NK ČR písemné zprávy o svých zjištěních, včetně doporučení z auditů;
- vypracovává roční a střednědobé plány auditorské činnosti a zpracovává souhrnné roční zprávy o své činnosti;
- podílí se na tvorbě a aktualizaci vnitřních právních předpisů;
- koordinuje proces řízení rizik a vyhodnocuje analýzu rizik;
- podílí se na realizaci postupů pro včasné podávání informací příslušným úrovním řízení o výskytu závažných nedostatků a o přijímaných opatřeních k jejich nápravě (odstranění), zejména v souladu se zákonem č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů a s dalšími právními normami;

- v oblasti výkonu interního auditu vykonává zejména metodickou, konzultační a zjišťovací činnost, a to formou nezávislého a objektivního přezkoumávání a vyhodnocování operací a vnitřního kontrolního systému;
- žádný organizační útvar není oprávněn zasahovat do činnosti interního auditu.

Referát interního auditu pracoval na základě Ročního plánu interního auditu na rok 2022. Roční plán vycházel z konkretizace cílů a záměrů vyjádřených ve Střednědobém plánu interního auditu na období 2020–2022, objektivního hodnocení rizik interního auditu na roky 2020–2022, která vyplývají ze stanovených úkolů organizace, dosavadních výsledků o nastavení a fungování vnitřního kontrolního systému a skutečností zjištěných předchozími audity a kontrolami.

Roční plán dále obsahuje další úkoly vyplývající z funkce interního auditu – úkoly v konzultační činnosti. Roční plán v roce 2022 nebyl doplněn o operativně zařazené mimořádné audity, které by vycházely z aktuální potřeby. Výkon interního auditu zajišťovaly v roce 2022 1–2 interní auditorky. Jedna ukončila pracovní poměr ke dni 31. 10. 2022. Druhá začala vykonávat činnost od 1. 9. 2022 na poloviční úvazek a od 1. 11. 2022 už na plný úvazek jako jediný zaměstnanec Referátu interního auditu.

Plánované interní audity	Plán 2022	Audit 2022
Veřejné zakázky malého rozsahu	✓	✓
Zabezpečení vstupů do objektů Národní knihovny	✓	✓
Nakládání s nepotřebným majetkem	✓	✓

V NK ČR byla nově zpracována analýza rizik. Analýza byla zpracována z vyplněných katalogů rizik, které vyplňovali vedoucí zaměstnanci na úrovni odborů, náměstků pro vědu, výzkum a mezinárodní vztahy a ředitelé Knihovnického institutu a Slovanské knihovny. Závěry byly využity mj. při sestavování Střednědobého plánu na rok 2023–2025.

Konzultační a metodická činnost směrem k útvarům NK ČR byla zaměřena zejména na vyplňování katalogů rizik a na tvorbu a aktualizaci vnitřních právních předpisů auditovaných útvarů.

Referát interního auditu navrhl celkem 23 doporučení k odstranění zjištěných nedostatků, které byly s auditovanými stranami projednány.

Způsob kontroly doporučení bude spočívat v ověření skutečného stavu formou dotazů a fyzickou kontrolou podkladů prokazujících splnění jednotlivých opatření.

Odbor doplňování fondů

Statistika domácí neperiodické produkce za rok 2022

Roční výkaz o neperiodických publikacích zpracovává každý rok NK ČR je určen pro oficiální statistické výkaznictví České republiky.

Zasílán je MK ČR, které jej postupuje Českému statistickému úřadu. Vykazované údaje reprezentují knižní produkci České republiky také v zahraničí, přebírá je EUROSTAT i UNESCO.

Tabulky výkazu informují o neperiodických publikacích vydaných v České republice. Údaje jsou zpracovány podle dané metodiky*, a to na základě povinných výtisků, které NK ČR získala v roce 2021.

*Metodické vysvětlivky

Výkaz je sestaven v návaznosti na Revidované doporučení týkající se produkce a distribuce knih, novin a časopisů, přijaté na 23. zasedání Generální konference UNESCO v roce 1985. Týká se všech tištěných neperiodických publikací dle zákona č. 37/95 Sb., které byly v daném roce vydány v ČR a jsou dostupné veřejnosti.

Nezahrnují se publikace pro reklamní účely, tj. např. obchodní katalogy, prospekty, obchodní, průmyslové a turistické reklamy, nabídkové publikace zboží a služeb, jízdni řády, ceníky, telefonní seznamy, programy divadelních aj. pořadů, stanovy společnosti, kalendáře, mapy apod.

Zahrnují se i státní publikace, tj. publikace vydané veřejnou správou aj. kromě těch, určených pouze pro zahraniční distribuci, školní učebnice, vysokoškolská skripta, přetisky částí knih nebo periodik už publikovaných, pokud mají vlastní titul, stránkování a pokud tvoří samostatné dílo, publikace, které jsou součástí série, ale které tvoří oddělenou bibliografickou jednotku, ilustrovaná díla, jako jsou soubory tisků, reprodukcí uměleckých děl, kreseb apod., pokud tvoří kompletní stránkované svazky a jsou doplněny alespoň stručným vysvětlujícím textem, obrázkové knihy pro děti, komiksy apod.

Knihy je neperiodická publikace o alespoň 49 stránkách, brožura je neperiodická publikace o 5 až 48 stránkách.

Údaje byly zpracovány na základě povinných výtisků neperiodických publikací zaslaných vydavateli do NK ČR v uvedeném roce.

Výkaz byl graficky upraven pro uveřejnění ve Výroční zprávě.

Tituly neperiodických publikací podle tematických skupin

Tematická skupina	Znak MDT ¹	Č. ř.	Tituly celkem			z toho první vydání			E-tituly	Audio tituly
			knihy	brožury	celkem	knihy	brožury	celkem		
a	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1. Všeobecnosti	0	0101	432	118	550	399	114	513	Nesleduje se	Nesleduje se
2. Filozofie, psychologie	1	0102	444	20	464	383	19	402		
3. Náboženství, teologie	2	0103	481	65	546	399	58	457		
4. Sociologie, statistika	30-31	0104	298	37	335	274	37	311		
5. Politika, ekonomie	32-33	0105	359	36	395	300	35	335		
6. Právo, veřejná správa, sociální zabezpečení a sociální péče, pojišťovnictví	34, 36, 351-354	0106	669	44	713	499	43	542		
7. Vojenství a vojenské vědy	355-359	0107	170	11	181	154	11	165		
8. Školství, pedagogika, volný čas	37	0108	897	356	1 253	607	267	874		
9. Obchod, spoje, doprava, cestovní ruch	338, 339, 654, 656	0109	141	31	172	109	27	136		
10. Etnografie, kulturní antropologie (obyčaje, folklor, tradice)	39	0110	94	12	106	82	11	93		
11. Filologie, jazyky, jazykověda	80-81	0111	264	30	294	180	24	204		
12. Matematika	51	0112	125	8	133	94	8	102		
13. Přírodní vědy	52-59	0113	429	145	574	356	134	490		
14. Lékařské vědy, zdravotnictví	61	0114	533	129	662	421	122	543		
15. Strojírenství, technologie, stavebnictví, průmysl, obchod a řemesla	62, 66-69	0115	292	74	366	260	74	334		

Tituly neperiodických publikací podle tematických skupin

Tematická skupina	Znak MDT ¹	Č. ř.	Tituly celkem			z toho první vydání			E-tituly	Audio tituly
			knihy	brožury	celkem	knihy	brožury	celkem		
a	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
16. Zemědělství, lesnictví, chov dobytka, lov zvěře a rybolov	63	0116	349	137	486	316	130	446	Nesleduje se	Nesleduje se
17. Domácí hospodaření	64	0117	280	23	303	237	21	258		
18. Management, řízení a organizace	005	0118	187	8	195	158	5	163		
19. Územní plánování, urbanismus a tvorba krajiny, architektura	70-72	0119	244	41	285	231	38	269		
20. Sochařství, výtvarné umění, grafika, fotografie	73-77	0120	519	154	673	499	154	653		
21. Hudba, divadlo, film apod. umění	78, 791-792	0121	281	35	316	266	32	298		
22. Hry a sport	793-799	0122	261	38	299	233	37	270		
23. a) Dějiny literatury a literární kritika	82	0123	169	11	180	160	11	171		
b) Literární texty	821	0124	5 978	1 024	7 002	4 665	925	5 590		
24. Geografie	91	0125	333	54	387	303	50	353		
25. Historie, biografie	92-94	0126	1 364	85	1 449	1 209	82	1 291		
Úhrnem	0-94	0127	15 593	2 726	18 319	12 794	2 469	15 263		
z toho	školní učebnice	0128	554	152	706	241	84	325		
	dětské knihy	0129	1 910	1 309	3 219	1 381	1 168	2 549		
	vysokoškolská skripta a VŠ učebnice	0130	327	5	332	196	5	201		
Kontrolní součet (ř. 0101 až 0130)		0139	33 977	6 918	40 895	27 406	6 195	33 601		

¹ Mezinárodního desetinného třídění.

Neperiodické publikace podle jazyka vydání

Jazyk vydání	Č. ř.	Počet		
		tištěných titulů	e-titulů	audio titulů
a	1	2	3	4
Celkem	0201	18 319		
v tom podle jazyka vydání	čeština	0202	15 884	
	čeština a jiné jazyky	0203	995	
	angličtina	0204	630	
	slovenština	0205	365	
	němčina	0206	53	
	ruština	0207	52	
	polština	0208	32	
	italština	0209	31	
	ukrajinština	0210	27	
	španělština	0211	24	
	maďarština	0212	21	
	francouzština	0213	9	
	rumunština	0214	9	
	esperanto	0215	7	
	romština	0216	4	
	vietnamština	0217	2	
	albánština	0218	1	
	arménština	0219	1	
	běloruština	0220	1	
	bulharština	0221	1	
	hindština	0222	1	
	indonéština	0223	1	
	jidiš	0224	1	
korejština	0225	1		
mongolština	0226	1		
norština	0227	1		
slovinština	0228	1		
srbština	0229	1		
waleština	0230	1		
vícejazyčné publikace (kromě češtiny)	0231	161		
Kontrolní součet (ř. 0201 až 0231)	0232	36 638		

Neperiodické publikace – překlady z jiných jazyků

Jazyk originálu	Č. ř.	Počet		
		tištěných titulů	e-titulů	audio titulů
a	1	2	3	4
Překlady celkem	0301	7 050		
v tom podle jazyka originálu	angličtina	0302	3 808	
	němčina	0303	1 000	
	francouzština	0304	433	
	slovenština	0305	392	
	italština	0306	153	
	polština	0307	134	
	španělština	0308	132	
	ruština	0309	128	
	japonština	0310	126	
	švédština	0311	77	
	norština	0312	50	
	nizozemština	0313	38	
	ukrajinština	0314	27	
	finština	0315	24	
	latina novodobá a středověká	0316	22	
	čínština	0317	20	
	portugalština	0318	20	
	dánština	0319	19	
	řečtina novodobá	0320	13	
	latina klasická	0321	10	
	litevština	0322	10	
	chorvatština	0323	9	
	řečtina klasická	0324	9	
	maďarština	0325	8	
	islandština	0326	7	
	běloruština	0327	6	
	hebrejština nová (ivrit)	0328	6	
	romština	0329	6	
rumunština	0330	6		
slovinština	0331	6		
arabština novodobá	0332	4		

Jazyk originálu	Č. ř.	Počet		
		tištěných titulů	e-titulů	audio titulů
a	1	2	3	4
v tom podle jazyka originálu	esperanto	0333	4	
	srbština	0334	4	
	arménština	0335	2	
	ázerbájdžánština	0336	2	
	hebrejština stará	0337	2	
	hindština	0338	2	
	jidiš	0339	2	
	korejština	0340	2	
	vietnamština	0341	2	
	vlámština	0342	2	
	albánština	0343	1	
	bengálština	0344	1	
	bulharština	0345	1	
	kazaština	0346	1	
	lotyština	0347	1	
	lužická srbština	0348	1	
	ostatní evropské jazyky	0349	1	
	ostatní staré jazyky	0350	1	
	perština	0351	1	
	různé jazyky Oceánie	0352	1	
sanskrt	0353	1		
staročeština	0354	1		
staroslovenština	0355	1		
tibetština	0356	1		
turečtina	0357	1		
waleština	0358	1		
více jazyků	0359	307		
Kontrolní součet (ř. 0301 až 0359)	0360	14 100		

Přrůstek domácí literatury za rok 2022

Nezahrnuje přrůstky Slovanské knihovny a Knihovnického institutu

Celkem: 51 471 k. j.

Tištěné dokumenty: 49 531

Netištěné dokumenty: 1 940

a) Neperiodické publikace

Podíl akvizičních zdrojů na celkovém přrůstku

	%	k. j.
povinný výtisk	45 593	88,58
nákup	1 997	3,89
dary	3 106	6,03
interní zdroj	74	0,14
rezervní fondy	658	1,28
náhrady	43	0,08
Celkem	51 471	100,00

Rozbor celkového přrůstku podle určení (k. j.)

Knihy	
Národní konzervační fond	21 001
povinný výtisk (PV 1)	19 400
nákup	344
dary	1 155
náhrady	0
interní zdroj	16
rezervní fondy	86

Univerzální knihovní fond	22 673
povinný výtisk (PV 2)	19 314
nákup	987
dary	1 729
náhrady	43
interní zdroj	39
rezervní fondy	561
Půjčovní (Studijní) knihovní fond	640
nákup	584
dary	50
náhrady	0
interní zdroj	0
rezervní fondy	6
Spotřební literatura	1
nákup	1
dary	0
interní zdroje	0
Speciální dokumenty (povinný výtisk, nákup, dary)	
Národní konzervační fond	3 676
pohlednice	640
plakáty	1 554
kartografické dokumenty	566
grafika	659
hudebniny	257
Univerzální knihovní fond	1 540
plakáty	436
kartografické dokumenty	542
grafika	216
hudebniny	346

Fond speciálních (netištěných) dokumentů	1 940
zvukové snímky	1 586
elektronické dokumenty	348
videozáznamy	6

b) Periodický tisk (k. j.)

Domácí periodický tisk	
Národní konzervační fond	5 248
povinný výtisk (PV 1)	5 248
Univerzální knihovní fond	5 254
povinný výtisk (PV 2)	5 174
nákup	80
Spotřební literatura	26
nákup	23
dary	3

Komentář ke statistickým rozborům přrůstku domácí literatury

Akviziční činnost je zaměřena především na doplňování současné domácí produkce v plné druhové a tematické šíři, na doplňování nezbytných profilových multiplikátů a retrospektivně na doplňování bohemikálních deziderat. Získané dokumenty jsou zařazovány do Národního konzervačního fondu (NKF), Univerzálního knihovního fondu (UKF) a do Studijního fondu (SF).

Celkový objem přrůstku domácích neperiodických publikací byl **51 471 knihovních jednotek** (dále jen k. j.), což je o **9 381 k. j. více** než v roce 2021.

Výrazně vyšší přrůstek je způsoben především ukončením covidových opatření a návratem k běž-

nému provozu, kdy nakladatelé nebyli omezováni ve své činnosti jako v době covidové epidemie.

Povinné výtisky byly získávány na základě zákona č. 37/1995 Sb., o neperiodických publikacích. Podle tohoto zákona má Národní knihovna ČR právo na dva povinné výtisky z každého vydání. V roce 2022 bylo celkem evidováno **45 593 k. j.** povinných výtisků neperiodických publikací, tj. 88,58 % z celkového přírůstku. Z toho bylo 38 714 k. j. knih (84,91 %); kartografických dokumentů 1 055 k. j. (2,31 %); grafiky 820 k. j. (1,89 %); plakátů 1 990 k. j. (4,36 %); pohlednic 640 (1,40 %); hudebnin 440 k. j. (0,96 %); netištěných dokumentů 1 934 k. j. (4,24 %).

Stále není plně respektován výše citovaný zákon, a proto pokračovaly urgency nedodaných titulů, příp. exemplářů (osobně, telefonicky, písemně, e-mailem) a v některých případech i formou předžalobní výzvy. Stále je tolerována praxe většiny velkých vydavatelů, kteří odevzdávají povinné výtisky dávkově v kumulovaných zásilkách za delší časové období. U některých titulů není dodržována zákonná třicetidenní lhůta pro odevzdání, v běžné praxi však většinou nelze zjistit skutečný den vydání.

Pro roční statistiku o neperiodických publikacích vydaných v ČR za rok 2022 bylo v souladu s doporučeními UNESCO na základě přijatého povinného výtisku zpracováno 18 319 knižních titulů, o 4 185 více než v roce 2022.

Nákupem bylo získáno celkem **1 997 k. j.** za **1 524 000 Kč**. Podíl nákupu na celkovém přírůstku činil 3,89 %. Průměrné náklady na jednu zakoupenou knihovní jednotku byly 763 Kč. Z toho

pro retrospektivní doplňování bylo nakoupeno celkem 640 k. j. (32,05 %) za 1 004 030 Kč (65,88 % z rozpočtu) včetně vzácných bibliofilii. Průměrné náklady na jednu knihovní jednotku zakoupenou v antikvariátech činily 1 569 Kč. Fondy NK ČR byly průběžně doplňovány profilovou soudobou literaturou v počtu 1 357 k. j. (67,95 %) celkem za 519 970 Kč (34,12 % z rozpočtu). Průměrné náklady na jednu knihovní jednotku soudobé literatury činily 383 Kč. Při nákupu dokumentů byly dojednávány a využívány slevy.

Z aktuální i antikvární nabídky bylo nejvíce publikací zakoupeno pro UKF, a sice 1 011 k. j. (50,63 %), pro SF 584 k. j. (29,24 %), pro NKF 401 k. j. (20,08 %). Pro interní potřebu pracovišť byla zakoupena 1 k. j. (0,05 %).

Dary starší literatury jsou stále významným zdrojem pro retrospektivní doplňování fondů. Dary publikací z aktuální produkce nejsou tak běžné, nicméně i v rámci agendy povinného výtisku bývá občas nakladateli odevzdáno více exemplářů, ty jsou pak po domluvě s nakladateli použity k doplnění fondů NK, nebo jsou předány dalším knihovnám podle jejich zaměření, případně k digitalizaci. Oddělení doplňování domácích dokumentů doplňuje z darů také tištěné speciální dokumenty a speciální netištěné dokumenty, letos jsme získali darem 6 videozáznamů.

Celkem byly darem získány knihy, hudebniny, kartografické dokumenty, grafika i videozáznamy v počtu **3 106 k. j.**, tedy 6,03 % z celkového přírůstku. Z toho do NKF bylo zařazeno 1 155 k. j. (37,19 %) a do UKF 1 729 k. j. (55,67 %), do SF pak

50 k. j. (1,61 %), také speciální tištěné dokumenty v počtu 166 k. j. (5,34 %) a 6 videozáznamů (0,19 %).

Z **rezervních fondů** bylo zařazeno včetně hudebnin, kartografických dokumentů a grafiky celkem **658 k. j.** Výběr byl zaměřen na bohemikální deziderata. Podíl dokumentů z rezervních fondů na celkovém přírůstku byl 1,28 %. Z toho do NKF bylo zařazeno 87 k. j. (13,22 %), do UKF 565 k. j. (85,87 %), do SF pak bylo doplněno 6 k. j. (0,91 %).

Z **interních zdrojů** byl doplněn dokumenty především UKF, a to o 39 k. j. (52,70 %) knih, 2 k. j. kartografických dokumentů a 1 k. j. hudebnin, NKF pak o 16 k. j. (21,62 %) a 16 k. j. kartografických dokumentů. Celkem bylo z interních zdrojů doplněno **74 k. j.**, což činí 0,14 % z ročního přírůstku domácích dokumentů. Jako čtenářské **náhrady** bylo do UKF zařazeno celkem **43 k. j.** Podíl náhrad na celkovém přírůstku byl 0,08 %.

Oddělení doplňování domácích dokumentů významně přispívá na server *Obálkyknih.cz* prostřednictvím skenovacího klienta, nebo přes webové rozhraní. V roce 2022 bylo odesláno 5 077 náhledů obálek knih a 244 obsahů knih, 244 náhledů grafických dokumentů, 335 pohlednic a 84 plakátů.

Přírůstek zahraniční literatury za rok 2022

Nezahrnuje přírůstky Slovanské knihovny a Knihovnického institutu

Celkem: 8555 k. j.

Tištěné dokumenty: 7177   Netištěné dokumenty: 1378
 výměna: 2179 (25,47 %)   mikrodokumenty: 1347
 dary: 1663 (19,44 %)   videozáznamy: 2 (0,02 %)
 nákup: 3335 (38,98 %)   audiozáznamy: 28 (0,33 %)
    elektronický zdroj: 1 (0,02 %)

a) Neperiodické publikace

Rozbor celkového přírůstku podle zemí (k. j.)

Země	Výměna	Dary	Nákup	SDZ*	Celkem
USA	418	105	616	1352	2491
Německo	136	334	470	11	951
Velká Británie	0	138	705	2	845
Španělsko	7	19	371	0	397
Slovensko	44	342	0	5	391
Francie	48	134	139	0	321
Rusko	113	63	140	0	316
Polsko	151	68	21	0	240
Čína	191	10	0	0	201
Finsko	191	5	0	0	196
Nizozemsko	0	31	155	1	187
Portugalsko	0	3	158	0	161
Maďarsko	94	18	42	0	154
Švýcarsko	0	28	125	0	153
Rakousko	54	71	23	0	148
Itálie	0	44	100	1	145

Moldavsko	132	0	0	0	132
Rumunsko	61	7	51	0	119
Bělorusko	110	2	0	0	112
Srbsko	93	13	2	0	108
Chorvatsko	88	9	1	1	99
Ukrajina	36	48	1	0	85
Belgie	7	10	46	1	64
Bulharsko	31	14	2	0	47
Ázerbájdžán	35	6	0	1	42
Japonsko	30	4	2	0	36
Mexiko	26	0	7	0	33
Bosna a Hercegovina	0	1	31	0	32
Indie	0	21	7	1	29
Kanada	0	13	14	2	29
Jižní Korea	24	4	0	0	28
Kolumbie	17	0	10	0	27
Brazílie	0	6	17	0	23
Švédsko	18	1	4	0	23
Singapur	0	1	20	0	21
Makedonie	6	12	0	0	18
Dánsko	0	5	12	0	17
Řecko	0	10	3	0	13
Kazachstán	0	0	10	0	10
Lucembursko	7	3	0	0	10
Slovinsko	5	5	0	0	10
Lotyšsko	3	6	0	0	9
Egypt	0	5	2	0	7
Irsko	0	6	1	0	7
Turecko	0	4	2	0	6

Austrálie	0	2	3	0	5
Izrael	0	5	0	0	5
ostatní země	0	0	5	0	5
Norsko	0	3	1	0	4
Albánie	0	3	0	0	3
Ghana	0	0	3	0	3
Gruzie	0	1	2	0	3
Chile	0	1	2	0	3
Írán	0	1	2	0	3
Kypr	0	3	0	0	3
Litva	0	3	0	0	3
Uzbekistán	3	0	0	0	3
Estonsko	0	0	2	0	2
Filipíny	0	2	0	0	2
Kuba	0	2	0	0	2
Malta	0	0	2	0	2
Thajsko	0	2	0	0	2
Vietnam	0	2	0	0	2
Argentina	0	1	0	0	1
Barbados	0	1	0	0	1
Hongkong	0	0	1	0	1
Pákistán	0	1	0	0	1
Peru	0	0	1	0	1
Saúdská Arábie	0	1	0	0	1
Vatikán	0	0	1	0	1
celkem	2 179	1 663	3 335	1 378	8 555
% z celkového přírůstku	25,47	19,43	38,99	16,11	100,00

*) zahrnuje videozáznamy, mikrodokumenty a zvukové záznamy

Rozbor celkového přírůstku podle oborů (k. j.)

Obory	Výměna	Dary	Nákup	SDZ	Celkem	%
všeobecnosti	155	68	192	38	453	5,30
filozofie, psychologie	41	150	125	0	316	3,70
náboženství, teologie	49	122	175	0	346	4,04
sociologie, statistika	136	111	170	6	423	4,94
politika, ekonomie	205	108	455	189	957	11,20
právo, veřejná správa, pojištnictví	227	35	54	612	928	10,85
vojenství a vojenské vědy	40	52	86	81	259	3,02
školenství, pedagogika, volný čas	29	32	29	21	111	1,30
obchod, spoje, doprava, cestovní ruch	13	6	6	68	93	1,08
etnografie, kulturní antropologie	95	24	74	6	199	2,33
filologie, jazyky, jazykověda	69	35	91	74	269	3,14
matematika	11	4	30	0	45	0,52
přírodní vědy	50	40	121	0	211	2,47
lékařské vědy, zdravotnictví	145	27	43	43	258	3,02
technika, technologie, průmysl, řemesla	10	21	22	100	153	1,80
zemědělství, lesnictví	4	8	4	62	78	0,91
domácí hospodaření	0	8	3	2	13	0,15
management, řízení a organizace	1	12	6	37	56	0,65
urbanismus, architektura	28	44	103	6	181	2,12
sochařství, výtvarné umění, grafika, fotografie	90	129	194	2	415	4,85
hudba, divadlo, film apod. umění	81	95	177	27	380	4,44
hry a sport	6	6	9	1	22	0,26
literární věda	138	72	191	0	401	4,68
geografie	35	49	27	0	111	1,30
historie, biografie	416	181	923	3	1 523	17,80
literární texty	105	224	25	0	354	4,13
Celkem	2 179	1 663	3 335	1 378	8 555	100,00

Rozbor celkového přírůstku podle určení

	k. j.	%
Národní konzervační fond	558	6,52
Studovny a příručky celkem	836	9,77
Všeobecná studovna	44	
Studovna společenských a přírodních věd	124	
Studovna rukopisů a starých tisků	148	
Studovna Hudebního oddělení	236	
Studovna vědeckých pracovníků	36	
Referenční centrum	6	
Studijní zóna	242	
Univerzální knihovni fond (včetně fondu OSN)	7 161	83,71

Rozbor aktivních výměnných kontaktů podle zemí

Výměnné kontakty: celkem 93 (živých) partnerů ve 32 zemích (včetně výměny oficiálních publikací). Počet partnerů v ostatních zemích byl menší než 4.

země	počet partnerů
Německo	15
Španělsko	13
Maďarsko	8
Polsko	5
Rusko	5

Rumunsko	5
Itálie	0
Rusko	0
USA	5
Japonsko	4
Chorvatsko	4

b) Periodický tisk

	tituly	%
výměna	49	18,60
dary	17	6,40
nákup	198	75,00
celkem	264	100

Komentář ke statistickým rozborům přirůstku zahraniční literatury

Akviziční činnost je zaměřena především na výběrové získávání dokumentů z profilových oborů (obory společenských věd, přírodních věd, kultury a umění). Získané publikace jsou zařazovány do Národního konzervačního fondu (NKF) a do Univerzálního knihovního fondu (UKF). Ve výjimečných případech jsou publikace předávány do fondu Slovanské knihovny a Knihovnického institutu.

Do fondů NK ČR bylo **získáno celkem 8 555 k. j. neperiodické literatury**, z toho činily tištěné dokumenty 7 177 k. j. a netištěné dokumenty 1 378 k. j.

V rámci tištěných dokumentů bylo získáno 11 kartografických dokumentů (2 NKF, 9 UKF), 0 grafických a 119 hudebnin (1 NKF, 1 UKF, 117 Hudební oddělení). Během roku 2022 bylo ověřeno a uloženo do databáze 5 028 objednávek na zahraniční knižní produkci.

Všechny nové přírůstky byly akvizičně zpracovány (přírůstky získané nákupem a výměnou také v modulu ACQ).

V roce 2022 bylo v rámci výměny odesláno do zahraničí 1 940 svazků, z toho do EU 1 000 svazků. Pro tyto účely bylo nakoupeno 1 592 publikací, zbytek jsme dostali darem. Celkem jsme vyřídili 524 objednávek ze zahraničí.

V roce 2022 byly nakoupeny zahraniční dokumenty za necelé 4 000 000 Kč. Procentuálně byl podíl nákupu zahraniční literatury v celkovém rozpočtu Oddělení doplňování zahraniční literatury (ODZD) opět vyšší než výměna (38,98 %),

což potvrzuje tendenci tlumení výměny ve prospěch nákupu jako druhu doplňování zahraniční literatury. Celkem bylo akvizičně zpracováno 3 322 svazků získaných nákupem a 13 svazků přímého nákupu. Průměrné náklady na jeden zahraniční svazek činily 1 202,65 Kč.

V roce 2022 vynaložili pracovníci ODZD maximální úsilí na získávání profilových publikací pro fondy NK ČR za co nejnižší náklady díky využití větších akčních slev zahraničních dodavatelů/nakladatelů a veletržních slev. Přesto soustavný růst cen na knižním trhu, zvyšování poštovního, nezanedbatelná sazba DPH na knihy a také kurz koruny ovlivnily nákupy zahraničních dokumentů. Pro zmírnění negativních důsledků výše zmíněných faktorů bude žádoucí se i nadále zaměřovat na přímé nákupy na veletržích.

Velmi úspěšnou byla účast ODZD na mezinárodním knižním veletrhu ve Frankfurtu nad Mohanem. Slevy při nákupu publikací dosahovaly běžně 40 %. Někteří frankfurtští nakladatelé, se kterými dlouhodobě spolupracujeme, nám objednané publikace zaslali s obvyklou veletržní slevou, i když se veletrhu nezúčastnili. Při nákupu zahraniční literatury bylo na slevách ušetřeno 801 120,54 Kč. Při nákupu české literatury pro partnery výměny bylo ušetřeno 128 270,10 Kč.

V roce 2022 se výměna podílela na celkové akvizici zahraniční literatury 22,47 % (2 179 sv.).

Výměna má stále své nezastupitelné místo v celkovém doplňování zahraničních dokumentů, a to hlavně ze států mimo EU, a významná je výměna periodik, která je finančně nepochybně přínosem pro NK ČR. V roce 2022 se podíl výmě-

ny na akvizici zahraničních tištěných periodik mírně snížil na 18,60 % (v roce 2021 to bylo 22,50 %). Oproti tomu výměna v rámci západní Evropy a USA již několik let stagnuje. Hlavním druhem doplňování je v těchto oblastech nákup.

V roce 2022 bylo zaregistrováno 1 663 dokumentů od 50 dárců v celkové odhadní hodnotě 1 663 000 Kč. Za zmínku stojí některé dary. Konkrétně v únoru knihovna získala obsáhlý dar výpravných zahraničních publikací. Dárce bylo Ottovo nakladatelství, společnost pro vydávání encyklopedické literatury, s r.o. Darované knihy spadají do oblasti dějin válek a zbraní, obecné historie, cestování, přírodovědy i populární psychologie. Tematiku válečnou v kolekci vyvažují tituly věnující se například problematice lidské sexuality nebo angelologie. 30. 8. 2022 došlo k slavnostnímu předání knižního daru tibetské exilové vlády Národní knihovně ČR. Sbírkou knihovny obohatilo 223 svazků Monlamova tibetského výkladového slovníku. Za přítomnosti ministra kultury Martina Baxy jej z rukou pana Sikjong Penpa Tseringa, předsedy Ústřední tibetské správy, převzal generální ředitel NK ČR Tomáš Foltýn. Knihovna rovněž obdržela obsáhlý knižní dar od Archivu Ladislava Hejdánka. Kolekce obsahuje přibližně 8 000 svazků zejména odborné literatury převážně filozofického zaměření, periodik i beletrie v češtině, němčině, angličtině či francouzštině.

Mezinárodní agentury

ISBN

Do mezinárodního systému standardního číslování knih (ISBN) se přihlásilo 230 nových nakladatelů. Celkový počet registrovaných českých účastníků systému ISBN k 31. 12. 2022 dosáhl čísla 8121. Správnost čísel ISBN byla ověřena ve více než 19 000 titulech (kromě tištěných knih též v knihách na CD-ROM nebo DVD-ROM), a to i ve starších publikacích získaných retrospektivním doplňováním. Pokračovalo přidělování čísel ISBN titulům vydávaným subjekty neregistrovanými v systému ISBN, ať už před vydáním knihy na základě online podané žádosti, anebo přidělování dodatečně. Takto bylo přiděleno 1 765 čísel ISBN. Bylo zpracováno 24 čísel elektronického čtrnáctideníku *O.K. – Ohlášené knihy* se 7 190 záznamy o knihách a hudebninách chystaných k vydání. Bylo zpracováno 21 104 záznamů ohlášených e-knih (což je dvojnásobek oproti předešlému roku); od července 2010, kdy se číslování e-knih v ČR zavedlo, báze ohlášených e-knih čítá celkem 123 855 záznamů. Mechanismus přidělování a hlášení čísel ISBN je u e-knih stejný jako u tištěných publikací a u knih vydávaných na datovém nosiči: nakladatel přidělená ISBN hlásí prostřednictvím online formuláře, poté probíhá korektura záznamů. Záznamy e-knih s přidělenými čísly ISBN se ale nezveřejňují v periodiku *O.K. – Ohlášené knihy*. Od 1. 1. 2022 byla zprovozněna nová služba vydavatelům – dodání čárových kódů na knihy. Nakladatelům jich bylo odesláno 1 085. Byl průběžně aktualizován Adresář nakladatelů v ČR (NAK).

Pokračovaly pracovní kontakty s Mezinárodní agenturou ISBN v Londýně. Byla odeslána úplná aktualizovaná databáze českých nakladatelů/ vydavatelů pro Mezinárodní adresář vydavatelů (Global Register of Publishers – GRP). Světové organizaci duševního vlastnictví (WIPO) byla prostřednictvím Mezinárodní agentury ISBN zaslána statistika za rok 2021 o ISBN přidělených v České republice.

ISMN

Do systému ISMN se nově přihlásilo 6 hudebních vydavatelů. Celkový počet účastníků systému ISMN v ČR k 31. 12. 2022 dosáhl čísla 146. Správnost čísel ISMN byla ověřena ve 220 titulech hudebnin a 32 titulům bylo přiděleno číslo ISMN ze sběrného identifikátoru Národní agentury ISMN v ČR. Bylo zpracováno 103 záznamů ohlášených hudebnin pro periodikum *O.K. – Ohlášené knihy* (viz výše) a 8 záznamů ohlášených e-hudebnin. Celkem databáze ohlášených e-hudebnin čítá 57 záznamů. Byla aktualizována dílčí báze Adresáře nakladatelů v ČR (NAK) věnovaná hudebním vydavatelstvím.

Pokračovaly pracovní kontakty s Mezinárodní agenturou ISMN v Berlíně. Byla odeslána úplná aktualizovaná databáze českých nakladatelů/ vydavatelů pro Mezinárodní adresář hudebních vydavatelů (Music Publishers' International ISMN Database).

Výroční zasedání Mezinárodní agentury ISBN i výroční zasedání Mezinárodní agentury ISMN se konala v září v norském Oslu. Národní agentury ISBN a ISMN v ČR se jednání účastnily.

Statistiky zpracovatelských útvarů

Novodobé fondy

Tabulka zahrnuje dokumenty zpracované v Odboru zpracování fondů (domácí knihy, hudebniny a mapy částečně v rámci sdílené katalogizace ve spolupráci s MZK v Brně, VKOL a MLP), Knihovnickém institutu, Slovanské knihovně, Hudebním oddělení, Oddělení periodik a Oddělení archivace webu).

Knihy	22 514
Periodika	387
Články v českých novinách a časopisech	427
Grafika	2 790
Kartografické dokumenty	944
Zvukové záznamy	837
Hudebniny	2 044
Elektronické zdroje	645
Mikrodokumenty	1 116
Videodokumenty	15

Historické fondy

Tabulka zahrnuje dokumenty zpracované v odboru Historické a hudební fondy, malý podíl starých tisků zpracovala i Slovanská knihovna.

Rukopisy	319
Staré tisky	3 695
Historické mapy	86

Souborné katalogy a databáze

Souborný katalog ČR	116 022
Soubory národních autorit	36 427
Články v českých novinách a časopisech	45 700

Statistické ukazatele služeb

Národní knihovna ČR poskytuje knihovnické a informační služby jako základní statutární činnost za podmínek vymezených Knihovním řádem. Spektrum základních služeb je stabilní. Vedle využívání fyzických sbírek na místě je běžnou součástí základních služeb zpřístupňování obsahu dokumentů online a prostřednictvím digitálních knihoven. Pro hodnocení statistických ukazatelů roku 2022 platí, že fungování NK ČR jako fyzického prostoru pro veřejnost bylo na počátku roku ještě ovlivněno covidovými opatřeními (např. limitovaný počet studijních míst) či dozvuky kybernetického útoku z května 2021, které zejména v oblasti počtu a variability čtenářských počítačů přetrvávaly po značnou část roku. Nicméně obecně můžeme konstatovat, že podmínky provozu NK ČR se v roce 2022 poměrně výrazně přiblížily ke standardnímu režimu včetně tradičního letního dvoutýdenního uzavření. Potěšitelné je, že postupně se naši návštěvníci a uživatelé začínají vracet i k využívání fyzických prostor a služeb knihovny, byť práce s elektronickými zdroji je i nadále velmi výrazná. Grafy 11–12, resp. též 13 dokládají míru využívání licencovaných databází a zejména digitálních knihoven. Především v případě Národní digitální knihovny (NDK) je nutné zmínit, že si zachovala relativně vysokou míru využívání přesto, že od poloviny roku 2021 pominula její široká přístupnost založená na „covidové výjimce“ a v roce 2022 byly digitalizované dokumenty zpřístupňovány v souladu

se standardními právními podmínkami (viz komentář dále). Statistické ukazatele fyzického využívání služeb a prostoru NK ČR oproti roku 2021 vykazují značný nárůst, nicméně je stále potřeba mít na paměti, že covid-19 ovlivnil zvyky a chování uživatelů. Tj. i když je postupný fyzický návrat uživatelů v kontextu covidových let 2020 a 2021 nadějný, míra využívání fyzických služeb byla v roce 2022 cca o 30 % nižší než v roce 2019.

Mezi další pozitiva roku 2022 zajisté patří, že se díky technologiím podařilo nabídnout uživatelům nové služby (vzdálená registrace prostřednictvím bankovní identity, rozšíření možnosti online plateb), které jim mohou využívání knihovny usnadnit. Další uživatele mohly k fyzickému využívání Národní knihovny také přilákat nové prostory Studijně relaxační zóny, které jsme otevřeli v polovině května 2022. Oddělení periodik začalo v roce 2022 tzv. režifo periodik. Jedná se o rychlé zpracování živého fondu po výpůjčce na úrovni minimálního záznamu. V roce 2022 bylo zpracováno 2 160 svazků a vytvořeno 20 nových záznamů. I touto cestou se snažíme zvýšit uživatelský komfort a snižovat počet svazků periodik, pro jejichž objednání jsou uživatelé nuceni použít naskenované katalogy.

Fyzická návštěvnost půjčoven a studoven v roce 2022 vzrostla oproti předchozímu roku o 187 % (viz tabulka Přehled poskytnutých služeb... a grafy 3 a 8). Při hodnocení tohoto údaje je potřeba vzít do úvahy, že rok 2021 byl výrazně ovlivněn covidovými opatřeními a dále též

kybernetickým útokem, tj. šlo o rok s poměrně výrazným poklesem návštěvnosti.

Nejnávštěvovanější ze čtenářských prostor je trvale Hala služeb jako centrum prvního přijetí uživatelů, která zaznamenala 52 353 čtenářských návštěv. Toto číslo představuje cca 140 % objemu čtenářských návštěv tohoto prostoru v roce 2021. U všech studoven poskytujících základní služby došlo ke zvýšení návštěvnosti na minimálně 189 % objemu roku 2021. Mezi studovnami je dlouhodobě nejvyužívanější Všeobecná studovna, její návštěvnost stoupla na 258 % objemu roku 2021. Tato studovna disponuje nejvyšším počtem studijních míst (v únoru 2022 bylo možné zvýšit počet míst cca na polovinu, od května 2022 jsou k dispozici již všechna studijní místa) a též nejdelší otevírací dobou – 75 hodin týdně. Ze studoven poskytujících základní služby stoupla návštěvnost minimálně na dvojnásobek ve Studovně společenských a přírodních věd (240 %), Referenčním centru (220 %) a ve Studovně periodik (204 %). V případě Studovny vědeckých pracovníků, jež je primárně určena pro úžeji definovanou skupinu uživatelů, se návštěvnost pohybovala lehce pod hranici dvojnásobku (189 %) návštěv v předchozím roce. Do zvýšených čísel se bezpochyby projevuje návrat k ne-covidovému způsobu života, nicméně jak již bylo výše zmíněno, realisticky je nutné si uvědomit, že se stále pohybujeme cca na 70 % návštěvnosti roku 2019. Ze specializovaných studoven razantně narostla návštěvnost u Studovny rukopisů a starých tisků (221 %), resp. Slovanské knihovny (160 %). U ostatních

specializovaných studoven se pohybuje cca na 130 % roku 2021 (viz tabulka Přehled poskytnutých služeb... a grafy 3 a 8).

Počet výpůjček fyzických svazků – další ze sledovaných ukazatelů – byl v roce 2022 v rámci celé NK ČR průměrně lehce nad 164 % hodnoty z roku 2021. Na jednotlivých pracovištích poskytujících výpůjčky je však v roce 2022 možné pozorovat velkou rozkolísanost oproti zmíněnému průměru. Absolutními „skokany“ jsou Studovna periodik (250 % počtu výpůjček v roce 2021) a Studovna společenských a přírodních věd (249 %). Tato studovna je mimo jiné zaměřena na zpřístupňování netištěných dokumentů, jejichž dostupnost výrazně ovlivnil kybernetický útok z roku 2021. Zvýšení počtu evidovaných výpůjček tak souvisí s obnovením podmínek pro studium netištěných dokumentů. K nárůstu došlo zejména u počtu výpůjček mikrofilmů, které nahrazují periodika vyloučená z oběhu v papírové podobě. Větší čtenářská návštěvnost se projevila i v počtu protokolovaných výpůjček ve Všeobecné studovně (211 % objemu roku 2021), Studovně vědeckých pracovníků (169 %) a Hale služeb (163 %). U specializovaných studoven můžeme největší nárůst počtu výpůjček oproti roku 2021 sledovat u Studovny hudebního oddělení (230 %), Studovny rukopisů a starých tisků a Knihovny knihovnické literatury (shodně 159 %). Mírný pokles počtu výpůjček ve srovnání s předchozím rokem vykazuje Studovna Hostivař (98 % objemu výpůjček v roce 2021). Podobně jako v případě zvýšené fyzické návštěvnosti jednotlivých studoven je možné navýšení objemu

fyzických výpůjček spojit s postupným návratem k běžnému způsobu života bez celostátně aplikovaných covidových opatření a např. v oblasti vysokých škol též s obnovením fyzické výuky, resp. její kombinaci s výukou v online režimu. Svou roli může hrát též fakt, že v polovině roku 2021 bylo ukončeno zpřístupňování Národní digitální knihovny v režimu NDK-Covid a vzdálený přístup je v NDK možný jen u děl nedostupných na trhu, tj. registrovaní uživatelé již nemohou vzdáleně přistupovat k digitalizovaným dokumentům z nejnovější časové vrstvy, kterou ještě v roce 2021 nabízela NDK-Covid. Již od roku 2014 mají počty výpůjček klesající tendenci, dramatický propad vlivem souhry více okolností (uzavření NK ČR v souvislosti s covid-19 a kybernetickým útokem) nastal v roce 2021. Rok 2022 vzhledem ke své „normálnosti“ přinesl určitý zlom v této klesající křivce, pozitivně se také mohlo projevit loňské obnovení expedice z depozitářů, dříve dlouhodobě uzavřených v souvislosti s revitalizací (viz tabulky Přehled poskytnutých služeb... a Základní služby NK ČR v číslech... a graf 7). Vývoj v následujícím roce ukáže, zda můžeme letošní počty výpůjček vnímat jako zlom v dlouhodobém trendu, nebo jde pouze výkyv ovlivněný extrémním propadem počtu výpůjček v roce 2021.

Pokles počtu objednávek čtenářů (viz Základní služby NK ČR v číslech... a graf 4) měl mezi lety 2014–2021 setrvalý charakter. V minulosti se do něj promítaly zejména dopady revitalizace a s ní související nedostupnost fondů, v letech 2020–2021 svou roli hrála pan-

demie covid-19, kybernetický útok a zajisté též rozvoj zpřístupnění digitalizovaných dokumentů a vynucená změna životního stylu. Díky postupné „normalizaci“ provozu knihovny v roce 2022 počet objednávek narostl oproti roku 2020 i 2021. Většina objednávek byla podána online. Uživatelé využívají komfortu připomínek a upozornění, kterých automatizovaný výpůjční systém rozešle desítky tisíc. Standardně vysoké úrovně procentuální úspěšnosti dosahuje kladné vyřízení požadavku, v roce 2022 to bylo 99,6 %. S uvedenými vývojovými trendy koreluje i údaje vztahující se k novým registracím. Počet nových registrací měl v posledních letech klesající tendenci, přičemž výraznější pokles je patrný od roku 2015 (viz tabulka Přehled základních služeb... a tabulka Základní služby NK ČR v číslech... a graf 2). V roce 2022 se tento pokles přerušil a počet registrovaných uživatelů mírně narostl. Potěšující v tomto kontextu je, že po delší době můžeme při srovnání údajů s předchozími lety pozorovat větší zájem o registraci či její prodloužení (více než 22 % prodloužení proběhlo online). Tj. přicházejí noví uživatelé či přetrvává jejich zájem o využívání NK ČR – ať již v rovině fyzické služby a fyzického prostoru nebo v oblasti online služeb. Na zájem o registraci v NK ČR neměla vliv ani změna ceníku na konci srpna 2022, která přinesla navýšení registračního poplatku u registrace fyzické i vzdálené. Při registraci provedené fyzicky na místě se od 29. 8. 2022 výše registračního poplatku rozlišuje podle věku (100 Kč u uživatelů do 25 let, 150 Kč pro uživatele ve věku 26–69 let). Od května 2022

NK ČR nabízí vzdálenou registraci též prostřednictvím bankovní identity, průměrně se touto cestou měsíčně registrovalo 30 vzdálených uživatelů. Určená je pro ty uživatele, kteří mají zájem pouze o přístup k online zdrojům NK ČR (licencované databáze, díla nedostupná na trhu).

Meziknihovní služby ve světě internetu, online zpřístupňovaných předplacených databází a narůstajícího významu digitálních knihoven pokrývají zejména velmi specializované požadavky na získání výpůjček a kopií. Zpravidla se pak jedná o náročně zjistitelné dokumenty, jejichž získání je vysoce finančně náročné a to zejména u těch, které je nutné dodat ze zahraničí. Údaje za rok 2022 potvrdily klesající počet požadavků na meziknihovní služby vnitrostátní a zahraniční (viz tabulka Přehled poskytnutých služeb... graf 5). Počet požadavků na meziknihovní služby představuje více než 96 % objemu roku předchozího. V oblasti reprografických služeb došlo v roce 2022 k nárůstu počtu zejména tištěných výstupů (viz tabulka Přehled poskytnutých služeb... a graf 6) na úroveň 132 % roku předchozího.

Dynamicky jsou rozvíjeny služby na jednotlivých webech provozovaných knihovnou. Virtuální referenční služba *Ptejte se knihovny* je nadále nejvyužívanější doménou, kterou knihovna provozuje, s počtem návštěv více než 1,45 milionu. Návštěvnost této domény kontinuálně roste od roku 2018. Oproti roku 2021 naproti tomu výrazněji klesla návštěvnost domény *nkp.cz* (viz graf 10), což je opět možné spojit s velkou

mírou nestandardnosti roku 2021 a potřebě hledat aktuální informace o provozu NK ČR. Nad hranicí 2 milionů stažených/zobrazených stránek se s velkým odstupem za Národní digitální knihovnou drží *Ptejte se knihovny* a *www.nkp.cz* (viz grafy 11 a 12).

Národní digitální knihovna v počtu navštívených a zobrazených stránek letos oproti roku 2021 klesla na 50 % (viz grafy 11, 12). Pokles míry využívání NDK je možné spojit s již zmíněným ukončením NDK-Covid v polovině roku 2021. Tyto údaje však můžeme také srovnat s daty za „předcovidové“ období, konkrétně např. s rokem 2019. Z tohoto porovnání vyplývá, že objem zobrazených stran v NDK za rok 2022 představuje 258 % objemu roku 2019 (viz graf 12). Více než pětinásobný nárůst pak vykazuje návštěvnost NDK, která za rok 2022 odpovídá 565 % návštěvnosti této digitální knihovny v roce 2019 (viz graf 11). Byť si tedy NDK v roce 2022 neudržela míru využívání roku předchozího, v dlouhodobém horizontu je možné z dostupných dat odvodit, že její důležitost či využitelnost pro uživatele významně vzrostla. Řada uživatelů se s NDK seznámila právě v době lockdownů a komplikovaného přístupu k informacím potřebným pro studium a výzkum. NDK svým uživatelům nabízí volná díla, díla nedostupná na trhu, která jsou z velké části dostupná vzdáleně po přihlášení, a díla zpřístupňovaná v souladu s autorským zákonem pouze z počítačů v NK ČR. Do NDK zároveň pravidelně přibývají výsledky digitalizace, tj. její obsah je průběžně obohacován o další dokumenty. Režim děl

nedostupných na trhu při dodržení daných podmínek otevírá uživatelům knihovny přístup ke statisícům digitalizovaných dokumentů, v roce 2022 byl v nové podobě též spuštěn Seznam děl nedostupných na trhu. Podnětem k využívání NDK může být pro uživatele dalších knihoven i situace, kdy informaci o existenci digitální podoby díla nedostupného na trhu naleznou v katalogu své knihovny. V roce 2022 se tomuto tématu věnovala např. Jihočeská vědecká knihovna v Českých Budějovicích. Všechny tyto jednotlivé „střípky“ mohou být důvodem zmíněného nárůstu využívání NDK při srovnání let 2019 a 2022.

Elektronické informační zdroje (EIZ) již delší dobu patří mezi jednu z rozhodujících oblastí, která nejvíce ovlivňuje uživatele a veřejnost při hodnocení kvality online informačních služeb knihovny. Standardní součástí služeb knihovny jsou výpůjčky do vlastních čtecích zařízení z elektronických knihoven (zejména ProQuest Ebook Central, EBSCO eBook Collection, Springer). Hlavní katalogy knihovny a elektronické zdroje jsou zpřístupňovány rovněž přes rozhraní EBSCO Discovery Service (EDS). Využívání služby se drží na více méně stabilní úrovni. V roce 2022 bylo podle statistických ukazatelů zaznamenáno 41 056 přístupů a 51 716 vyhledávání, tj. jde o mírný pokles oproti využívání EDS v roce 2021.

Mezi standardní činnosti knihovny patří i vzdělávací a kulturní aktivity. Národní knihovna je zároveň památkově chráněným objektem s nabídkou turistických prohlídek. Postupný návrat života do standardních „kolejí“ se proje-

vuje i v návštěvnosti vzdělávacích a kulturních aktivit. Návštěvnost akcí pořádaných či spolu-pořádaných Národní knihovnou stoupla oproti roku 2021 téměř šestinásobně. Festivalu světla Signal se na nádvořích Klementina zúčastnilo cca 40 000 osob, divadelního projektu Za dveřmi - Fénixova zahrada pak cca 3 500 osob. Všechny fyzické výstavy instalované v různých prostorách

Klementina navštívilo 14 801 osob a další čtenáři shlédli i výstavy na chodbách Klementina, které jsou volně přístupné i registrovaným uživatelům NK. Nejnavštěvovanějšími výstavami byla Kniha a závoj (3 404 osob) a Kodex 1085 (3 174 osob). Formou různých kolektivních vzdělávacích akcí zaměřených zejména na základní a střední školy se s Klementinem a knihovnou jako takovou

seznámilo 2 925 žáků a studentů. V této aktivitě jde o nárůst na 277 % objemu v roce 2021. Návštěvnosti akcí, jež v prostorách Klementina pořádají jiné subjekty, dosáhla více než dvojnásobku návštěvnosti roku 2021 (240 %). Výrazně se na tomto počtu podílely komentované prohlídky historických prostor (Barokní knihovna, Astronomická věž).

Přehled poskytnutých služeb v půjčovnách a studovnách Národní knihovny ČR v roce 2022

Sledované položky	Hala služeb	Všeobecná studovna	Studovna společenských a přírodních věd	Studovna vědeckých pracovníků	Studijně relaxační zóna	Referenční centrum/*	Studovna periodik	Studovna rukopisů a starých tisků	Studovna Hudebního oddělení	Studovna Hostivař	Knihovna knihovnické literatury	Slovenská knihovna/*	Archiv NK ČR
Protokolované výpůjčky	188 132	76 537	348	29 479		3 190	20 690	1 078	1 716	1 777	1 657	27 845	588
absenční	182 064	0	0	0		1 004	378	0	48	0	1 037	19 882	14
prezenční	6 068	76 537	348	29 479		2 186	20 312	1 078	1 668	1 777	620	7 963	574
Registrovaní čtenáři	14 340					1 746						1 122	10
nové průkazy	3 988											210	
Čtenářské návštěvy	52 353	33 098	7 554	4 067	5 642	5 346	3 099	466	615	350	462	6 053	74
Objednávky čtenářů	113 166												
vyřízeno kladně	112 746												
Požadavky na meziknihovní služby						5 059						399	
objednáno v zahraničí						1 359						2	
Upomínky přes advokátní poradnu	22											1	
Kopie a tisky pro uživatele	17 431		31 639			27 554	4 151			40		1 918	

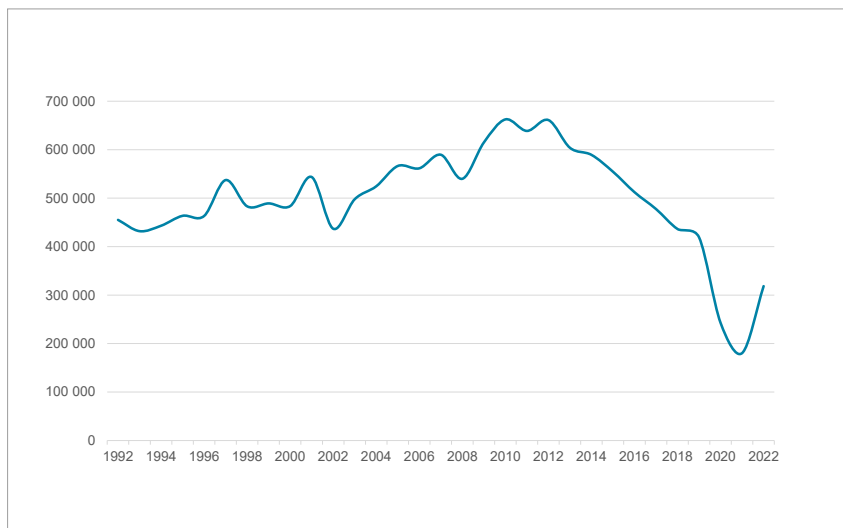
*Služba je poskytována v dočasném prostoru a v nestandardních podmínkách.

Základní služby NK ČR v číslech*

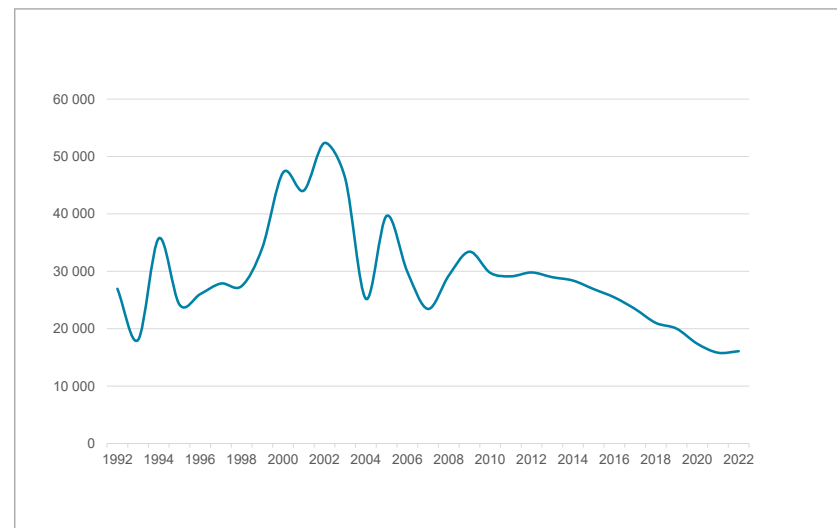
Sledované položky		Protokolované výpůjčky	Registrovaní čtenáři	Čtenářské návštěvy (Hala služeb a hlavní studovny)	Objednávky čtenářů	z toho kladně vyřízených	Úspěšnost objednávků v procentech	Požadavky na meziknihovní služby	z toho objednané v zahraničí	Kopie a tisky pro uživatele
Průměr 2001–2010	počet	553 764	35 324	435 476	290 720	278 075	95,65 %	24 447	6 987	492 546
	index	100	100	100	100	100		100	100	100
2011	počet	638 731	29 130	344 362	322 766	317 151	98,26 %	18 040	4 784	460 736
	index	115	82	79	111	114		74	68	94
2012	počet	661 102	29 799	350 179	343 971	341 394	99,25 %	16 582	4 622	386 132
	index	119	84	80	118	123		68	66	78
2013	počet	603 926	28 975	322 987	295 804	293 403	99,19 %	15 882	4 541	354 532
	index	109	82	74	102	106		65	65	72
2014	počet	589 323	28 388	316 529	316 044	313 910	99,32 %	15 671	4 612	303 696
	index	106	80	73	109	113		64	66	62
2015	počet	554 506	26 897	294 118	283 068	281 632	99,49 %	15 081	4 552	249 712
	index	100	76	68	97	101		62	65	51
2016	počet	512 280	25 453	270 898	261 799	260 866	99,64 %	12 757	4 230	203 597
	index	93	72	62	90	94		52	61	41
2017	počet	477 488	23 433	226 803	231 391	230 340	99,55 %	10 884	3 378	168 503
	index	86	66	52	80	83		45	48	34
2018	počet	436 287	21 013	140 505	205 886	205 103	99,62 %	9 625	2 712	127 530
	index	79	59	32	71	74		39	39	26
2019	počet	419 067	20 021	139 854	173 721	173 174	99,69 %	8 635	2 451	147 230
	index	76	57	32	60	62		35	35	30
2020	počet	242 473	17 386	84 427	102 124	101 783	99,67 %	5 965	1 439	76 162
	index	44	49	19	35	37		24	21	15
2021	počet	180 259	15 827	58 281	77 674	77 502	99,78 %	5 532	1 419	61 266
	index	33	45	13	27	28		23	20	12
2022	počet	318 376	16 086	111 159	113 166	112 746	99,63 %	5 059	1 359	80 775
	index	57	46	26	39	41		21	19	16

* V základních službách jsou zahrnuty: Hala služeb, všeobecná studovna, Studovna vědeckých pracovníků, Studovna společenských a přírodních věd, Referenční centrum, Studovna periodik a Studijně relaxační zóna

Základní služby NK ČR v číslech

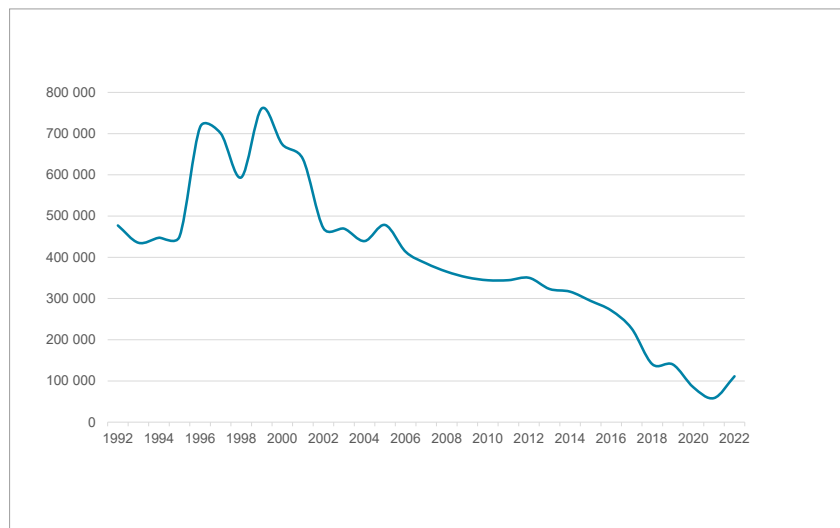

1. Výpůjčky

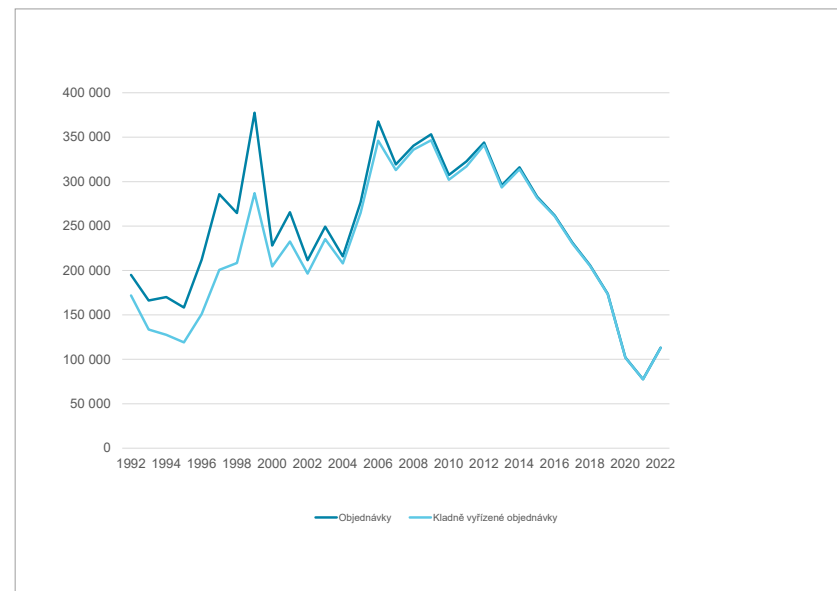

2. Registrovaní čtenáři

Základní služby NK ČR v číslech

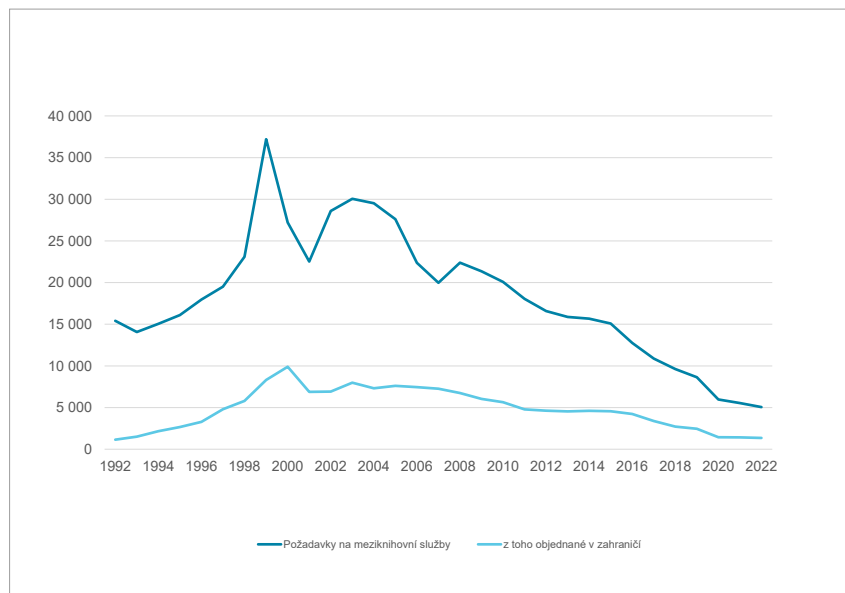

3. Návštěvnost půjčoven a studoven

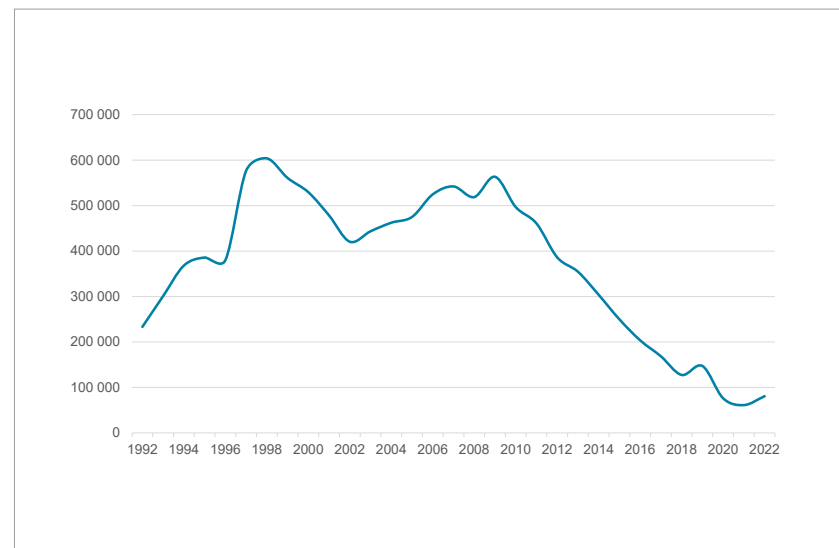

4. Objednávky

Základní služby NK ČR v číslech

5. Meziknihovní služby

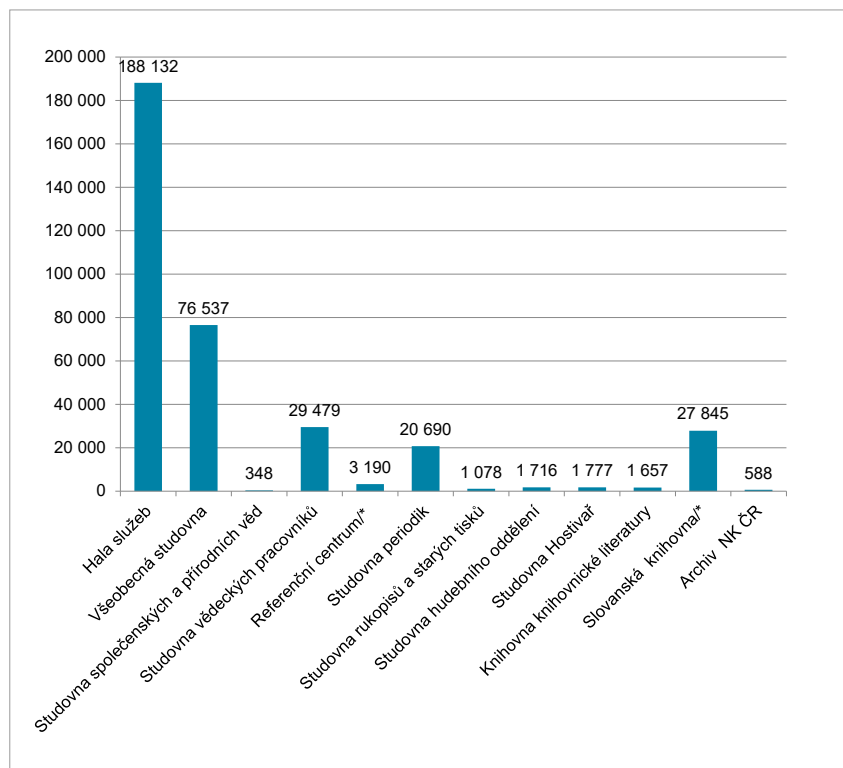

6. Kopie a tisky

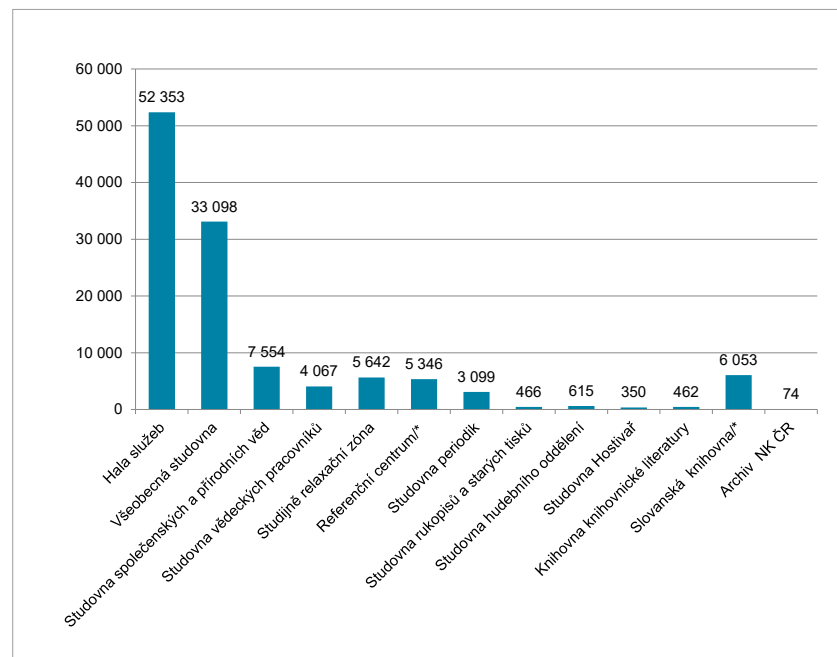

Základní služby NK ČR v číslech

*Služba je poskytována v dočasném prostoru a v nestandardních podmínkách.

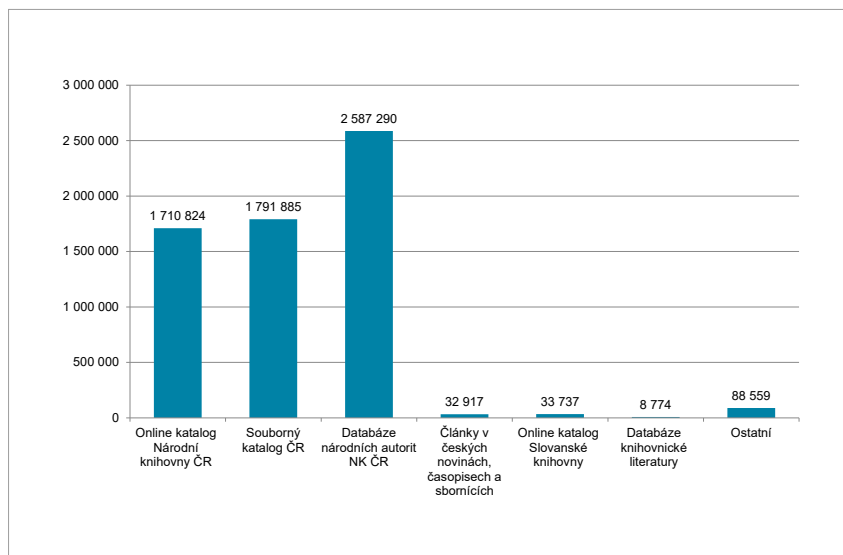

7. Protokolované výpůjčky

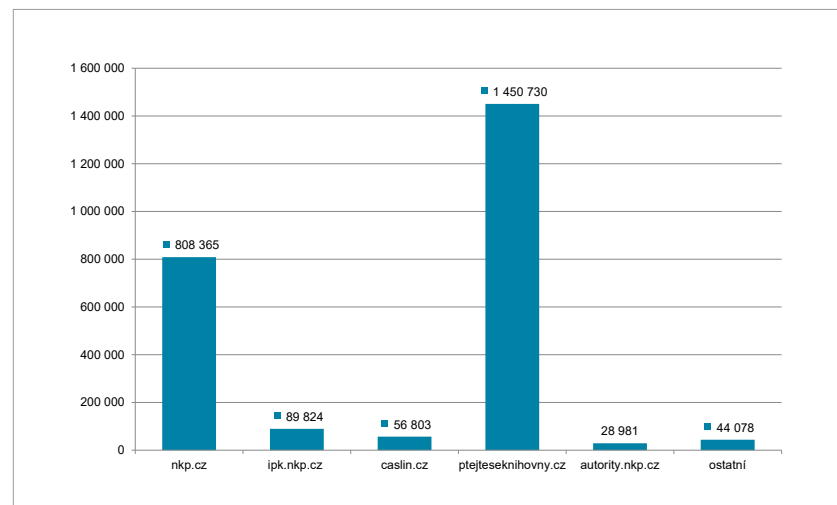

8. Čtenářské návštěvy

Základní služby NK ČR v číslech

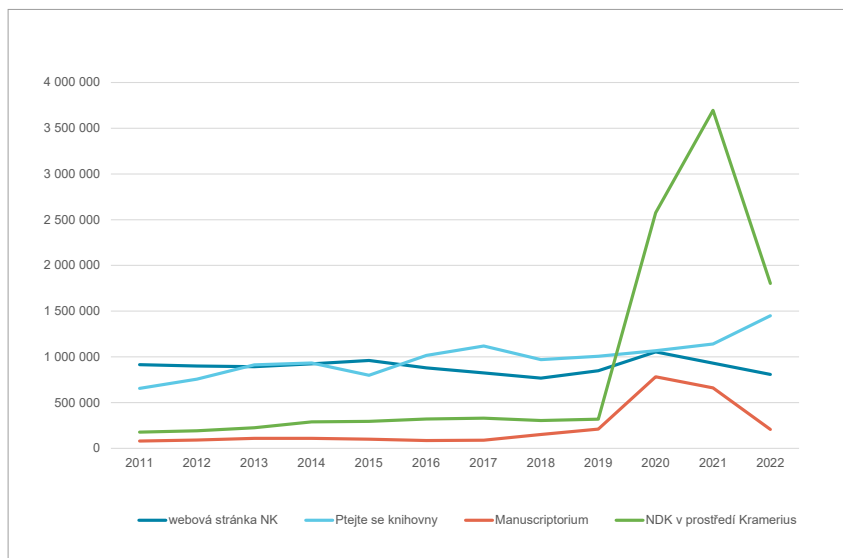

9. Využívání katalogů aází NK ČR

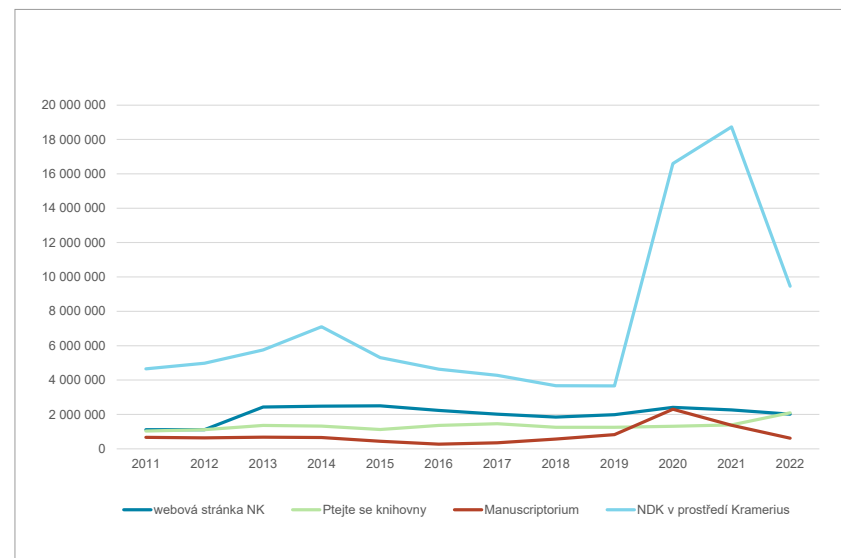

10. Návštěvnost domén NK ČR

Základní služby NK ČR v číslech

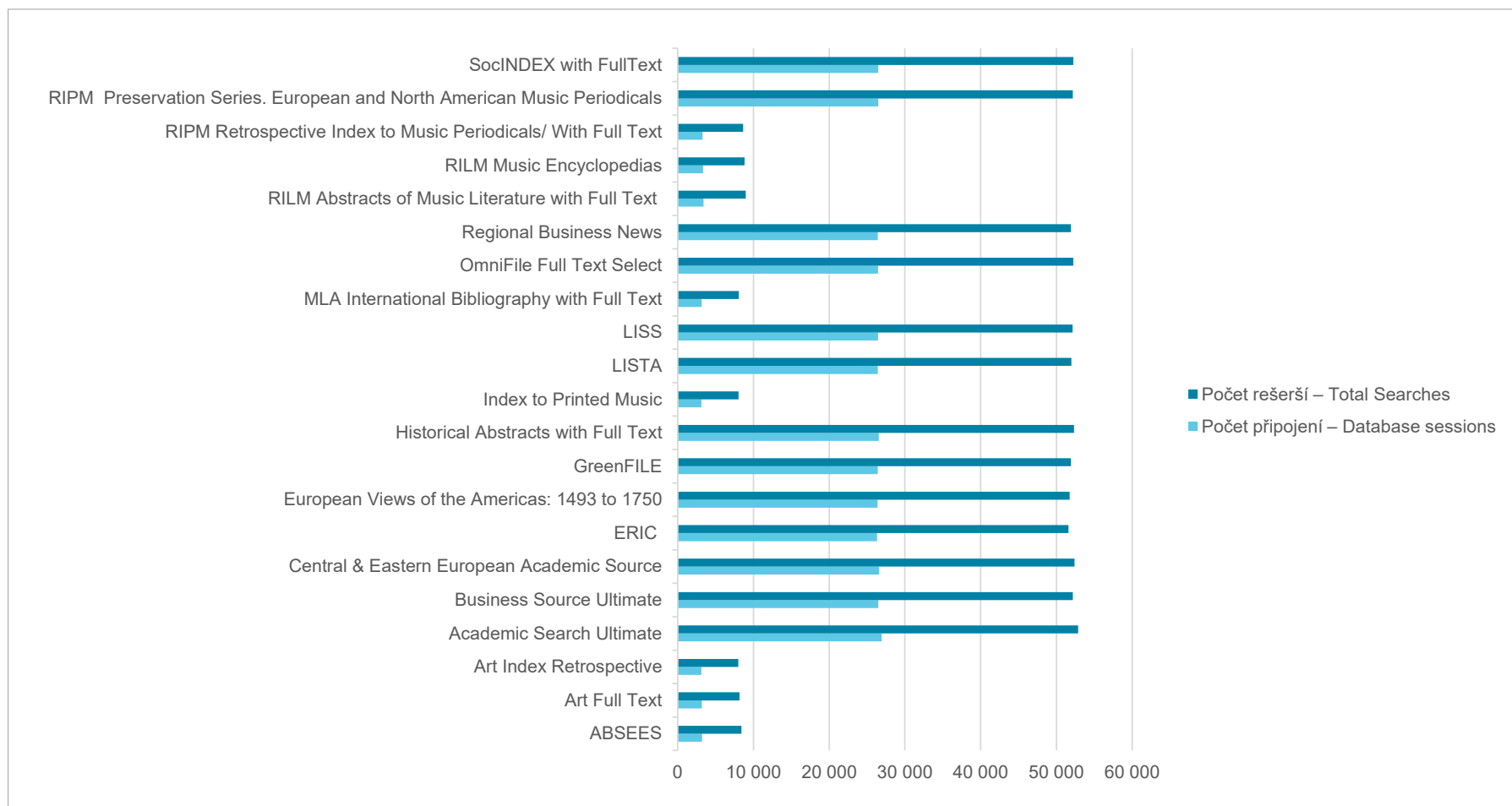

11. Návštěvnost webů a digitálních knihoven NK

12. Stažené/zobrazené stránky z webů a digitálních knihoven NK

Základní služby NK ČR v číslech

13. Využití licencovaných elektronických informačních zdrojů

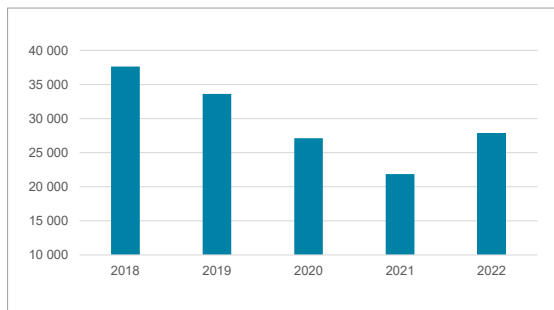
Slovanská knihovna

Služby

Počet registrovaných uživatelů k 31. 12. 2022	1 122
Počet čtenářských návštěv	6 053
Počet evidovaných výpůjček	27 845

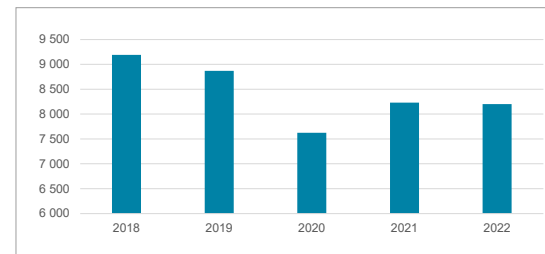
Vývoj počtu registrovaných výpůjček

Rok	k. j.
2018	37 621
2019	33 618
2020	27 121
2021	21 873
2022	27 845

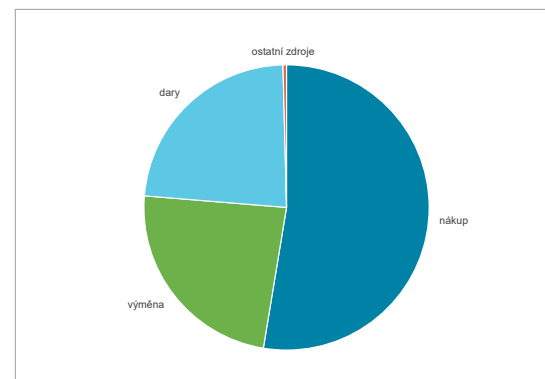
Přrůstek knihovních fondů

Rok	k. j.
2018	9 191
2019	8 869
2020	7 625
2021	8 231
2022	8 203

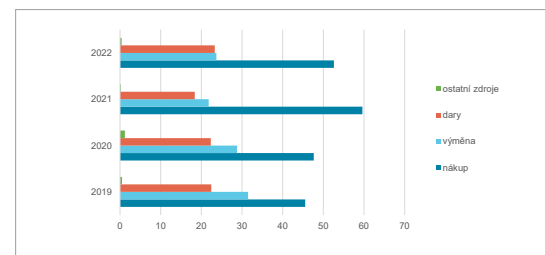
Podíl nákupu, výměny, darů a ostatních zdrojů v roce 2022

	k. j.	%
Celkem	8 203	100,00
Nákup	4 314	52,60
Výměna	1 947	23,70
Dary	1 908	23,30
Ostatní zdroje	34	0,40

Struktura přrůstku (v %)

	2019	2020	2021	2022
Nákup	45,53	47,66	59,60	52,60
Výměna	31,50	28,80	21,80	23,70
Dary	22,47	22,34	18,40	23,30
Ostatní zdroje	0,50	1,20	0,20	0,40

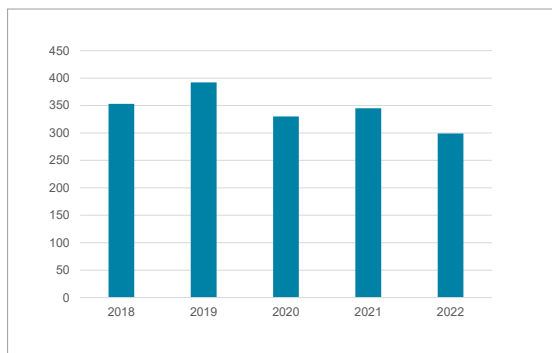
Knihovna knihovnické literatury

Služby

Počet čtenářských návštěv	462
Počet evidovaných výpůjček	1 807

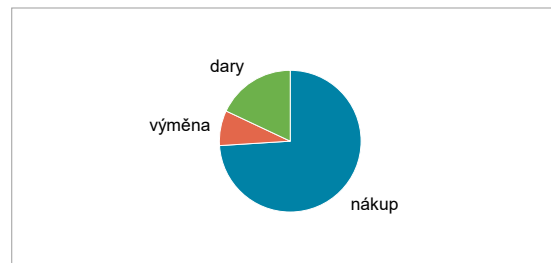
Přírůstek knihovních fondů

Rok	k. j.
2018	353
2019	392
2020	330
2021	345
2022	299

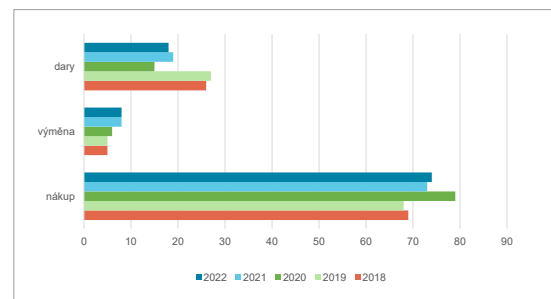
Podíl nákupu, výměny, darů v roce 2022

	k. j.	%
Celkem	299	100
Nákup	219	74
Výměna	25	8
Dary	55	18

Struktura přírůstku (v %)

	2018	2019	2020	2021	2022
Nákup	69	68	79	73	74
Výměna	5	5	6	8	8
Dary	26	27	15	19	18

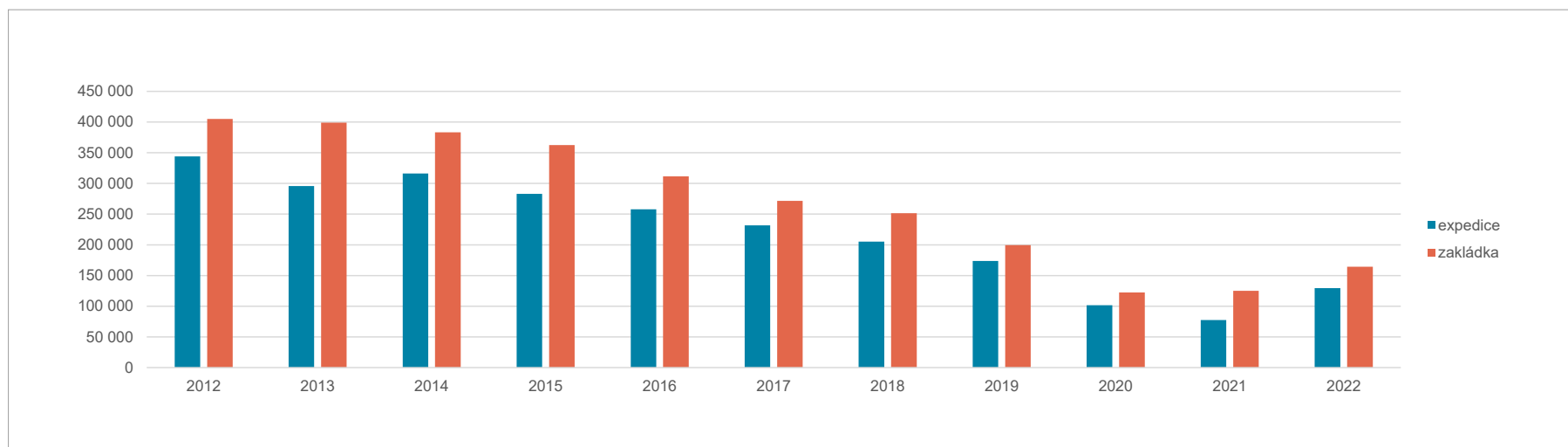
Odbor správy fondů

Správa knihovních fondů

Signování přírůstků UKF	38 954
Signování přírůstků NKF	33 654
Zpracování dokumentů 19. stol.	1 086
Zpracování dokumentů Rezervní fondy	10 996
Příprava dokumentů pro účely digitalizace (svazky)	8 562
z toho tlačítko pro čtenáře <i>Navrhnout k digitalizaci</i>	493
Externí vazba	15 439
Pátrání po nezvěstných dokumentech	420
Počet zrevidovaných svazků	317 600
Odpisy knihovních fondů (svazky)	1 647
Expedice Odd. správy UKF celkem	129 620
Expedice UKF Klementinum	88 684
Expedice UKF CDH	17 704
Expedice Studijní fond	23 232
Expedice Odd. správy NKF celkem	6 945

Souhrnný dlouhodobý přehled expedice a zakládky prováděné Oddělením správy UKF

		2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Klementinum	expedice	310 585	262 641	284 518	263 877	250 862	224 475	196 883	173 721	101 783	68 166	111 916
	z toho SF	74 934	55 206	60 321	53 945	48 032	41 574	37 993	35 630	25 479	19 511	23 232
	z toho ostatní	235 651	207 435	224 197	209 932	202 830	182 901	158 890	138 091	76 304	48 655	88 684
	zakládka	360 750	348 681	344 919	337 934	301 542	263 263	238 941	199 436	122 531	111 431	136 419
	z toho SF	80 743	63 523	60 556	59 290	50 369	43 812	42 058	37 841	27 822	19 511	24 795
	z toho ostatní	280 007	285 158	284 363	278 644	251 173	219 451	196 883	161 595	94 709	91 920	111 624
Hostivař	expedice	33 386	33 163	31 526	19 191	7 004	7 390	8 220	0	0	9 508	17 704
	zakládka	44 132	50 334	38 129	24 642	9 912	8 241	12 518	0	0	13 768	28 007
Oddělení správy UKF celkem	expedice	343 971	295 804	316 044	283 068	257 866	231 865	205 103	173 721	101 783	77 674	129 620
	zakládka	404 882	399 015	383 048	362 576	311 454	271 504	251 459	199 436	122 531	125 199	164 426

Činnosti Oddělení správy NKF

Signování

čtvrtletí	knihy	periodika	speciální dokumenty	celkem
I.	5 631	1 440	1 248	8 319
II.	6 069	2 353	1 226	9 648
III.	4 472	1 933	1 306	7 711
IV.	5 092	1 468	1 416	7 976
celkem	21 264	7 194	5 196	33 654

Ostatní činnosti

čtvrtletí	vytvořené jednotky	služební výpůjčky NKF	kopie a skeny služební	kopie badatelé	dohledání, opravy, prověření	expedice	zakládka
I.	5 366	330	139	0	477	1 520	1 840
II.	11 382	437	194	0	494	2 185	1 750
III.	12 599	339	185	0	425	1 500	1 360
IV.	10 072	396	143	40	471	1 740	1 510
celkem	39 419	1 502	661	40	1 867	6 945	6 460

Studovna

měsíc	badatelé	počet svazků
leden	31	219
únor	26	157
březen	32	124
duben	30	170
květen	41	197
červen	27	130
červenec	21	123
srpen	27	116
září	30	169
říjen	31	120
listopad	26	128
prosinec	28	124
celkem	350	1 777

Odbor ochrany knihovných fondů

Typ činnosti	Počet
Odborné konzultace – mimo NK ČR	425
Exkurze	32
Účast na konferencích – pasivní (online i fyzicky)	76
Účast na konferencích – aktivní (přednášky, postery)	46
Organizace konferencí/workshopů	9
Vzdělávání (přednášky pro veřejnost)	21
Mikrobiologické stěry – celkem	47
Stěry v rámci NK ČR	15
Stěry mimo NK ČR	32
Kontrola kvality ovzduší – celkem	440
Kontrola kvality ovzduší v rámci NK ČR (především aktivita plísni)	401
Kontrola kvality ovzduší mimo NK ČR (především aktivita plísni)	39
Vysoušení knih – interní	155

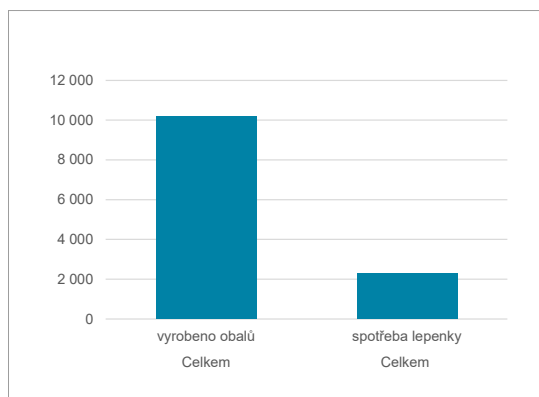
Výroba ochranných obalů v OOKF – celkem	10 188
Výroba ochranných obalů na plotru – pro interní potřebu	10 176
Výroba ochranných obalů ruční – pro interní potřebu	12
Výroba ochranných obalů na plotru – pro externí potřebu	0
Mechanická očista knihovných fondů – celkem	13 075,5 bm
Mechanická očista knihovných fondů (Klementinum, CD Hostivař, Neratovice)	11 840,5 bm
Mechanická očista knihovných fondů ve studovných novodobých fondů – VOŠG a SPŠG (studenti v rámci svých odborných praxí)	1 235 bm
Opravených knih – interní vazba	1 133 knih
Konzervace, ambulantní zásahy	278 knih
Restaurování pro interní potřebu	27
Restaurování pro výstavy	37
Výstavy připraveno / výstavy realizováno	15/15
Condition reports	2
Facility reports	2

Výroba výstavních stojanů	59
Vložených archivních dokumentací restaurování do systému ResIS	2 121
Analýzy pro externí subjekty	78
Projekty – podílíme se na:	9
Vedení výzkumných projektů	2
Odpovědný řešitel výzkumných projektů za NK	3
Příprava projektu	4
Dezinfekce v parách butanolu – celkem	539 knih
Dezinfekce v parách butanolu – v rámci NK ČR	251 knih
Dezinfekce v parách butanolu – mimo NK ČR	288 knih
Dezinfekce zmlžováním	870 knih
Dezinfekce zmlžováním – v rámci NK ČR	0
Dezinfekce zmlžováním – mimo NK ČR	870 knih

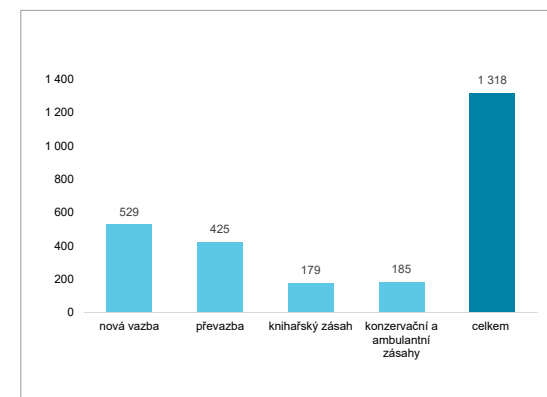
Výroba ochranných obalů

Oddělení	Celkem archů lepenek	Celkem ks obalů
Slovanská knihovna	56,5	430

Oddělení rukopisů a starých tisků	523	3 009
Oddělení organizace fondů	408,5	2 261
Oddělení restaurování	1,5	5
Hudební oddělení	24	34
Univerzální knihovní fond a konzervační fond 19. století	205	468
Projekt ČTK	31	62
Národní konzervační fond	1 022,5	3 905
Archiv NK	1,5	2
Celkem	2 273,5	10 176

Přehled výroby obalů a spotřeby materiálu

Přehled vazby a zásahů

Čištění

Oddělení	Celkem
Slovanská knihovna	269,25
Univerzální knihovní fond, konzervační fond 19. století	7 853
Národní konzervační fond	1 928
Rezervní fondy Neratovice pro ORST	453
Hudební oddělení	0,05
Studovny a referenční centrum	1 334 (z toho studeny VOŠG 1 235 bm)
Celkem	1 1837,3

Vazba, ambulantní opravy a konzervace

Oddělení	Vazba	Ambulantní a konzervační zásahy
Oddělení organizace fondů	518	27

Národní konzervační fond	77	
Slovanská knihovna	44	46
Hudební oddělení	7	7
Univerzální knihovní fond a konzervační fond 19. století	337	36
Odbor služeb	36	2
Oddělení doplňování zahraničních dokumentů	19	
Oddělení rukopisů a starých tisků	0	1
Knihovní institut	51	
Oddělení revize fondu	0	
Oddělení strategického plánování a digitalizace	8	23
Oddělení doplňování zahraničních fondů	6	7
Vydavatelství	2	
Oddělení koordinace postupů správy a reformátování knihovních fondů	5	2
Oddělení doplňování domácích dokumentů	15	
Oddělení studoven	8	7
VISK		23
Meziknihovní výpůjční služby		1
Oddělení preventivní konzervace		1
Archiv NK		1
Referenční centrum		1
celkem	1 133	185

Poskytování informací podle zákona č. 106/1999 Sb.

Údaje pro Výroční zprávu NK ČR za rok 2022 ve smyslu § 18 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů:

§ 18 odst. (1) písm. a):

- počet podaných žádostí o informace: 1
- počet vydaných rozhodnutí o odmítnutí (částečném) žádosti: 0
- počet výzev k doplnění žádosti: 0

§ 18 odst. (1) písm. b):

- počet podaných odvolání proti rozhodnutí: 0

§ 18 odst. (1) písm. c):

- opis podstatných částí každého rozsudku soudu: 0
- výdaje v souvislosti se soudním řízením a náklady: 0 Kč

§ 18 odst. (1) písm. d):

- výčet poskytnutých výhradních licencí: 0

§ 18 odst. (1) písm. e):

- počet stížností podaných podle § 16a: 1

Kulturní, vzdělávací a publikační aktivity knihovny

Kalendárium významných akcí

Fotografie: Markéta Tichá

6. 1.

Společenský večer Národní knihovny ČR pro významné spolupracovníky a partnerské instituce.

23. 2.

NK ČR podepsala s Národním úřadem pro kybernetickou a informační bezpečnost (NÚKIB) memorandum o spolupráci.

25. 2.

Natáčení spotů Čtení v digitálním světě; natáčení série krátkých spotů, mapujících klíčové problémy současného čtenářství včetně doby pandemie, bylo realizováno za podpory Akademie věd ČR.

12. 3.

Myšlenky mé... Hudebně literární odpoledne; recitál klavíristy česko-ukrajinsko-běloruského původu Giogiho Koukla a dua MarOlja, doplněný

o ukázky ukrajinské a běloruské poezie. Uspořádaly Sdružení Ukrajinců a příznivců Ukrajiny a Slovanská knihovna.

14. 3.

Nařízení vlády ČR umožnilo vstup do vnitřních prostor bez respirátoru.

23. 3.

Ars poetica; literární podvečer věnovaný bulharské spisovatelce, literární kritičce a političce Blaze Dimitrovové konaný u příležitosti 100. výročí jejího narození. Uspořádaly Slovanská knihovna, Slovanský ústav Akademie věd ČR, v. v. i., a Bulharský kulturní institut.

29. 3.–1. 4.

Odborná návštěva náměstkyně Slovinské národní a univerzitní knihovny doc. dr. Ines Vodopivec v NK ČR.

1. 4.

Noc s Andersenem v Klementinu; v rámci 22. ročníku akce na podporu dětského čtení připravila NK ČR pro děti svých zaměstnanců zajímavý program na téma udržitelnost.

7. 4.

Zahájení výstavy Česko-baltské literární století; mezi významnými hosty byli velvyslanec Litevské republiky J. E. Laimonas Talat-Kelpša, velvyslankyně Estonské republiky J. E. Gita Kalmet, velvyslankyně Lotyšské republiky J. E. Gunta Pastore a generální ředitel NK ČR Tomáš Foltýn.

12. 4.

Návštěva ministra kultury ČR Martina Baxy.

13. 4.

Velikonoční jarmark a bazar knih na hlavním nádvoří Klementina, spojený s prohlídkami exteriérů a Zrcadlové kaple, nabídl již tradičně velikonoční dekorace a další artefakty.

20. 4.

Zpřístupnění databází Národní knihovny ČR pod licencí CC0.

27. 4.

Návštěva členů Kulturního výboru Senátu ČR. Jednání o podpoře NK ČR na úrovni schvalování zákonů; diskuze o společných aktivitách v rámci předsednictví ČR v Evropské radě EU.

3. 5.

Proměna vnímání Byzance v ruském (slavjanofilském a antislavjanofilském) myšlení 19. století; přednáška religionisty a historika filozofie Dmitrije S. Birjukova v rámci cyklu Přednášky hostujících profesorů na Filozofické fakultě UK. Pořádaly Slovanská knihovna a Ústav východoevropských studií Filozofické fakulty UK.

5. 5.

NK ČR spustila možnost registrace prostřednictvím bankovní identity.

11. 5.

Návštěva prezidenta Bulharské republiky generála Rumena Radeva.

17. 5.

Slavnostní vyhlášení Ceny Jiřího Orteny v Zrcadlové kapli Klementina; laureátem Ceny Jiřího Orteny se v roce 2022 stal Vojtěch Vacek se svou básnickou sbírkou Měňagon. Literární ocenění je určeno mladým talentovaným česky píšícím autorům do 30 let. Cena je udělována s podporou Ministerstva kultury ČR, Státního fondu kultury, Magistrátu hl. města Prahy, partnerem je České literární centrum.

18. 5.

Návštěva Výboru pro národnostní menšiny Zastupitelstva hlavního města Prahy v Klementinu, prezentace činnosti Slovanské knihovny a Odboru komunikace NK ČR.

19. 5.

Konference SONS a knihovny; konference tematicky zaměřená na nové možnosti využití prostorů knihoven pro aktivity nevidomých a slabozrakých osob se konala v Zrcadlové kapli Klementina.

19. 5.

Návštěva velvyslance Arménie Ašota Hovakimjana v Národní knihovně ČR, jednání o organizaci společné výstavy.

27. 5.

Návštěva odborných pracovišť CDH ministryně pro vědu a výzkum Helenou Langšádlovou.

3. 6.

Vernisáž výstavy *Tajemství knih*.

4. 6.

Benefiční koncert ke Dni dětí v Zrcadlové kapli.

9.–12. 6.

Svět knihy Praha 2022, 27. mezinárodní knižní veletrh a literární festival; prezentace aktivit NK ČR formou netradičního open space stánku a naučné interaktivní stezky *Knihovna? Národní!*

10. 6.

Předání fragmentů štuků z bývalého kostela sv. Michala do sbírek Národního technického muzea za účasti ředitele NTM Karla Ksandra a generálního ředitele NK ČR Tomáše Foltýna.

23. 6.

Vernisáž výstavy ... *Papír a olovo*...

26. 7.

NK ČR a Centrum vedecko-technických informací SR podepsaly dohodu o spolupráci.

24.–29. 7.

Mezinárodní kongres hudebních knihovníků IAML 2022; pracovní setkání hudebních knihovníků, dokumentaristů a muzikologů se konalo za spolupráce Národní knihovny ČR, Městské knihovny v Praze, Institutu Bohuslava Martinů a za pomoci Národního muzea, Českého muzea hudby a Obecního domu. Pro přibližně 330 účastníků z 30 zemí světa byl připraven bohatý odborný i doprovodný program.

4. 8.

Vernisáž výstavy *Doba plastová v knižní vazbě*.

8.–12. 8.

Příměstský tábor na téma „udržitelná knihovna“.

16. 8.

Generální ředitelé Českých center a Národní knihovny ČR podepsali nové Memorandum o spolupráci mezi oběma institucemi.

18. 8.

Vernisáž výstavy *Restaurování pokladů Národní knihovny ČR aneb tajemství práce restaurátora*.

30. 8.

Předání knižního daru tibetské exilové vlády Národní knihovně ČR; sbírky knihovny obohatilo 223 svazků Monlamova tibetského výkladového slovníku. Za přítomnosti ministra kultury Martina Baxy jej z rukou pana Sikjong Penpa Tseringa, předsedy Ústřední tibetské správy, převzal generální ředitel NK ČR Tomáš Foltýn.

12.–18. 9.

František Skorina – lékař knihtiskařem a zahradníkem; mezinárodní letní škola konaná u příležitosti 500 let od přenosu Skorinovy vydavatelské činnosti z Prahy do Vilniusu. Pořádal Ústav východoevropských studií Filozofické fakulty UK za spolupráce Ústavu pro litevský jazyk, Knihovny Vrublevských Litevské akademie věd, Fakulty komunikace Vilniuské univerzity a Slovanské knihovny.

13.–15. 9.

Knihovny současnosti 2022; největší knihovnická konference v ČR s podtitulem Knihovna a její role ve společnosti se tradičně konala v prostorách Univerzity Palackého v Olomouci za účasti odborníků z NK ČR.

16. 9.

Setkání koordinátorů projektu GLAM s českými knihovnicí se konalo v Klementinu v rámci programu 4. evropského setkání koordinátorů GLAMwiki (GLAM – Galleries, Libraries, Archives & Museums – je celosvětový projekt Nadace Wikimedia).

20. 9.

Slavnostní udělení Ceny Rudolfa Medka pro rok 2022; cena pojmenovaná po českém spisovatelci, vojáku, legionáři a dlouholetém řediteli Památníku odboje byla předána historikovi a popularizátorovi moderních dějin Janu Adamcovi

a publicistovi a komentátorovi Alexeji Kelinovi. Cenu předávají Slovanská knihovna a spolek Ruská tradice.

21. 9.

Nadace Gabrielis udělila ceny spisovatelky Ivony Březinové vítězům 4. ročníku literární soutěže pro děti a mládež na téma Tajemství školních lavic; slavnostní vyhlášení se uskutečnilo v Zrcadlové kapli Klementina.

23. 9.

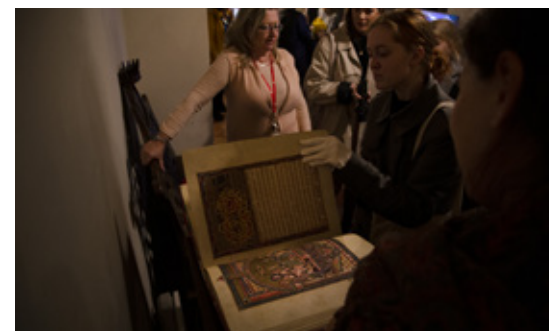
Jazyková situace na Ukrajině – historický vývoj a současnost; debata o jazykové situaci Ukrajiny z historického hlediska, o rozšíření a rozvrstvení ukrajinštiny, o situaci s rusko-ukrajinským bilingvismem či o správném přepisu toponym z ukrajinštiny do češtiny. Pořádala Jednota tlumočnicků a překladatelů za spolupráce Ústavu pro studium totalitních režimů, České asociace ukrajinistů a Slovanské knihovny.

27. 9.

Návštěva nového ředitele Národního institutu Ossolinských dr. Lukasje Kamiňského v Národní knihovně ČR. Jednání o budoucí spolupráci obou institucí.

28. 9.

Den otevřených dveří na Ministerstvu kultury ČR; prezentace aktivit NK ČR.

4. 10.

Knihovna roku 2022; v Zrcadlové kapli Klementina proběhlo za účasti ministra kultury Martina Baxy slavnostní udělení cen Knihovna roku 2022. Knihovnou roku 2022 v základní kategorii se stala Místní veřejná knihovna v Praze-Dolních Chabrech. Národní knihovna ČR získala hlavní cenu v kategorii informační počin za vydání publikace Jak řídit knihovnu: příručka pro začínající vedoucí/ředitele knihoven.

6. 10.

Porada knihoven s právem povinného výtisku a nabídkovou povinností v CDH za účasti náměstkyně pro KFS Lenky Maixnerové, ředitelky Svazu českých knihkupců a nakladatelů Marcely Turečkové, ředitele ODF Michala Závišky, ředitele Studijní a vědecké knihovny Plzeňského kraje Daniela Bechného a dalších zástupců knihoven ČR. Organizovala NK ČR ve spolupráci se SDRUK.

12. 10.

Vernisáž výstavy *Hladomor na Ukrajině*.

13.–16. 10.

Festival světla SIGNAL v Klementinu; přehlídka digitálního umění a art/tech kultury ve světelných instalacích na nádvořích Klementina.

14. 10.

Podzimní knižní veletrh v Havlíčkově brodě – prezentace činnosti odboru komunikace NK, představení platformy pro propojování autorů a knihoven Besedník.

17. 10.

Návštěva velvyslankyně Mexika Leonory Ruedy Gutiérrez v NK ČR. Slavnostní otevření výstavy *Tirsch a ti druzí... Čeští jezuité v Mexiku*.

20. 10.

Prezentace implementace cílů udržitelného rozvoje do metodické činnosti NK ČR v Odboru komunikace na 13. ročníku konference EVVO (vzdělávání a výchova ke kritickému myšlení).

22. 10.

Návštěva ministra dopravy ČR Martina Kupky v doprovodu polského ministra dopravy a infrastruktury Andrzeje Adamczyka.

24. 10.

Výsadba stromů v areálu Centrálního depozitáře Hostivař za podpory Nadace ČEZ v rámci interní komunikační kampaně Lidé v NK ČR.

26.–27. 10.

Día de Muertos; v rámci výstavy *Ignác Tirsch a ti druzí... Čeští jezuité v Mexiku* byl ke dnům mexických „dušiček“ instalován v Galerii Klementinum tradiční květinový oltář a další doprovodný program.

31. 10.

Podpis smlouvy o další etapě vývoje portálu Česká digitální knihovna; zástupci klíčových knihovnických institucí ČR – Národní knihovny ČR, Moravské zemské knihovny a Knihovny Akademie věd – podepsali v prostorách Akademie věd ČR za přítomnosti ministra kultury Martina Baxy a předsedkyně AV ČR Evy Zažímalové smlouvu o vzájemné spolupráci k zajištění budoucnosti společného projektu s názvem Česká digitální knihovna.

10. 11.

Návštěva paní Véronique Firkusny-Callegari, dcery klavírního virtuosa Rudolfa Firkušného (1912–1994), a americké rusistky Eleny Sokol.

11. 11.

Návštěva konzula velvyslanectví Indické republiky J. E. Shri Abhijit Chakraborty.

16. 11.

Návštěva prezidenta Litevské republiky, Gitanase Nausedy.

21.–23. 11.

Seminář české a slovenské knihovny – 30 let od rozdělení České a Slovenské republiky organizovaný ve spolupráci Slovenské národní knihovny a NK ČR.

23. 11.

Návštěva ministryně kultury a médií Chorvatské republiky Niny Obuljen Koržinek.

23.-24. 11.

Výroční zasedání České národní skupiny IAML; v Národní knihovně ČR se konalo setkání hudebních knihovníků, členů České národní skupiny IAML. Proběhly volby do výboru ČNS IAML, zazněly referáty o materiálech uložených v Hudebním oddělení NK ČR a byly připraveny exkurze do Archivu Národního divadla a Českého rozhlasu.

30. 11.-1. 12.

Archivy, knihovny, muzea v digitálním světě 2022; 23. ročník konference online uspořádaly SKIP ČR, Národní knihovna ČR a Česká informační společnost.

1. 12.

Konference Literatura národnostních menšin, uspořádal Dům národnostních menšin, Národní knihovna ČR a Národní muzeum.

2. 12.

Upcyklace: vyzdobte si vánočně Klementinu; tvořivá dílna s výrobou vánočních ozdob z recyklovaných materiálů.

8. 12.

Generální ředitel Národní knihovny ČR Tomáš Foltýn představil ve středu 8. 12. 2022 v průběhu závěrečného jednání Výboru pro kulturní záležitosti Rady EU vedeného v rámci #CZPRES české

#knihovnictví a jeho klíčové aktivity a projekty. Upozornil například na existující koncepční dokumenty, digitalizaci a zpřístupnění knihovních fondů, mezinárodní spolupráci či na činnost oborových sdružení. Možnost představit české knihovny zástupcům evropských zemí je skvělým závěrem CZPRES v oblasti kultury.

13. 12.

NK ČR a Svaz českých knihkupců a nakladatelů uzavřely nové memorandum o spolupráci při zpřístupnění digitalizovaných knih a časopisů chráněných autorským právem za podmínky, že díla nejsou dostupná na knižním trhu.

14. 12.

Vánoční jarmark a bazar knih v Klementinu nabídl k zakoupení vánoční dekorace i návštěvu Zrcadlové kaple či odpolední vánoční koncert.

20. 12.

Jednání Kolegia děkana VŠCHT, FCHT v Klementinu, spojené s představením činnosti OOKF a navázáním spolupráce.

20. 12.

První komentovaná prohlídka pro pohybově znevýhodněné v Klementinu.

Pravidelné akce pořádané v Klementinu

Cyklus přednášek Z klementinských pokladů

Pravidelný cyklus přednášek ORST, zahájený v říjnu 2019, pokračoval v roce 2022 bez omezení. Přednášky se konaly obvykle jednou měsíčně vyjma letních prázdnin. V lednu byly přednášky spojeny s výstavou *Knih a závoj. 1100 let od úmrtí kněžny a světice Ludmily*. Další přednášky byly věnovány dokumentům z klementinských historických sbírek a navazovaly na ně vystavené exponáty měsíce. Z přednášek byly pořízeny videozáznamy, které jsou zveřejněné na YouTube a zároveň byly streamovány živě na sociálních sítích NK.

4. 1.

Kněžna Ludmila jako barokní svěťice
(Jiří Mikulec)

18. 1.

Ludmilin kult v klášteře benediktinek u sv. Jiří
na Pražském hradě (Renáta Modráková, Lenka
Panušková, Jana Vozková)

1. 2.

Pruské intermezzo v kartografii Čech
(Jan Sobotka)

1. 3.

Klementinský kodex z knihovny krále Matyáše
Korvína (Kamil Boldan)

5. 4.

Krünitzova Oeconomische Encyclopädie
a fenomén vydávání encyklopedií v 18. století
(Lucie Heilandová)

3. 5.

Staré tisky v czerninské rodové knihovně
(Tereza Paličková)

11. 10.

Jezuita Ignaz Tirsch, misionář, architekt
a umělec v mexické Dolní Kalifornii
(Pavel Štěpánek)

8. 11.

Květena česká v pražské Kanálce malovaná
(Alena Císařová Smítková)

13. 12.

Klementinská Matematická knihovna jako
součást Matematického muzea
(Jana Vackářová)

To nejlepší z Klementina

Pravidelný cyklus komentovaných prohlídek
pro veřejnost pořádaný Odborem komunikace
s četností obvykle 1x měsíčně. Účastníci na-
vštívili Barokní knihovnu, Astronomickou věž
a Zrcadlovou kapli.

**Akce pořádané Oddělením vzdělávání
Knihovnického institutu****23. 2.**

Seminář prevence vyhoření v rámci projektu ESF
„Společným postupem sociálních partnerů k ře-
šení klíčových témat v odvětvích“; se zapojením
SKIP ČR

9. 6.

Kurz prezentačních dovedností pro interní lektory
s Janou Brabcovou – pro pracovníky knihoven

13. 6.

Seminář „Mezi mlýnskými kameny aneb jsem
malým šéfem“ s Karlem Opravilem

12. 9.

Seminář „Pracovněprávní vztahy: zaměstnanci –
vedoucí zaměstnanci – zaměstnavatelé“

11. 10.

Seminář se Zuzanou Helínsky „Komunikační
a prezentační dovednosti“

12. 10.

Seminář se Zuzanou Helínsky „Školní knihovny
ve Švédsku – vzdělávání, statistika a zákony“

11. 11.

Seminář pro knihovníky „Mluvíme v bublinách:
Komiksové tvoření od předškoláků po středo-
školáky“

**Výstavní
činnost**

Fotografie: Markéta Tichá, Eva Hodíková

**Galerie
Klementinum****do 30. 1.**

**Kniha a závoj. 1100 let od úmrtí kněžny a svě-
ťice Ludmily;** výstava, kterou připravil autorský
tým složený ze členů z ORST a z několika vědec-
kých institucí pod vedením PhDr. Renáty Mod-
rákové, představila rukopisné i tištěné památky
spojené se sv. Ludmilou, od nejstarších rukopisů
obsahujících pouhé zmínky, přes bohatě ilumi-
nované kodexy, první tištěnou produkci až po
raně novověké české tisky (do roku 1800).

22. 4.–12. 6.

KODEX 1085 – rukopis zblízka; výstava představila ukázky prací žáků čtvrtých ročníků Vyšší odborné školy grafické a Střední průmyslové školy grafické, oboru Konzervátorství a restaurátorství. V rámci vzdělávání vznikají faksimile středověkých iluminovaných rukopisů a makety historických knižních vazeb. Tématem expozice byly kopie folií Vyšehradského kodexu. Originál této nejvýznamnější rukopisné památky spojené s českou státností je uložen ve fondu Národní knihovny ČR.

24. 6.–31. 7.

... papír a olovo: Hudebniny vydané tiskem v Praze v 19. století ze sbírky hudebního oddělení NK ČR; výstava, jež svým pojmenováním odkazovala na výrok Václava Jana Tomáška, jednoho z nejvýznamnějších českých skladatelů první poloviny 19. století, vztahující se k hudebním nakladatelům, byla věnována pražským

tištěným hudebninám z 19. století. Návštěvníky provedla stoletím, které je z hlediska téměř šestisetleté historie tisku not nejzajímavějším a nejdynamičtějším obdobím. Přiblížila proměny pražské hudebně nakladatelské praxe tohoto století i její roli v tehdejší obrozeneckém hudebním životě Prahy a představila místní nakladatele, tiskaře, rytce a litografy. Výstavu připravilo Hudební oddělení NK ČR u příležitosti konání mezinárodního kongresu IAML.

18. 8.–2. 10.

Restaurování pokladů NK ČR aneb tajemství práce restaurátora; výstava seznámila návštěvníky s tím, co vše je potřeba učinit k trvalému uchování knih pro budoucí generace. Představeny byly různé profese, jako např. restaurátor, konzervátor, knihář, mikrobiolog, technolog restaurování, klimatolog aj., ale i historie ochrany fondů a osobnosti, které stály u zrodu tohoto oboru. K vidění byla používaná náradí

a specifické materiály pro restaurování a konzervaci. Na příkladu konkrétních komplexních restaurátorských zásahů na historických knihách byla prezentována široká škála restaurátorských postupů.

19. 10.–27. 11.

Ignác Tirsch a ti druzí... Čeští jezuité v Mexiku; výstava se konala u příležitosti 100. výročí navázání diplomatických vztahů mezi tehdejší Československem a Mexikem. Jejím hlavním tématem bylo působení českých jezuitů v Mexiku, od přípravy na misie v Novém světě, přes náročnou cestu z Evropy do Mexika, až po činnost, kterým se jezuité v této části světa věnovali.

Zvláštní pozornost byla věnována zejména životu a dílu českého jezuitského misionáře Ignáce Tirsche, jež je autorem rukopisu *Codex Pictoricus Mexicanus*. Právě ten byl hlavním exponátem výstavy. Toto vzácné dílo zdobí Tirschovy kresby

zachycující přírodu a kulturu jižní části Kalifornského poloostrova. Kromě tohoto exponátu byly vystaveny staré tisky a rukopisy tematicky související s činností převážně českých jezuitů vyslaných do Mexika, staré mapy mexického území od významných kartografů novověku a několik ilustrací přibližujících tehdejší Evropanům aztéckou kulturu.

Chodby v přízemí NK ČR

do 8. 1.

Ex Oriente lux. Mezi Orientem a probuzením Českého národa: Rudolf Dvořák (1860–1920); výstava k výročí Rudolfa Dvořáka, prvního profesora orientalistiky na české Karlo-Ferdinandově univerzitě, arabisty, íránisty, turkologa a sinologa.

do 22. 1.

Sto let Ruské pomocné akce (1921–2021); výstava ke 100. výročí vyhlášení Ruské pomocné akce – unikátního finančního a organizačního podpůrného programu československé vlády, určeného mnohonárodnostní vlně exulantů z rozpadlého Ruského impéria, prchajících před bolševickou mocí.

20. 1.–19. 3.

Božena Němcová: Osobnost – dílo – mýtus; panelová výstava k výročí úmrtí Boženy Němcové, kterou připravily Ústav pro českou literaturu a Ústav pro jazyk český AV ČR, Památník národního písemnictví a Ústav českého jazyka a teorie komunikace FF UK, představila Němcovou ve vzájemném sepětí známých biografických reálií, literárního díla a jeho pozdějšího fungování v české kultuře i ohlasu ve světě.

2. 2.–2. 4.

V nejhlubší úctě; výstava byla jedním z výsledků projektu zaměřeného na výzkum knižní proveniencie, dějin knihoven a souvisejících aspektů knižní kultury a dějin čtení. Byla zaměřena na knižní dedikace, které patří mezi tzv. provenienční záznamy v knihách, díky nimž se ještě po staletích můžeme dozvědět, kdo, komu, mnohdy i kdy a kde, někdy i proč a za jakých okolností knihu věnoval. Autory i adresáty dedikací nalezených v knihách zachycuje online databáze Provenio, jejímž cílem je nejen zmapování starších knihoven na našem území, ale také virtuální rekonstrukce starších knihoven, jejichž knihy se v průběhu minulých desetiletí a staletí rozptýlily po celém světě. Na projektu se podílely čtyři paměťové instituce: Knihovna Národního muzea, NPÚ, NK ČR a VKOL.

28. 3.–28. 5.

Budoucnost v bublinách: Výstava komiksů inspirovaných tvorbou Stanisława Lema; v roce 2021 uplynulo sto let od narození světoznámého polského spisovatele a futurologa Stanisława Lema a šedesát let od vydání jeho kultovního, již několikrát zfilmovaného románu Solaris. Polský institut v Praze při této příležitosti vyhlásil otevřenou komiksovou soutěž pro české výtvarníky, inspirovanou Lemovými slavnými povídkami a romány. Výstava představila výběr nejlepších prací.

7. 4.–7. 5.

Česko-baltské literární století; diplomatické vztahy mezi Českou republikou a baltskými státy fungují již déle než sto let. Také literární překlady z litevštiny, lotyštiny a estonštiny mají v českých zemích dlouhou a pestrou tradici. Výstava seznámila návštěvníky s vývojem překladů baltských literatur do českého jazyka. Pořádalo Velvyslanectví Litevské republiky v ČR, Velvyslanectví Lotyšské republiky v ČR a Velvyslanectví Estonské republiky v ČR ve spolupráci s Národní knihovnou ČR.

3. 6.–3. 9.

Tajemství knih; výstava seznámila návštěvníky s výsledky odborného průzkumu rukopisů a tisků pomocí speciálních záznamových zařízení a speciálních světelných zdrojů i rentgenových snímků. Především byla zaměřena na ukázky obrazových záznamů skrytých prvků knižní vazby nebo materiálů knih, vizualizace prostým okem

neviditelných informací. Výstava prezentovala výstupy vybraných zobrazovacích metod aplikovaných při průzkumu knihovního fondu. Jednotlivé metody zde byly popsány, včetně kritického zhodnocení jejich možností a omezení.

4. 8.–8. 10.

Doba plastová v knižní vazbě; výstava představila využití syntetických materiálů v knižní vazbě od 19. století po současnost. Prezentovány byly ukázky dekorativní aplikace, náhražky přírodních materiálů, funkční ochrany knižní vazby i výroba a zpracování plastů. Část výstavy byla věnována problematice degradace plastů, restaurování a konzervaci plastových částí knižní vazby.

12. 10.–10. 12.

Hladomor na Ukrajině (1932–1933); výstava, kterou připravily Akademie národnostních menšin, Slovanská knihovna, Sdružení Ukrajinců a příznivců Ukrajiny a spolek Ruská tradice, přiblížila nejdůležitější momenty hladomoru, který roku 1932 z politicko-hospodářských důvodů uměle vyvolala sovětská vláda. Téma bylo představeno pomocí panelů s fotografiemi a texty v češtině a ukrajinštině a vitrín s relevantními publikacemi z fondu Slovanské knihovny. Tehdejší hladomor sice postihl řadu oblastí Sovětského svazu, na Ukrajině měl navíc genocidní charakter, jeho cílem bylo úplné potlačení národního vědomí ukrajinského národa. Výstava se konala u příležitosti devadesátého výročí od vypuknutí této katastrofy, která si jen na Ukrajině vyžádala mezi 3–5 miliony obětí.

31. 10.–31. 12.

Věda fotogenická; panelová výstava představila výběr nejzajímavějších fotografií posledních ročníků soutěže *Věda fotogenická*. Soutěž se koná každoročně od roku 2014 a je určena pro zaměstnance Akademie věd ČR a jejich pracovišť. Projekt „Věda fotogenická“ navrhl spolek *Fórum Věda žije!* Vybrané fotografie byly letos poprvé k vidění také v Klementinu. Národní knihovna ČR se tak připojila k programu Týdne Akademie věd ČR.

Zrcadlová kaple

14.–16. 1. 2022

Knih a závoj: 1100 let od úmrtí kněžny a světice Ludmily; doprovodný projekt k výstavě v Galerii Klementinum představil kolekci nejvzácnějších památek z fondů NK ČR, které reflektují osobnost kněžny Ludmily, jako je například Velislavova bible, Latinský fragment tzv. Dalimila, Malostranský graduál, ad.

Studentské nádvoří

1.–30. 6.

Kořeny osobnosti; fotografická výstava k projektu Botanické zahrady hl. m. Prahy, který upozorňuje na vzácné a ohrožené rostliny a světové rostlinné bohatství. Prostřednictvím fotografií se návštěvníci knihovny seznámili s významnými osobnostmi ze světa vědy, sportu, umění a veřejného života, které se za 13 let do projektu botanické zahrady zapojily.

Virtuální výstava

Astronomické rytiny 17. století z fondů NK ČR; virtuální výstava zpřístupňuje tištěné rytiny (a nejen ty) zabývající se (nejen) astronomií. Umožňuje zajímavý náhled do astronomických znalostí rudolfínské doby, ale také do tištěné knižní kultury přelomu 17. století.

Exponát měsíce

Každý měsíc byl v předsálí Všeobecné studovny představen jeden exemplář z bohatých sbírek ukrytých v klementinských trezorech. Oddělení rukopisů a starých tisků NK ČR tímto cyklem pokračuje ve své více než stoleté tradici prezentace vzácných originálů ze svých historických knižních fondů, které jsou v českých zemích ze všech paměťových institucí nejrozsáhlejší.

leden

Bible hallská; evangelická redakce biblického textu v češtině. NK Praha 54 S 284, druhé vydání Bible hallské z roku 1745

únor

Mauer, Neu topograph. Karte von der umliegend-Gegend von Wien; pětibarevná mapa Vídně a okolí. O jménu Mauer je uvažováno jako o pseudonymu Josepha Daniela von Huber (1730/1731–1788), tvůrce mimo jiné i rozměrného perspektivního plánu Prahy. NK Praha 62 B 9, Vídeň 1786

březen

Thomas Aquinas, Commentarius in Aristotelis De coelo et mundo libros; kodex ze slavné knihovny krále Matyáše Korvína s komentářem Tomáše Akvinského k Aristotelově kosmologickému pojednání O nebi, jehož výzdobu zhotovil slavný florentský iluminátor Attavante degli Attavanti. NK Praha VIII H 73, Florencie, cca 1485–1490

duben

Johann Georg Krünitz, Oekonomische Encyclopädie; jedná se o nejrozsáhlejší německou všeobecnou encyklopedii zahrnující nejnovější poznatky napříč obory. Skládá se z 242 bohatě ilustrovaných svazků s abecedně uspořádanými předmětovými hesly. NK Praha 17 H 763/T., 17 H 2/T. 1, Berlín 1773–1858

květen

Staré tisky v czerninské rodové knihovně;

czerninská knižní sbírka je od roku 1780 součástí pražské lobkowiczské knihovny. Jedná se o jednu z nejcennějších – u nás dochovaných – knihoven sběratelského typu.

červen

Velikaja i predivnaja nauka b[o]gom preos[vě]ščenago učitelja raimunda ljulija... Raimundus Lullus (Ramón Llull, 1232? –1315); exponát doplnil výstavu Tajemství knih. SK T 4310 (R 091/6)

listopad

Franz Willibald Schmidt, Flora Boëmica iconibus illustrata; obsáhlý ilustrovaný atlas českého rostlinstva. NK Praha 16 AA 29/2, Praha, 1793–1794

prosinec

Jakob Leupold, Theatrum Machinarium; deseti dílná kniha představující systematický přehled strojů k přesunu těžkých předmětů a k budování rozsáhlých staveb své doby. NK Praha 17 B 8, Lipsko, 1725

Výstavy, na něž NK ČR zapůjčila dokumenty ze svých fondů

Buddha blízka

Zápůjčka: 4 dokumenty z novodobých fondů NK ČR

Pořadatel: Národní galerie v Praze

Místo: Praha; termín: 3. 12. 2021 – 24. 4. 2022

Šlechtické slavnosti a zábavy

Zápůjčka: 1 starý tisk

Pořadatel: Národní památkový ústav

Místo: Český Krumlov; termín: 1. 7.–30. 10. 2022

Ivan Meštrović (1883–1962). Sochař a světoobčan

Zápůjčka: 42 dokumentů ze sbírky Slovanské knihovny

Místo: Praha; termín: 23. 11. 2022 – 26. 2. 2023

Zpívám, tedy jsem (ke století americké premiéry koledy Ščedryk a k 145. výročí narození Mykoly Leontovyče)

Zápůjčka: kopie 14 plakátů a 1 tisku ze sbírky Slovanské knihovny

Místo: Kyjev; termín: 21. 12. 2022 – 31. 1. 2023

Vydavatelská činnost

1. Odborné texty z oblasti knihovnictví, informační vědy a knižní kultury

1.1 Sborníky, příručky, studie, bibliografie, propagační materiály

Covidočtení: co s naším čtenářstvím udělala pandemie *Hana Friedlaenderová, Vít Richter, Jiří Trávniček*

Publikace vychází ze statistického šetření, organizovaného Národní knihovnou ČR v únoru 2021. Přináší data týkající se našeho chování před pandemií covidu-19 a během ní – snaží se zjistit, které mediální aktivity narostly nejvíce, které naopak poklesly, jak se změnila naše čtenářské návyky, jak jsme vnímali u svých dětí to, že byly uzavřené školy. Autoři zasazují získaná data do širšího kontextu kultury a společenských změn, které pandemie přinesla, a zprostředkovávají i zkušenosti z jiných zemí. *Národní knihovna ČR ve spolupráci s vydavatelstvím Host, Brno–Praha 2022, 1. vydání, 83 stran, ISBN 978-80-275-1095-5 (Brno, Host), ISBN 978-80-7050-764-3 (Praha, Národní knihovna ČR)*

České děti a mládež jako čtenáři v době pandemie 2021 *Hana Friedlaenderová, Hana Landová, Pavlína Mazáčová, Irena Prázová, Vít Richter*

Publikace shrnuje výsledky třetího celostátního reprezentativního průzkumu z roku 2021 organizovaného NK ČR a zaměřeného na vztah

děti a mládeže k četbě knih a ke knihovnám i na hodnocení četby jako volnočasové aktivity nebo jako významné podmínky pro úspěšné zvládnutí výuky na základní a střední škole. Sběr dat i návazné diskuze v rámci kvalitativního šetření proběhly v červnu roku 2021, tj. v době, kdy se školy i celá společnost začaly po více než ročním období mimořádných opatření a omezení postupně vracet k normálu. Vedle čtenářství se výzkum nově zaměřil na vztah a hodnocení oblasti digitálního (distančního) vzdělávání, na způsob regulace volného času dětí tráveného na digitálních zařízeních i na využívání různých druhů elektronických informačních zdrojů při přípravě do školy apod.

Národní knihovna ČR ve spolupráci s vydavatelstvím Host, Brno–Praha 2022, 1. vydání, 189 stran, ISBN 978-80-275-1378-9 (Brno, Host), ISBN 978-80-7050-775-9 (Praha, Národní knihovna ČR)

Doba plastová v knižní vazbě: syntetické materiály v knihovních fondech *Petra Vávrová a kolektiv*

Katalog k výstavě představuje výzkumný projekt programu aplikovaného výzkumu a vývoje NAKI s názvem *Syntetické materiály v knihovních fondech*. Na počátku byl průzkum rozsáhlých knihovních fondů NK ČR zaměřený na syntetické materiály, především na ty s nižší stabilitou a životností. Poskytl vhodnou platformu pro výzkum a ochranu knih s plastovými prvky, ochranu ostatních materiálů, knih i zaměstnanců. Využíval především nedestruktivní metody identifikace jednotlivých druhů syntetických

materiálů v knižní vazbě a procesů jejich degradace. V rámci projektu se ověřovaly různé pracovní postupy konzervace a restaurování, které jsou využitelné nejen pro knihovní fondy, ale pro kulturní dědictví vyrobené z plastů obecně. *Národní knihovna ČR, Praha 2022, 1. vydání, 122 stran, ISBN 978-80-7050-764-3*

Jak řídit knihovnu: příručka pro začínající vedoucí/ředitele knihoven *Daniela Divínová, Lenka Dostálová, Jitka Kotisová, Šárka Pazderová, Vít Richter, Richard Ščerba a Marie Šedá*

Elektronická verze publikace, která shromažďuje základní praktické informace k řízení knihovny včetně odkazů na legislativní předpisy a normy. *Národní knihovna ČR – Knihovnický institut, Praha 2022, 1. vydání, 155 stran, ISBN 978-80-7050-760-5 (pdf)*

Kniha a závoj: 1100 let od úmrtí kněžny a svěťice Ludmily *Renáta Modráková – Jan Vojtíšek a kol.*

Hlavním záměrem publikace je představit obraz svaté Ludmily v písemné knižní kultuře českého středověku a novověku. Je rozvržena do autorských statí a následného katalogu originálů, které byly vystaveny při stejnojmenné výstavě. Statě reflektují svatou Ludmilu v písemných dílech od nejstarších rukopisů po tištěnou produkci. Jednotliví autoři se věnují zhodnocení dílčích témat, která v mnohých případech vedla k novým objevům a nalezení dalších souvislostí. Druhá, katalogová část přináší chronologicky 51 hesel, z nichž 14 představuje rukopisné a 37 tiskové originály. Každé heslo doprovází obrázkový materiál, na němž lze sledovat vývoj vizuální stránky svatoludmilského kultu. *Národní knihovna ČR, Praha 2022, 1. vydání, 271 stran, ISBN 978-80-7050-768-1*

Knižní kultura kláštera benediktinek u sv. Jiří na Pražském hradě *Renáta Modráková*

Publikace mapuje knižní bohatství nejvýznamnějšího českého ženského kláštera. První část se týká dějin kláštera od jeho založení v sedmdesátých letech 10. století až po jeho zrušení v osmdesátých letech 18. století. Každé doložené příslušnici konventu i dalším osobnostem, které se podílely na chodu kláštera či s klášteřem spolupracovaly, je věnována náležitá pozornost. Ve druhé části je popsána skladba klášterní knihovny a okolnosti vzniku rukopisů dochovaných zejména ve sbírkách Národní knihovny ČR. Teoretickou část doplňuje katalog rukopisů i několika tisků z bývalé klášterní knihovny. Publikace je v současnosti jediným moderním komplexním zpracováním kulturních dějin této významné středověké české instituce. *Národní knihovna ČR, Praha 2022, 1. vydání, 611 stran, ISBN 978-80-7050-751-3*

Národní knihovna České republiky: výroční zpráva 2021

Výroční zpráva instituce shrnuje podstatné události a oblasti působení v roce 2021. *Národní knihovna ČR, Praha 2022, dostupné z: <https://www.nkp.cz/soubory/ostatni/vz2021.pdf>, ISBN 978-80-7050-758-2 (online; pdf), ISSN 1804-8625*

National Library of the Czech Republic: Annual Report 2021

Výroční zpráva instituce shrnuje podstatné události a oblasti působení v roce 2021. *Národní knihovna ČR, Praha 2022, dostupné z: <https://www.en.nkp.cz/files/other/ar2021.pdf>, ISBN 978-80-7050-759-9 (online; pdf), ISSN 1804-8633*

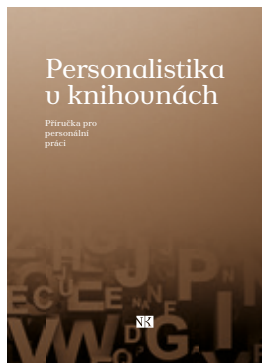
... paper and lead: Sheet Music Published in 19th Century Prague and Housed in the Collection at the Music Department of the National Library of the Czech Republic *Ludmila Šmídová*

Anglická verze publikace, která se soustřeďuje na hudební tisky ze sbírky hudebního oddělení Národní knihovny České republiky, jež byly vydány v Praze v 19. století. Představen je hudební repertoár, s nímž se v dobových hudebninách můžeme setkat, i to, jak na skladbu tištěného repertoáru své doby nahlíželi někteří vzdělaní hudebníci a kulturně uvědomělé osobnosti 19. století. Dílčí kapitoly seznamují s používanými notografickými technikami a s pražskými knihkupci, nakladateli, rytci, litografy a tiskaři. Stati jsou doplněny reprodukcemi hudebnin a odkazy na konkrétní notové tisky prezentované větši-

nou s podrobnějšími komentáři v katalogové části publikace. *National Library of the Czech Republic, Prague 2022, 1st edition, 107 pp., ISBN 978-80-7050-763-6*

Personalistika v knihovnách: příručka pro personální práci *Richard Ščerba*

Obsahem publikace je zejména vedení personální agendy, pracovněprávní vztahy, pracovní poměr, výpověď z pracovního poměru, kvalifikace a vzdělávání pracovníků, práce z domova, kolektivní vyjednávání, odměňování za práci, ochrana osobních údajů, etický kodex a další témata. *Národní knihovna ČR – Knihovnický institut, Praha 2022, 1. vydání, 156 stran, ISBN 978-80-7050-772-8*

Tajemství knih: využití zobrazovacích metod pro studium skrytých informací v knihách

Petra Vávrová a kolektiv

Publikace, jež je katalogem ke stejnojmenné výstavě, shrnuje výsledky několikaletého úsilí věnovaného nalezení bezpečných a neinvazivních metod zobrazování skrytých informací v knihách v rámci národního projektu NAKI II. Projekt vycházel a inspiroval se výsledky z obdobných výzkumů a částečně z forezních aplikací, nicméně aplikace zobrazovacích metod na knihovní fondy je v současné době nová a na území ČR i v zahraničí detailně nezpracovaná. Publikace obsahuje ukázky obrazových záznamů skrytých prvků knižní vazby nebo materiálů knih či vizualizace prostým okem neviditelných informací pomocí vybraných metod, např. radiografie, termografie nebo beta radiografie. *Národní knihovna ČR, Praha 2022, 1. vydání, 99 stran, ISBN 978-80-7050-762-9*

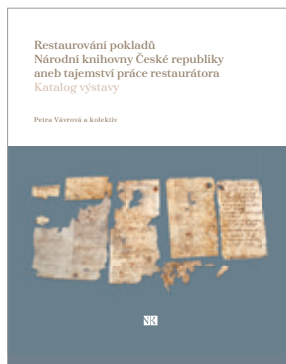
S knížkou do života (Bookstart): jak opravdu vstoupit s knížkou do života: metodická příručka pro práci knihoven s rodiči a dětmi v novorozeneckém a kojeneckém věku *Zlata Houšková a kol.*

Čtvrtá metodická příručka k projektu „S knížkou do života“ (Bookstart) se věnuje vývoji dítěte v novorozeneckém a kojeneckém období v souvislosti s významem sociální komunikace a četby, obsahu a formě aktivit pro rodiny nejmladších dětí a uvádí řadu inspirací z práce knihoven s uvedenou cílovou skupinou. Publikaci uzavírají příklady konkrétních scénářů. *Národní knihovna ČR – Knihovnický institut, Praha 2022, 1. vydání, 56 stran, ISBN 978-80-7050-770-4 (brož.) a ISBN 978-80-7050-773-5 (pdf)*

Restaurování pokladů Národní knihovny České republiky aneb tajemství práce restaurátora *Petra Vávrová a kol.*

Katalog k výstavě shrnuje vývoj, aktivity a poznatky v oblasti ochrany knihovních fondů vedoucí k zachování našeho písemného kulturního dědictví v dobrém fyzickém stavu. Seznamuje s činnostmi různých profesí, které pečují o dobrý fyzický stav knih, jako je restaurátor, konzervátor, knihař, mikrobiolog, technolog restaurování, klimatolog, aj. Na příkladech restaurátorských zásahů je ukázána široká škála restaurátorských postupů. Představena je historie pracovišť ochrany fondů v Národní knihovně ČR, přístroje-

vé vybavení, nástroje a specifické materiály pro restaurování a konzervaci. *Národní knihovna ČR, Praha 2022, 1. vydání, 145 stran, ISBN 978-80-7050-766-7 (brož.), ISBN 978-80-7050-774-2 (pdf)*

Rukopisy palácové knihovny hrabat Czerninů z Chudenic v Praze na Hradčanech dochované ve fondu pražské lobkowiczské knihovny v Národní knihovně České republiky. Svazek I., číslo 1–99 (signatura XXIII A 9–XXIII D 89) *Milada Svobodová*

První svazek katalogu představuje další krok na cestě ke zpřístupnění jedné z největších rukopisných sbírek ve fondu Národní knihovny ČR. Pro rukopisy, přebírané na základě inventáře z roku 1842, bylo vytvořeno signaturové oddělení XXIII. Po ztrátě dvou rukopisů, k níž došlo v šedesátých letech 20. století, tvoří dnes rukopisný fond pražské lobkowiczské knihovny celkem 871 signatur v 1 165 svazcích. Jedná

se o pozoruhodný soubor zahrnující jazykově latinské, německé, české, italské, francouzské, španělské, chorvatské, holandské a arabské rukopisy z období od 9. do počátku 20. století. *Národní knihovna ČR, Praha 2022, 1. vydání, 377 stran, ISBN 978-80-7050-769-8 (online; pdf)*

Středověká knihovna Starého Města pražského *Michal Dragoun*

Staroměstská knihovna vznikla na začátku 15. století a jejím hlavním zdrojem byly knižní sbírky pražských klášterů a univerzitních kolejí, které byly v té době zničeny nebo poškozeny. Podle dochovaných signatur je možné její rozsah při osignování odhadnout na nejméně 300 svazků. Zanikla patrně v poslední třetině 15. století a její rukopisy se přesunuly zpět do knihoven univerzitních kolejí. Publikace kromě detailního rozboru obsahu dochované části staroměstské knihovny zasazuje její dějiny do českého kontextu a srovnává ji i s prostředím v říši. Součástí

knihy je kodikologický popis rukopisů, které byly ze staroměstské knihovny zatím identifikovány. *Národní knihovna ČR, Praha 2022, 1. vydání, 456 stran, ISBN 978-80-7050-767-4*

20. výročí knihovního zákona

Publikace připravená u příležitosti 20. výročí zákona č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon), obsahuje několik příspěvků, které připomínají historii vzniku tohoto zákona, upozorňují na širší souvislosti, které vyplynuly z jeho přijetí, a nakonec i na potřebu případných změn v této právní úpravě. Publikace je doplněna seznamem zkratk a jmenným rejstříkem. *Národní knihovna ČR – Knihovnický institut, Praha 2022, 1. vydání, 115 stran, ISBN 978-80-7050-765-0*

1.2 Periodika

Knihovna: knihovnická revue Roč. 33, č. 1, 2 (2022)

Odborný časopis pro obor knihovnictví a informační věda s přesahem do hraničních oborů. Národní knihovna ČR, 2005–. Periodicita 2x ročně. Dostupné z: <https://knihovnav revue.nkp.cz>, ISSN 1801-3252, ISSN 1802-8772 (online)

Knihovna plus Roč. 18, č. 1, 2 (2022)

Elektronický časopis pro obor knihovnictví a informační věda a související obory. Národní knihovna ČR, 2005–. Periodicita 2x ročně. Dostupné z: <http://knihovnaplus.nkp.cz>, ISSN 1801-5948 (online)

O. K. – Ohlášené knihy Roč. 30, č. 1–24 (2022)

Elektronické periodikum přinášející přehled o knihách ohlášených Národní agentuře ISBN v ČR, Národní agentuře ISMN v ČR a Agentuře CIP. Jedná se o expresní informace určené knihovnám, nakladatelům, knihkupcům a distributorům. Národní knihovna ČR, 2005–. Periodicita 24x ročně. Dostupné z: <http://sigma.nkp.cz/web/ok.htm>, ISSN 1801-6391 (online)

Přirůstky odborné literatury ve fondu Slovanské knihovny Roč. 32 (48), č. 1–4 (2022)

Elektronický čtvrtletník, který informuje o nových titulech ve fondu Slovanské knihovny. Knihy jsou tříděny tematicky podle Mezinárodního desetinného třídění. Národní knihovna ČR – Slovanská knihovna, 2005–. Periodicita 4x ročně. Dostupné z: http://www.nkp.cz/slk_novinky, ISSN 1802-3797 (online)

2. Publikace Slovanské knihovny

Československo-jihoslovanská liga (1921–1929) a Československo-jihoslovanská revue (1930–1939): bibliografie časopisů *Sestavila Kateřina Kolářová*

Publikace přibližuje historii slovanských vzájemnostních spolků v meziválečném Československu, především spolku Československo-jihoslovanská liga, a to od jeho vzniku, organizačního vývoje, spolupráce s dalšími subjekty, po různorodou činnost. Z té vyniká vydávání časopisu *Československo-jihoslovanská liga* ve dvacátých letech, ve třicátých letech přejmenovaného na *Československo-jihoslovanskou revui*. Popsána je struktura obou časopisů, jejich tematická náplň, zmíněny jsou hlavní osobnosti spojené s jejich přípravou. Druhou část knihy – bibliografii obou časopisů – uvozuje rozsáhlá ediční poznámka. Samotné bibliografie časopisů pak obsahují celkem 4 475 záznamů. Součástí svazku je také seznam dešifrovaných autorských značek

a jmenný rejstřík. Národní knihovna ČR – Slovanská knihovna, Praha 2022, 1. vydání, 354 stran, (Bibliografie Slovanské knihovny; 82), ISBN 978-80-7050-757-5

Russkaja emigracija v Prage (1918–1945): Putevoditel' = Ruská emigrace v Praze (1918–1945): průvodce *Anastasija Kopršivova, Lukaš Babka*

Publikace formou adresáře přibližuje pestrý veřejný život ruské emigrantské komunity v tzv. Velké Praze v letech 1918–1945. Celkem 168 položek adresáře je rozděleno podle svého charakteru (např. spolky, vzdělávací, církevní, vědecké, sportovní i kulturní instituce, obchody, restaurace, ale i pamětní desky), opatřeno stručným popiskem a bohatou obrazovou dokumentací obsahující historické i současné fotografie uváděných míst, reprodukce razítek, hlavičkových papírů, log a dalších dobových materiálů. Kniha je dále vybavena jmenným rejstříkem, seznamem adres fotografovaných domů a přehledem použitých pramenů a literatury. Národní knihovna ČR – Slovanská knihovna, Praha 2022, 1. vydání, 207 stran, (Publikace Slovanské knihovny; 87), ISBN 978-80-7050-741-4

3. Ostatní

Stolní kalendář 2023 Knižní obálky tří století

Národní knihovna ČR, Praha 2022, rozměr 29 x 15 cm.

Přílohy

Publikační činnost pracovníků Národní knihovny ČR

1.a Uznané publikační výstupy výzkumu (články, monografie atd.)

BOLDAN, Kamil. Klementinská korvínka a její osudy v 16. a 18. století. *Studie o rukopisech*, 2022, 52(1), s. 70-90, I-VIII. ISSN 0585-5691.

BOLDAN, Kamil. Krumlovský Mistr dvou stylů: k počátku renesanční knižní vazby v Čechách. *Umění*. 2022, 70(1), 58-75. ISSN 0049-5123.

BOLDAN, Kamil. Lamentatio nigropontis: An Unknown Print of Sixtus Riessinger, a Prototypographer of Naples. *Acta Musei nationalis Pragae. Historia litterarum* [online]. 2022, 67(1-2), 5-12 [cit. 2023-02-04]. ISSN 2570-6861. Dostupné z: <https://www.doi.org/10.37520/amnpsc.2022.002>.

BROŽEK, Aleš a VANDASOVÁ, Anna. PerMonik jako nástroj pro evidenci periodik a jeho využití při průzkumu regionálních mutací Československého sportu v Severočeské vědecké knihovně. *IT lib*, 2022, (1-2), 55-65. ISSN 1335-793X. Dostupné také z: <https://itlib.cvtisr.sk/clanky/permonik-jako-nastroj-pro-evidenci-periodik-a-jeho-vyuziti-pri-pruzkumu-regionalnich-mutaci-ceskoslovenskeho-sportu-v-severoceske-vedecke-knihovne>.

DRAGOUN, Michal. *Středověká knihovna Starého Města pražského*. 1. vydání. Praha: Národní knihovna České republiky, 2022. 455 stran. ISBN 978-80-7050-767-4.

FRÓIS, Luís. *Evropané & Japonci: stručně pojednání o protikladech a rozdílech*. Překlad Vlasta Dufková a Karel Staněk. Vydání první. Praha: Triáda, 2022. 151 stran. Lusobrazilská knihovna; svazek 17. Delfín; 236. svazek. ISBN 978-80-7474-380-1.

HAŠKOVCOVÁ, Marie, SVOBODA, Luboš a HRDLIČKOVÁ, Markéta. Používáte webarchiv? Průzkum potřeb uživatelů českého webového archivu. *Prolnflow: časopis pro informační*

vědy, 2022, 14(1-2), 4-30 [cit. 2023-02-04]. ISSN 1804-2406. Dostupné z: <https://doi.org/10.5817/Proln2022-2-2>.

HAVLOVÁ, M., KOCOVARÁ, K., SOUČKOVÁ, M., NEORALOVÁ, J., MAŠKOVÁ, L., NOVOTNÁ, D. a VÁVROVÁ, P. Použití moderních metod pro čištění PVC: srovnání TEA CO2 laseru a dvoufázového CO2 spreje. In: *Pokročilé techniky čištění knihovnických a archivních materiálů: sborník konference: 21. červen 2022, Praha*. Praha: Ústav chemických procesů AV ČR, 2022, s. 41-44. ISBN 978-80-86186-23-8.

HEILANDOVÁ, Lucie. Brněnský knihkupec a tiskař Franz Gastl. *Acta Musei nationalis Pragae. Historia litterarum* [online]. 2022, 67(1-2), 13-21 [cit. 2023-02-04]. ISSN 2570-6861. Dostupné z: <https://www.doi.org/10.37520/amnpsc.2022.003>.

HEILANDOVÁ, Lucie. Reklamní strategie brněnského knihkupce Johanna Georga Gastla. *Studia Bibliographica Poseniensa*, 2022, 10-21. ISSN 1337-0723. Dostupné také z: https://www.ulib.sk/files/sk/publikacie-ukb/studia-bibliographica-poseniensa/sbp_2022_online.pdf.

HRZINOVÁ, Jana a JIROUŠEK, Václav. Výběr archivačních formátů pro povinný depozit e-publikací v ČR: EPUB a PDF/A jako řešení?. *IT lib*, 2022, (1-2), 20-34. ISSN 1335-793X. Dostupné také z: <https://itlib.cvtisr.sk/clanky/vyber-archivacnich-formatu-pro-povinnny-depozit-e-publikaci-v-cr-epub-a-pdf>.

CHLEBINA, Anna. Ukrajinský muzej v Praze online. *Archivy Ukrajiny*, 2022, 331 (2), 118-132. ISSN: 0320-9466. Dostupné také z: <https://doi.org/10.47315/archives2022.331.118>.

JANDOVÁ, Věra, MAŠKOVÁ, Ludmila, FAJGAR, Radek, SMOLÍK, Jiří, VÁVROVÁ, Petra, NEORALOVÁ, Jitka, SOUČKOVÁ, Magda, NOVOTNÁ, Dana a KOCOVARÁ, Kateřina. Čištění povrchu historických dokumentů pomocí pulzního infračerveného CO2 laseru. In: *Pokročilé techniky čištění knihovnických a archivních materiálů: sborník konference: 21. červen 2022, Praha*. Praha: Ústav chemických procesů AV ČR, 2022, s. 14-17. ISBN 978-80-86186-23-8.

KAZANSKII, Andrei, BLECHA, Tomáš, NEORALOVÁ, Jitka, SOUČKOVÁ, Magda a VÁVROVÁ, Petra. Bezpečnost neinvazivního průzkumu využívajícího záření o specifické vlnové délce. *Knihovna: knihovnická revue*, 2022, 33(2), 78-95. ISSN 1801-3252. Dostupné také z: <https://knihovnaverevue.nkp.cz/>

[archiv/2022-2/recenzovane-prispevky/bezpecnost-neinvazivniho-pruzkumu-vyuzivajiciho-zareni-o-specificke-vlnove-delce](https://doi.org/10.5817/Proln2022-2-2).

KAZANSKII, Andrei, NEORALOVÁ, Jitka, BLECHA, Tomáš a VÁVROVÁ, Petra. Neinvazivnoje izobraženije fragmentov knižnogo perepleta RUKOPISEJ i starinnych pečatnyh knig Slavjanskoj biblioteki s ispol'zovanijem videospektral'nogo komparatora. In: KAŠČEJEV, A. A. (ed.). *Restavracija dokumenta : konservatizm i innovacii - 2022 : materialy meždunarodnogo naučno-praktičeskogo seminaru = Document restoration : conservatism and innovation - 2022 : Proceeding of the International Scientific and Practical Seminar*. Moskva: Paškov dom, 2022. s. 87-101. ISBN 978-5-7510-0832-1.

KOCOVARÁ, Kateřina, HAVLOVÁ, Markéta, VÁVROVÁ, Petra, NEORALOVÁ, Jitka, SOUČKOVÁ, Magda, NOVOTNÁ, Dana, MAŠKOVÁ, Ludmila, JANDOVÁ, Věra a SMOLÍK, Jiří. Představení linky pro čištění knihovnických a archivních fondů a ukázky měření účinnosti metod na reálných vzorcích. In: *Pokročilé techniky čištění knihovnických a archivních materiálů: sborník konference: 21. červen 2022, Praha*. Praha: Ústav chemických procesů AV ČR, 2022, s. 45-49. ISBN 978-80-86186-23-8.

KOPŘIVOVÁ, Anastazie a BABKA, Lukáš. *Ruskaja èmigracija v Praze (1918-1945): putevoditel' = Ruská emigrace v Praze (1918-1945) : průvodce*. Praha: Nacional'naja biblioteka Češskoj Respubliky – Slavjanskaja biblioteka, 2022. Publikace Slovanské knihovny. ISBN 978-80-7050-741-4.

KOPSKÝ, Vojtěch. Výběr video formátů v paměťových institucích. *Prolnflow: časopis pro informační vědy* [online], 2022, 14(1-2), 114-135 [cit. 2023-02-15]. ISSN 1804-2406. Dostupné z: <https://doi.org/10.5817/Proln2022-2-7>.

KORDÍK, Pavel a TSIOUTIS, Annini. Lettres Autographes Françaises aux Archives du Département de la Musique de la Bibliothèque Nationale de la République Tchèque. *Fontes Artis Musicae*, 2022, 69(4), 269-296. ISSN 0015-6191 (tisk); 2471-156X (online). Dostupné také z: <https://muse.jhu.edu/pub/287/article/872592/pdf>.

KRÁLOVÁ, Markéta. The Music Collection of Antonín Borový (1755–1832), A Cantor from Zlatá Koruna. *Fontes Artis Musicae*, 2022, 69(4), 297-312. ISSN 0015-6191. Dostupné také z: <https://doi.org/10.1353/fam.2022.0025>.

LYONS KINDLEROVÁ, Rita. The Old Believers' Printed Books from Klinty in the Slavonic Library, Prague: History, Context, and Traditions. *Slavic & East European information resources*, 2022, 23(3), 258-286. ISSN 1522-8886. Dostupné také z: <https://doi.org/10.1080/15228886.2022.2105187>.

MAIXNEROVÁ, Lenka, JANSOVÁ, Linda a ŠTASTNÁ, Petra. Otevírání dat Národní knihovny ČR – současný stav a výhled do budoucna. *IT lib*, 2022, (1-2), 66-72. ISSN 1335-793X. Dostupné také z: <https://itlib.cvtisr.sk/clanky/otevirani-dat-narodni-knihovny-cr-soucasny-stav-a-vyhled-do-budoucna>.

MAŠKOVÁ, Ludmila, JANDOVÁ, Věra, VÁVROVÁ, Petra, SOUČKOVÁ, Magda, NEORALOVÁ, Jitka, NOVOTNÁ, Dana, FAJGAR, Radek, SMOLÍK, Jiří, KRÍŽOVÁ, Tereza a KOCOVAR, Kateřina. Metodika čištění knihovních a archivních materiálů pomocí dvoufázového spreje sněhových částic CO₂ v nosném plynu. In: *Alternativní metody čištění knihovních a archivních materiálů: sborník workshopu podpořeného projektem Ministerstva kultury NAKI II DG18P020VV048 „Výzkum a vývoj pokročilých technik čištění knih a rukopisů“: 1. listopad 2022, Třeboň*. Praha: Ústav chemických procesů AV ČR, 2022, s. 26-47. ISBN 978-80-86186-27-6.

MAŠKOVÁ, Ludmila, JANDOVÁ, Věra, VÁVROVÁ, Petra, SOUČKOVÁ, Magda, NEORALOVÁ, Jitka, NOVOTNÁ, Dana, FAJGAR, Radek, SMOLÍK, Jiří, KRÍŽOVÁ, Tereza a KOCOVAR, Kateřina. Metodika čištění knihovních a archivních materiálů pomocí infračerveného TEA CO₂ laseru. In: *Alternativní metody čištění knihovních a archivních materiálů: sborník workshopu podpořeného projektem Ministerstva kultury NAKI II DG18P020VV048 „Výzkum a vývoj pokročilých technik čištění knih a rukopisů“: 1. listopad 2022, Třeboň*. Praha: Ústav chemických procesů AV ČR, 2022, s. 7-25. ISBN 978-80-86186-27-6.

MAŠKOVÁ, Ludmila, SMOLÍK, Jiří, VÁVROVÁ, Petra, SOUČKOVÁ, Magda, NEORALOVÁ, Jitka, NOVOTNÁ, Dana, JANDOVÁ, Věra, ONDRÁČEK, Jakub, ONDRÁČKOVÁ, Lucie, KRÍŽOVÁ, Tereza a KOCOVAR, Kateřina. Metodika čištění papíru, textilu a kolagenních materiálů pomocí dvoufázového spreje sněhových částic oxidu uhličitého v nosném plynu. In: *Pokročilé techniky čištění knihovních a archivních materiálů: sborník konference: 21. červen 2022, Praha*. Praha: Ústav chemických procesů AV ČR, 2022, s. 8-13. ISBN 978-80-86186-23-8.

MIKULÁŠOVÁ, Ludmila. Sběrka hudebnin chrámu Sv. Jana Křtitele v Teplicích. *Knihovna: knihovnická revue*, 2022, 33(2), s. 29-49. ISSN 1801-3252. Dostupné také z: <https://knihovna revue.nkp.cz/archiv/2022-2/recenzovane-prispevky/sbirka-hudebnin-chramu-sv-jana-krtitele-v-teplicich>.

MODRÁKOVÁ, Renáta. Benedictine St George's Monastery at the Prague Castle as a Crossroad of Medieval Cultural Trends and Ideas. In: BRENIŠÍNOVÁ, Monika (ed.). *(Trans) missions Monasteries as Sites of Cultural Transfers*. Oxford: Archaeopress, 2022. s. 40-59. ISBN 978-1-80327-324-2.

MODRÁKOVÁ, Renáta, VOJTÍŠEK, Jan et al. *Kniha a závoj: 1100 let od úmrtí kněžny a světice Ludmily*. 1. vydání. Praha: Národní knihovna České republiky, 2022. 271 stran. ISBN 978-80-7050-768-1.

MODRÁKOVÁ, Renáta. *Knižní kultura kláštera benediktinek u sv. Jiří na Pražském hradě*. 1. vydání. Praha: Národní knihovna České republiky, 2022. 611 stran. ISBN 978-80-7050-751-3.

NEORALOVÁ, Jitka, VÁVROVÁ, Petra, SOUČKOVÁ, Magda, KOCOVAR, Kateřina, HAVLOVÁ, Markéta, NOVOTNÁ, Dana, MAŠKOVÁ, Ludmila, JANDOVÁ, Věra a SMOLÍK, Jiří. Kontrola účinků vybraných typů čištění na fyzický stav materiálů na bázi celulózy. In: *Pokročilé techniky čištění knihovních a archivních materiálů: sborník konference: 21. červen 2022, Praha*. Praha: Ústav chemických procesů AV ČR, 2022, s. 18-25. ISBN 978-80-86186-23-8.

NOVOTNÁ, Dana, NEORALOVÁ, Jitka, VÁVROVÁ, Petra, SOUČKOVÁ, Magda, KOCOVAR, Kateřina a HAVLOVÁ, Markéta. Průzkum fondu se zaměřením na znečištění knih. In: *Pokročilé techniky čištění knihovních a archivních materiálů: sborník konference: 21. červen 2022, Praha*. Praha: Ústav chemických procesů AV ČR, 2022, s. 26-34. ISBN 978-80-86186-23-8.

OSTRÁKOVÁ, Natalie a KOPSKÝ, Vojtěch. Archival file format selection and design of file format sustainability matrix for the National library of the Czech Republic. *Review of the National Center for Digitization*, 2022, (40), 19-30 [cit. 2023-02-15]. ISSN 1280-0109. Dostupné také z: <http://www.ncd.matf.bg.ac.rs/issues/40/2.pdf>.

PAVČÍK, Filip. Možnosti zápisu technických metadát digitálních objektů a vytvorenie vlastnej metadátovej

schémy pre elektronické publikácie. *IT lib*, 2022, (3-4), 34-41. ISSN 1335-793X. Dostupné také z: <https://itlib.cvtisr.sk/wp-content/uploads/2022/12/Pavcik.pdf>.

SOUČKOVÁ, Magda, JANDOVÁ, Věra, MAŠKOVÁ, Ludmila, KOCOVAR, Kateřina, KRÍŽOVÁ, Tereza, HAVLOVÁ, Markéta, NEORALOVÁ, Jitka, VÁVROVÁ, Petra a SMOLÍK, Jiří. Možnost využití pokročilých čistících metod pro čištění vazebních usní a pergamenů. In: *Pokročilé techniky čištění knihovních a archivních materiálů: sborník konference: 21. červen 2022, Praha*. Praha: Ústav chemických procesů AV ČR, 2022, s. 35-40. ISBN 978-80-86186-23-8.

SULŽENKO, Marcela. Ohlédnutí za výzkumem transferu knižních celků v důsledku druhé světové války v Národní knihovně České republiky a jeho další možnosti. *Bibliotheca Antiqua 2022: sborník z 30. konference, 8.-9. listopadu 2022, Olomouc*. Olomouc: Vědecká knihovna v Olomouci; Praha: Sdružení knihoven ČR, 2022. s. 51-55. ISBN 978-80-7053-337-6.

SVOBODOVÁ, Milada. Příspěvek k dějinám někdejší knihovny Ignáce Karla hraběte ze Štenberka (+1700). Pokus o rekonstrukci signaturového oddělení B na základě nově nalezeného katalogu. *Acta Musei nationalis Pragae. Historia litterarum* [online]. 2022, 67(1-2), 37-49 [cit. 2023-02-04]. ISSN 2570-6861. Dostupné z: <https://www.doi.org/10.37520/amnpsc.2022.006>.

SVOBODOVÁ, Milada. *Rukopisy palácové knihovny hrabat Czerninů z Chudenic v Praze na Hradčanech dochované ve fondu pražské lobkowiczské knihovny v Národní knihovně České republiky. Svazek I., číslo 1-99 (signatura XXIII A 9 - XXIII D 89)* [online]. 1. vydání. Praha: Národní knihovna ČR, 2022 [cit. 2023-02-06]. ISBN 978-80-7050-769-8. Dostupné z: https://www.nkp.cz/soubory/ostatni/rukopisy_czernin.pdf.

ŠIPOŠOVÁ, Nikola, KNOTEK, Vítězslav, NEORALOVÁ, Jitka, IMRICH, Tomáš a VÁVROVÁ, Petra. Degradace plastových vazebních prvků knih v novodobém knihovním fondu Národní knihovny České republiky. *Knižnica* [online], 2022, 23(4), 58-66 [cit. 2023-02-04]. ISSN 1336-0965. Dostupné z: https://www.snk.sk/images/Edicna_cinnost/Casopis_Kniznica/2022/2022_12_21_Nikola_Siposova.pdf.

ŠMÍDOVÁ, Ludmila. ...paper and lead...: sheet music published in 19th century Prague and housed in the collection at the Music Department of the National Library of the Czech Republic. 1st edition. Prague: National Library of the Czech Republic, 2022. 107 stran. ISBN 978-80-7050-763-6.

ŠMÍDOVÁ, Ludmila. Rukopisná notová pozůstalost Josefa Páleníčka uložená v hudebním oddělení Národní knihovny České republiky. *Knihovna: knihovnická revue*, 2022, 33(1), 30-56. ISSN 1801-3252. Dostupné také z: <https://knihovna-revue.nkp.cz/archiv/2022-1/recenzovane-prispevky/rukopisna-notova-pozustalost-josefa-palenicka>.

VÁVROVÁ, Petra et al. *Doba plastová v knižní vazbě: syntetické materiály v knihovnických fondech*. 1. vydání. Praha: Národní knihovna České republiky, 2022. 122 stran. ISBN 978-80-7050-764-3. Dostupné také z: https://www.nkp.cz/soubory/ostatni/DG18P02OVV001_katalog.pdf.

VÁVROVÁ, Petra et al. *Restaurování pokladů Národní knihovny České republiky, aneb, Tajemství práce restaurátora: katalog výstavy* [online]. 1. vydání. Praha: Národní knihovna České republiky, 2022 [cit. 2023-02-09]. ISBN 978-80-7050-774-2. Dostupné z: https://www.nkp.cz/soubory/ostatni/restaurovani_pokladu.pdf.

VÁVROVÁ, Petra et al. *Tajemství knih: využití zobrazovacích metod pro studium skrytých informací v knihách*. 1. vydání. Praha: Národní knihovna České republiky, 2022. 99 stran. ISBN 978-80-7050-762-9. Dostupné také z: https://www.nkp.cz/soubory/ostatni/DG18P02OVV024_katalog.pdf.

VÁVROVÁ, Petra, NEORALOVÁ, Jitka a NOVOTNÁ, Dana. Mass Deacidification of Library Collections in the Czech Republic. *Review of the National Center for Digitization*, 2022, (41), 1-10. ISSN 1280-0109. Dostupné také z: <https://www.ncd.matf.bg.ac.rs/issues.html>.

VÁVROVÁ, Petra, NEORALOVÁ, Jitka a NOVOTNÁ, Dana. Praktické zkušenosti s průzkumem fyzického stavu knihovnických fondů v Národní knihovna České republiky za posledních 12 let. *Acta Musei Nationalis Pragae. Historia litterarum*, 2022, 67(3-4), 156-161. ISSN 2570-6861.

VOJTÍŠEK, Jan. Ctnosti moudrost a prozíravost, královská rada a úřady v knížecích zrcadlech doby Václava IV. In: *Paginae historiae: sborník Národního archivu*. Praha: Národní archiv, 2022, 9-32. ISSN 1211-9768.

VÁVROVÁ, Petra, NEORALOVÁ, Jitka, NOVOTNÁ, Dana, HOLOTÍKOVÁ, Ludmila, ČERNEKOVÁ, Zuzana, HERBSOVÁ, Hedvika, MILNEROVÁ, Zuzana, SOUČKOVÁ, Magda, FRANCL, Jan, ZEMBJAKOVÁ, Rebeka, KNOTEK, Vítězslav, ŠIPOŠOVÁ, Nikola, HAVLOVÁ, Markéta, KOCOVÁ, Kateřina, SHARAI, Hanna, KAZANSKII, Andrei, BLECHA, Tomáš, HEJZLAROVÁ, Julie, SUCHÁ OČKOVÁ, Jana, CHORÁ, Ivana, VICENÍKOVÁ, Jana, KHUNOVÁ BENEŠOVÁ, Jaroslava, IMRICH, Tomáš, NEORALOVÁ, Simona, VANIŠOVÁ, Milana, BLAHO, Josef a MATYSOVÁ, Marie. *Restaurování pokladů Národní knihovny České republiky, aneb, Tajemství práce restaurátora: katalog výstavy* [online]. 1. vydání. Praha: Národní knihovna České republiky, 2022 [cit. 2023-02-09]. ISBN 978-80-7050-774-2. Dostupné z: https://www.nkp.cz/soubory/ostatni/restaurovani_pokladu.pdf.

VÁVROVÁ, Petra, NEORALOVÁ, Jitka a NOVOTNÁ, Dana. Mass Deacidification of Library Collections in the Czech Republic. *Review of the National Center for Digitization*, 2022, (41), 1-10. ISSN 1280-0109. Dostupné také z: <https://www.ncd.matf.bg.ac.rs/issues.html>.

VÁVROVÁ, Petra, NEORALOVÁ, Jitka a NOVOTNÁ, Dana. Praktické zkušenosti s průzkumem fyzického stavu knihovnických fondů v Národní knihovna České republiky za posledních 12 let. *Acta Musei Nationalis Pragae. Historia litterarum*, 2022, 67(3-4), 156-161. ISSN 2570-6861.

VÁVROVÁ, Petra, SOUČKOVÁ, Magda, KOCOVÁ, Kateřina, HAVLOVÁ, Markéta, NEORALOVÁ, Jitka, NOVOTNÁ, Dana, SMOLÍK, Jiří, MAŠKOVÁ, Ludmila, FAJGAR, Radek, ONDRÁČEK, Jakub, JANDOVÁ, Věra a ONDRÁČKOVÁ, Lucie. Linka pro čištění knihovnických a archivních fondů. In: *Alternativní metody čištění knihovnických a archivních materiálů: sborník workshopu podpořeného projektem Ministerstva kultury NAKI II DG18P02OVV048 „Výzkum a vývoj pokročilých technik čištění knih a rukopisů“: 1. listopad 2022, Třeboň*. Praha: Ústav chemických procesů AV ČR, 2022, s. 48-75. ISBN 978-80-86186-27-6.

VOJTÍŠEK, Jan. Ctnosti moudrost a prozíravost, královská rada a úřady v knížecích zrcadlech doby Václava IV. In: *Paginae historiae: sborník Národního archivu*. Praha: Národní archiv, 2022, 9-32. ISSN 1211-9768.

VOZÁR, Zdenko, HAŠKOVCOVÁ, Marie a PROKOPOVÁ, Andrea. Internet jako pramen výzkumu: Přístup k archi-

vovaným webovým zdrojům a možnosti jejich zpracování. *Teorie vědy*, 2022, 44(1), 59-87. ISSN 1210-0250. Dostupné také z: <https://teorievedy.flu.cas.cz/index.php/tv/article/view/552/576>.

ZEMBJAKOVÁ, Rebeka, NEORALOVÁ, Jitka, VÁVROVÁ, Petra. Techniky dezinfekce knižních fondů. *IT lib*, 2022, (3-4), 70-76. ISSN 1335-793X. Dostupné také z: https://itlib.cvtisr.sk/wp-content/uploads/2023/01/ITlib_3_4_2022_Zembjaka-Neoralova-Vavrova.pdf.

1.b Uznané publikační výstupy výzkumu (metodiky, certifikované metodiky)

LEHEČKA, Boris, NOVÁK, David, KERSCH, Filip, HLADÍK, Radim, BÍŠKOVÁ, Jarmila, SEKYROVÁ, Kristýna, VÁLEK, František, VOZÁR, Zdenko, BODNÁR, Norbert, SEKAN, Peter, BEŽOVÁ, Michaela, ŽABIČKA, Petr, LHOTÁK, Martin a STRAŇÁK, Pavel. Metodika přípravy dat z digitálních knihoven pro využití v digitálních humanitních vědách. In: *NUŠL: Národní úložiště šedé literatury* [online]. Praha: Knihovna AV ČR, 2022 [cit. 2023-02-17]. Dostupné z: https://invenio.nucl.cz/record/511549/files/Metodika_DL4DH.pdf.

MAŠKOVÁ, Ludmila, SMOLÍK, Jiří, VÁVROVÁ, Petra, SOUČKOVÁ, Magda, NEORALOVÁ, Jitka, NOVOTNÁ, Dana, JANDOVÁ, Věra, ONDRÁČEK, Jakub, ONDRÁČKOVÁ, Lucie, KRÍŽOVÁ, Tereza a KOCOVÁ, Kateřina. *Metodika čištění papíru, textilu a kolagenních materiálů pomocí dvoufázového spreje sněhových částic CO2 v nosném plynu: výsledek projektu NAKI II DG18P02OVV048 - „Výzkum a vývoj pokročilých technik čištění knih a rukopisů“* [online]. 2021 [cit. 2023-02-17]. Metodika byla certifikována v roce 2022. Dostupné z: http://aleph.nkp.cz/F?func=service&doc_library=KKL01&local_base=KKL&doc_number=000094122&sequence=000001&line_number=0001&func_code=WEB-FULL&service_type=MEDIA.

MAŠKOVÁ, Ludmila, JANDOVÁ, Věra, VÁVROVÁ, Petra, SOUČKOVÁ, Magda, NEORALOVÁ, Jitka, NOVOTNÁ, Dana, FAJGAR, Radek, SMOLÍK, Jiří, KRÍŽOVÁ, Tereza a KOCOVÁ, Kateřina. *Metodika odstraňování prachových částic z povrchu papíru, kolagenních materiálů a textilu pomocí TEA CO2 laseru: výsledek projektu NAKI II DG18P02OVV048 - „Výzkum a vývoj pokročilých technik čištění knih a rukopisů“* [online]. 2021 [cit. 2023-02-17]. Metodika byla certifikována

v roce 2022. Dostupné z: http://aleph.nkp.cz/F?func=service&doc_library=KKL01&local_base=KKL&doc_number=000094126&sequence=000001&line_number=0001&func_code=WEB-FULL&service_type=MEDIA.

RICHTER, Vít, MATUŠÍK, Zdeněk, VOZÁR, Zdenko a FOLTÝN, Tomáš. *Metodika pro zajištění bezpečného přístupu k datům v rámci různých režimů zpřístupnění digitálního obsahu* [online]. 2022 [cit. 2023-02-04]. Dostupné z: http://aleph.nkp.cz/F?func=service&doc_library=KKL01&local_base=KKL&doc_number=000094864&sequence=000001&line_number=0001&func_code=WEB-FULL&service_type=MEDIA.

VÁVROVÁ, Petra, NEORALOVÁ, Jitka, NOVOTNÁ, Dana, SOUČKOVÁ, Magda, KAZANSKII, Andrei, BLECHA, Tomáš, POPELKOVÁ, Daniela, KOHOUTOVÁ, Kristýna a KOCOUR, Vladimír. *Certifikovaná metodika: Metodika neinvazivního průzkumu knihovních jednotek* [online]. 2022 [cit. 2023-02-04]. Dostupné z: http://aleph.nkp.cz/F?func=service&doc_library=KKL01&local_base=KKL&doc_number=000094058&sequence=000001&line_number=0001&func_code=WEB-FULL&service_type=MEDIA.

VÁVROVÁ, Petra, NEORALOVÁ, Jitka, KNOTEK, Vítězslav, ŠIPOŠOVÁ, Nikola, NOVOTNÁ, Dana, SHARAI, Hanna, BROŽEK, Jiří, KALOUSKOVÁ, Radka a MALINOVÁ, Lenka. *Certifikovaná metodika: Péče o plastové knižní vazby – podmínky uložení, manipulace a zpřístupnění* [online]. 2022 [cit. 2023-02-04]. Dostupné z: http://aleph.nkp.cz/F?func=service&doc_library=KKL01&local_base=KKL&doc_number=000094062&sequence=000001&line_number=0001&func_code=WEB-FULL&service_type=MEDIA.

VÁVROVÁ, Petra, BENEŠOVÁ, Marie, NEORALOVÁ, Jitka, KAZANSKII, Andrei, BLECHA, Tomáš a NOVOTNÁ, Dana. *Certifikovaná metodika „Zviditelňování filigránů v ručním papíru a jejich dokumentace“* [online]. 2022 [cit. 2023-02-04]. Dostupné z: http://aleph.nkp.cz/F?func=service&doc_library=KKL01&local_base=KKL&doc_number=000094061&sequence=000001&line_number=0001&func_code=WEB-FULL&service_type=MEDIA.

VÁVROVÁ, Petra, NEORALOVÁ, Jitka, KNOTEK, Vítězslav, ŠIPOŠOVÁ, Nikola, NOVOTNÁ, Dana, SHARAI, Hanna, BROŽEK, Jiří, KALOUSKOVÁ, Radka a MALINOVÁ, Lenka. *Restaurování a konzervace syntetických vazebních prvků novodobých knihovních fondů: památkový postup* [online].

2022 [cit. 2023-02-04]. Dostupné z: http://aleph.nkp.cz/F?func=service&doc_library=KKL01&local_base=KKL&doc_number=000094063&sequence=000001&line_number=0001&func_code=WEB-FULL&service_type=MEDIA.

2 Další publikace pracovníků NK ČR z oboru (popularizační, informační atd.)

BARTL, Zdeněk. Rozhovor s PhDr. Zdeňkem Bartlem. *e-zpravodaj Národní knihovny ČR* [online], 2022, 9(2), 6 [cit. 2023-02-04]. Dostupné z: https://www.nkp.cz/soubory/ostatni/ez_2022_2.pdf.

BEŽOVÁ, Michaela. Vytvoření národní strategie digitalizace knihovních fondů. Čtenář: měsíčník pro knihovny, 2022, 74(4), 123-125. ISSN 0011-2321.

BOLDAN, Kamil. Basilejská univerzita, tiskař Johannes Frobenius a recepce jeho tisků v českých zemích. *Knihy a dějiny*. 2022, 29(1), 80-114. ISSN 1210-8510. Dostupné také z: <https://asjournals.lib.cas.cz/knihyadejiny/article/uid:cd5dec7e-d538-4d40-8185-ccdcb0f926e2>.

CITOVÁ, Jaroslava. Terminologická databáze TDKIV a zachycení vývoje knihovnické terminologie. Čtenář: měsíčník pro knihovny, 2022, 74(7/8), 262. ISSN 0011-2321.

CÍSAŘOVÁ SMÍTKOVÁ, Alena. Malý náhled do světa sběratelů kuriozit v 16.-18. století. *Acta Musei nationalis Pragae. Historia litterarum* [online]. 2022, 67(1-2), 66-77 [cit. 2023-02-04]. ISSN 2570-6861. Dostupné z: <https://doi.org/10.37520/amnpsc.2022.009>.

FOLTÝN, Tomáš. Moje čtení. *Hospodářské noviny* [online]. 20220128-20220130, 66(20), 28 [cit. 2023-02-04]. ISSN 0862-9587. Dostupné z: <https://vikend.hn.cz/c1-67026820-moje-cteni-generalni-reditel-narodni-knihovny-tomas-foltyrn>.

FOLTÝN, Tomáš. Ohlédnutí generálního ředitele Národní knihovny za rokem 2021. *e-zpravodaj Národní knihovny ČR* [online], 2022, 9(1), 3 [cit. 2023-02-04]. Dostupné z: https://www.nkp.cz/soubory/ostatni/ez_2022_1.pdf.

FRIEDLANDEROVÁ, Hana, RICHTER, Vít a TRÁVNÍČEK, Jiří. *Co vidočtení: co s našim čtenářstvím udělala pandemie*. První vydání. Brno: Host, 2022. 80 stran. ISBN 978-80-275-1095-5.

GIEBISCH, Roman. Projekt česko-německé spolupráce knihoven. *e-zpravodaj Národní knihovny ČR* [online], 2022, 9(3), 11 [cit. 2023-02-04]. Dostupné z: https://text.nkp.cz/soubory/ostatni/ez_2022_3.pdf.

GIEBISCH, Roman et al. Regiony a sekce se představují. 1. část. *Bulletin SKIP* [online], 2022, 31(1) [cit. 2023-02-04]. ISSN 1213-5828. Dostupné z: <https://bulletinskip.skipcr.cz/node/949>.

GIEBISCH, Roman. Složení nového předsednictva výkonného výboru SKIP. *Bulletin SKIP* [online], 2022, 31(1) [cit. 2023-02-02]. ISSN 1213-5828. Dostupné z: <https://bulletinskip.skipcr.cz/node/934>.

GIEBISCH, Roman a CÍSAŘ, Jaroslav. Velkým problémem je změna myšlení knihovníků: rozhovor s předsedou SKIP ČR Mgr. Romanem Giebischem, Ph.D. Čtenář: měsíčník pro knihovny, 2022, 74(4), 137-139. ISSN 0011-2321.

GIEBISCH, Roman. Ze světa. Čtenář: měsíčník pro knihovny, 2022, 74(1), 39. ISSN 0011-2321. Dostupné také z: <https://www.svkkl.cz/ctenar/clanek/3544>.

GIEBISCH, Roman. Ze světa. Čtenář: měsíčník pro knihovny, 2022, 74(2), 79. ISSN 0011-2321. Dostupné také z: <https://www.svkkl.cz/ctenar/clanek/3569>.

GIEBISCH, Roman. Ze světa. Čtenář: měsíčník pro knihovny, 2022, 74(3), 119. ISSN 0011-2321. Dostupné také z: <https://www.svkkl.cz/ctenar/clanek/3592>.

GIEBISCH, Roman. Ze světa. Čtenář: měsíčník pro knihovny, 2022, 74(4), 159. ISSN 0011-2321.

GIEBISCH, Roman. Ze světa. Čtenář: měsíčník pro knihovny, 2022, 74(5), 199. ISSN 0011-2321.

GIEBISCH, Roman. Ze světa. Čtenář: měsíčník pro knihovny, 2022, 74(6), 239. ISSN 0011-2321.

GIEBISCH, Roman. Ze světa. Čtenář: měsíčník pro knihovny, 2022, 74(7/8), 297-298. ISSN 0011-2321.

GIEBISCH, Roman. Ze světa. Čtenář: měsíčník pro knihovny, 2022, 74(9), 339. ISSN 0011-2321.

GIEBISCH, Roman. Ze světa. Čtenář: měsíčník pro knihovny, 2022, 74(10), 379. ISSN 0011-2321.

GIEBISCH, Roman. Ze světa. Čtenář: měsíčník pro knihovny, 2022, 74(11), 419. ISSN 0011-2321.

GIEBISCH, Roman. Ze světa. Čtenář: měsíčník pro knihovny, 2022, 74(12), 467. ISSN 0011-2321.

HALAMA, Vojtěch a BEŽOVÁ, Michaela. Služba Navrhnout k digitalizaci v roce 2021. *e-zpravodaj Národní knihovny ČR* [online], 2022, 9(3), 11-12 [cit. 2023-02-07]. Dostupné z: https://www.nkp.cz/o-knihovne/zakladni-informace/vydane-publikace/soubory/ostatni/ez_2022_3.pdf.

HÁJKOVÁ, Zuzana, KAREŠ, Ivo a SALÁTOVÁ, Renáta. Několik otázek na Ivo Kareše a Zuzanu Hájkovou. *Knihovna plus* [online], 2022, (2) [cit. 2023-02-04]. ISSN 1801-5948. Dostupné z: <https://knihovnaplus.nkp.cz/archiv/2022-2/historie-a-soucasnost/nekolik-otazek-na-ivo-karese-zuzanu-hajkovou>.

HAPEL, Rolf a SALÁTOVÁ, Renáta. 5 otázek pro Rolfa Hapela. *Knihovna plus* [online], 2022, (2) [cit. 2023-02-04]. ISSN 1801-5948. Dostupné z: <https://knihovnaplus.nkp.cz/archiv/2022-2/informace-a-konference/5-otazek-pro-rolfa-hapela>.

HAŠKOVCOVÁ, Marie. Výzkum národních bibliografií DARIAH BiblioData WG Meeting. *e-zpravodaj Národní knihovny ČR* [online], 2022, 9(2), 8 [cit. 2023-02-04]. Dostupné z: https://www.nkp.cz/soubory/ostatni/ez_2022_2.pdf.

HEILANDOVÁ, Lucie. Zámecké knihovny jihozápadní Moravy. *Knihovna: knihovnická revue* [online]. 2022, 33(1), 89-90 [cit. 2023-02-04]. ISSN 1801-3252. Dostupné z: <https://knihovnavue.nkp.cz/archiv/2022-1/recenze/recenze-1>.

HOROVÁ, Iva a HORA, Michal. K otázce kritérií výběru zvukových nahrávek k digitalizaci především z pohledu jejich obsahu. *ProInflow: časopis pro informační vědy*, 2022, 14(1-2), 136-155 [cit. 2023-02-03]. ISSN 1804-2406. Dostupné z: <https://doi.org/10.5817/ProIn2022-2-8>.

HRDLIČKOVÁ, Markéta. Archivuje web vaší knihovny Webarchiv?. *Bulletin SKIP*. 2022, 31(1). ISSN 1213-5828. Dostupné také z: <https://bulletinskip.skipcr.cz/node/915>.

HRZINOVÁ, Jana. Posun časové hranice u děl v ND-K-DNNT. *e-zpravodaj Národní knihovny ČR* [online], 2022, 9(2), 5 [cit. 2023-02-04]. Dostupné z: https://www.nkp.cz/soubory/ostatni/ez_2022_2.pdf.

CHLAŇOVÁ, Tereza a LYONS KINDLEROVÁ, Rita. Současná ukrajinská literatura v českých knižních překladech. Čtenář: měsíčník pro knihovny. 2022, 74(6), 232-236. ISSN 0011-2321.

JANOŠKOVÁ, Kateřina a JANSOVÁ, Linda. Jedenáctá valná hromada SKIP je za námi. Čtenář: měsíčník pro práci se čtenáři. Praha, 2022, 74(9), 316. ISSN 0011-2321.

JANSOVÁ, Linda. 11. valná hromada SKIP a odborná konference Architektura knihoven. *Bulletin SKIP* [online], 2022, 31(1) [cit. 2023-02-04]. ISSN 1213-5828. Dostupné z: <https://bulletinskip.skipcr.cz/node/952>.

JANSOVÁ, Linda a RICHTER, Vít. Kulturní a kreativní centra – inspirace ze zahraničí i z ČR. *Bulletin SKIP* [online], 2022, 31(1) [cit. 2023-02-04]. ISSN 1213-5828. Dostupné z: <https://bulletinskip.skipcr.cz/node/937>.

JANSOVÁ, Linda. Oznak SKIP pro kolektivní i individuální členy. *Bulletin SKIP* [online], 2022, 31(1) [cit. 2023-02-04]. ISSN 1213-5828. Dostupné z: <https://bulletinskip.skipcr.cz/node/924>.

JANSOVÁ, Linda. Zemřela Donna Scheeder, bývalá předsedkyně IFLA. *Bulletin SKIP* [online], 2022, 31(1) [cit. 2023-02-04]. ISSN 1213-5828. Dostupné z: <https://bulletinskip.skipcr.cz/node/919>.

JANSOVÁ, Linda. Známe Knihovnu roku 2022 a další ocenění. Čtenář: měsíčník pro práci se čtenáři. Praha, 2022, 74(11), 397-399. ISSN 0011-2321.

JEŘÁBEK, Antonín. Jak vznikla a rozvíjela se účast Národní knihovny ČR na rozvoji systémů mezinárodního číslování: ISBN, ISMN, ISSN. *Knihovna plus* [online], 2022, (1) [cit. 2023-02-04]. ISSN 1801-5948. Dostupné z: <https://knihovnaplus.nkp.cz/archiv/2022-1/historie-a-soucasnost/jak-vznikla-a-rozvijela-se-ucast-narodni-knihovny-cr-na-rozvoji-systemu-mezinarodniho-cislovani-2013-isbn-ismn-issn>.

JEŘÁBEK, Antonín. Rozhovor s Mgr. Antonínem Jeřábkem. *e-zpravodaj Národní knihovny ČR* [online], 2022, 9(1), 7 [cit. 2023-02-04]. Dostupné z: https://www.nkp.cz/soubory/ostatni/ez_2022_1.pdf.

KNOLLOVÁ, Eva. ISBN a ISMN u otázkách a odpovědích. *e-zpravodaj Národní knihovny ČR* [online], 2022, 9(3),

7-8 [cit. 2023-02-04]. Dostupné z: https://text.nkp.cz/soubory/ostatni/ez_2022_3.pdf.

KORDÍK, Pavel a PETRÁŠKOVÁ, Zuzana. Mezinárodní kongres IAML 2022. *Knihovna plus* [online], 2022, (2) [cit. 2023-02-04]. ISSN 1801-5948. Dostupné z: <https://knihovnaplus.nkp.cz/archiv/2022-2/informace-a-konference/mezinarodni-kongres-iaml-2022>.

KOŠANOVÁ, Martina. Registrace uživatelů Národní knihovny ČR pomocí BankID. Čtenář: měsíčník pro knihovny, 2022, 74(9), 319. ISSN 0011-2321.

KOŠTÁLOVÁ, Karolína. Možnosti vzdálené registrace v českých knihovnách. U nás: knihovnicko-informační zpravodaj Královéhradeckého kraje [online]. 2022, 32(4), 23-27 [cit. 2023-02-04]. ISSN 0862-9366. Dostupné z: <https://www.svkhk.cz/SVKHK/u-nas-pdf-archiv/20220415.pdf>.

KOŠTÁLOVÁ, Karolína. Nová služba: poskytnutí digitalizátů z Národní digitální knihovny. *e-zpravodaj Národní knihovny ČR* [online], 2022, 9(2), 8 [cit. 2023-02-04]. Dostupné z: https://www.nkp.cz/soubory/ostatni/ez_2022_2.pdf.

KOŠTÁLOVÁ, Karolína. Vzdálené služby NK ČR v době covidové. *e-zpravodaj Národní knihovny ČR* [online], 2022, 9(1), 8 [cit. 2023-02-04]. Dostupné z: https://www.nkp.cz/soubory/ostatni/ez_2022_1.pdf.

KREJČÍ SALÁTOVÁ, Renáta, ed. 20. výročí knihovního zákona. 1. vydání. Praha: Národní knihovna České republiky, 2022. 115 stran. ISBN 978-80-7050-765-0.

KREJČÍ SALÁTOVÁ, Renáta. Psalo se jinde. Čtenář: měsíčník pro knihovny, 2022, 74(10), 378. ISSN 0011-2321.

KREJČÍ SALÁTOVÁ, Renáta. Psalo se jinde. Čtenář: měsíčník pro knihovny, 2022, 74(12), 466. ISSN 0011-2321.

KUTMON, Jitka. Trendy v poskytování meziknihovních služeb v ČR. *Lékařská knihovna: časopis pro knihovny a informační střediska ve zdravotnictví* [online], 2022, 27(1-2) [cit. 2023-02-04]. ISSN 1804-2031. Dostupné z: <https://casopis.nlk.cz/2022-27-1-2/trendy-v-poskytovani-meziknihovnich-sluzeb-v-cr>.

LUDVÍČEK, Josef. Ukrajina a sbírky NKf. *e-zpravodaj Národní knihovny ČR* [online], 2022, 9(3), 8 [cit. 2023-02-04]. Dostupné z: https://text.nkp.cz/soubory/ostatni/ez_2022_3.pdf.

LUKAVEC, Jan. Čapek a jeho překladatelé (německý jazyk). *Zprávy Společnosti bratří Čapků*, 2022, (144), 5. ISSN 2533-4654.

pLUKAVEC, Jan. Popelka čekající na objevení? Česká literatura 20. století na cestě k anglickým čtenářům. In: *CzechLit* [online]. 26. 8. 2022. [cit. 2023-02-16]. Dostupné z: <https://www.czechlit.cz/cz/feature/popelka-cekajici-na-objeveni-ceska-literatura-20-stoleti-na-ceste-k-anglickym-ctenarum/>.

LYONS KINDLEROVÁ, Rita. Moje čtení. *Hospodářské noviny* [online]. 20221111-20221113, 66(219), 28 [cit. 2023-02-06]. ISSN 0862-9587. Dostupné z: <https://vikend.hn.cz/c1-67136320-moje-cteni-na-kavu-bych-rada-zasla-s-editory-bible-rika-prekladatelka-kindlerova>.

MACHÁČKOVÁ, Lucie a ŠEDÁ, Marie. *Knihovna roku: metodika pro soutěžící knihovny: určeno pro knihovny soutěžící v kategorii základní knihovna* [online]. Praha: Svaz knihovníků a informačních pracovníků České republiky, 2022 [cit. 2023-02-04]. Dostupné z: <https://www.vkol.cz/uploads/page/171/doc/2022-knihovna-roku-metodika.pdf>.

MACHÁČKOVÁ, Lucie. Krajanské knihovny – víme o nich?. Čtenář: měsíčník pro práci s knihou. Praha: Academia, 2022, 74(11), 401-403. ISSN 0011-2321.

MACHOVÁ, Anna. Francie: velká národní věc – čtení. *Knihovna plus* [online], 2022, (2) [cit. 2023-02-04]. ISSN 1801-5948. Dostupné z: <https://knihovnaplus.nkp.cz/archiv/2022-2/historie-a-soucasnost/francie-velka-narodni-vec>.

MACHOVÁ, Anna a TICHÁ, Veronika. Novinky zahraniční knihovnické literatury 2022/1. *Knihovna plus* [online], 2022, 1 [cit. 2023-02-04]. ISSN 1801-5948. Dostupné z: <https://knihovnaplus.nkp.cz/archiv/2022-1/novinky-zahranicni-knihovnicke-literatury-2022-1>.

MACHOVÁ, Anna. Typy z Knihovny knihovnické literatury. *Knihovna: knihovnická revue*, 2022, 33(1), 94-99. ISSN 1801-3252. Dostupné také z: <https://knihovnavue.nkp.cz/archiv/2022-1/knihovny-a-informace/tipy-z-knihovny-knihovnicke-literatury-2022-1>.

MAIXNEROVÁ, Lenka, JANSOVÁ, Linda a ŠŤASTNÁ, Petra. Veřejné licence v Národní knihovně České republiky. Čtenář: měsíčník pro knihovny, 2022, 74(7/8), 260-261. ISSN 0011-2321.

MAŠKOVÁ, Ludmila et al. Čištění knihovnických dokumentů pomocí dvoufázového spreje. In: *Sborník XXI. výroční konference české aerosolové společnosti*, 3. 10. - 4. 10. 2022, *Kutná Hora*. [s.l.]: Česká aerosolová společnost, 2022, s. 13-14. ISBN 978-80-908653-0-3. Dostupné též z: http://cas.icpf.cas.cz/download/Sbornik_VKCAS_2022.pdf#page=13.

MAZÁČOVÁ, Pavlína. FRIEDLAENDEROVÁ, Hana, RICHTER, Vít a Jiří TRÁVNÍČEK. Covidočtení: co s naším čtenářstvím udělala pandemie. První vydání. Brno: Host, 2022. 80 stran. ISBN 978-80-275-1095-5. *Knihovna: knihovnická revue*, 2022, 33(2), 114-116. ISSN 1801-3252. Dostupné také z: <https://knihovnavue.nkp.cz/archiv/2022-2/recenze/covidocteni>.

MODRÁKOVÁ, Renáta. *Středověká knihovna kláštera benediktinek u sv. Jiří na Pražském hradě. Bibliotheca Antiqua 2022: sborník z 30. konference, 8.-9. listopadu 2022, Olomouc*. Olomouc: Vědecká knihovna v Olomouci; Praha: Sdružení knihoven ČR, 2022. s. 24-33. ISBN 978-80-7053-337-6.

MODRÁKOVÁ, Renáta. Výstava Kniha a závoj: 1100 let od úmrtí kněžny a světičky Ludmily. *Knihovna plus* [online], 2022, 1 [cit. 2023-02-04]. ISSN 1801-5948. Dostupné z: <https://knihovnaplus.nkp.cz/archiv/2022-1/informace-a-konference/vystava-kniha-a-zavoj-1100-let-od-umrti-knezny-a-svetice-ludmily>.

NEKOLOVÁ, Kateřina. Brožura Interkulturní knihovnictví. *U nás: knihovnicko-informační zpravodaj Královéhradeckého kraje*, 2022, 32(2), 33. ISSN 0862-9366. Dostupné také z: https://www.svkhk.cz/SVKHK/u-nas-pdf_archiv/20220221.pdf.

NEKOLOVÁ, Kateřina. Seminář Efektivní komunikace s cizinci. *Bulletin SKIP* [online], 2022, 31(1) [cit. 2023-02-04]. ISSN 1213-5828. Dostupné z: <https://bulletinskip.skipcr.cz/node/938>.

PILLEROVÁ, Vladana. Knihovny a jejich zapojení v projektu „Společným postupm sociálních partnerů k řešení klíčových témat v odvětvích“: shrnutí výsledků aktivit projektu. *Knihovna: knihovnická revue*, 2022, 33(2), 96-113. ISSN 1801-3252. Dostupné také z: <https://knihovnavue.nkp.cz/archiv/2022-2/knihovny-a-informace/knihovny-a-jejich-zapojeni-v-projektu-spolecnym-postupem-socialnich-partneru-k-reseni-klicovych-temat-v-odvetvich>.

PILLEROVÁ, Vladana. České předsednictví v Radě EU – kultura a vliv na knihovny. Čtenář: měsíčník pro knihovny, 2022, 74(9), 324-325. ISSN 0011-2321.

PILLEROVÁ, Vladana. Projekt NEWCOMER. Část I, Popis projektu a představení účastníků. Čtenář: měsíčník pro knihovny, 2022, 74(5), 181-183. ISSN 0011-2321.

PILLEROVÁ, Vladana. Zajímavé knižní novinky. Čtenář: měsíčník pro knihovny, 2022, 74(1), 35-36. ISSN 0011-2321. Dostupné také z: <https://www.svkkl.cz/ctenar/clanek/3541>.

PILLEROVÁ, Vladana. Zajímavé knižní novinky. Čtenář: měsíčník pro knihovny, 2022, 74(6), 236-237. ISSN 0011-2321.

PILLEROVÁ, Vladana. Zajímavé knižní novinky. Čtenář: měsíčník pro knihovny, 2022, 74(7/8), 288-289. ISSN 0011-2321.

PILLEROVÁ, Vladana. Zajímavé knižní novinky. Čtenář: měsíčník pro knihovny, 2022, 74(11), 417-418. ISSN 0011-2321.

PILLEROVÁ, Vladana. Zajímavé knižní novinky. Čtenář: měsíčník pro knihovny, 2022, 74(12), 465. ISSN 0011-2321.

PLHÁKOVÁ, Soňa a MACHOVÁ, Anna. O zkoumání syndromu profesního vyhoření v knihovnách s Mgr. et Ing. Soňou Plhákovou. *Knihovna plus* [online], 2022, (1) [cit. 2023-02-04]. ISSN 1801-5948. Dostupné z: <https://knihovnaplus.nkp.cz/archiv/2022-1/informace-a-konference/o-zkoumani-syndromu-profesniho-vyhoreni-v-knihovnach-s-mgr-et-ing-sonou-plhakovou>.

PRUCKOVÁ, Lenka a JANSOVÁ, Linda. *I am already a reader – Book for First Grader* [online]. 2022 [cit. 2023-02-15]. Poster pro 87. Světový knihovnický a informační kongres IFLA (Dublin, Irsko). Dostupné z: <https://repository.ifla.org/handle/123456789/2192>.

RICHTER, Vít. Čtenářství dětí a mládeže v době pandemie COVID 19. In: *Knihovny podporují čtenářství dětí a mládeže: sborník Královéhradecké knihovnické konference, 23. listopadu 2021* [online]. Hradec Králové: Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové, 2022. s. 12-18 [cit. 2023-02-04]. ISBN 978-80-7052-156-4. Dostupné z: <https://svkhk.cz/Pro-verejnost/E-knihy-vydane-SVK-HK/Sbornik-KKK2021a.aspx>.

RICHTER, Vít. Hodnocení 11. valné hromady SKIP a konference Architektura knihoven 2022. *Bulletin SKIP* [online], 2022, 31(1) [cit. 2023-02-04]. ISSN 1213-5828. Dostupné z: <https://bulletinskip.skipcr.cz/node/942>.

RICHTER, Vít. O angažovanosti, spolupráci aj plánech s Vítom Richterom. *IT lib*, 2022, (1-2), 51-54. ISSN 1335-793X. Dostupné také z: <https://itlib.cvtisr.sk/clanky/o-zangazovanosti-spolupraci-aj-planoch-s-vitom-richterom>.

RICHTER, Vít. Podpora čtenářství v rodině z pohledu průzkumů čtenářství v České republice. In: CENIGOVÁ, Rozália, ed. *Školské knižnice ako informačné a kultúrne centrá škol: 16. medzinárodná konferencia* [online]. 1. vydanie. V Bratislave: Národný inštitút vzdelávania a mládeže, 2022, s. 67-77 [cit. 2023-02-14]. ISBN 978-80-565-1517-4. Dostupné z: https://www.spgk.sk/swift_data/source/2022/ZBORNIK_2022.pdf.

RICHTER, Vít. Podpora výstavby a rekonstrukce profesionálních i neprofesionálních knihoven. *Bulletin SKIP* [online], 2022, 31(1) [cit. 2023-02-04]. ISSN 1213-5828. Dostupné z: <https://bulletinskip.skipcr.cz/node/943>.

RICHTER, Vít. Připravuje se výzva Ministerstva kultury pro Národní plán obnovy se zaměřením na malá kulturní a kreativní centra. *Bulletin SKIP* [online], 2022, 31(1) [cit. 2023-02-04]. ISSN 1213-5828. Dostupné z: <https://bulletinskip.skipcr.cz/node/946>.

RICHTER, Vít. Vliv pandemie na výkony veřejných knihoven v letech 2020 a 2021 ve vztahu k roku 2019. *Bulletin SKIP* [online], 2022, 31(1) [cit. 2023-02-04]. ISSN 1213-5828. Dostupné z: <https://bulletinskip.skipcr.cz/node/944>.

RICHTER, Vít et al. Vzpomínáme na PhDr. Karla Sosnu. *Bulletin SKIP* [online], 2022, 31(1) [cit. 2023-02-04]. ISSN 1213-5828. Dostupné z: <https://bulletinskip.skipcr.cz/node/909>.

SALÁTOVÁ, Renáta. Kniha ve 21. století: malá online ochutnávka. *Knihovna plus* [online], 2022, 1 [cit. 2023-02-04]. ISSN 1801-5948. Dostupné z: <https://knihovnaplus.nkp.cz/archiv/2022-1/informace-a-konference/kniha-ve-21-stoleti-mala-online-ochutnavka>.

SALÁTOVÁ, Renáta. LOSEKOOT, Michelle a VYHNÁNKOVÁ, Eliška. Jak na síť: ovládněte čtyři principy úspěchu na sociálních sítích. Vydání první. V Brně: Jan Melvil Publishing, 2019. 325 stran. Žádná velká věda. ISBN 978-80-7555-084-2. *Knihovna plus* [online], 2022, (2) [cit. 2023-02-04]. ISSN 1801-5948. Dostupné z: <https://knihovnaplus.nkp.cz/archiv/2022-2/recenze/jak-na-site>.

SALÁTOVÁ, Renáta. Psalo se jinde. Čtenář: měsíčník pro knihovny, 2022, 74(1), 38. ISSN 0011-2321. Dostupné také z: <https://www.svkkk.cz/ctenar/clanek/3543>.

SALÁTOVÁ, Renáta. Psalo se jinde. Čtenář: měsíčník pro knihovny, 2022, 74(3), 109. ISSN 0011-2321. Dostupné také z: <https://www.svkkk.cz/ctenar/clanek/3589>.

SALÁTOVÁ, Renáta. Psalo se jinde. Čtenář: měsíčník pro knihovny, 2022, 74(6), 238. ISSN 0011-2321.

SALÁTOVÁ, Renáta. Psalo se jinde. Čtenář: měsíčník pro knihovny, 2022, 74(7/8), 271. ISSN 0011-2321.

SVOBODA, Luboš. Možnosti použití umělé inteligence pro webarchivační praxi. *e-zpravodaj Národní knihovny ČR* [online], 2022, 9(1), s. 9 [cit. 2023-02-15]. Dostupné z: https://www.nkp.cz/soubory/ostatni/ez_2022_1.p.

SVOBODA, Luboš a HRDLIČKOVÁ, Markéta. Webarchiv: kolekce webových zdrojů Válka na Ukrajině. *e-zpravodaj Národní knihovny ČR*. 2022, 9(3), 9. Dostupné také z: https://text.nkp.cz/soubory/ostatni/ez_2022_3.pdf.

ŠČERBA, Richard. *Personalistika v knihovnách*. První vydání. Praha: Národní knihovna – Knihovnický institut, 2022. 156 stran. ISBN 978-80-7050-772-8.

ŠEDÁ, Marie. Rozvoj manažerských kompetencí: odborný seminář pro vedoucí/ředitelky knihovny. Čtenář: měsíčník pro knihovny, 2022, 74(9), 326-328. ISSN 0011-2321.

ŠEDÁ, Marie. Standard pro postupy rekonstrukce knihoven. Čtenář: měsíčník pro knihovny, 2022, 74(4), 149-150. ISSN 0011-2321.

ŠEDÁ, Marie. Workshop, co nebyl workshop. *Duha: informace o knihách a knihovnách z Moravy*, 2022, 36(4), 31-33. ISSN 0862-1985. Dostupné také z: <https://duha.mzk.cz/sites/duha.mzk.cz/files/souboryredakce/DUHANov2022.pdf>.

ŠMÍDOVÁ, Ludmila. Rukopisy Vítězslava Nováka ve sbírce Hudebního oddělení Národní knihovny ČR. *Clavibus unites* [online]. 2022, 11(1), s. 3-38 [cit. 2023-02-20]. Dostupné z: https://www.acecs.cz/media/cu_2022_11_01_smidova.pdf.

TICHÁ, Veronika, ČÍŽKOVÁ, Lenka a MACHOVÁ, Anna. Novinky zahraniční knihovnické literatury 2022/2. *Knihovna plus* [online], 2022, (2) [cit. 2023-02-04]. ISSN 1801-5948. Dostupné z: <https://knihovnaplus.nkp.cz/archiv/2022-2/novinky-zahranicni-knihovnicke-literatury/novinky-zahranicni-knihovnicke-literatury-2-2022>.

VALDEN, Milan. Božena Němcová inspirující. Čtenář. 2022, 74(1), 22-23. ISSN 0011-2321.

VALDEN, Milan. Filosofská historie komentovaná a ilustrovaná. Čtenář. 2022, 74(1), 23-24. ISSN 0011-2321.

VALDEN, Milan. Literární výročí: leden. Čtenář: měsíčník pro knihovny. 2022, 74(12), 468. ISSN 0011-2321.

VALDEN, Milan. Literární výročí: únor. Čtenář: měsíčník pro knihovny. 2022, 74(1), 40. ISSN 0011-2321.

VALDEN, Milan. Literární výročí: březen. Čtenář: měsíčník pro knihovny. 2022, 74(2), 80. ISSN 0011-2321. Dostupné také z: <https://www.svkkk.cz/ctenar/clanek/3570>.

VALDEN, Milan. Literární výročí: duben. Čtenář: měsíčník pro knihovny. 2022, 74(3), 120. ISSN 0011-2321. Dostupné také z: <https://www.svkkk.cz/ctenar/clanek/3593>.

VALDEN, Milan. Literární výročí: květen. Čtenář: měsíčník pro knihovny. 2022, 74(4), 160. ISSN 0011-2321.

VALDEN, Milan. Literární výročí: červen. Čtenář: měsíčník pro knihovny. 2022, 74(5), 200. ISSN 0011-2321.

VALDEN, Milan. Literární výročí: červenec. Čtenář: měsíčník pro knihovny. 2022, 74(6), 240. ISSN 0011-2321.

VALDEN, Milan. Literární výročí: srpen : září. Čtenář: měsíčník pro knihovny. 2022, 74(7/8), 299-300. ISSN 0011-2321.

VALDEN, Milan. Literární výročí: říjen. Čtenář: měsíčník pro knihovny. 2022, 74(9), 340. ISSN 0011-2321.

VALDEN, Milan. Literární výročí: listopad. Čtenář: měsíčník pro knihovny. 2022, 74(10), 380. ISSN 0011-2321.

VALDEN, Milan. Literární výročí: prosinec. Čtenář: měsíčník pro knihovny. 2022, 74(11), 420. ISSN 0011-2321.

VALDEN, Milan. Nekonečný zázrak knih a čtení. Čtenář: měsíčník pro knihovny. 2022, 74(7), 280-281. ISSN 0011-2321.

VALDEN, Milan. Nobelista Kazuo Ishiguro. Čtenář: měsíčník pro knihovny. 2022, 74(7-8), 296. ISSN 0011-2321.

VALDEN, Milan. Současná britská literatura v českých překladech posledních let. Čtenář: měsíčník pro knihovny. 2022, 74(7-8), 292-295. ISSN 0011-2321.

VAVROŠOVÁ, Zuzana. Typy z Knihovny knihovnické literatury. *Knihovna: knihovnická revue*, 2022, 33(2), 116-120. ISSN 1801-3252. Dostupné také z: <https://knihovnarevue.nkp.cz/archiv/2022-2/knihovny-a-informace/tipy-z-knihovny-knihovnicke-literatury-2022-2>.

VAVROŠOVÁ, Zuzana. Typy z Knihovny knihovnické literatury 2022/1. *Knihovna plus* [online], 2022, (1) [cit. 2023-02-04]. ISSN 1801-5948. Dostupné z: <https://knihovnaplus.nkp.cz/archiv/2022-1/tipy-z-knihovny-knihovnicke-literatury/tipy-z-knihovny-knihovnicke-literatury-2021-2>.

VAVROŠOVÁ, Zuzana. Typy z Knihovny knihovnické literatury 2022/2. *Knihovna plus* [online], 2022, (2) [cit. 2023-02-04]. ISSN 1801-5948. Dostupné z: <https://knihovnaplus.nkp.cz/archiv/2022-2/tipy-z-knihovny-knihovnicke-literatury/tipy-z-knihovny-knihovnicke-literatury-2022-2>.

VOJTÍŠEK, Jan. Z klementinských pokladů: přednášky Oddělení rukopisů a starých tisků NK ČR v lednu a únoru. *e-zpravodaj Národní knihovny ČR* [online], 2022, 9(1), 4-5 [cit. 2023-02-04]. Dostupné z: https://www.nkp.cz/soubory/ostatni/ez_2022_1.pdf.

3 Ostatní publikace pracovníků NK ČR

BOLINA, Pavel a KLIMEK, Tomáš. Staré cesty podblanické. In: CÍLEK, Václav, Lubomír HANEL, Václav ZEMEK, et al. *O památné hoře Blaníku a jejím kraji: příběhy posvátných hor*. Praha: Dokořán, 2022. s. 163-176. ISBN 978-80-7675-057-9.

FRYJE, Jakub a RICHTEROVÁ, Alena. Staré a nové náboženství v Mexiku. K 100. výročí československo-mexických diplomatických vztahů. *Dějiny a současnost*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2022, 44(9-10), 30-32. ISSN 0418-5129.

CHABR, Jan. Únikovka: R.U.R. Praha: ALBI Česká republika, [2022]. Mozkovna.

CHABR, Jan. Únikovka: Útěk na západ. Praha: ALBI Česká republika, [2022]. Mozkovna.

KNOLL, Adolf. *Míjení*. Brno: Tribun EU, 2022. Knihovnicka. cz. ISBN 978-80-263-1705-0.

LUKAVEC, Jan. Autor, čtenář... KNIHA!. In: *iLiteratura.cz* [online]. 6. 2. 2022. [cit. 2023-02-16]. ISSN 1214-309X. Dostupné také z: <https://www.iliteratura.cz/Clanek/45233/porizkova-lenka-co-jsou-dejiny-knihy>.

LUKAVEC, Jan. Bez konce láska je?. In: *iLiteratura.cz* [online]. 17. 7. 2022. [cit. 2023-02-16]. ISSN 1214-309X. Dostupné z: <https://www.iliteratura.cz/Clanek/45775/pepe-dita-hranice-lasky>.

LUKAVEC, Jan. Hrdinky, o kterých se příliš nemluví. In: *iLiteratura.cz* [online]. 25. 9. 2022. [cit. 2023-02-16]. ISSN 1214-309X. Dostupné z: <https://www.iliteratura.cz/Clanek/45948-patockova-jana-zeny>.

LUKAVEC, Jan. Chalupaření a Božena Němcová. *Host*. 2022, 38(7), 462-63. ISSN 1211-9938.

LUKAVEC, Jan. Individuum a jeho fragmenty. In: *iLiteratura.cz* [online]. 12. 6. 2022. [cit. 2023-02-16]. Dostupné z: <https://www.iliteratura.cz/Clanek/45669-bendova-eva-vypravy-k-ja>.

LUKAVEC, Jan. Jak vnést do temnoty světlo. In: *iLiteratura.cz* [online]. 11. 9. 2022. [cit. 2023-02-16]. ISSN 1214-309X. Dostupné z: <https://www.iliteratura.cz/Clanek/45924-cornejova-ivana-temno>.

LUKAVEC, Jan. *Jižák: město panelů, snů a mýtů*. 1. vydání. Praha: Pulchra, 2022. 220 stran. ISBN 978-80-7564-081-9.

LUKAVEC, Jan. Kniha o kritickém myšlení zachází s prameny nekriticky. *Deník N*. 14. 2. 2022, 4(32), 13. ISSN 2571-1717. Dostupné také z: <https://denikn.cz/808655/ponekud-nekriticka-kniha-o-kritickem-mysleni/?ref=list>.

LUKAVEC, Jan. Komunismus, Kabylové a mercedes. In: *iLiteratura.cz* [online]. 17. 11. 2022. [cit. 2023-02-16]. ISSN 1214-309X. Dostupné z: <https://www.iliteratura.cz/clanek/46042-mozny-ivo-proc-tak-snadno>.

LUKAVEC, Jan. Mytické počátky českého státu. *Lidové noviny*. 30. 4. 2022, 35(100), 17. ISSN 0862-5921.

LUKAVEC, Jan. Nebezpečný život mezi regály knih. *Lidové noviny*. 4. 6. 2022, 35(130), 15. ISSN 0862-5921.

LUKAVEC, Jan. Nový Palán: kýčovitě hledání perliček na dně?. In: *Deník N* [online]. Praha: N media, a.s., 13. 4. 2022. [cit. 2023-02-16]. Dostupné z: <https://denikn.cz/858249/novy-palan-kycovite-hledani-perlicek-na-dne/?ref=list>.

LUKAVEC, Jan. O životě protkaném poezií a humorem. In: *iLiteratura.cz* [online]. 19. 11. 2022. [cit. 2023-02-16]. ISSN 1214-309X. Dostupné z: <https://www.iliteratura.cz/clanek/46050-honzak-radkin-muj-rodny-blazinec>.

LUKAVEC, Jan. Poslouchám, tedy jsem!. *Lidové noviny*. 9. 7. 2022, 35(158), 18. ISSN 0862-5921.

LUKAVEC, Jan. Přehrada, panelák, korálky a jeden spisovatel. In: *iLiteratura.cz* [online]. 12. 12. 2022. [cit. 2023-02-16]. ISSN 1214-309X. Dostupné z: <https://www.iliteratura.cz/clanek/46102-kucera-stepan-gablonz-jablonec>.

LUKAVEC, Jan. Příběh jednoho příslušníka české „ztracené generace“. In: *iLiteratura.cz* [online]. 18. 6. 2022. [cit. 2023-02-16]. ISSN 1214-309X. Dostupné z: <https://www.iliteratura.cz/Clanek/45697/curda-vojtech-ladislav-stoll>.

LUKAVEC, Jan. Recenzování jako potřeba, či závislost?. In: *iLiteratura.cz* [online]. 4. 10. 2022. [cit. 2023-02-16]. ISSN 1214-309X. Dostupné z: <https://www.iliteratura.cz/Clanek/45121/iliglusa-recenzovani-jako-potreba-ci-zavislost>.

LUKAVEC, Jan. Reportáže, které nezestárly. In: *iLiteratura.cz [online]*. 28. 12. 2022. [cit. 2023-02-16]. ISSN 1214-309X. Dostupné z: <https://www.iliteratura.cz/clanek/46131-wag-nerova-alena-literarni-reportaze>.

LUKAVEC, Jan. Romantická choroba geniálních umělců?. In: *iLiteratura.cz [online]*. 26. 10. 2022. [cit. 2023-02-16]. ISSN 1214-309X. Dostupné z: <https://www.iliteratura.cz/clanek/46003-rabova-sarka-caitlin-tuberkuloza-a-spolecnost>.

LUKAVEC, Jan. Řeholnice jako trénink přijímání jinakosti? In: *iLiteratura.cz [online]*. 4. 8. 2022. [cit. 2023-02-16]. Dostupné z: <https://www.iliteratura.cz/clanek/45827-hladka-kamila-sestry>.

LUKAVEC, Jan. Snaha vylepšit nevylepšitelné. *Lidové noviny*. 28. 5. 2022, 35(124), 17. ISSN 0862-5921.

LUKAVEC, Jan. Současný svět pohledem Echa. A našťestí i dalších... In: *iLiteratura.cz [online]*. 18. 10. 2022. [cit. 2023-02-16]. ISSN 1214-309X. Dostupné z: <https://www.iliteratura.cz/clanek/45990-balsinek-dalibor-promeny-zivota>.

LUKAVEC, Jan. Svět očima ideologické literatury. *Lidové noviny*. 23. 7. 2022, 35(170), 17. ISSN 0862-5921.

LUKAVEC, Jan. Tuhle hudbu si rozhodně nekupujte. *Lidové noviny*. 7. 5. 2022, 35(106), 17. ISSN 0862-5921.

LUKAVEC, Jan. Úspěšní v životě, úspěšní na papíře: o etnické literatuře v Česku, kulturní diverzitě a možnostech dialogu. *Host*. 2022, 38(2), 42-45. ISSN 1211-9938.

LUKAVEC, Jan. V Košířích: nad knihou Martina C. Putny. *Právo*. 12. 5. 2022, 32(110), 16. ISSN 1211-2119. Dostupné také z: <https://www.novinky.cz/kultura/salon/clanek/v-ko-sirich-nad-knihou-martina-c-putny-40396831>.

LUKAVEC, Jan. Vybydlené paneláky a české barbarství. In: *iLiteratura.cz [online]*. 30. 9. 2022. [cit. 2023-02-16]. ISSN 1214-309X. Dostupné z: <https://www.iliteratura.cz/clanek/46129-ryvolova-karolina-spackem-tuzky-na-manzete>.

LUKAVEC, Jan. Vykupitel na trůně. In: *iLiteratura.cz [online]*. 28. 10. 2022. [cit. 2023-02-16]. ISSN 1214-309X. Dostupné z: <https://www.iliteratura.cz/clanek/46007-sedivy-ivan-t-g-m>.

LUKAVEC, Jan. Vznešená místa v záplavě kravského trusu. In: *iLiteratura.cz [online]*. 26. 7. 2022. [cit. 2023-02-16]. ISSN 1214-309X. Dostupné z: <https://www.iliteratura.cz/Clanek/45795/storm-frantisek-namaste>.

LUKAVEC, Jan. Životní souboje bratrů Bangových. In: *iLiteratura.cz [online]*. 15. 12. 2022. [cit. 2023-02-16]. ISSN 1214-309X. Dostupné z: <https://www.iliteratura.cz/clanek/46108-banga-patrik-skutecna-cesta-ven>.

MARKUS, Valerij Serhijovyč. *Stopy na cestě: autentický příběh mladého muže, který bojuje za Ukrajinu*. Překlad Ríta Lyons Kindlerová a Eva Svatoňová-Reutová. 1. vydání. Černošice: Familium, 2022. 289 stran. ISBN 978-80-88333-29-6.

VOJTÍŠEK, Jan. Věnná města za vlády lucemburské dynastie. In: *Věnná města českých královen*. Praha: Historický ústav AV ČR, 2022, 97-137. ISBN 978-80-7286-393-8.

Dárci

Národní knihovna ČR děkuje nejen všem jmenovitě uvedeným dárcům, ale i dalším občanům, kteří knihovnu obdarovali anonymně.

A

Ablamejka Sjarhej / Praha, Česko
Abuševa Anna / Moskva, Rusko
ADALBERT STIFTER VEREIN / Mnichov, Německo
AKADEMIE VĚD ČR, v. v. i. / Praha, Česko
ALAMIRE FOUNDATION / Lovañ, Belgie
ARGO, spol. s r.o. / Praha, Česko
ARCHIV HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY / Praha, Česko
ARCHIV LADISLAVA HEJDÁNKY / Praha, Česko
ASOCIACE MUZEÍ A GALERIÍ ČR / Praha, Česko
A2 / Praha, Česko

B

Babak Galina / Moskva, Rusko
Bäumler Harald / Amberg, Německo
Bělohávek Alexander / Praha, Česko
Beneš Veronika / Praha, Česko
Bežová Michaela / Praha, Česko
BIBLION, z. s. / Praha, Česko
BIBLIOTEKA „RADOSLAV LJUMVIĆ“ / Podgorica, Černá Hora
Bína Antonín / Nová Říše, Česko
BIOLOGICKÉ CENTRUM AV ČR, v. v. i. / České Budějovice, Česko
Blažíková Jana / Praha, Česko
BODYART PRESS, s. r. o. / Praha, Česko
Bónová Iveta / Košice, Slovensko
Brady Rose / Sonoma, California, USA
Brkić-Milinković Misijana / Mostar, Bosna a Hercegovina
Brod Petr / Praha, Česko
BULHARSKÉ KULTURNÍ STŘEDISKO / Praha, Česko
BULHARSKÝ KULTURNÍ INSTITUT / Praha, Česko

C

Cachová Jana / Hradec Králové, Česko
CARL FRIEDRICH VON SIEMENS STIFTUNG / Mnichov, Německo
CENTRAL TIBETAN ADMINISTRATION / Dharamshala, Indie

CENTRUM POLSKO-ROSYJSKIEGO DIALOGU I POROZUMIENIA / Varšava, Polsko
Ceropita Mihail / Praha, Česko
CIVITAS PER POPULI, o. p. s. / Hradec Králové, Česko
COMMISSARIAT GÉNÉRAL AUX RELATIONS INTERNATIONALES DE LA COMMUNAUTÉ FRANCOISE DE BELGIQUE / Brusel, Belgie
COMUNE DI BOLZANO / Bolzano, Itálie
CRNOGORSKO NARODNO POZORIŠTE / Podgorica, Černá Hora
Czechowicz Bogusław / Opava, Česko

Č

ČESKÁ KOMISE PRO UNESCO / Praha, Česko
ČESKÁ SPOLEČNOST PRO JAKOST, z. s. / Praha, Česko
ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE / Praha, Česko
Čornomaz Vjačeslav / Oděsa, Ukrajina
Čurda Martin / Ostrava, Česko

D

DANUBE INSTITUTE / Budapešť, Maďarsko
Das Lehotská Miriam / Bratislava, Slovensko
Davies Robert D. / Leeds, Velká Británie
Demenok Evgenij / Praha, Česko
DIALOG JESSENIUS, o. p. s. / Praha, Česko
DIPLOMATICKÁ AKADEMIE / Praha, Česko
Drakulić Dejan / Záhřeb, Chorvatsko
Drbal Alexandr / Praha, Česko
Drews Peter / Freiburg im Breisgau, Německo
DROP-IN CENTAR / Podgorica, Černá Hora
Drozdov Michail / Moskva, Rusko
DRŽAVNI ARHIV U SPLITU / Split, Chorvatsko
Duruttya Michael / Praha, Česko
DVOŘÁK SOCIETY / Londýn, Velká Británie
Dykovyc'kyj Oleksij / Varšava, Polsko

E

EDITURA UNIVERSITARĂ / Bukurešť, Rumunsko
Ejdis Valja / Paříž, Francie

F

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD UK / Praha, Česko
Fidler Jiří / Praha, Česko
FILOZOFICKÁ FAKULTA OSTRAVSKÉ UNIVERZITY / Ostrava, Česko

FILOZOFICKÁ FAKULTA UK / Praha, Česko
Fišarová Viola / Praha, Česko
Forschungsstelle Osteuropa Bremen / Brémy, Německo
FREUNDES-UND FÖRDERKREIS DES HÄNDEL-HAUSES ZU HALLE / Halle, Německo
Frolov Michail / Moskva, Rusko

G

Gavranić Aleksandar / Podgorica, Černá Hora
Gebert Adam / Praha, Česko
GENERÁLNÍ KONZULÁT ČR VE LVOVĚ / Lvov, Ukrajina
GENERÁLNÍ KONZULÁT ČR V SÃO PAULO / São Paulo, Brazílie
GEOPARK KRÁLOVSKÁ ŠUMAVA / Rejstejn, Česko
GERMAN HISTORICAL INSTITUTE / Washington, USA
GOETHE INSTITUT PRAG / Praha, Česko
Goldsmith Paul F. / San Francisco, USA
Gonč Vladimír / Brno, Česko
GOVERNMENT PR AND MEDIA OFFICE / Lublaň, Slovinsko
Grabovac Tamara / Praha, Česko
Grmela Jan / Brno, Česko

H

Hain Susanne / Berlín, Německo
Hajdučeková Ivica / Košice, Slovensko
Hanousek Jan / Praha, Česko
Hartl Karla / Toronto, Kanada
Havránek Libor / Praha, Česko
HERDER INSTITUT / Marburg, Německo
HISTORICKÝ ÚSTAV AV ČR, v. v. i. / Praha, Česko
Hlávková Lenka / Praha, Česko
Hoffmanová Marta / Praha, Česko
Holas Matouš / Praha, Česko
Honzak Jahiř Jasna / Praha, Česko
Horáková Hana / Olomouc, Česko
Hrabáková Marta / Praha, Česko
HUDBA HRADNÍ STRÁŽE A POLICIE ČR / Praha, Česko
HUDOBNE CENTRUM / Bratislava, Slovensko

CH

Chmars'kyj Vadym / Oděsa, Ukrajina
Chovancová Alžběta / Praha, Česko

I

Ilić Marija / Praha, Česko
INSTITUT BOHUSLAVA MARTINŮ / Praha, Česko

INSTITUT DE HAUTES ÉTUDES INTERNATIONALES ET DU DÉVELOPPEMENT / Ženeva, Švýcarsko
INSTITUT SPRAVEDLNOSTI / Varšava, Polsko
INSTITUT ZA NOVIJU ISTORIJU SRBIJE / Bělehrad, Srbsko
INSTITUT ZA SAVREMENU ISTORIJU / Bělehrad, Srbsko
INSTYTUT KASZUBSKI / Gdaňsk, Polsko
INSTYTUT PAMIĘCI NARODOWEJ / Varšava, Polsko
INŠTITUT ZA NOVEJUŠO ZGODOVINO / Lublaň, Slovinsko
INTERNATIONAAL INSTITUUT VOOR SOCIALE GESCHIEDENIS / Amsterdam, Nizozemsko
INTERNATIONAL LABOUR OFFICE / Ženeva, Švýcarsko
Ištvančić Živan / Bela Crkva, Srbsko
Ivanič Peter / Nitra, Slovensko

J

Jackanin Ivan / Prešov, Slovensko
Jankowiak Mirosław / Praha, Česko
JEDNOTA – NOVINOVÉ VYDAVATELSKÁ INSTITUCE / Daruvar, Chorvatsko
Jelínková Miluše / Praha, Česko
Jermanová Helena / Plzeň, Česko
Judina Marija / Praha, Česko

K

Kadlec Petr / Praha, Česko
Kaleta Petr / Brno, Česko
KAMEŇ / Codogno, Itálie
KAPRALOVA SOCIETY / Toronto, Kanada
Kapsa Václav / Praha, Česko
Karlsson Blanka / Norrköping, Švédsko
Kiejzik Lilianna / Zelená Hora, Polsko
Klementyev Alexandre / Antony, Francie
Klimoff Alexis / Poughkeepsie, New York, USA
KNIHKUPECTVÍ ACADEMIA / Praha, Česko
KNIHOVNA AV ČR, v. v. i. / Praha, Česko
KNIHOVNA ANGLISTIKY A ROMANISTIKY FILOZOFICKÉ FAKULTY UK / Praha, Česko
KNIHOVNA FILOZOFICKÉHO ÚSTAVU AV ČR, v. v. i. / Praha, Česko
KNIHOVNA FONETICKÉHO ÚSTAVU FILOZOFICKÉ FAKULTY UK / Praha, Česko
KNIHOVNA HISTORICKÉHO KABINETU FILOZOFICKÉ FAKULTY UK / Praha, Česko
KNIHOVNA HISTORICKÉHO ÚSTAVU AV ČR, v. v. i. / Praha, Česko

KNIHOVNA JANA PALACHA FILOZOFICKÉ FAKULTY UK / Praha, Česko
KNIHOVNA KANCELÁŘE PREZIDENTA REPUBLIKY / Praha, Česko
KNIHOVNA KATEDRY POMOČNÝCH VĚD HISTORICKÝCH A ARCHIVNÍHO STUDIA FILOZOFICKÉ FAKULTY UK / Praha, Česko
KNIHOVNA KATOLICKÉ TEOLOGICKÉ FAKULTY UK / Praha, Česko
KNIHOVNA LAUDEROVÝCH ŠKOL / Praha, Česko
KNIHOVNA LOGIKY FILOZOFICKÉ FAKULTY UK / Praha, Česko
KNIHOVNA MUZEA MĚSTA ÚSTÍ NAD LABEM / Ústí nad Labem, Česko
KNIHOVNA NÁPRSTKOVA MUZEA ASIJSKÝCH, AFRICKÝCH A AMERICKÝCH KULTUR / Praha, Česko
KNIHOVNA NÁRODNÍ GALERIE V PRAZE / Praha, Česko
KNIHOVNA OBCE SEDLIŠTĚ / Sedliště, Česko
KNIHOVNA PEDAGOGICKÉ FAKULTY UK / Praha, Česko
KNIHOVNA SEMINÁŘE INDOLOGIE FILOZOFICKÉ FAKULTY UK / Praha, Česko
KNIHOVNA UMĚLECKOPRŮMYSLOVÉHO MUSEA V PRAZE / Praha, Česko
KNIHOVNA ÚSTAVU BLÍZKÉHO VÝCHODU A AFRIKY FILOZOFICKÉ FAKULTY UK / Praha, Česko
KNIHOVNA ÚSTAVU DĚJIN UMĚNÍ AV ČR, v. v. i. / Praha, Česko
KNIHOVNA ÚSTAVU DĚJIN UMĚNÍ FILOZOFICKÉ FAKULTY UK / Praha, Česko
KNIHOVNA ÚSTAVU ETNOLOGIE FILOZOFICKÉ FAKULTY UK / Praha, Česko
KNIHOVNA ÚSTAVU FILOSOFIE A RELIGIONISTIKY FILOZOFICKÉ FAKULTY UK / Praha, Česko
KNIHOVNA ÚSTAVU GERMÁNSKÝCH STUDIÍ FILOZOFICKÉ FAKULTY UK / Praha, Česko
KNIHOVNA ÚSTAVU HUDEBNÍ VĚDY FILOZOFICKÉ FAKULTY UK / Praha, Česko
KNIHOVNA ÚSTAVU PRO ARCHEOLOGII FILOZOFICKÉ FAKULTY UK / Praha, Česko
KNIHOVNA ÚSTAVU ŘECKÝCH A LATINSKÝCH STUDIÍ FILOZOFICKÉ FAKULTY UK / Praha, Česko
Kohut Andrij / Kyjev, Ukrajina
KONGRES POLÁKŮ V ČR / Český Těšín, Česko
Kontressowitz Reiner / Lipsko, Německo
Kopřivová Anastasie / Praha, Česko

Kopřivová Lenka / Praha, Česko
Kościów Zbigniew / Opole, Polsko
Kostecký Jaroslav / Praha, Česko
Kovalev Michail / Moskva, Rusko
Kozlitiň Volodymyr / Kyjev, Ukrajina
Kozlová Lenka / Praha, Česko
Krafl Pavel / Nitra, Slovensko
KRAJSKÁ KNIHOVNA FRANTIŠKA BARTOŠE VE ZLÍNĚ / Zlín, Česko
Králik Roman / Nitra, Slovensko
Krupa Kazimierz / Rzeszów, Polsko
Krušynská Olena / Kyjev, Ukrajina
Křivánková Lucie / Hradec Králové, Česko
Kudela-Świątek Wiktoria / Krakov, Polsko
Kuhar Daňhelová Lenka / Beroun, Česko
Kuhar Peter / Beroun, Česko
KULTURNO-INFORMATIVNI CENTAR „BUDO TOMOVIĆ“ / Podgorica, Černá Hora

L

LEIBNIZ-INSTITUT FÜR AGRARENTWICKLUNG IN TRANSFORMATIONSOÖKONOMIEN / Halle, Německo
LEOPOLD MUSEUM / Vídeň, Rakousko
Liščenjuk Nikolaj / Karlovy Vary, Česko
Lotyšská národní knihovna / Riga, Lotyšsko
Lukašuk Aljaksandar / Praha, Česko
Luptáková Maryna / Praha, Česko
Lyons Kindlerová Rita / Dobříš, Česko
Lytvynenko Vjačeslav / Praha, Česko

M

Mansurov Vladimir / Moskva, Rusko
Marijanović Martina / Mostar, Bosna a Hercegovina
Marijanović Zdravka Mila / Mostar, Bosna a Hercegovina
Marković Dragan / Sarajevo, Bosna a Hercegovina
Marković Zvezdana / Praha, Česko
Martinek Libor / Opava, Česko
MASARYKOVA UNIVERZITA / Brno, Česko
MASARYKŮV ÚSTAV A ARCHIV AV ČR, v. v. i. / Praha, Česko
MATICA HRVATSKA MOSTAR / Mostar, Bosna a Hercegovina
Matkava Sergo / Praha, Česko
Matković-Vlašić Ljiljana / Záhřeb, Chorvatsko
Matoničkin Ana / Praha, Česko
MEDIAS RES / Rudná, Česko
MEMORIAL / Moskva, Rusko

Mervart Pavel / Červený Kostelec, Česko
MĚSTO PLÁNICE / Plánice, Česko
MĚSTSKÁ KNIHOVNA CHOCEŇ / Choceň, Česko
MĚSTSKÁ KNIHOVNA JIHLAVA / Jihlava, Česko
MEZINÁRODNÍ KOMISE PRO OCHRANU LABE / Magdeburk, Německo
Minařík Martin / Cambridge, Velká Británie
MINISTERSTVO KULTURY ČR / Praha, Česko
MORAVSKÁ ZEMSKÁ KNIHOVNA / Brno, Česko
MORAVSKOSLEZSKÁ VĚDECKÁ KNIHOVNA V OSTRAVĚ / Ostrava, Česko
Morozov Konstantin / Moskva, Rusko
Moskovič Boris / Praha, Česko
Moskwin Andrirej / Varšava, Polsko
Mudrová Hana / Aš, Česko
Mujanović Mihad / Praha, Česko
Mušínska Mikuláš / Prešov, Slovensko
MUZIKOLOŠKI INŠTITUT ZNANSTVENORAZISKOVALNI CENTER SAZU / Lublaň, Slovinsko

N

NACIONALNA BIBLIOTEKA „ĐURĐE CRNOJEVIĆ“ / Cetinje, Černá Hora
NADACE TOMÁŠE BATI / Zlín, Česko
NAKLADATELSTVÍ EPOCHA, s.r.o. / Praha, Česko
NÁPRSTKOVO MUZEUM ASIJSKÝCH, AFRICKÝCH A AMERICKÝCH KULTUR / Praha, Česko
NÁRODNÍ AGENTURA PRO EVROPSKÉ VZDĚLÁVACÍ PROGRAMY / Praha, Česko
NÁRODNÍ ARCHIV / Praha, Česko
NÁRODNÍ MUZEUM / Praha, Česko
NÁRODNÍ ÚSTAV LIDOVÉ KULTURY / Strážnice, Česko
NATIONAL LIBRARY OF LATVIA / Riga, Lotyšsko
NATIONAL LIBRARY OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN / Astana, Republika Kazachstán
NATIONAL LIBRARY OF TURKEY / Ankara, Turecko
Natter Tobias / Vídeň, Rakousko
Nedbálek Karel / Slušovice, Česko
Němejc Rostislav Václav / Zášová, Česko
NIPPON FOUNDATION / Tokio, Japonsko
Niubo Marc / Praha, Česko
Novák Oldřich / Praha, Česko

O

OBČANSKÉ SDRUŽENÍ OCHRÁNCŮ PŘÍRODY VALAŠSKÉ MEZIŘÍČÍ / Valašské Meziříčí, Krásno nad Bečvou, Česko
ODBOR LIDSKÝCH PRÁV A OCHRANY MENŠIN ÚŘADU VLÁDY ČR / Praha, Česko
Ohira Yoichi / Nara, Japonsko
Orlov Aleksandr / Kazaň, Rusko
ÖSTERREICHISCHE KIRSCHENMUSIKKOMMISSION / Vídeň, Rakousko
ÖSTERREICHISCHE NATIONALBIBLIOTHEK / Vídeň, Rakousko
OSTRAVSKÁ UNIVERZITA V OSTRAVĚ / Ostrava, Česko
OTTOVO NAKLADATELSTVÍ / Praha, Česko

P

Páleníčkoví Jitka a Jan / Plav, Česko
Pánek Jaroslav / Praha, Česko
Pauknerová Monika / Praha, Česko
PAUL SACHER STIFTUNG / Basilej, Švýcarsko
Pavlik Devana / Londýn, Velká Británie
PEDAGOGICKÁ FAKULTA OSTRAVSKÉ UNIVERZITY / Ostrava, Česko
Pelivan-Roitman Snježana / Praha, Česko
Petöczová-Matúšová Janka / Bratislava, Slovensko
Petrášková Zuzana / Praha, Česko
Placák Jan / Praha, Česko
Polcar Jan / Praha, Česko
Polka Pavel / Praha, Česko
PREŠOVSKÁ UNIVERZITA V PREŠOVE / Prešov, Slovensko /
PSALTERIUM, s. r. o. / Praha, Česko
Psutka Jindřich / Plzeň, Česko
PUBLIČNA BIBLIOTEKA IM. L. UKRAJINKY / Kyjev, Ukrajina
Puławski Krzysztof / Kielce, Polsko

R

Raška Francis / Praha, Česko
REGIONÁLNA ROZVOJOVÁ AGENTÚRA SKALICA / Skalica, Slovensko
Regula Milan / Praha, Česko
Rejzl Bohuslav / Praha, Česko
Riva Federika / Parma, Itálie
Rochallyi Radoslav / Břeclav, Česko
ROMANIAN INSTITUTE FOR HUMAN RIGHTS / Bukurešť, Rumunsko
Roman Michal / Prešov, Slovensko

Rusinko Ivan / Svidník, Slovensko
Rydlo Jozef M. / Bratislava, Slovensko
Rykowski Mikolaj / Poznaň, Polsko

Ř

Řehounek Jan / Nymburk, Česko
Řezníček Ladislav / Praha, Česko

S

SÄCHSISCHE AKADEMIE DER WISSENSCHAFTEN ZU LEIPZIG / Lipsko, Česko
Sanetrník David / Praha, Česko
SCRIPTORIUM, SPOLEK PRO NEKOMERČNÍ VYDÁVÁNÍ ODBORNÉ LITERATURY / Dolní Břežany, Česko
Schelle Karel / Brno, Česko
Schreiner Peter / Curych, Švýcarsko
SIBILINA / Sevilla, Španělsko
Simon Hermann / Berlín, Německo
SINGENDE KIRCHE. ZEITSCHRIFT FÜR KATHOLISCHE KIRCHENMUSIK / Salcburk, Rakousko
Skála Milan / Praha, Česko
Skalinskij Maxim / Petrohrad, Rusko
Skljarenko Viktorija / Varšava, Polsko
Skop Orest / Lvov, Ukrajina
SLAVIC-EURASIAN RESEARCH CENTER, HOKKAIDO UNIVERSITY / Sapporo, Japonsko
SLEZSKÁ UNIVERZITA V OPAVĚ / Opava, Česko
SLOVANSKÝ ÚSTAV AV ČR, v. v. i. / Praha, Česko
SLOVENSKÁ MUZIKOLOGICKÁ ASOCIÁCIA / Bratislava, Slovensko
Smítka Petr / Chomutov, Česko
SOCIOLOGICKÝ ÚSTAV AV ČR, v. v. i. / Praha, Česko
SÖDERTÖRN UNIVERSITY / Stockholm, Švédsko
SPOLEK AKADEMIKŮ ŽIDŮ, z. s. / Praha, Česko
SPOLOČNOSŤ PRO HISTORIA / Bratislava, Slovensko
Sribnjak Ihor / Kyjev, Ukrajina
Staševská Kateřina / Praha, Česko
STATE ADMINISTRATION OF PRESS, PUBLICATION, RADIO, FILM AND TELEVISION / Peking, Čína
STÁTNÍ OBLASTNÍ ARCHIV V PLZNI / Nepomuk, Česko
STÁTNÍ OKRESNÍ ARCHIV / Česká Lípa, Česko
STUDIJNÍ A VĚDECKÁ KNIHOVNA PLZEŇSKÉHO KRAJE / Plzeň, Česko
SUDETENDEUTSCHES INSTITUT / Mnichov, Německo

Suhring Peter / Berlín, Německo
Suková Jitka / Praha, Česko
SVAZ ČESKÝCH KNIHKUPCŮ A NAKLADATELŮ / Praha, Česko
Syrochman Mychajlo / Užhorod, Ukrajina

Š

Ščigol Michail / Železnice, Česko
Šimig Imrich / Banská Bystrica, Slovensko
Šmíd Ivan / Neratovice, Česko
Špalková Gabriela / Praha, Česko
Štefanová Veronika / Praha, Česko

T

Taylor Paul Michael / Washington, USA
TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI / Liberec, Česko
Tenčl Jakub / Praha, Česko
Todorović Olivera / Podgorica, Černá Hora
Tolksdorf-Bilz Catrin / Seiffen, Německo
Tolstoj Ivan / Praha, Česko
Trajkovski Foja Igor / Bitola, Severní Makedonie
TRNAVSKÁ UNIVERZITA V TRNAVE / Trnava, Slovensko
Trnková Klára / Praha, Česko
Truchlá Klára / Praha, Česko
Tymoshenko Jana / Dnipro, Ukrajina

U

UNIVERZITA HRADEC KRÁLOVÉ / Hradec Králové, Česko
UNIVERZITA KARLOVA / Praha, Česko
Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici / Banská Bystrica, Slovensko
UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI / Olomouc, Česko
UNIVERZITA PARDUBICE / Pardubice, Česko
UNIVERZITA TOMÁŠE BATI VE ZLÍNĚ / Zlín, Česko
UNIVERZITNÁ KNIŽNICA V BRATISLAVE – PROJEKT SLOVENSKÁ KNIHOVNA / Bratislava, Slovensko
UNIwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny / Siedlce, Polsko
ÚŘAD DOKUMENTACE A VYŠETŘOVÁNÍ ZLOČINŮ KOMUNISMU / Praha, Česko
ÚŘAD PRO ZASTUPOVÁNÍ STÁTŮ VE VĚCECH MAJETKOVÝCH / Plzeň, Česko
ÚSTAV HUDOBNEJ VEDY SLOVENSKEJ AKADÉMIE VIED / Bratislava, Slovensko
ÚSTAV MEZINÁRODNÍCH VZTAHŮ, v. v. i. / Praha, Česko

ÚSTAV PAMĚTI NÁRODA / Bratislava, Slovensko
ÚSTAV PRO STUDIUM TOTALITNÍCH REŽIMŮ / Praha, Česko
ÚSTAV ZEMĚDĚLSKÉ EKONOMIKY A INFORMACÍ / Praha, Česko
ÚSTŘEDNÍ ARCHIV ČESKOBRATRSKÉ CÍRKVE EVANGELICKÉ / Praha, Česko
ÚSTŘEDNÍ KNIHOVNA UK, DEPOZITÁŘ LEŠETICE / Lešetice, Česko

V

Valášková Naďa / Praha, Česko
Vališová Alena / Praha, Česko
Varchol Nadija / Svidník, Slovensko
Velek Viktor / Třebíč, Česko
Velvyslanectví České republiky v DILLÍ / Dillí, Indie
VELVYSLANECTVÍ ČESKÉ REPUBLIKY V MANILE / Manila, Filipíny
VELVYSLANECTVÍ ČESKÉ REPUBLIKY V SOULU / Soul, Jižní Korea
VELVYSLANECTVÍ INDICKÉ REPUBLIKY V PRAZE / Praha, Česko
VELVYSLANECTVÍ KOREJSKÉ REPUBLIKY V PRAZE / Praha, Česko
VELVYSLANECTVÍ TURECKÉ REPUBLIKY V PRAZE / Praha, Česko
Vilímek Vítězslav / Ostrava, Česko
Vlašić Anita / Mostar, Bosna a Hercegovina
Vlašić Marija / Praha, Česko
Vlašić Zrinka / Záhřeb, Chorvatsko
VOJENSKÝ HISTORICKÝ ÚSTAV / Bratislava, Slovensko
Volková Bronislava / Bloomington, USA
Volková Natalie / Praha, Česko
VOLYNS'KYJ NACIONAL'NYJ UNIVERZYTET IM. L. UKRAJINKY / Luck, Ukrajina
Vučetić Radina / Bělehrad, Srbsko

W

WIENBIBLIOTHEK IM RATHAUS / Vídeň, Rakousko
WOJEWÓDZKA BIBLIOTEKA PUBLICZNA I CENTRUM ANIMACJI KULTURY W POZNANIU / Poznań, Polsko
WOJEWÓDZKA I MIEJSKA BIBLIOTEKA PUBLICZNA IM. JOSEPHA CONRADA-KORZENIOWSKIEGO / Gdaňsk, Polsko
Wolff David / Sapporo, Japonsko

Woźniak Kamila / Wrocław, Polsko
WYDAWNICTWO UMCS / Lublin, Polsko
WYDZIAŁ POLONISTYKI UNIwersytetu Warszawskiego / Varšava, Polsko

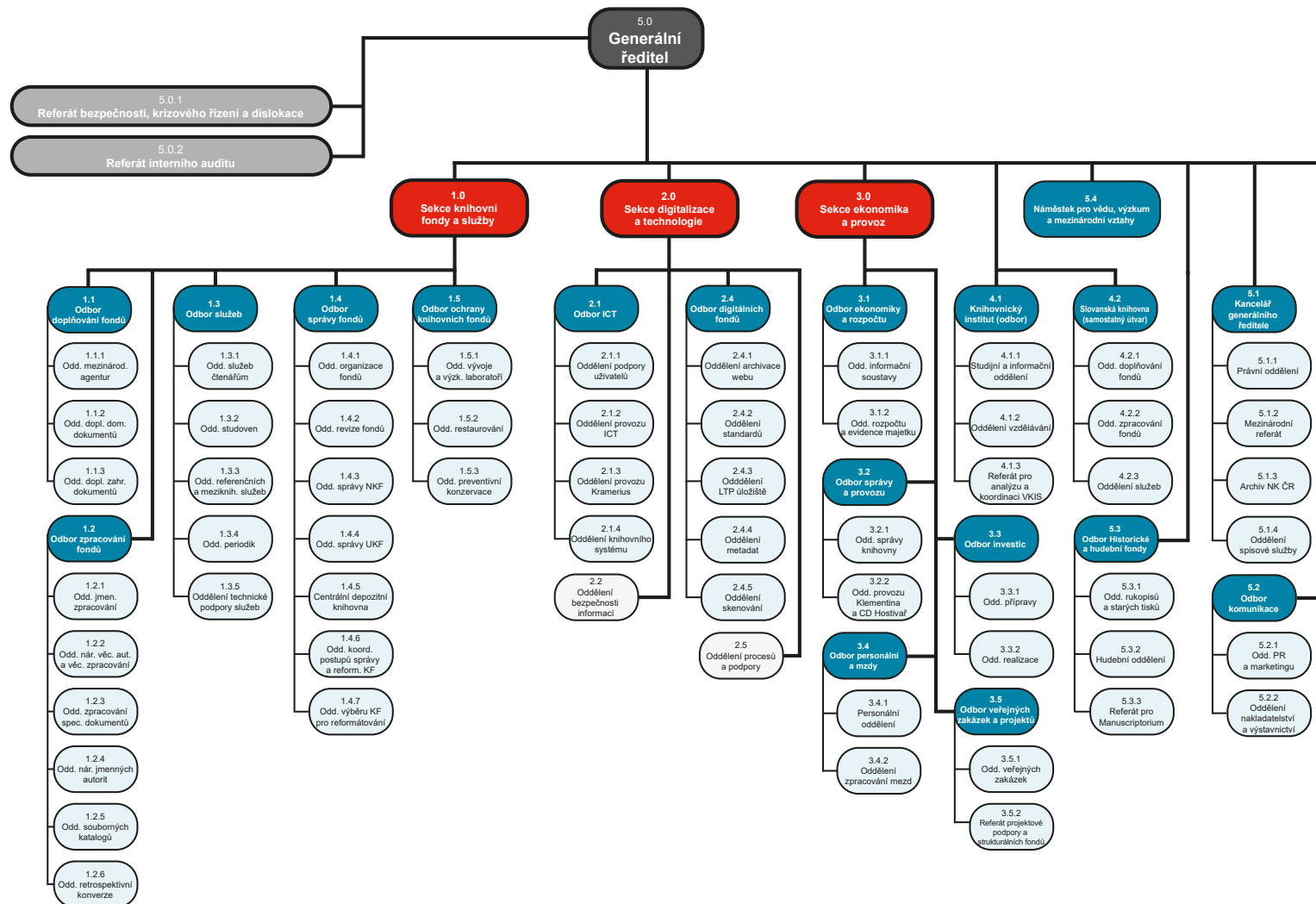
Z

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI / Plzeň, Česko
ZÁPADOČESKÉ MUZEUM / Plzeň, Česko
ZASTOUPENÍ EVROPSKÉ KOMISE V ČR / Praha, Česko
ZASTOUPENÍ FRANCOUZSKÉHO SPOLEČENSTVÍ A VALONSKÉHO REGIONU BELGIE / Praha, Česko
Zubko Peter / Bratislava, Slovensko
Zubov Andrej / Moskva, Rusko

Finanční dary

NADACE ČEZ / Praha, Česko
Košťálová Karolína / Praha, Česko
Němec Michal / Praha, Česko

Organizační struktura k 31. 12. 2022

Zkratky

ADR	Adresář knihoven a informačních institucí ČR
AMG	Asociace muzeí a galerií ČR
ANK	Archiv Národní knihovny
ARMA	Art of Reading in the Middle Ages – projekt
AUT	Databáze národních autorit
AV ČR	Akademie věd České republiky, v. v. i.
CDH	Centrální depozitář Hostivař
CERL	Consortium of european research libraries
CZBRD	Centrální znalostní báze registru digitalizace
ČDK	Česká digitální knihovna
ČNB	Česká národní bibliografie
ČTK	Česká tisková kancelář
DNNT	Díla nedostupná na trhu
DKRVO	Dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace
EDM	Europeana Data Model
EDS	EBSCO Discovery Service
EIZ	Elektronické informační zdroje
EOD	eBooks on Demand
FF MU	Filozofická fakulta Masarykovy univerzity v Brně
FF UK	Filozofická fakulta Univerzity Karlovy
HHF	Historické a hudební fondy (odbor)
HO	Hudební oddělení
HPB	Heritage of the Printed Book
IAML	International Association of Music Libraries, Archives and Documentation Centres
ICT	Information and Communication Technologies
IIIF	International Image Interoperability Framework
IPK	Informace pro knihovny
ISBN	International Standard Book Number
ITlib	Informačné technológie a knižnice
k. j.	knihovná jednotka
KNAV	Knihovna Akademie věd ČR, v. v. i.
KI	Knihovnický institut
KIV	Knihovnictví a informační věda
KKL	Knihovna knihovnické literatury
KPS	Knihopis českých a slovenských tisků
LTP	Long-term potentiation
MDT	Mezinárodní desetinné třídění
MK ČR	Ministerstvo kultury České republiky
MK SR	Ministerstvo kultury Slovenské republiky
MZK	Moravská zemská knihovna v Brně

MLP	Městská knihovna v Praze
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR
MVS	Meziknihovní výpůjční služba
NAKI	Národní kulturní identita
NDK	Národní digitální knihovna
NK ČR	Národní knihovna České republiky
NKF	Národní konzervační fond
NPÚ	Národní památkový ústav
NSK	Národní soustava kvalifikací
OAI	Open Archives Initiative
OCR	Optical Character Recognition
ODF	Odbor digitálních fondů
OOKF	Odbor ochrany knihovnických fondů
OON	Ostatní osobní náklady
OPK	Oddělení preventivní konzervace
OR	Oddělení restaurování
OSF	Odbor správy fondů
ORST	Oddělení rukopisů a starých tisků
OVVL	Oddělení vývoje a výzkumných laboratoří
PSK	Ptejte se knihovny
RDA	Resource Description and Access
RISM	Répertoire International des Sources Musicales
RIV	Rejstřík informací o výsledcích
SC	služební cesta
SDRUK	Sdružení knihoven ČR
SK ČR	Souborný katalog ČR
SK	Slovanská knihovna
SKIP	Svaz knihovníků a informačních pracovníků
SLK	online katalog Slovenské knihovny
SNK	Slovenská národní knižnica v Martině
STT	databáze Prvotisky, staré tisky a mapy
SVKKL	Středočeská vědecká knihovna v Kladně
TDKIV	Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy
TEI	Text Encoding Initiative
ÚCHP	Ústav chemických procesů AV ČR, v. v. i.
UKB	Univerzitní knihovna v Bratislavě
UKF	Univerzální knihovní fond
VISK	Veřejné informační služby knihoven
VKOL	Vědecká knihovna v Olomouci
VŠCHT	Vysoká škola chemicko-technologická v Praze
ZOR	zvláštní ochranný režim

Důležité údaje a kontakty

Národní knihovna ČR, Klementinum

Klementinum 190, 110 00 Praha 1
ústředna: 221 663 111
informace: 221 663 331
elektronická podatelna: posta@nkp.cz
ID datové schránky: 5qt8sy8

Kancelář a sekretariát generálního ředitele

221 663 262, 221 663 187, sekretariat@nkp.cz

Ředitelka Odboru komunikace

221 663 275, martina.kosanova@nkp.cz

Ředitelka Odboru služeb

221 663 161, sluzby@nkp.cz

Mezinárodní oddělení

221 663 468, oms.ur@nkp.cz, oms.ur@nkp.cz

Referenční centrum

rešeršní a bibliografické služby: 221 663 239,
reference@nkp.cz
meziknihovní výpůjční služby: 221 663 202,
mvs@nkp.cz

Hala služeb

hala.os@nkp.cz; pujcovna.os@nkp.cz
informace o výpůjčkách: 221 663 244
informace o fondech a službách: 221 663 248
reprografické zakázky: 221 663 131

Knihovnický institut

ředitel: 221 663 338, vit.richter@nkp.cz
studovna: 221 663 348, kkl@nkp.cz
oddělení vzdělávání: 221 663 340,
roman.giebisch@nkp.cz

Slovanská knihovna

ředitel: 221 663 354
půjčovna: 221 663 356, sluzby.sk@nkp.cz
www.nkp.cz/slovanska-knihovna

Národní knihovna ČR, Hostivař

Sodomkova 2/1146, 102 00 Praha 15

ústředna: 221 663 377
studovna: 221 663 353
Odbor správy fondů: 221 663 521
Odbor ochrany knihovních fondů: 221 663 575
Odbor doplňování fondů: 221 663 327
Oddělení mezinárodních agentur: 221 663 173,
221 663 306

Darovací konto
Národní knihovny ČR

123-85535011/0710
Česká národní banka, Praha 1

www.nkp.cz

facebook.com/narodni.knihovna
instagram.com/narodni_knihovna_cr
youtube.com/@NarodniknihovnaCR
twitter.com/narodniknihovna

Národní knihovna České republiky

Výroční zpráva 2022

Odpovědná redaktorka: Martina Košanová

Redakční zpracování: Oddělení nakladatelství a výstavnictví

Návrh obálky, grafická úprava a sazba: Jan Chabr

Fotografie: Archiv NK ČR, Julie Hejzlarová, Hedvika Herbsová,
Eva Hodíková, Andrei Kazanskii, Miroslav Kučera, Jitka Neoralová,
Markéta Tichá, Rebeka Zembjaková

Vydala Národní knihovna České republiky

Praha 2023

ISBN 978-80-7050-776-6 (online; pdf)

ISSN 1804-8625 (online; pdf)